

UNIwersytet Wroclawski
Biblioteka Wydziału Prawa

9479

I

AWA

ĘPOWANIA

KARNEGO

WOLSKI - WARSZAWA

USTAWA O POSTĘPOWANIU KARNEM

OBOWIĄZUJĄCA W ZIEMIACH RZECZYPOSPOLITEJ
NALEŻĄCYCH PRZEDTEM DO B. ZABORU
AUSTRJACKIEGO

Z 23 MAJA 1873 № 119 DZ. U P.

Z WSZYSTKIEMI UZUPEŁNIAJĄCEMI JĄ USTAWAMI TAK B.
ZABORU JAK I RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Z POWOŁANIEM ORZECZEŃ SĄDU NAJWYŻSZEGO W WAR-
SZAWIE, JAK I B. NAJWYŻSZEGO TRYBUNAŁU KASACYJNE-
GO W WIEDNIU.

Opracował

KAZIMIERZ KONSTANTY ANGERMAN

Sędzia Sądu Najwyższego.

WARSZAWA -- 1924.
NAKŁADEM KSIĘGARNI F. HOESICKA

nr. III, 338

0010

0010

9479

OD TŁOMACZA.

Uproszony o to przez p. nakładcę, przystąpiłem do pracy około przetłumaczenia ustawy o postępowaniu karnem b. zaboru austriackiego z 23 maja 1873 Nr 119 dz. u. p. wraz z ustawami dodatkowemi tak dawniejszemi państwa zaborczego, jak i do zamieszczenia w tem wydaniu wszystkich nowszych ustaw Rzeczypospolitej, odnoszących się do zmian obowiązującej dotąd w Małopolsce ustawy o postępowaniu karnem. Skłoniła mię do tego okoliczność, że komisja kodyfikacyjna nie rychło jeszcze, jak doszło mię z sfer miarodajnych, przygotowuje nową ustawę o postępowaniu karnem dla wszystkich dzielnic Rzeczypospolitej, a brak podręczników tej ustawy już teraz z powodu ich wyczerpania, tak ustawy w jej tekście autentycznym, jak i w tłumaczeniach, daje się dotkliwie odczuwać w praktyce prawniczej, sądowej czy adwokackiej.

Zamieszczając poszczególne postanowienia ustawowe, uwzględniłem częściowo w dodatkach do nich judykaturę Izby III Sądu Najwyższego z ostatnich lat pięciu, jak i niektóre orzeczenia b. Sądu najwyższego i kasacyjnego

w Wiedniu, ażeby wydanie to tem bardziej odpowiadało potrzebie praktycznej prawników i słuchaczy prawa.

Wobec faktu zaś, że ustawy o postępowaniu dyscyplinarnem przeciw sędziom, notariuszom i adwokatom powołują się często na przepisy o postępowaniu karnem, a są rozrzucone w różnych częściach ustawodawstwa i również wyczerpane, mniemam, iż odpowiem i w tym kierunku potrzebie praktycznej, umieszczając w dodatku te trzy ustawy.

Oddając tę moją skromną pracę Szanownym kolegom z zawodów prawniczych, zadowolony będę, jeśli odpowie ona ich wymaganiom i dozna chętnego przyjęcia w praktyce, dopóki nie zastąpi ustawy o postępowaniu karnem ogólna, dla całej Rzeczypospolitej przeznaczona ustawa.

Warszawa, w styczniu 1924.

Kazimierz Konstanty Angerman.

OBJASNIENIE SKROTOW.

- Dz. p. P. — Dziennik praw Państwa — do sierpnia 1919.
Dz. u. Rzpltej P. — Dziennik ustaw Rzeczypospolitej P
Dz. u. p. — dziennik ustaw państwa b. zaboru austr.
U. k. — ustawa karna.
P. k. — procedura karna.
U. c. — ustawa cywilna.
P. c. — procedura cywilna.
O. S. P. — Orzecznictwo Sądów Polskich; I — Tom I,
II — Tom II.
O. S. N. — Orzeczenie Sądu Najwyższego.
O. N. T. — Orzeczenie Trybunału Kasacyjnego b. za-
boru austr.
O. z ...C. 155 — Orzeczenie tegoż, ogł. w dzienniku Cen-
tralnym dla praktyki jurystycznej (Gellera w Wie-
dniu); 155 — Numer, pod którym w zbiorze tym
zamieszczono.
O. z ...Zb. 200 — Orzeczenie B. Najw. Tryb. kasacyjnego
w Wiedniu, zamieszczone w zbiorze Nowaka pod
l. 200.

Ustawa wprowadzająca

procedurę karną z 23 maja 1873 Nr 119 dz. u. p.,
ogłoszona 30 czerwca 1873.

Za zgodą obydwu Izb Rady Państwa postanawiam jak następuje:

Art. I. Ta procedura karna wchodzi w zastosowanie z upływem sześciu miesięcy po jej ogłoszeniu we wszystkich sądach cywilnych przy postępowaniu w zbrodniach, występkach i wszystkich innych czynach karygodnych, sądom do osądzenia przekazanych.

Art. II. Po wejściu tej procedury w zastosowanie, mogą dotychczasowe przepisy o postępowaniu karnem mieć zastosowanie w przypadkach w artykułach dalszych wyrażonych.

Art. III. Jeżeli uchwała wstrzymująca postępowanie, lub uchwała o oskarżeniu, lub orzeczenie końcowe wydano przed wejściem w moc tej procedury, rozstrzygają sądy II instancji i Najwyższy Trybunał o środkach prawnych przeciw tym uchwałam, zgłoszonych wedle ustaw dotychczasowych.

Art. IV. Jeżeli wedle § 200 post. kar. z 29 lipca 1853 wskutek uchwały oskarżającej, wydanej przed wspomnianym terminem, ma od być się rozprawa główna, są dla niej i dla dal-

sze go postępowania miarodajne przepisy dotychczasowe.

Jeżeli by jednak w myśl §§ 220 i 251 p. k. z 29 lipca 1853 należało wydać ponowną uchwałę oskarżającą, stosuje się dalsze postępowanie do nowych przepisów.

W sprawach prasowych w wypadkach, jeżeli rozprawa główna wedle § 12 ust. z 9 marca 1869 Nr 32 jest już wyznaczona, należy postępować wedle dotychczasowych ustaw, zresztą zaś wedle niniejszej ustawy.

Art. V. Dopuszczalność wznowienia postępowania karnego i ściganie za czyn karygodny, wyszły na jaw później, należy tylko wówczas oceniać wedle tej p. k., jeżeli dawna ustawa, wedle której postępowanie ukończono, nie jest łagodniejsza dla obwinionego.

Właściwość dla rozstrzygnięcia o wznowieniu należy do tych sądów, które weszły w miejsce dotychczasowych sądów karnych. Postępowanie wznowione należy natomiast prowadzić wedle tej ustawy i należy do sądów właściwych wedle niniejszej ustawy.

Art. VI. (Ust. z 17 grudnia 1920 Nr 3 dz. u. Rzpłtej P. poz. 8 z r. 1921.) „Do sądów przysięgłych należy rozprawa główna w przedmiocie wszystkich oskarżeń:

A. o zbrodnie i występki, popełnione osnową pisma drukowego;

B. o następujące zbrodnie i występki:

1. zdradę stanu (§§ 58 — 61 austr. u. k. z 27 maja 1852 dz. u. p. Nr 117, art. 1 austr. ust. z 17 grudnia 1862 Dzu. Nr 8 z r. 1863);

2. zakłócenie spokoju publicznego (§ 65

i 66 u. k. i art. II ust. z 17 grudnia 1862 Dz. u. P. Nr 8 z r. 1863);

3. bunt i rozruchy (§§ 68, 73 i 75 u. k.);

4. gwałt publiczny:

a) przez gwałtowne czyny przeciw zgromadzeniu, powołanemu przez Rząd do roztrząsania spraw publicznych, przeciw sądowi lub innej władzy publicznej (§§ 76, 77 i 80);

b) przez gwałtowne działanie przeciw korporacjom prawnie uznanym lub przeciw zgromadzeniom, odbywającym się przy współdziałaniu lub pod nadzorem władzy publicznej (§§ 78, 79 i 80 u. k.);

5. nadużycie władzy urzędowej (§§ 101 — 103);

6. o zniewagę religii (§§ 122 i 123), jednak tylko wtedy, gdy w akcie oskarżenia wyraźny uczyniono wniosek, aby według § 123 z powodu wielkiej złośliwości lub niebezpieczeństwa wymierzono karę większą, niż karę pięcioletniego więzienia;

7. znieważanie zarządzeń władz i podburzanie § 300 u. k. art. III i IV ustawy z 17 grudnia 1862 Dz. u. p. Nr 8 z 1863);

8. podburzanie do kroków nieprzyjaznych (§ 302 u. k.);

9. o zbrodnie, przewidziane w §§ 4, 5, 6 i 8 ustawy z 27 maja 1885 Nr 134 dz. u. p.;

C. o zbrodnie, zagrożone śmiercią, karą dożywotniego więzienia lub karą więzienia powyżej lat 10, z wyjątkiem jednak zbrodni, dla których ustawy szczególne przewidują wyjątkowo inny skład sądu orzekającego.

Trybunał pierwszej instancji jest również

jako sąd orzekający upoważniony do stosowania przepisów § 338 pk.

Art. 2. Ustawa niniejsza wchodzi w życie w dniach 7 po ogłoszeniu (t. j. po 8 stycznia 1921).

Art. 3. Oskarżenia o zbrodnie, które w myśl przepisów powyższych nie należą już nadal do właściwości sądów przysięgłych, a co do których w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy nie zarządzono jeszcze rozprawy głównej, rozpatrzy i rozstrzygnie trybunał pierwszej instancji, jako sąd orzekający (§ 13 l. 1 p. k.)".

Art. VII. Jeżeli w pewnym okręgu działalność sądów przysięgłych w sposób zgodny z ustawami zasadniczymi państwa czasowo zostanie zawieszona, stosować należy co do rozprawy głównej i co do środków prawnych przeciw wyrokom na tej rozprawie zapadłym przepisy XVIII rozdziału, nadto §§ 339 i 341 p. k. (zobacz ustawę austr. o zawieszeniu sądów przysięgłych z 23 maja 1873 dz. u. p. Nr 120, poniżej zamieszczoną na str. 10).

Art. VIII. Postępowanie i orzekanie co do wszelkiego rodzaju w ustawie karnej z 27 maja 1852 przewidzianych, jak również wszelkich innych wyraźnie sądom do ukarania przydzielonych przekroczeń należy do sądów powiatowych.

Art. IX. Ministrowi Sprawiedliwości porucza się wykonanie tej ustawy. Ma on w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych wydać potrzebne po temu rozporządzenia *).

*) Zob rozp z 19 listopada 1873 Dzpp. Nr 152.

Dekret Naczelnika Państwa

z 31 grudnia 1918 poz. 76 Dz. p. P. Nr 23 w przedmiocie objęcia zarządu wymiaru sprawiedliwości w b. zaborze austriackim.

Na zasadzie uchwały Rady Ministrów stanowią:
 Ministerstwo Sprawiedliwości obejmuje z dniem 1 stycznia 1919 zarząd wymiaru sprawiedliwości w byłym zaborze austriackim.

Dan w Warszawie, 31 grudnia 1918.

Naczelnik Państwa J. Piłsudski.
 Prez. Min. Moraczewski.
 Min. Spr. Supiński.

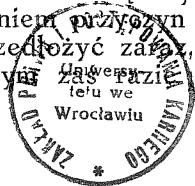
Ustawa z 25 maja 1873 Nr 120 dz. u. P.
 o zawieszaniu sądów przysięgłych.

Za zgodą obu Izb Rady Państwa w uzupełnieniu art. 11 ust. zasadniczej państwa z 21 grudnia 1867 (dz. u. p. Nr 144) o władzy sędziowskiej, postanawiam, co następuje:

§ 1. Działalność sądów przysięgłych co do wszystkich im przekazanych czynów karygodnych lub szczególnych rodzajów tychże, może być czasowo zawieszona, a to najdłużej na jeden rok w pewnym okręgu, jeżeli tam pojawiły się zdarzenia, które wymagają tego dla zapewnienia bezstronnego i niezawisłego wymiaru sprawiedliwości.

Zawieszenie następuje w każdym szczególnym przypadku po wysłuchaniu Najwyższego Trybunału, wskutek rozporządzenia całego ministerstwa i pod jego odpowiedzialnością.

Rząd jest obowiązany rozporządzenie to z przytoczeniem przyczyn obydwu izmom rady państwa przedłożyć zarząd, jeżeli jest zebrana w przeciwnym

zebraniu się, i ma natychmiast znieść je, skoro tylko zażąda tego jedna z izb rady państwa.

Jeżeli działalność sądów przysięgłych zawieszona została mocą takiego rozporządzenia, zawieszenie nie może być tamże drogą rozporządzenia ani przedłużone, ani też ponowione przed najbliższem otwarciem posiedzeń rady państwa.

§ 2. Tak zawieszenie działalności sądów przysięgłych jak i tegoż ustanie ogłosić należy w dzienniku ustaw państwa.

§ 3. Zarządzenie przewidziane w § 1 ma ten skutek, że rozprawa główna co do przestępstw, stanowiących jej przedmiot, jakoteż środki prawne przeciw wyrokom co do nich zapadłym, stosować się będą do przepisów obowiązujących co do tych zbrodni, które nie należą przed sądy przysięgłych.

(Art. 4 ust. z 16 lipca 1920 poz. 453 Nr 67.)

Jeżeli chodzi o zbrodnię, zagrożoną karą śmierci, lub karą więzienia powyżej lat 5 — rozprawa główna odbywa się przed 4 sędziami, z których jeden przewodniczy; w razie równości głosów, rozstrzyga zapatrywanie korzystniejsze dla oskarżonego.

§ 4. Do spraw karnych, co do których w dniu ogłoszenia rozporządzenia w § 1 wspomnianego rozprawa główna przed sądem przysięgłych już się odbyła lub przynajmniej rozpoczęła, przepis § 3 o tyle będzie zastosowany, o ile nastąpi powtórzenie rozprawy głównej. Sprawy karne, w których w dniu uchylonego zawieszenia sądów przysięgłych rozprawa główna w pierwszej instancji już się odbyła lub przynajmniej rozpoczęła, należy zakończyć w sposób w § 3 podany.

§ 5. Ustawa niniejsza wchodzi w wykonanie jednocześnie z nową procedurą karną.

Rozp. Rady Min. z 15 kwietnia 1919 poz. 277 Nr 36 dz. p. P. zawieszono działalność sądów przysięgłych na całym obszarze okręgu sądu apelacyjnego we Lwowie odnośnie do wszystkich czynów karygodnych, podlegających ich orzecznictwu, na czas do końca r. 1919.

Rozp. Rady Min. z 13 czerwca 1919 poz. 323 Nr 48 dz. p. P. zawieszono działalność sądów przysięgłych odnośnie do wszystkich czynów karygodnych, podlegających ich orzecznictwu, w okręgach sądów okręgowych w Rzeszowie i Tarnowie na czas do końca r. 1919.

Ustawa z 23 stycznia 1920 poz. 46 Nr 7 dz. u. Rp. P. o zawieszeniu działalności sądów przysięgłych w okręgu sądu apelacyjnego we Lwowie:

Art. 1. Działalność sądów przysięgłych zawiesza się na obszarze okręgu sądu apelacyjnego we Lwowie odnośnie do wszystkich czynów karygodnych, podlegających ich orzecznictwu do końca października 1920.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. 3. Wykonanie tej ustawy porucza się Ministrowi Sprawiedliwości.

Ustawą z 25 listopada 1920 poz. 736 Nr 112 dz. u. Rp. P. zawieszona została działalność sądów przysięgłych na obszarze sądów okręgowych w Brzeżanach, Czortkowie, Kołomyi, Stanisławowie, Stryju, Tarnopolu i Złoczowie odnośnie do wszystkich czynów karygodnych, podlegających orzecznictwu sądów przysięgłych, na czas do końca czerwca 1921 r.

POSTĘPOWANIE W SPRAWACH KARNYCH.

ROZDZIAŁ I.

Ogólne postanowienia.

§ 1. Ukazanie za czyny pozostawione sądom do osądzenia może nastąpić tylko po przeprowadzeniu postępowania karnego odpowiadającego ustawie o postępowaniu karnem i na podstawie wyroku wydanego przez właściwego sędziego.

§ 2. Sądowe ściganie czynów karygodnych odbywa się tylko na wniosek oskarżyciela.

Z powodu czynów, które wedle ustaw karnych mogą być dochodzone tylko na żądanie prywatnego oskarżyciela, należy do niego wniesienie prywatnego oskarżenia.

Wszystkie inne czyny karygodne są przedmiotem oskarżenia publicznego, którego wniesienie należy w pierwszym rzędzie do prokuratora; może być jednak zamiast przez nią wniesione przy stosowaniu tej ustawy przez prywatnego oskarżyciela (§ 48).

§ 3. Wszystkie władze czynne w postępowaniu karnem mają okoliczności służące tak do obciążenia jak obrony podejrzanego uwzględ-

nić z równą starannością, są też obowiązane pouczyć go o jego uprawnieniach także wtedy, chociażby to wyraźnie nie było przepisane.

§ 4. Roszczenia prywatno-prawne z czynów karygodnych należy na wniosek poszkodowanego załatwić razem z postępowaniem karnym, jeżeli nie zajdzie potrzeba odesłania tychże przed sądy dla spraw cywilnych dla koniecznego bliższego wykazania tych roszczeń.

(§§ 47, 260 L. 5, 283, 345, 365—379.)

§ 5. Badanie przez sąd karny i wyrokowanie rozciąga się także na przesłanki natury prywatno-prawnej.

Orzeczenie sędziego cywilnego, dotyczące tego przedmiotu, nie wiąże sędziego karnego, o ile chodzi o ocenienie karygodności obwinionego.

Tylko wtedy, jeśli przesłanki orzeczenia karnego dotyczy ważności małżeństwa, należy wziąć za podstawę orzeczenia sądu karnego orzeczenie właściwego sędziego cywilnego. Jeżeli takiego orzeczenia jeszcze nie wydano, lecz sprawa jest już w toku, lub jeżeli sędzia karny sam ją spowodował, gdyż wyszły na jaw okoliczności faktyczne, które uzasadniają przeszkodę do małżeństwa z urzędu uwzględnić się mającą, należy wówczas wstrzymać się do czasu wydania orzeczenia przez sędziego cywilnego, a w razie potrzeby przynaglić orzeczenie.

(§ 206, 207 u. k., § 371 p. k.)

§ 6. Terminy, wyznaczone tą ustawą nie mogą być przedłużane, jeżeli przeciwieństwa wyraźnie nie dopuszczono. Jeżeli upływać mają od

jakiegoś dnia oznaczonego, należy je tak obliczać, ażeby tego dnia nie wliczać.

(W brzmieniu ust. z 20 lipca 1912 Nr 142 dz. u. P.). Początek i koniec terminu nie przerywa się przez święta i niedziele. Jeżeli koniec terminu przypada na niedzielę lub święto, należy uważać następny dzień powszedni jako ostatni dzień terminu. Które dni należy uznawać w myśl ustawy jako świąteczne, oznaczy rozporządzenie.

Dni biegu pocztowego nie wlicza się do terminu. Piśmienne podania mogą być do sądu wnoszone też telegraficznie. Bliższe przepisy co do takich podań telegraficznych będą zawarte w rozporządzeniu.

§ 7. Grzywny ustanowione w ustawie niniejszej, których nie można ściągnąć od winnego, należy zamienić na karę aresztu w stosunku po jednym dniu za pięć złotych reńskich. Według tej samej miary należy grzywny zamienić na areszt na prośbę winnego, jeżeliby one spowodowały dla niego dotkliwy uszczerbek w jego stosunkach majątkowych lub jego zarobkowaniu na utrzymanie. Grzywien wszystkich należy użyć na wsparcie więźniów znajdujących się w potrzebie przy ich zwolnieniu z uwięzienia, w szczególności w celu zapewnienia im uczciwego zarobku. Unormowanie tego użycia odbędzie się drogą rozporządzenia.

ROZDZIAŁ II.

Sądy.

§ 8. Do wykonywania sądownictwa w sprawach karnych są powołane:

1. Sądy powiatowe;
2. Trybunały pierwszej Instancji;
3. Sądy Przysięgłych;
4. Trybunały drugiej Instancji;
5. Sąd Najwyższy, jako Trybunał kasacyjny.

Sądownictwo każdego sądu karnego rozciąga się na cały jego okręg i obejmuje wszystkie tam znajdujące się osoby, o ile co do nich w tej ustawie nie uczyniono wyraźnego wyjątku. Każdy jest obowiązany na wezwanie do niego skierowane stanąć w sądzie karnym, zeznawać i być posłusznym jego zarządzeniom.

I. Sądy powiatowe.

§ 9. Obowiązkiem sądów powiatowych jako sądów jednostkowych jest:

1. Postępowanie karne w przekroczeniach, które im w myśl ustawy wprowadzającej tę ustawę są przydzielone;

2. Współdziałanie w postępowaniu w sprawach o zbrodnie i występki według niniejszej ustawy o postępowaniu karnem oraz według ustawy o postępowaniu uproszczonym z dnia 21 października 1919 Dz. u. Rz. P. poz. 473¹⁾).

Jeżeli w tem samym mieście ustanowiono więcej sądów powiatowych, wykonywa sądownictwo karne wyłącznie ten z pośród nich, który lub które są wyznaczone osobnemi rozporządzeniami²⁾).

¹⁾ Tekst wprowadzony ust. z 16 lipca 1920 poz. 453.

²⁾ Kraków — Podgórze, Lwów.

II. Trybunały pierwszej Instancji.

§ 10. Trybunały pierwszej Instancji wykonują sądownictwo:

1. jako sądy śledcze (§ 11);
2. jako Izby radne co do dochodzeń przygotowawczych i śledztw (§ 12);
3. jako sądy orzekające (§ 13 L. 1);
4. jako sądy odwoławcze w sprawach o przekroczenie i w **postępowaniu uproszczonym w sprawach o zbrodnie i występki** (§ 13 L. 2).

§ 11. Przy każdym Trybunale pierwszej Instancji jest jeden lub więcej członków ustanowionych sędziami śledczymi.

Obowiązkiem sędziego śledczego jest przeprowadzenie śledztwa wstępnego z powodu wszystkich zbrodni i występków.

§ 12. Jeden z oddziałów sądu pierwszej Instancji spełnia jako Izba radna dozór nad wszystkimi do tegoż okręgu należącymi śledztwami i dochodzeniami przygotowawczymi wedle § 9 L. 2 i § 11 i wywiera na ich prowadzenie wpływ tą ustawą przewidziany.

Izba radna może w przypadkach poszczególnych po wysłuchaniu prokuratora, dochodzenia i śledztwa, które powinien przeprowadzić sędzia śledczy w zbrodniach i występkach i to w całości lub w części, przekazać do przeprowadzenia sądowni powiatowemu położonemu w okręgu tegoż sądu kolegjalnego. Może jednak w każdym czasie czynności te znów odebrać, i jest do tego obowiązana, skoro wniosek taki przedstawi prokurator, lub obwiniony.

Izba radna uchwała w kompletach złożonych z trzech sędziów

§ 13. Do Trybunałów pierwszej Instancji należą:

1. rozprawy główne i orzekanie we wszystkich zbrodniach i występkach, o ile one nie mają być rozstrzygnięte przez sąd przysięgłych.

(Pkt. 2 ust. 1 § 13 w brzmieniu ust. z 16 lipca 1920 Nr 67 dz. u. Kzplitej P.)

2. Rozprawa i orzekanie o środkach prawnych od wyroków i postanowień sądów powiatowych w sprawach o przekroczenia i od rozstrzygnięć sędziów, orzekających w postępowaniu uproszczonym.

W obu tych oraz we wszystkich przypadkach, w których Trybunał I instancji ma poza rozprawą główną powziąć uchwałę w postępowaniu o zbrodnię lub występki, spełnia tę czynność w kompletach z trzech sędziów, o ile nie przepisano wyraźnie czego innego.

We wszystkich wypadkach, kiedy w postępowaniu, tyczącem się zbrodni i występków, Trybunał I instancji wedle niniejszej ustawy o postępowaniu karnem wydać ma uchwałę poza rozprawą główną, uchwała ta zapada, jeżeli wyraźnie nic innego nie przepisano — w gronie trzech sędziów.

III. Sądy przysięgłych.

§ 14. Do sądów przysięgłych, których skład przepisany jest w rozdziale XIX, należy rozprawa główna i rozstrzygnięcie w zbrodniach i występkach przekazanych im w myśl ustawy wprowadzającej tę ustawę.

IV. Trybunały drugiej Instancji.

§ 15. Trybunały drugiej Instancji rozstrzygają zażalenia przeciw uchwałom Izby radnej

(§ 114), sprzeciwy przeciw aktom oskarżenia i odwołania w myśl §§ 283 i 345, mają nadto nadzór nad czynnościami sądów karnych własnego okręgu i rozstrzygają zażalenia przeciw tymże, o ile środki prawne nie są wyraźnie wykluczone lub inaczej nie są unormowane.

Ostatnie zdanie tego paragrafu w brzmieniu ust. z 16/7 1920 Nr 67 dz. u. Rzpltej P. poz. 453.

Uchwały Trybunału w II instancji zapadają w kompletach z trzech sędziów, o ile nie przepisano czego innego.

V. Sąd Najwyższy jako Trybunał kasacyjny.

§ 16. Sąd Najwyższy orzeka jako Trybunał kasacyjny o wszystkich zażaleniach nieważności, według niniejszej ustawy o postępowaniu karnem dopuszczalnych.

Dekret z 7 lutego 1919, Poz. 171 Nr 14 dz. R. P.

Art. 1. Sądy pokoju, sądy okręgowe i sądy apelacyjne zachowują dotychczasowe swoje siedziby i okręgi.

Art. 2. Siedzibą Sądu Najwyższego jest Warszawa.

Art. 3. Tworzenie nowych oraz zmiany siedzib i okręgów istniejących sądów apelacyjnych i okręgowych uchwała Rada Ministrów na wniosek Min. Sprawiedl.

Odnosnie do sądów pokoju zarządzenia w tym przedmiocie wydaje Minister Sprawiedliwości.

Art. 4. Postanowienia Rady Ministrów, względnie Min. Sprawiedliwości, dotyczące dyslokacji sądów, będą ogłaszane w gazecie rządowej i w dzienniku Urzędowym Min. Sprawiedliwości.

Art. 5. Przepisy tymczasowe o dyslokacji sądów z d. 18 lipca 1917 (dz. urz. Depart. Sprawiedl. Nr 1 poz. 2) niniejszem zostają uchylone.

Dekret w przedmiocie ustroju Sądu Najwyższego z 8 lutego 1919, Poz. 199 Nr 15 dz. p. R. P.

Na zasadzie uchwały Rady Ministrów stanowią:

Art. 1. Sąd Najwyższy stanowią prezesi i sędziowie

w odpowiedniej liczbie. Jeden z prezesów będzie mianowany na stanowisko pierwszego prezesa Sądu Najwyższego.

Sąd Najwyższy dzieli się na Izby. Na czele każdej Izby stoi prezes. Ogólne Zgromadzenie prezesów i sędziów Sądu Najwyższego oznacza zakres działania i skład osobowy poszczególnych izb.

Art. 2. Sąd Najwyższy orzeka w składzie trzech sędziów, a w sprawach dyscyplinarnych w składzie pięciu sędziów, przyczem przez sędziów rozumieć należy także prezesów. Wyjątek stanowią sprawy, затрезо́не kompletowi całej Izby lub też Ogólnemu Zgromadzeniu Sądu Najwyższego. Komplet zwyczajny ma prawo uchwalić przekazanie poszczególniej sprawy kompletowi całej Izby, ten zaś może przekazać sprawę ogólnemu Zgromadzeniu Sądu Najwyższego. Do ważności uchwał pełnej Izby wymagana jest obecność dwu trzecich części członków tejże Izby, conajmniej zaś obecność pięciu sędziów, wliczając w to prezesa. Do ważności uchwał ogólnego Zgromadzenia wymagana jest obecność połowy członków Sądu Najwyższego, licząc tak prezesów jak i sędziów. Do uzupełnienia kompletu może być powołany także sędzia, należący do składu innej Izby, jako też sędzia apelacyjny, nie może atoli przewodniczyć na posiedzeniu.

Art. 3. Sąd Najwyższy oprócz sprawowania przekazanego mu ustawami sądownictwa jest władny:

a) na ogólnem Zgromadzeniu wyjaśnić na wniosek Min. Sprawiedliwości przepisy prawa obowiązującego, wywołujące w praktyce wątpliwości lub stosowane rozbieżnie;

b) wypominać i usuwać w miarę możności usterki, dostrzeżone w czynnościach urzędowych sądów niższych, oraz według uznania zawiadamiać o nich Ministra Sprawiedliwości.

Art. 4. Obowiązki Prokuratora naczelnego pełni Minister Sprawiedliwości. Przy Sądzie Najwyższym urzęduje odpowiednia ilość prokuratorów i podprokuratorów. Jeden z prokuratorów będzie mianowany na stanowisko pierwszego Prokuratora.

Art. 5. Przy sądzie Najwyższym istnieje sekretarjat prawniczy, złożony z osób kwalifikowanych na urząd sędziowski. Pełnią one czynności pomocnicze określone instrukcją wewnętrzną.

Art. 6. Niniejszy dekret zyskuje moc obowiązującą z dniem ogłoszenia. Równocześnie przestają obowiązywać art. 8 i dwa pierwsze zdania art. 9 tymczasowych przepisów o urządzeniu sądownictwa w Królestwie Polskim z 18 lipca 1917 r., zawarte w art. 28 tychże przepisów postanowienie o składzie Sądu Najwyższego jako dyscyplinarnego.

Dekret w przedmiocie zmian o urządzeniach wymiaru sprawiedliwości w b. zaborze austriackim z 8 lutego 1919, poz. 200 Nr 15 dz. p. p.

Art. 1. Dotychczasowy ustrój sądownictwa, prokuratury, adwokatury i notariatu ulega zmianom, określonym w następujących przepisach:

Art. 2. Postanowienia art. 6 do 10 włącznie, 13, 14, i 15 ustawy o władzy sędziowskiej z 21 grudnia 1867 dz. u. P. Nr 144 zachowują moc obowiązującą.

Wyroki będą wydawane w Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej, Prawo łaski i abolicji¹⁾, określone w art. 13 powołanej ustawy, wykonuje Przedstawiciel Najwyższej władzy Państwowej.

¹⁾ Art. 47 ust. konstytucyjnej Rzpltej P. z 17 marca 1921 Nr 44 dz. u. Rzpltej P. głosi:

Prawo darowania i złagodzenia kary oraz darowania skutków zasądzenia karno-sądowego w poszczególnych wypadkach — przysługuje Prezydentowi Rzeczypospolitej.

Prezydent nie może stosować tego prawa do ministrów, zasądzonych na skutek postawienia ich w stan oskarżenia przez Sejm. Amnestja może być udzielona tylko w drodze ustawodawczej.

Art. 3. Każdy sędzia już z tytułu nominacji uzyskuje pełnię władzy i praw związanych z tem stanowiskiem w rozumieniu ustawy o władzy sędziowskiej z 21 grudnia 1867 dz. u. p. Nr 144. Instytucja sędziów pomocniczych, jako sędziów ograniczonych z mocy ustawy w sprawowaniu swego urzędu, jest zniesiona.

Sędziowie zapasowi, mianowani jako tacy dla okręgu sądu apelacyjnego mogą być także wbrew swej woli przenoszeni na inne miejsce służbowe.

Art. 4. Okres reorganizacji sądownictwa, w ciągu którego tak sędziowie, jak i urzędnicy niesędziowscy z urzędu mogą być przenoszeni na inne miejsce służbowe, lub też w stan spoczynku, bez względu na ograniczenia ustanowione w ustawie o władzy sędziowskiej oraz w pragmatyce służbowej z 25 stycznia 1914 dz. u. P. Nr 15, upływa z końcem r. 1920. Okres ten może być przedłużony uchwałą Rady Ministrów (por. poz. 278 i 735 dz. u. Rz. P. z r. 1921).

Art. 5. Sąd Najwyższy w Warszawie przejmuje zakres działania Najwyższego Trybunału sądowego i kasacyjnego oraz Trybunału Administracyjnego¹⁾.

¹⁾ Art. 73 ustawy konstytucyjnej z 17 marca 1921 Nr 44 dz. u. Rpltej P. poz. 267 głosi: Do orzekania o legalności aktów administracyjnych w zakresie administracji tak rządowej jak i samorządowej powoła osobna ustawa sądownictwo administracyjne, oparte w swej organizacji na współdziałaniu czynnika obywatelskiego i sędziowskiego z Najwyższym Trybunałem Administracyjnym na czele.

Ustawa z 3 sierpnia 1922 Nr 67 dz. u. Rpltej P. poz. 600 wprowadza Najwyższy Trybunał Administracyjny. Art. 1 do 39.

Statut Najwyższego Trybunału sądowego i kasacyjnego z 7 sierpnia 1850 dz. u. P. Nr 327 traci moc obowiązującą. W jego miejsce wstępuje statut Sądu Najwyższego w Warszawie.

Art. 6. W sądach apelacyjnych komplety z pięciu będą zastąpione przez komplety z trzech sędziów, wliczając w to przewodniczącego. Jedyne w sprawach dyscyplinarnych zasiadają nadal komplety z pięciu.

Art. 7. Sądy krajowe i obwodowe używają jednolicie nazwy „Sąd okręgowy“, Wyższe sądy krajowe zaś — nazwy „Sąd apelacyjny“. Prokuratura bierze nazwę od Sądu, przy którym jest ustanowiona, zatem: „Prokurator (podprokurator) przy sądzie okręgowym, apelacyjnym, Najwyższym“.

Tytuł urzędowy sędziego winien określać jego każde stanowisko służbowe i opiewa bez względu na rangę (klasę płacy): „Sędzia powiatowy, sędzia śledczy, sędzia zapasowy, sędzia Sądu Okręgowego, Apelacyjnego, lub Sądu Najwyższego“. Kierownicy sądów używają

tytułów następujących: „Naczelnik Sądu powiatowego, Prezes (wiceprezes) Sądu Okręgowego lub Apelacyjnego.

Kandydaci przygotowujący się do urzędu sędziowskiego noszą tytuł: „aplikantów“, kandydaci adwokatury zaś, odbywający praktykę sądową, zachowują tytuł „praktykantów“. Do jednych i drugich mają zastosowanie postanowienia § 17 ust. 3 ustawy organizacyjnej z 27 listopada 1896 dz. u. P. Nr 217.

Art. 8. Prezes Sądu Apelacyjnego kieruje ogólną administracją sądownictwa w poręczonym mu okręgu w granicach umocowania udzielonego mu bądź przez ustawę, bądź przez Min. sprawiedliwości. Sprawy powtarzające się często, nie mające znaczenia zasadniczego i nie nastrożające wątpliwości, oraz sprawy osobowe (mianowanie, przenoszenie, zwolnienie) personelu niesędziowskiego łącznie z aplikantami, będą decydowane przez prezesa Sądu Apelacyjnego.

Te zasady określają analogicznie także zakres działania prokuratora przy sądzie apelacyjnym w poręczonych mu sprawach administracyjnych.

Minister Sprawiedliwości określa rozporządzeniem w szczegółach kompetencję prezesa sądu Apelacyjnego i Prokuratora przy sądzie Apelacyjnym w sprawach administracji.

Może on mimo to poszczególne sprawy z przekazanego zakresu działania zastrzegać sobie do decyzji.

Art. 9. Sądy i inne władze wymiaru sprawiedliwości używają języka polskiego jako urzędowego. Odrębne przepisy określają, gdzie i w jakiej mierze dopuszczone jest używanie języka ruskiego i niemieckiego.

Art. 10. Postanowienia art. 7 zyskują moc obowiązującą z dniem 1 kwietnia 1919, inne postanowienia tego Dekretu zaś z dniem ogłoszenia.

Rozp. Ministra Sprawiedliwości z 16 czerwca 1922 poz. 399 Nr 46 dz. u. Rpltej P. zawiera postanowienia o postępowaniu sądowym w sprawach z Górno-śląskiej części województwa śląskiego, podlegających rozpoznaniu Sądu Najwyższego (Art. 3).

Dekret Nacz. Państwa z 8 lutego 1919 poz. 225

Nr 18 dz. p. Rzpłtej P. o aplikacji sądowej (tylko dla b. zaboru rosyjsk.):

Na wniosek Rady ministrów stanowią, co następuje:

Art. 1. Aplikantem sądowym może zostać obywatel Państwa Polskiego płci męskiej, który ukończył wydział prawny uniwersytetu krajowego. Kobiety mogą odbywać aplikację sądową jako przygotowanie do zawodu adwokackiego w myśl art. 14 tymczasowego statutu palestry Państwa Polskiego. (Zob. dodatek.)

Minister Sprawiedliwości może wyjątkowo mianować aplikantami kandydatów, którzy ukończyli wydział prawny uniwersytetu zagranicznego.

Art. 2. Aplikacja sądowa trwa lat trzy.

Aplikantów sądowych mianuje Minister Sprawiedliwości na przedstawienie prezesa sądu apelacyjnego.

Art. 3. Aplikanci sądowi są urzędnikami państwowymi, składają przysięgę urzędniczą i mogą pobierać wynagrodzenie ze skarbu państwa według osobnych przepisów.

Art. 4. W czasie aplikacji sądowej aplikant winien obznajomić się praktycznie z działalnością sądową i kancelaryjną.

Art. 5. Aplikant może po upływie pierwszego roku praktyki na podstawie zarządzenia prezesa sądu apelacyjnego wykonywać poszczególne czynności sędziego śledczego lub podprokuratora sądu okręgowego, pod ich kierownictwem.

Art. 6. Po upływie lat dwu aplikacji aplikant obowiązany jest przystąpić do egzaminu sądowego przed komisją egzaminacyjną przy sądzie apelacyjnym. Prezes sądu apelacyjnego może aplikantowi na jego prośbę przedłużyć termin, powyżej określony.

Art. 7. Aplikant, który egzaminu nie zda, winien ponownie przystąpić do niego po upływie czasu, jaki mu komisja egzaminacyjna wyznaczy. W razie ponownego niezdania egzaminu aplikant zostaje wykreślony z listy przez Ministra Sprawiedliwości.

Art. 8. Od chwili zdania egzaminu aplikant sądowy, gdy nie przejdzie na aplikanta adwokackiego, rozpoczyna trzeci rok aplikacji sądowej. W tym okre-

sie może Minister Sprawiedliwości delegować aplikanta, jako zastępcę na urzędy wymiaru sprawiedliwości w myśl art. 22 przepisów tymczasowych o urządzeniu sądownictwa.

Na życzenie aplikanta może prezes sądu apelacyjnego zezwolić mu na odbycie w tym okresie praktyki przez czas nie dłuższy, jak sześć miesięcy, w kancelarii adwokackiej, notarialnej lub we wskazanej przez Min. Sprawiedl. instytucji państwowej albo komunalnej.

Art. 9. Po upływie trzeciego roku aplikacji sądowej może być aplikant mianowany na urzędy sądowe według przepisów ustawy o urządzeniu sądownictwa.

Art. 10. Art. 19 tymczasowych przepisów o urządzeniu sądownictwa, jak również art. 21 i 22 tychże przepisów, o ile dotyczą aplikantów, oraz wszelkie przepisy dotychczasowe, stojące w sprzeczności z niniejszą ustawą, tracą moc obowiązującą z chwilą wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 11. Aplikacja, odbyta przed wejściem w życie niniejszej ustawy, lub urzędowanie w sądownictwie w innym charakterze, jakoteż praktyka pomocnika adwokata przysięgłego może być przez Ministra Sprawiedl. wliczona całkowicie lub częściowo do aplikacji.

Art. 12. Min. Sprawiedl. wyda rozporządzenie, dotyczące przyjmowania, przygotowania i egzaminu aplikantów.

Art. 13. W ciągu lat trzech od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy władny jest Min. Sprawiedl. w wypadkach koniecznej potrzeby skracać aplikantom termin aplikacji do jednego roku i nawet zwalniać ich od egzaminu sądowego.

Art. 14. Statut niniejszy obowiązuje aż do ustawodawczego uregulowania organizacji aplikacji sądowej na całym obszarze Państwa Pol. tylko na ziemiach polskich **dawnego zaboru rosyjskiego.**

VI. Skład kompletów sędziowskich i głosowanie tychże.

§ 17. Przy rozstrzyganiu w sprawach kar-

nych liczba głosujących w kompletach sędziowskich łącznie z przewodniczącym nie powinna być ani większa, ani mniejsza od tej, jaką postanowiono w §§ 12—16.

§ 18. Przełożeni sądów kolejalnych powinni z początkiem każdego roku na cały jego przeciąg złożyć stale te senaty, które przeznaczone są w sprawach karnych do rozpraw i rozstrzygnięć, wymienionych w §§ 12, 13 (l. 1, 2) i 15, a zarazem mają dla każdego z tych senatów wyznaczyć stale zastępców tak przewodniczącego, jak i członków, tudzież ustanowić kolej ich zastępstwa. Jeżeli istnienie jednego lub kilku senatów sądowych stało się niemożliwe wskutek zmian, zaszytych w składzie osobowym Trybunału, wolno przełożonemu sądowi na pozostałą część roku poczynić zmiany niezbędne w składzie tych senatów.

§ 19. We wszystkich kompletach sędziowskich przed głosowaniem odbywa się narada. Jeżeli według ustawy ustanowiono sprawozdawcę, głosuje on najpierw, przewodniczący zaś, który zarówno z każdym innym sędzią głosować powinien, na ostatku. Zresztą głosują sędziowie stopniem starsi przed młodszymi.

§ 20. Do każdej uchwały wymaga się bezwzględnej większości głosów, t. j. więcej niż połowy wszystkich głosów, chyba, że ustawa wyraźnie co innego zarządza.

Jeżeli głosy dzielą się na dwa lub więcej przekonań różnych, tak, że żaden z tych poglądów nie ma za sobą większości wymaganej, usiłuje przewodniczący przez podział pytań i powtórzenie głosowania osiągnąć bezwzględną więk-

szość. Jeżeli pozostanie to bez skutku, wówczas głosy dla obwinionego najniekorzystniejsze dolicza się do głosów mniej niekorzystnych tak długo, aż okaże się bezwzględna większość głosów.

Przy równości głosów zapada uchwała zawsze podług zdania, które jest dla obwinionego korzystniejsze.

Jeżeli co do pytania, które zdanie jest dla obwinionego mniej niekorzystne, zdania są różne, należy nad tem, jako nad pytaniem wstępnym, osobno głosować. Gdyby się w tem głosowaniu zdania równo podzieliły, wówczas pod względem pytania wstępnego rozstrzyga to zdanie, do którego przystąpił przewodniczący.

§ 21. Najpierw musi odbyć się głosowanie co do właściwości sądu, co do potrzeby uzupełnienia postępowania i co do innych pytań wstępnych. Jeżeli większość jest zdania, że pomimo wysłanych na jaw wątpliwości co do pytania wstępnego należy przystąpić do rozstrzygnięcia w rzeczy głównej, wtedy sędziowie, którzy pozostali w mniejszości, są również obowiązani głosować w przedmiocie głównym.

§ 22. Przy rozstrzyganiu o rzeczy samej należy pytanie, czy oskarżony jest winien popełnienia zarzuconego mu czynu, zawsze oddzielić od pytania co do kary i nad tem pierwszym najpierw głosować. Jeżeli oskarżonemu zarzucono kilka przestępstw, musi co do każdego czynu zapaść osobna uchwała w kierunku winy lub jej braku u obwinionego. Narada nad karą ma być ograniczona tylko do tych prze-

stępstw obwinionego, których go uznano winnym. Przytem wolno sędziom, którzy oskarżonego nie uznali winnym zarzuconego mu przestępstwa na podstawie uchwały zapadłej co do winy, głosować nad karą, lub też wstrzymać się od głosowania. W tym ostatnim przypadku ich głosy w ten sposób będą liczone, jak gdyby przystąpili do zdania najkorzystniejszego dla oskarżonego pomiędzy zdaniem, wypowiedzianem przez innych głosujących.

VII. Osoby uboczne w sądach.

§ 23. Przy kazdem posiedzeniu sądownym musi być obecny protokolant i spisać protokół. Tak ci, jak i użyci do spisywania protokółów przy dochodzeniach przygotowawczych i śledztwach wstępnych o zbrodnie i występki, powinni składać przysięgę na należyte spisywanie protokółów.

VIII. Stosunek sądów karnych do innych władz.

§ 24. Władze bezpieczeństwa, do których należą też naczelnicy gmin, mają śledzić wszystkie zbrodnie i występki, o ile się ich nie dochodzi wyłącznie na żądanie strony interesowanej, a jeżeli nie da się uzyskać natychmiastowego działania sędziego śledczego, poczynić zarządzenia przygotowawcze, nie cierpiące zwłoki, które mogą służyć do wyjaśnienia rzeczy, lub do zapobieżenia usunięciu śladów czynu karygodnego, zapobieżenia ucieczce sprawcy. Władze bezpieczeństwa i ich organa są władne samorzutnie przedsiębrać rewizję domów i przytrzymanie osób dla celów wymiaru

sprawiedliwości karnej tylko w przypadkach przewidzianych niniejszą ustawą o postępowaniu karnem, mają atoli o swem działaniu i jego wynikach natychmiast donieść właściwemu prokuratorowi lub sędziemu śledczemu.

§ 25. Tak władzom bezpieczeństwa, jakoteż wszystkim publicznym urzędnikom i sługom zabrania się jaknajsurowiej celem pozyskania poszlak albo dowodów przeciw podejrzanemu skłaniać go do przedsiębrania, do dalszego wykonywania lub do dokonania działania karygodnego, albo wyłudzać od niego za pośrednictwem osób potajemnie podstawionych wyznania, aby następnie sądowi uczynić o nich doniesienie.

§ 26. Sądy karne są uprawnione we wszystkim, co do ich postępowania należy, porozumiewać się bezpośrednio pisemnie ze wszystkimi władzami rządowemi, krajowemi i gminnemi, znajdującemi się w krajach, reprezentowanych w radzie państwa. Wszystkie władze rządowe, krajowe i gminne są obowiązane pomagać sądom karnym i jaknajspieszniej odpowiadać na ich pisma, lub też oznajmić sądom karnym natychmiast o zachodzących przeszkodach. Mogą również sądy karne porozumiewać się wprost z władzami węgierskiemi lub innych państw, o ile pod tym względem osobnemi przepisami inaczej nie postanowiono.

(Austria, zob. poz. 445 dz. u Rz. P. z r. 1920)

§ 27. Jeżeli sąd karny spostrzeże opieszałość lub zwłokę w spełnieniu swego wezwania do innej władzy wystosowanego, wówczas albo

zawiadomić ma o tem władzę bezpośrednio nad nią przełożoną, albo uczynić doniesienie Trybunałowi drugiej Instancji, do którego okręgu sam należy, aby drogą właściwą temu zaradzono. Jeżeliby sąd karny zaniedbał tego obowiązku, opieszałością innej władzy nie będzie się mógł zastąpić.

Powyższy przepis ma w szczególności i wtedy zastosowanie, jeżeli prokuratura w tych wypadkach, w których w myśl ustawy jest obowiązana uczynić w terminie oznaczonym oświadczenie lub wniosek, obowiązku tego ściśle nie wypełnia.

§ 28. Sądy karne są uprawnione w razie potrzeby wzywać wprost siłę zbrojną na pomoc, bez pośrednictwa innej władzy.

Ustawa z 24 lipca 1919 poz. 363 Nr 61 dz. p. P. o organizacji policji państwowej i przepisach przejściowych do ustawy o policji państwowej, wraz z aneksem do art. 30 tejże o treści roty przysięgi służbowej.

Ustawa z 25 lipca 1919 poz. 364 Nr 61 w przedmiocie zapewnienia bezpieczeństwa Państwa i utrzymania porządku publicznego w czasie wojny.

Rozporządzenie wykonawcze Min. spraw wojsk. i Min. spraw wewn. z 12 listopada 1919 poz. 477 Nr 87 Dz. u. Rzpltej P. w przedmiocie wcielenia zandarmerji krajowej i policji wojskowej na obszarze byłej Galicji do policji państwowej na zasadzie art. 3 przep. przejściowych do ustawy o policji państwowej z 24 lipca 1919 dz. p. P. Nr 61 poz. 363.

Rozp. Min. spraw wewn. z 14 listopada 1919 poz 494 Nr 91 dz. u. Rzpltej P., ustanawiające na obszarze byłej Galicji trzy Komendy Okręgowe Policji Państwowej: Lwowską, Krakowską i Przemyską.

Przepisy o organizacji okręgowych komend Policji, wydane przez Min. spraw wewn. na podsta-

wie art. 9 ustawy z 24 lipca 1919 o Policji Państwowej z 4 grudnia 1919 poz. 507 Nr 94 dz. u. Rzpłtej P., tudzież Przepisy o organizacji powiatowych komend Policji, wydane przez Min. spraw wewn. na podstawie art. 5 i 8 ust. z 24 lipca 1919 o Policji Państwowej z 4 grudnia 1919 poz. 508 Nr 94 dz. u. Rzpłtej P.

Rozp. Min. spraw wewn. z 30 grudnia 1919 poz. 42 Nr 6 dz. u. Rzpłtej P. z r. 1920 o organizacji oddziałów Policji Państw., pełniących służbę na kolejach, na obszarze Województw: Warszawskiego, Lubelskiego, Kieleckiego, Łódzkiego i Białostockiego, wydane w porozumieniu z Min. kolei żelaznych na zasadzie art. 9 ust. o Policji Państwowej z 24 lipca 1919 dz. u. Rzpłtej P. Nr 61 poz. 363.

Rozp. Min. spraw wewn. w porozumieniu z Min. spraw wojsk. w przedmiocie rozciągnięcia organizacji Policji Państw. na dalszych 14 wschodnich powiatów Małopolski, wydane na zasadzie art. 3 przepisów przejściowych do ust. o Policji z 24 lipca 1919 dz. u. Rzpłtej P. Nr 61 poz. 363.

Rozp. Min. spraw wewn. z 18 lutego 1920 poz. 132 Nr 23 dz. u. Rzpłtej P., wydane w porozumieniu z Min. robót publ. w przedmiocie organizacji Policji Państwowej, pełniącej służbę na drogach wodnych, na podstawie art. 2 przep. przejściowych do ust. z 24 lipca 1919 o Policji Państw. dz. u. Rzpłtej P. Nr 61 poz. 363.

Rozp. Rady Obrony Państwa z 6 sierpnia 1920 w sprawie tymczasowych zmian, dotyczących organizacji i zadań Policji Państwowej poz. 511 dz. u. Rzpłtej P. Nr 75.

Rozp. Min. spraw wewn. poz. 122 Nr 21 dz. u. Rzpłtej P. w przedmiocie utworzenia Komend okręgowych Policji Państwowej dla Województw: Lwowskiego, Krakowskiego, Stanisławowskiego i Tarnopolskiego, mocą którego wedle § 2 tegoż siedziby Komend we Lwowie i Krakowie pozostają na miejscu, Kom. okr. w Przemyślu zaś przeniesiona zostaje do Stanisławowa, wreszcie utworzona przejściowo we Lwowie Komenda okr. „Wschód” dla Tarnopola.

Rozp. Min. spraw wewn. z 4 maja 1921 poz. 258 Nr 41 dz. u. Rzpłtej P. o organizacji oddz. Policji

Państw., pełniących służbę na kolejach na obszarze Województw: Warszawskiego, Lubelskiego, Kieleckiego, Łódzkiego i Białostockiego oraz m. st. Warszawy.

Rozp. Min. spraw wewn. z 11 lipca 1921 poz. 440 Nr 67 dz. ust. Rzpltej P. w przedmiocie wcielenia państwowej organizacji wykonawczej służby bezpieczeństwa we Lwowie i Krakowie do Policji Państwowej.

Rozp. Min. spraw wewn. z 13 września 1921 w przedmiocie likwidacji „Komendy Policji Państwowej dla b. Galicji” poz. 574 Nr 82 dz. u. Rzpltej P.

Rozp. Rady Min. z 18 kwietnia 1919 poz. 276 dz. u. Rzpltej P. Nr 35 o sposobie użycia wojska dla zabezpieczenia porządku publicznego.

Por. art. 123 konstytucji.

ROZDZIAŁ III.

O prokuraturze.

§ 29. Przy każdym Trybunale pierwszej Instancji ustanawia się Prokuratora, przy każdym Trybunale drugiej Instancji starszego Prokuratora, a przy Sądzie Najwyższym jako kasacyjnym Prokuratora generalnego z potrzebną liczbą zastępców. Zastępcy prokuratorów, starszych prokuratorów i generalnego Prokuratora są uprawnieni z ustawy do wszystkich czynności tychże, gdziekolwiek w ich zastępstwie występują.

§ 30. Członkowie Prokuratury bronić mają interesu Państwa w poruczonem sobie zakresie działania, w swych czynnościach urzędowych są oni nie zawiśli od sądów, przy których są ustanowieni.

Prokuratorowie przy Trybunałach pierwszej Instancji podlegają Prokuratorom starszym przy Trybunałach drugiej Instancji, a ci, jakoteż Prokurator generalny przy

Trybunale kasacyjnym, podlegają bezpośrednio Ministrowi Sprawiedliwości.

§ 31.

(W brzmieniu ust. z 16 lipca 1920 poz. 453 Nr 67 dz. u. Rzpłtej P.)

Do zakresu działania prokuratora przy Trybunale pierwszej Instancji należy udział we wszystkich w tym Trybunale lub w jego okręgu prowadzonych dochodzeniach przygotowawczych, śledztwach wstępnych i rozprawach głównych o zbrodnie i występki, tudzież w odbywających się w Trybunałach I Instancji rozprawach odwoławczych, oraz udział w posiedzeniach sądów przysięgłych, odbywających się w okręgu Trybunału I Instancji.

Jest on także uprawniony brać udział osobiście albo przez zastępców w czynnościach, należących przed sądy powiatowe.

Zdaje on sprawę co miesiąc Prokuratorowi starszemu o sprawach karnych załatwionych, jak i o zawisłych i o ich stanie. Do niego odnosić się ma też w przypadkach wątpliwych, gdy chodzi o rozpoczęcie lub zaniechanie śledztwa, albo też tylko o szczególnie ważne czynności śledcze i według jego poleceń postąpić powinien.

§ 32. Starszy Prokurator przy Sądzie II Instancji pełni swój urząd w czynnościach przed tymże sądem przedsiębranych. Oprócz tego ma on nadzór nad wszystkimi członkami prokuratury, ustanowionymi w obrębie tegoż sądu przy Trybunałach pierwszej Instancji i przy sądach powiatowych. Ma on prawo osobiście albo przez zastępcę brać udział w każdej sprawie karnej, należącej do ich zakresu działania.

§ 33. Rozprawy przed sądem kasacyjnym należą do zakresu czynności Prokuratora gene-

ralnego, przy tym sądzie ustanowionego, lub jego zastępców.

Prokurator generalny przy sądzie kasacyjnym może z urzędu lub z polecenia Min. sprawiedliwości wnieść zażalenie nieważności w obronie ustawy przeciw wyrokom sądów karnych, które polegają na obrazie lub nie-
trafnem zastosowaniu ustawy, jakoteż przeciw każdej do jego wiadomości doszłej bezprawnej uchwale lub takiemuż postąpieniu sądu karnego doszłem do jego wiadomości, i to nawet wówczas, jeżeli oskarżony lub oskarżyciel w czasie ustawowym nie skorzystał ze środka prawnego zażalenia nieważności. Prokuratorów obowiązkiem jest, te przypadki przedkładać Prokuratorom starszym, które według ich zdania mogą dać powód do wniesienia takiego zażalenia nieważności, a ci mają oceniać, czy o nich należy donieść Prokuratorowi przy Trybunale kasacyjnym.

§ 34. Prokuratorowie mają obowiązek wszystkie czyny karygodne, które dojdą do ich wiadomości, a których nie należy dochodzić i karać tylko na żądanie osoby interesowanej, ścigać z urzędu i dlatego zarządzić co potrzeba u właściwego sądu karnego celem dochodzenia i ukarania tych czynów.

(W brzmieniu ust. z 16 lipca 1920 poz. 433 Nr 67 dz. u. Rzpltej P.)

Mogą oni jednak nie wszczynać lub odstąpić od ścigania poszczególnych z kilku czynów karygodnych (§ 363 l. 3), pod zarzutem których stoi obwiniony, o ile to przypuszczalnie nie wywize istotnego wpływu ani na wymiar kary, ani na skutki prawne zasądzenia; mogą również nie wszczynać lub odstąpić od ścigania zbrodni, popełnionej za granicą, jeżeli sprawca już za-

granicą poniósł za nią karę, a nie ma podstawy do przyjęcia, że sąd polski wymierzyłby karę surowszą. Prawa, służące stronie interesowanej prywatnej wedle §§ 48, 49 i 449, nieulegają żadnej zmianie skutkiem tych postanowień.

Prokuratorowie powinni baczyć na to, aby korzystano należycie ze wszystkich środków, mogących posłużyć do ujawnienia prawdy.

Mają prawo zasięgać w każdym czasie wiadomości o stanie śledztw zawisłych, przeglądać w tym celu akta lub żądać ich udzielenia i czynić odpowiednie wnioski, byleby przez to postępowanie karne nie było wstrzymane. Jeżeli spostrzegą nieprawidłowości lub zwlekanie, żądać mają ich usunięcia w drodze ustawowej.

Na wykonanie kary wpływają Prokuratorowie w sposób oznaczony niniejszą ustawą o postępowaniu karnem.

§ 35. Prokuratorowie czynią swe wnioski ustnie albo pisemnie, a na każdy z nich nastąpić powinno sędziowskie zarządzenie albo postanowienie. W taki sam sposób oświadczają się na wnioski obwinionego lub zapytania sądu.

Mogą oni być obecni przy naradach sądu, o ile te nie dotyczą rozstrzygnięcia, które zapasć ma przy rozprawie głównej lub też przy rozprawie wyznaczonej wskutek odwołania lub zażalenia nieważności, nie mają jednak prawa być obecni przy głosowaniu i powzięciu uchwały (§§ 391, 410, 411).

§ 36. Prokuratorowie mają prawo znosić się wprost z władzami bezpieczeństwa lub z innymi władzami państwowymi, krajowymi lub gminnymi i żądać ich pomocy, a w razie potrzeby wezwać pomocy siły zbrojnej bez pośrednic-

twa innej władzy. Władze bezpieczeństwa i ich służdy mają być posłuszni ich zarządzeniom.

Rozp. Kierownika Ministerstwa Sprawiedliwości z 3 lipca 1920 poz. 355 Nr 57 dz. u. Rpltej P. w przedmiocie ustanowienia kontraktowych referentów prokuratur w b. zaborze austr., oraz zmiany nazwy funkcjonarjuszów prokuratorji Państwa przy sądach powiatowych:

Na mocy art. IX ust. z dnia 23 maja 1873 dz. u. p. Nr 119, wprowadzającej ustawę o postępowaniu karnem, zarządzam, w porozumieniu z kier. Min. spraw wewnętrznych, dla obszaru b. zaboru austr. co następuje:

Art. 1. Na czas koniecznej potrzeby wprowadza się instytucję kontraktowych referentów prokuratur przy sądach okręgowych o zakresie działania podprokuratorów (29 pk. art. 7 dekr. z 8 lutego 1919 poz. 200 dz. p. P.).

Art. 2. Referentem prokuratury ustanowioną może być tylko osoba, posiadająca uzdolnienie na urząd sędziowski w myśl przepisów obowiązujących w b. zaborze austr.; ustanawianie referentów tych należeć będzie do Ministra Sprawiedliwości.

Art. 3. Referent Prokuratury, przed rozpoczęciem swych czynności służbowych, złoży do rąk prokuratora przy sądzie okręgowym ślubowanie w następującej rocie: „Ślubuję, że na powierzonym mi stanowisku referenta prokuratury przyczyniać się będę w mym zakresie działania ze wszystkich sił do ugruntowania wolności, niepodległości i potęgi Rzeczypospolitej Polskiej, w której wiernie służyć będę, wszystkich obywateli kraju w równem mając zachowaniu, przepisów prawa strzec będę pilnie, powierzone mi obowiązki spełniać gorliwie i sumiennie, polecenia mych przełożonych wykonywać dokładnie, a tajemnicy urzędowej zachowam“.

Art. 4. Nazwę „funkcjonarjusze prokuratorji państwa“ (§ 87 ust. 3 i 88 rozp. wpr. p. k.) zmienia się na oznaczenie „funkcjonarjusze prokuratorscy“.

Minister Sprawiedliwości może sędziemu, za jego zgodą, poruczyć czasowe pełnienie urzędu prokuratora (art. 2 ustawy z 18 maja 1921 poz. 278 dz. u. Rz. P.).

§ 37. Generalny Prokurator przy Sądzie Najwyższym i starsi Prokuratorowie mają obowią-

zek Ministrowi sprawiedliwości z końcem każdego roku zdać sprawę o sprawach karnych w roku załatwionych i jeszcze w toku będących, o stanie i przewodzie wymiaru sprawiedliwości, jak i o dostrzeżonych usterkach ustawodawstwa i biegu spraw.

ROZDZIAŁ IV.

O obwinionym i jego obronie.

§ 38. Ten, na kogo pada podejrzenie o popełnienie czynu karygodnego, wtedy dopiero może być uważany za obwinionego, gdy przeciw niemu wniesiono akt oskarżenia, albo uczyniono wnioski o wdrożenie śledztwa wstępnego.

Za oskarżonego ten będzie uważany, przeciw komu rozprawę główną zarządzono.

O ile jednak przepisy tej ustawy, dotyczące się obwinionego, z natury swej nie ograniczają się do śledztwa wstępnego, stosują się one także do oskarżonego tudzież do tego, kogo przesłuchano jako podejrzanego o przestępstwo, albo jako takiego do przesłuchania wezwano, przytrzymano lub uwięziono.

§ 39. Obwiniony może we wszystkich sprawach karnych używać obrońcy i obrać każdego, kto wpisany jest do wykazu obrońców w jednym z krajów reprezentowanych w radzie państwa.

Dla małoletniego lub niesamowolnego może ojciec, opiekun lub kurator, nawet wbrew jego woli ustanowić obrońcę.

Każdy Trybunał II Instancji ma dla swego

okręgu założyć listę obrońców, odnawiać ją z początkiem każdego roku i doręczyć wszystkim sądom karnym, gdzie należy ją wyłożyć wolną od ogólnego wglądu. W listę tę należy najpierw wpisać adwokatów wykonywujących adwokaturę w okręgu sądu II Instancji. Na prośbę należy wpisać prawników, którzy złożyli egzamin sędziowski, adwokacki lub notarialny, tudzież doktorów prawa, którzy są członkami ciała nauczycielskiego w wydziale prawa i administracji, jeżeli nie zachodzą okoliczności, które według ustawy pociągają za sobą wykluczenie od urzędu sędziowskiego, adwokatury lub notariatu. Kto mniema, że jest pokrzywdzony pominięciem w tej liście, może się o to żalić u Ministra sprawiedliwości.

Urzednicy państwowi wtedy tylko wpisani być mogą do listy obrońców, jeżeli wykażą pozwolenie swej przełożonej władzy służbowej.

§ 40. Osoby, które wezwane zostały jako świadkowie do rozprawy głównej, są wyłączone od obrony przy tejże rozprawie. O ile w postępowaniu uprzednim pewne osoby wykluczyć należałoby od obrony z powodu, że były przesłuchane jako świadkowie lub z powodu, że ich wezwanie do rozprawy zawnioskowano, o tem rozstrzygnie izba radna.

Wolno też obwinionemu ustanowić i większą liczbę obrońców, przez to jednak nie wolno zwiększać liczby wywodów dozwolonych oskarżonemu przy rozprawie głównej.

§ 41. Przy udzielaniu aktu oskarżenia należy pouczyć oskarżonego o jego prawie przybrania sobie obrońcy.

Do rozprawy przed sądem przysięgłych należy oskarżonemu wyznaczyć obrońcę z urzędu, jeżeli sam nie chce ustanowić sobie obrońcy.

Jeżeli obwiniony z powodu swoich stosunków, sądowi znanych, nie może ponosić kosztów obrony z własnego majątku, wówczas sąd powinien wyznaczyć na jego żądanie obrońcę ubogich do wywodu dokładnie oznaczonych a przez niego zapowiedzianych środków prawnych, do uzasadnienia zapowiedzianego sprzeciwu przeciw aktowi oskarżenia, jakoteż do rozprawy głównej.

§ 42. We wszystkich przypadkach, w których sąd ustanawia obrońcę, wybrać go ma, o ile to być może, z grona obrońców (§ 39), mieszkających w siedzibie sądu.

W miejscach, w których się znajduje wydział adwokacki, do niego należy wyszczególnienie obrońców ustanowić się mających ze stanu adwokackiego i z pośród kandydatów adwokackich.

Dla większej ilości równocześnie oskarżonych może być ustanowiony wspólny obrońca, lecz należy na wniosek jednego obwinionego, obrońcy, a nawet z urzędu postarać się o osobne zastępstwo tych obwinionych, co do których okażą się ich sprzeczne interesy.

§ 43. Każdy wpisany na listę obrońców jest obowiązany w swem miejscu zamieszkania objąć obrony mu zleczone, o ile dla ich nieprzyjęcia nie ma powodów, o których zasadności rozstrzyga izba radna.

Przy sądzie ustanowieni, do wykonywania urzędu sędziowskiego uzdolnieni urzędnicy ma-

ją obowiązek przyjąć obrony, które im zleci przełożony sądu w braku innych obrońców, nawet wówczas, jeżeli nie są wpisani w listę obrońców.

§ 44. Obrońca raz ustanowiony nie potrzebuje do wykonywania poszczególnych czynności procesowych żadnego osobnego pełnomocnictwa, ani nawet do wniosku o wznowienie postępowania karnego.

Obwiniony może każdego czasu obronę wybranemu przez siebie obrońcy odebrać i przenieść na innego. Także zlecenie obrońcy z urzędu ustanowionego ustaje, skoro obwiniony ustanowi sam innego obrońcę. W takich przypadkach jednak nie powinien być wstrzymany tok postępowania przez zmianę osoby obrońcy.

§ 45. Także podczas dochodzeń przygotowawczych i śledztwa wstępnego może obwiniony przybrać sobie doradcę prawnego z grona obrońców do przestrzegania swych praw przy takich czynnościach sądowych, które bezpośrednio dotyczą ustalenia stanu rzeczy i później powtórzyć się nie dadzą, jak również do wyводу środków prawnych przez niego zgłoszonych, a jeżeli jest uwięziony, porozumiewać się z obrońcą w obecności osoby sądowej.

(w brzmieniu ust. z 16 lipca 1920 poz. 453 Nr 67 dz. u. Rpltej P. 7).

Doradca prawny może przeglądać akta, sędzia zaś śledczy powinien jednak wyłączyć tę ich część, której podanie do wiadomości nie dałoby się pogodzić z celem postępowania, — w każdym zaś razie należy wydać doradcy prawnemu na żądanie odpis nakazu uwięzienia i jego uzasadnienia, oraz odpis tego zarządzenia sądowego, przeciw któremu obwiniony zgłosił środek prawny.

Po wręczeniu aktu oskarżenia może obwi-

niony rozmawiać z obrońcą bez obecności osoby sądowej i obaj mają prawo akta z wyjątkiem protokółów obrad Trybunału pod dozorem przeglądać i je odpisywać. Na żądanie udzielić im należy bezpłatnie odpisów protokółów oględzin, zdań znawców i dokumentów oryginalnych, które stanowią przedmiot przestępstwa.

ROZDZIAŁ V.

O oskarżycielu prywatnym i stronie interesowanej prywatnej.

§ 46. Jeżeli chodzi o przestępstwo, które według ustaw karnych sądownie ścigane być może tylko na żądanie osoby pokrzywdzonej w swem prawie, służy teje jako oskarżycielowi prywatnemu prawo żądać od sądu karnego pisemnie lub ustnie ścigania karnosądowego.

Oskarżyciel prywatny ma prawo dostarczyć sądowi w toku dochodzeń przygotowawczych i śledztwa wstępnego wszystkich środków, które wesprzeć mogą jego oskarżenie, ma prawo przeglądać akta i wszelkie poczynić kroki w sądzie, które służyć mogą do uzasadnienia jego skargi, jakie zresztą prokurator przedsięwziąć jest uprawniony.

Jeżeli oskarżyciel prywatny nie wniósł w terminie ustawowym aktu oskarżenia, albo nie uczynił innych wniosków potrzebnych do utrzymania oskarżenia w mocy, jeśli przy rozprawie głównej się nie jawił, albo przy niej nie uczynił wniosków końcowych, przyjąć należy, że od ścigania odstąpił.

Na życzenie oskarżyciela prywatnego może prokurator wziąć na siebie jego zastępstwo.

§ 47. Każdy pokrzywdzony w swych prawach przez zbrodnię lub występki z urzędu ścigany, może do czasu rozpoczęcia rozprawy głównej przyłączyć się z powodu swych roszczeń prawnoprywatnych do postępowania karnego i staje się przez to stroną interesowaną prywatną.

Stronie interesowanej prywatnej służą następujące prawa:

1. Może dostarczać prokuratorowi i sędziemu śledczemu wszystkich środków, które służyć mogą do przekonania obwinionego, albo do uzasadnienia roszczenia odszkodowawczego;

2. Może przeglądać akta i to jeśli szczególniejsze przyczyny temu nie przeszkadzają, już w czasie dochodzeń przygotowawczych i śledztwa wstępnego;

3. Do rozprawy głównej wzywa się stronę interesowaną prywatną z tym dodatkiem, że gdyby się nie jawiła, rozprawa mimo to się odbędzie, a wnioski jej z aktów się odczyta. Może ona stawiać pytania oskarżonemu, świadkom, i znawcom, lub może jej być udzielony głos już w czasie rozprawy celem czynienia innych uwag. Przy końcu rozprawy otrzymuje głos bezpośrednio po wniosku końcowym, uczynionym i uzasadnionym przez prokuratora, celem wyводу i uzasadnienia swych roszczeń prywatno prawnych i zgłoszenia wniosków, które według jej życzenia mają być rozstrzygnięte w orzeczeniu głównem.

§ 48. Oprócz tego jest strona interesowana prywatna uprawniona wnieść i popierać oskarżenie publiczne zamiast prokuratora, a to wedle następujących przepisów:

1. Jeżeli prokurator odrzuci doniesienie pokrzywdzonego i odmówi ścigania sądowego bądźto natychmiast, bądźteż po przeprowadzeniu dochodzeń przygotowawczych (§ 90), ma go o tem uwiadomić.

Jest on w takim razie uprawniony, jeżeli oświadczy, że przyłącza się do postępowania karnego, wnieść w izbie radnej wnioski o wdrożenie śledztwa wstępnego, która rozstrzygnie o nim po zarządzeniu dochodzeń, jeżeli je uzna za potrzebne.

2. Jeżeli prokurator odstąpi od ścigania przestępstw, zanim obwinionego oddano prawomocnie w stan oskarżenia, należy o tem uwiadomić stronę interesowaną prywatną, która jest uprawniona w przeciągu trzech dni po zawiadomieniu sędziemu śledczemu oświadczyć ustnie albo piśmiennie, że utrzymuje ściganie w swej mocy. Jeżeli pokrzywdzony przestępstwem z urzędu nie zostanie zawiadomiony o odstąpieniu prokuratora, oświadczenie to uczynić on może w przeciągu trzech miesięcy po zaniechaniu postępowania.

W obydwu wypadkach oświadczenie to, w którym tak obwiniony jakoteż czyn jemu zarzucony dokładnie ma być oznaczony, przedłożyć należy wraz ze wszystkimi aktami Trybunałowi II Instancji, a gdy ten uzna, że jest podstawa do dalszego ścigania obwinionego, posta-

nowi rozpocząć, albo wznowić śledztwo wstępne. Jeżeli obwiniony był już przesłuchany w kierunku uczynionego mu zarzutu, może Sąd II Instancji także na podstawie oświadczenia strony interesowanej prywatnej natychmiast orzec oddanie pod oskarżenie.

3. Jeżeli prokurator odstąpi od oskarżenia w czasie gdy oskarżenie już było prawomocne, należy o tem zawiadomić stronę interesowaną prywatną z tem, że jest uprawniona utrzymać oskarżenie w swej mocy, ale oświadczyć to powinna w przeciągu trzech dni Sądowi I Instancji. Na późniejsze oświadczenie nie można brać względu.

§ 49. Także w wypadkach, w których strona interesowana prywatna występuje jako oskarżyciel, wolno prokuratorowi zasięgać wiadomości o biegu postępowania karnego i służy mu prawo każdego czasu podjąć znowu ściganie sądowe. Zresztą przepisy niniejszej ustawy o postępowaniu karnem, które się stosują do oskarżyciela prywatnego, mają zastosowanie i do strony interesowanej prywatnej, popierającej oskarżenie zamiast prokuratora, z następującymi ograniczeniami:

1. Nie pozostawia się jej uznaniu wniesienia oskarżenia bez poprzedniego śledztwa wstępnego;

2. Przeciw uchwałom Izby radnej nie służy jej żaden środek prawny z wyjątkiem zażalenia przeciw zaniechaniu śledztwa wstępnego;

3. Nie jest uprawniona wnosić zażalenia przeciw uchwałom Sądu II Instancji, ani prze-

ciw wyrokowi, zapadającemu na rozprawie głównej; może ona tylko odwołać się o tyle, o ile odwołanie się w ogóle stronie interesowanej prywatnej jest dozwolone (§§ 283, 345, 465) Nie ma ona prawa czynić wniosku o wznowienie postępowania karnego;

4. Wypuszczenia obwinionego na wolną stopę nie wstrzymuje prawo służące stronie interesowanej prywatnej w myśl § 48 L. 2. W przypadku § 48 L. 3 ma Izba radna wedle swego uznania rozstrzygnąć, czy wypuszczenie na wolną stopę oskarżonego, który zostawał w areszcie, ma być wstrzymane.

§ 50. Prywatny oskarżyciel i strona interesowana prywatna, tudzież ustawowi ich zastępcy mogą sprawę swoją popierać sami, albo przez pełnomocnika i przybierać sobie doradcę prawnego z grona zapisanych w wykazie obrońców.

Sąd może, jeśli uzna to za stosowne, polecić nieobecny w siedzibie sądu oskarżycielowi prywatnemu lub stronie interesowanej prywatnej, ażeby wymienili pełnomocnika tamże zamieszkałego, a również nakazać, aby sobie przybrali doradcę prawnego z grona wpisanych do listy obrońców.

Ustawa z 21 października 1919 poz. 473 Nr 87 dz. u. Rpltej P. o postępowaniu uproszczonym w sprawach o zbrodnie i występki na ziemiach b. zaboru austriackiego. Art. 1 ust. ostatni: Oskarżyciel prywatny nie ma prawa stawiać wniosku, aby wdrożono postępowanie uproszczone; w przypadkach objęcia ścigania przez stronę interesowaną prywatną (cywilną) § 48, postępowanie uproszczone nie ma zastosowania.

ROZDZIAŁ VI.

O właściwości sądów karnych i łączeniu kilku spraw karnych.**I. Sądy właściwe w szczególności.**

§ 51. Postępowanie karne należy w zasadzie do tego sądu, w którego okręgu przestępstwo zostało spełnione, i to nawet wtedy, jeżeli skutek czynu, należący do istoty przestępstwa, ujawnił się w innym miejscu.

Jeżeli czyn karygodny popełniono w okręgach kilku powiatów, lub na granicy dwu powiatów sądowych, lub gdy zachodzi wątpliwość co do tego, w którym z pośród kilku oznaczonych powiatów sądowych został popełniony, rozstrzyga pomiędzy nimi okoliczność, który z pośród nich inny sąd wyprzedził.

Wyprzedził zaś ten sąd, który najpierw czynność śledczą przedsięwziął. Jeżeli niepewność co do miejsca popełnienia czynu uchylona będzie jeszcze przed oddaniem pod oskarżenie, dalsze postępowanie karne należy do sądu miejsca popełnienia czynu.

(W brzmieniu ustawy z 21 października 1919 poz. 473 Nr 87 dz. u. Rzpltej o postępowaniu uproszczonym):

Art. 3. Jeżeli sędzia orzekający ma wątpliwości co do aresztowania obwinionego, co do właściwości sądu lub co do dopuszczalności postępowania uproszczonego, albo jeżeli mniema, że wniosek ma wadę formalną, że czyn zarzucony obwinionemu nie podlega sądowi, że ściganie jest wykluczone z powodu przedawnienia, ułaskawienia (§ 2 p. k.), lub z innej przyczyny prawa procesowego, albo że zachodzi brak żądania, wymaganego przez ustawę zezwolenia osoby, do tego uprawnionej,

wreszcie jeżeli obwiniony żali się na aresztowanie, należy zasięgnąć rozstrzygnięcia izby radnej.

Art. 4. Jeżeli Izba radna zadecyduje, że sąd wymieniony we wniosku jest niewłaściwy, odstąpi sprawę sądowi właściwemu.

Uchwały Izby radnej, ani uchwały II Instancji, któremi uznano sąd za właściwy, czyn za podlegający ściganiu lub postępowanie uproszczone za dopuszczalne, nie wiążą sądu orzekającego.

§ 52. Jeżeli wniesiono doniesienie z powodu przestępstwa w tym sądzie, w którym obwiniony mieszka lub przebywa lub został ujęty, jest sąd ów właściwy, jeżeli go już nie wyprzedził sąd, w którego okręgu czyn popełniono. Jednakowoż sprawę tę odstąpić należy temu ostatniemu sądowi, gdyby tego żądał prokurator jednego lub drugiego okręgu, oskarżyciel prywatny albo obwiniony, a gdyby ich było więcej, choćby jeden z nich.

Jeżeli postępowanie karne, wszczęte o zbrodnię lub występki przeciw obwinionemu, który jest uwięziony, zaniechane zostanie przed rozprawą główną, wówczas co do przestępstw jemu jeszcze zarzuconych, a przed sąd powiatowy należących, właściwy jest ów sąd powiatowy, w którego okręgu obwiniony pozostaje w areszcie. Wszelako i w tym przypadku tak oskarżyciel, jakoteż obwiniony żądać mogą odstąpienia sprawy sądowi miejsca popełnionego czynu.

§ 53. Do tego sądu karnego, który się najpierw dowie o przestępstwie popełnionem w krajach reprezentowanych w radzie państwa, należy postępowanie co do tegoż przestępstwa tak długo, dopóki nie zostanie ujawnione.

niona okoliczność, z której wypływa według przepisów §§ 51 i 52 właściwość innego sądu.

§ 54. Jeżeli czyn karygodny, popełniony został poza krajami reprezentowanymi w radzie państwa, wówczas właściwym jest ten sąd, w granicach tychże krajów się znajdujący, w którego okręgu obwiniony ma siedzibę albo przebywa, a w braku takiego ten sąd, w którego okręgu zostaje ujęty.

Gdyby państwo zagraniczne, lub władza jednego z krajów należących do korony węgierskiej oświadczyły gotowość wydania obwinionego, albo gdyby wydanie dopiero żądane być miało, a właściwość sądu tutejszego jeszczeby uzasadniona nie była, właściwym będzie ten sąd, który wyznaczy Sąd Najwyższy po wysłuchaniu prokuratora generalnego.

§ 53. Właściwość sądu co do sprawcy uzasadnia też właściwość co do wszystkich współwinnych i uczestników.

§ 56. Jeżeli temu samemu obwinionemu zarzuca się więcej czynów karygodnych, albo jeżeli więcej osób miało udział w tem samym przestępstwie, albo jeżeli jedna z nich popełniła także przestępstwo w połączeniu z innymi osobami, wówczas należy w zasadzie przeprowadzić przeciw wszystkim tym osobom i z powodu tych wszystkich czynów postępowanie karne równocześnie w tym samym sądzie i orzec o wszystkich tych zbiegających się czynach karygodnych jednym wyrokiem.

Do tego postępowania jest ten sąd właściwy, który inne wyprzedził. Jednakże gdyby jedna z tych spraw karnych zbiegających się

należała przed sąd przysięgłych, wtedy według niej rozstrzyga się właściwość, chociażby wyprzedził sąd w innej sprawie karnej właściwy. Tak samo ustala się właściwość według zbrodni i występków przed Trybunał należących, chociażby sąd powiatowy wyprzedził go co do czynu karygodnego do jego orzecznictwa należącego.

§ 57. Sąd właściwy wedle § 56 dla kilku zbiegających się spraw karnych może na wniosek lub z urzędu postanowić, że postępowanie karne co do poszczególnych czynów karygodnych albo poszczególnych obwinionych osobno ma być przeprowadzone i ukończone, o ile to zapobieże przewłoce albo ułatwi postępowanie, albo posłuży obwinionemu do skrócenia jego aresztu.

(W brzmieniu ust. z 16 lipca 1920 poz. 453 Nr 67 dz. u. Rzpltej P.).

W każdym takim przypadku oskarżyciel jest obowiązany oświadczyć zaraz, czy żąda dalszego prowadzenia postępowania z powodu reszty zarzutów skierowanych przeciw temu samemu obwinionemu. W razie takiego oświadczenia należy postępowanie co do tych zarzutów doprowadzić do końca, unikając niepotrzebnej zwłoki, w razie przeciwnym można ścigać obwinionego z ich powodu tylko pod warunkami, pod jakimi dopuszczalne jest wznowienie postępowania karnego, zaniechanego przed rozprawą główną, §§ 352 i 363 p. k.

Jeżeli w tem oświadczeniu nie wspomniano o czynie karygodnym, który był przedmiotem sądowych dochodzeń lub śledztwa wstępnego, obwiniony może żądać, ażeby oskarżyciel i co do tego wniósł oświadczenie, gdyż w razie

przeciwnym przyjąłoby należało, że zrzekł się ścigania.

Jeżeli chodzi o występki lub przekroczenia, które nie tylko na żądanie strony interesowanej bywają ścigane, należy żądać w każdym razie także oświadczenia prokuratora.

§ 58. Jeżeli zarządzono, że jedna ze spraw w związku będących ma być osobno na rozprawie głównej prowadzona, lub że śledztwo wstępne co do jednego z oskarżonych ma być osobno prowadzone, może wydzielona sprawa karna temu sądowi być odstąpiona, któryby dla niej był właściwym bez względu na zbieg z innymi sprawami karnymi.

§ 59. Jeżeli obwiniony ma być oddany władzy królewsko - węgierskiej, lub zagranicznej, wówczas należy inicjatywa i znoszenie się z ową władzą do tego trybunału I instancji, w którego okręgu wydanym być mający mieszka lub przebywa, a w braku tych przesłanek temu trybunałowi, w którego okręgu go przytrzymano. Na takie żądanie wydania lub na rozpisane listy gończe należy wprowadzić zarządzić co wypadnie, aby zapobiec ucieczce obwinionego; jednak co do wydania wtedy tylko izba radna po wysłuchaniu prokuratora uczyni wnioski do Trybunału II instancji, gdy władza żądająca wydania zaraz lub w czasie odpowiednim dostarczy takich dowodów albo poszlak, względem których obwiniony przy przesłuchaniu swem natychmiast usprawiedliwić się nie może. Trybunał II Instancji uchwałę swoją, zapadłą po wysłuchaniu prokuratora

przy sądzie apelacyjnym, przedłoży zawsze pierwiej Ministrowi sprawiedliwości do zatwierdzenia.

II. Sądy szczególne.

§ 60. Postępowanie karne przeciw osobom, które w myśl ustaw w sprawach karnych podlegają orzecznictwu sądów wojskowych, zastrzega się i nadal sądom wojskowym. Dochożenie istoty czynu co do takich czynów karygodnych, które według ustaw karnych powszechnych sążone być powinny, należy wtedy tylko do sądów wojskowych, gdy obwiniony podlega oczywiście orzecznictwu sądów wojskowych. Gdyby się to okazało dopiero w toku śledztwa prowadzonego przez sąd karny dla osób cywilnych, wówczas należy postępowanie przerwać i odstąpić sądomi wojskowemu.

Jeżeli Trybunał przy rozprawie głównej nie przerwał postępowania w myśl § 60 i nie odstąpił sprawy sądomi wojskowemu, właściwość sądu nie może już więcej być zaczepiona w drodze zwykłego zazalenia nieważności z § 281 p. k. — wskazaną mogłaby być droga § 33.

O. z 20 lutego 1920, Kr. 602/20. OSP. I 169.

§ 61.

(W brzmieniu ust. z 16 lipca 1920 Nr 67 dz. u. Rzpltej P. poz. 453 art. I 9): **Posłowie zagraniczni, uwierzytelnieni w Rzeczypospolitej polskiej, i właściwy poczet osób ich poselstwa nie podlegają sądom polskim. Podobnie nie podlegają tym sądom domownicy i słudzy tych posłów, lub przebywających w Polsce obcych panujących, jeżeli są zarazem poddanymi tego państwa, do którego panujący albo poseł należy. Gdyby więc z takimi osobami należało przedsiębrać jakąś czynność urzędową**

z powodu czynu karygodnego, władza powinna wprowadzić zapewnić sobie w miarę okoliczności osobę obwiniętego, ale donieść o tem natychmiast Min. sprawiedliwości celem dalszego zarządzenia. Decyzja Ministra sprawiedliwości wiąże w tym wypadku sądy.

Rozp. Rady Min. z 21 lipca 1920 poz. 394 Nr 61 dz. u. Rzplitej P. w przedmiocie poddania osób cywilnych z powodu przestępstw przeciw sile zbrojnej pod sądownictwo wojskowe:

Na podstawie art. 4 rozp. Rady Min. z 10 maja 1920 dz. u. Rpl. Nr 59 poz. 368 w przedmiocie wprowadzenia w życie na obszarze Rzeczypospolitej ustawy wojskowego postępowania karnego dla wspólnej siły zbrojnej z 5 lipca 1912, oraz na podstawie rozp. Rady obrony Państwa z 15 lipca 1920 dz. u. Rzplitej P. Nr 60 rozp. 372 w przedmiocie zmiany art. 185 powyższego rozp. Rada Min. stanowi co następuje:

Art. 1. Osoby podlegające zresztą właściwości sądów cywilnych poddaje się z dniem ogłoszenia niniejszego rozp. sądownictwu wojskowemu za nieuprawnione werbowanie, nakłanianie żołnierza do przestępstw wojskowych i pomoc w popełnianiu tychże, za szpiegostwo i porozumienie się z nieprzyjacielem, tudzież za inne przestępstwa, mające na celu wyrządzenie szkody polskiej sile zbrojnej, lub jej sprzymierzeńcom, albo przysporzenie korzyści nieprzyjacielowi, za nakłanianie do nieśłuchania rozkazu. powołującego do służby wojskowej, lub innego cięższego przestępstwa, popełnionego przez nieusłuchanie takiego rozkazu.

Przestępstwa powyższe, popełnione przed dniem ogłoszenia niniejszego rozporządzenia, będą osądzone przez sądy cywilne.

Art. 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej z dniem ogłoszenia w Dz. ustaw, wykonanie jego należy do M. spraw wojskowych w porozumieniu z Min. Sprawiedliwości.

Rozp. Rady Min. z 8 kwietnia 1921 Nr 36 dz. u. Rzplitej P. poz. 214 w przedmiocie ograniczenia właściwości sądów wojskowych:

Na zasadzie art. 4 rozp. Rady Min. z 10 maja 1920

(dz. u. Nr 59 poz. 368) i art. 7 rozp. Rady Obrony Państwa z 6 sierpnia 1920 (dz. u. Nr 75 poz. 511) Rada Min. zarządza co następuje: § 1. Uchyla się rozp. Rady Min. z 21 lipca 1920 w przedmiocie poddania osób cywilnych z powodu przestępstw przeciw sile zbrojnej pod sądownictwo wojskowe (dz. u. Nr 61 poz. 394) tudzież art. 2 rozp. Rady Min. z 20 września 1920 w przedmiocie ograniczenia właściwości sądów wojskowych (dz. u. Nr 90 poz. 597) § 2. Uchyla się rozp. Rady Obrony Państwa z 6 sierpnia 1920 w sprawie tymczasowych zmian, dotyczących organizacji i zadań Policji Państwowej (dz. u. Nr 75 poz. 511). § 3. Rozp. niniejsze wchodzi w życie dnia 8-go po dniu ogłoszenia (t. j. po 28 kwietnia 1921 r.).

Rozporządzenie Rady Ministrów z 10 maja 1920 Nr 59 poz. 368 w przedmiocie wprowadzenia w życie na obszarze Rzeczypospolitej ustawy wojskowego postępowania karnego dla wspólnej siły zbrojnej z dnia 5 lipca 1912 (austr. dz. u. p. Nr 130) z pewnemi zmianami. (art. 1 do 186). Art. 185. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w sześć tygodni po jego ogłoszeniu (t. j. po 22 lipca 1920 r.).

Rozp. Rady Obrony Państwa z 15 lipca 1920 Nr 60 poz. 372 w przedmiocie zmiany art. 185 rozp. Rady Min. z 10 maja 1920 o wprowadzeniu w życie na obszarze Rzeczypospolitej ustawy wojskowego postępowania karnego dla wspólnej siły zbrojnej z dnia 5 lipca 1912.

Rozporządzenie Rady Min. z 10 maja 1920 w przedmiocie wprowadzenia w życie wojskowego Kodeksu Karnego poz. 369 Nr 59 dz. u. Rpltej P. Art. 1 do 19. Przepisy szczegółowe dla obszaru b. zaboru rosyjskiego. Art. 20 do 38. Przepisy szczegółowe dla obszaru b. zaboru austriackiego. Art. 39 do 51. Przepis dla obszaru b. dzielnicy pruskiej. Art. 52. Postanowienia przechodnie. Art. 53 do 55.

Rozp. Rady Obrony Państwa z 4 września 1920 poz. 594 Nr 90 dz. u. Rpltej P. w przedmiocie takieżże zmiany art. 185. Rozp. Rady Obrony Państwa z 4 września 1920 poz. 595 Nr 90 dz. u. Rpltej P. co do wieku wymaganego do zastosowania kary śmierci, jeżeli chodzi o ra-

bunek lub zdradę (z 20 na 18 lat) Rozp. Rady Obrony Państwa z 4 września 1920 poz. 596 Nr 90 w przedmiocie niektórych zmian w wojskowym postępowaniu karnym (co do kompletów orzekających i sądu doraźnego).

III. Prawo delegowania.

§ 62. Trybunały II Instancji są uprawnione po wysłuchaniu prokuratora apelacyjnego ze względów na bezpieczeństwo publiczne, albo z innych ważnych powodów, wyjątkowo odbierać sprawy karne sądowi właściwemu, i przydzielać je w swoim okręgu innemu takiemu samemu sądowi.

§ 63. Takie samo prawo ma także Trybunał Kasacyjny na całym obszarze krajów, reprezentowanych w radzie państwa.

Przeciw zarządzeniu Trybunałów II Instancji delegowania innego sądu w myśl § 62 może tak oskarżyciel, jak i obwiniony żalić się u sądu kasacyjnego. Zażalenie to wnieść należy w trzech dniach w sądzie oznajmijającym po zawiadomieniu o uchwale.

IV. Spory o właściwość sądów.

§ 64. Jeżeli sporna jest właściwość pomiędzy sądami powiatowymi, które podlegają temu samemu Trybunałowi I Instancji, rozstrzyga tegoż izba radna. Jeżeli nie mogą pogodzić się dwa Trybunały I Instancji co do swej właściwości, albo co do właściwości im podległych sądów, rozstrzygnie sąd II Inst. Jeżeli właściwość

sporna jest między sądami, które nie podlegają temu samemu Trybunałowi II Instancji, albo pomiędzy dwoma sądami II Instancji, rozstrzyga Trybunał kasacyjny. Rozstrzygnięcia takie wydane być mogą tylko po wysłuchaniu Prokuratora, a przeciw nim nie służy żaden osobny środek prawny.

Każdy ze sądów spór wiodących ma tymczasem przedsiębrać w swoim okręgu działania potrzebne do wszczęcia śledztwa i ustalenia istoty czynu, w szczególności ma poczynić te kroki śledcze, które nie cierpią zwłoki.

V. Czynności urzędowe sądów niewłaściwych.

§ 65. Wszystkie sądy, choćby niewłaściwe, w których okręgu znajdują się ślady zbrodni lub występku, mają prawo, a nawet obowiązek, przedsiębrać te czynności, które służyć mogą do zbadania istoty czynu, albo do ujęcia obwiniętego, jeżeli zwłoka grozi niebezpieczeństwem. Muszą jednak o tem natychmiast zawiadomić sądy właściwe albo prokuratorów i przesłać im przedsięwzięte przez siebie dochodzenia.

§ 66. Czynności śledcze, przedsięwzięte przez sąd niewłaściwy w przypadku innym, a nie w tym, o którym wspomina paragraf poprzedzający, z tego tylko powodu nie są jeszcze nieważne, o ile się odnoszą tylko do śledztwa wstępnego; sąd właściwy oceni jednak, czy i o ile zarządzić powtórzenie, albo uzupełnienie tychże czynności.

ROZDZIAŁ VII.

**O wykluczeniu i wyłączeniu osób sądowych
i prokuratorów.****I. Wykluczenie osób sądowych.**

§ 67. Każdy sędzia i protokolant jest wykluczony od przedsiębrania czynności sądowych w sprawach karnych, jeżeli on sam jest przestępstwem pokrzywdzony, albo jeżeli osoba obwiniona, lub pokrzywdzona pozostaje z nim w związku małżeńskim, albo jeżeli obwiniony, poszkodowany, prokurator, oskarżyciel prywatny, lub obrońca są z nim spokrewnieni lub spowinowaceni w linii wstępnej lub zstępnej, albo są jego krewnymi w stopniu dzieci rodzeństwa, albo jeszcze bliżej z nim spokrewnieni lub w równym stopniu spowinowaceni, albo jeżeli zostają z nim w stosunku przysposobicieli, wychowawców, lub przysposobionych, wychowanków, opiekunów lub pupilów.

§ 68. Wykluczonym jest następnie we wszystkich Instancjach jako sędzia lub protokolant, kto:

1) poza swemi czynnościami urzędowemi był świadkiem czynu, o który chodzi, albo w tej sprawie był słuchany jako świadek lub znawcą;

2) kto czynnym był w tej sprawie jako obrońca, jako zastępca oskarżyciela prywatnego, lub strony interesowanej prywatnej, albo jako prokurator.

Od udziału i orzekania na rozprawie głównej jest wykluczony, kto w tejże samej spra-

wie był czynny jako sędzia śledczy, albo miał udział w rozstrzygnięciu sprzeciwu przeciw aktowi oskarżenia (§§ 211 do 214). Jeżeli wskutek odwołania lub wskutek zażalenia nieważności rozprawa główna ma być powtórzona, od nowej rozprawy głównej wykluczeni są ci sędziowie, którzy w niej w I Instancji udział brali.

§ 69. Członkowie sądów wyższych instancji wykluczeni są także:

1) od udziału w rozprawach w tych sprawach karnych, w których byli czynni jako sędziowie śledczy;

2) od rozpraw wskutek środków prawnych przeciw wszystkim tym rozstrzygnięciom, w których oni sami w instancji niższej głosowali;

3) od zdawania sprawy i od przewodnictwa w tych rozprawach karnych, w których sędzią śledczym lub sprawozdawcą w sądzie niższym był czynny sędzia, pozostający z nimi w jednym ze stosunków w § 67 wymienionych.

§ 70. Sędzia jest obowiązany donieść niezwłocznie przełożonemu sądu, którego jest członkiem, o tym stosunku, który stanowi powód jego wykluczenia. Wykluczony przełożony sądu powiatowego ma uczynić o tem doniesienie przełożonemu sądu I Instancji.

Protokolant donieść ma o tem sędziemu, u którego ma spisywać protokół.

§ 71. Każda osoba sądowa ma od chwili, w której jej wiadomym stał się powód wykluczenia, wstrzymać się od wszelkich czynności sądowych pod tychże nieważnością. Tylko wtedy, gdy zwłoka grozi niebezpieczeństwem, a wyznaczenie innego sędziego lub protoko-

lanta natychmiast nastąpić nie może, powinna taka osoba sądowa przedsięwziąć czynności sądowe nie cierpiące zwłoki, z wyjątkiem, gdyby należało przedsięwziąć czynności sądowe przeciw żonie sędziego lub przeciw osobom, z nim spokrewnionym lub spowinowacowanym (§ 67), w którym to wypadku czynność urzędową bezzwłocznie odstąpić należy najbliższemu sędziemu

II. Wyłączenie osób sądowych.

§ 72 Prokurator, strona interesowana prywatna, oskarżyciel prywatny i obwiniony, mogą wyłączyć członków sądu i protokolantów, jeżeli oprócz przypadków w §§ 67—69 wyszczególnionych podać i wykazać mogą inne przyczyny, które mogą podać w wątpliwość zupełne nieuprzedzenie tego, który ma być wyłączony.

§ 73. Prośba interesowanego o wyłączenie sędziego ma być każdorazem w tym sądzie wniesiona, do którego należy wyłączonym być mający, a mianowicie, jeżeli chodzi o wyłączenie członka sądu orzekającego, najpóźniej w 24 godzin przed rozpoczęciem rozprawy, a gdyby chodziło o wyłączenie całego Trybunału, najpóźniej w przeciągu trzech dni po wezwaniu do rozprawy. W prośbie tej powinny być dokładnie wymienione przyczyny wyłączenia i, o ile można, poparte dokumentami

§ 74. O dopuszczalności wyłączenia osoby sądowej rozstrzyga izba radna Trybunału I In-

stancji; jeżeli cały sąd I Instancji, albo jego naczelnik mają być wyłączeni, rozstrzyga Trybunał II Instancji, a jeśliby miał być wyłączony Trybunał II Instancji lub jego prezes, rozstrzyga Trybunał kasacyjny.

Przeciw tym rozstrzygnięciom niema środka prawnego. Przełożony sądu, względnie Trybunał rozstrzygający o wyłączeniu, ma, zezwalając na nie, wyznaczyć zarazem tego sędziego, albo ten sąd, któremu sprawa ma być poruczona

III. Wykluczenie Prokuratorów.

§ 75. Od działania w sprawach karnych wykluczeni są ci członkowie prokuratury, do których obwiniony, jego obrońca, lub uszkodzowany przez zbrodnię lub występki, albo oskarżyciel prywatny pozostają w jednym ze stosunków, w § 67 wymienionych; następnie ci, którzy w sprawie słuchani byli jako świadkowie albo jako znawcy, albo byli czynni jako obrońcy, jako zastępca prywatnego oskarżyciela lub strony interesowanej prywatnej, albo jako sędziowie.

§ 76. Każdy członek prokuratury jest obowiązany wstrzymać się od działania w sprawie, w której jest wykluczony, a to od chwili, w której się dowie o przyczynie wykluczenia, i powinien pozostawić ją swemu zastępcy i donieść o tem swemu bezpośredniemu przełożonemu. Wskutek zarządzeń strony przeciw działaniu prokuratora, który według ustawy powinien się być wstrzymać od działania, postępowanie nie powinno być wstrzymane

ROZDZIAŁ VIII.

O oznajmianiu zarządzeń sądowych i o zezwoleniu przeglądania akt.

§ 77. Sądowe zarządzenia ogłasza się albo ustnie w sądzie, albo też przez doręczenie w oryginale lub w odpisie urzędownie uwierzytelnionym.

Ustne oznajmienie musi być stwierdzone protokołem. Na żądanie udzielić należy temu, komu zarządzenie ustnie ogłoszono, odpisu tegoż.

§ 78. Doręczenie uchwał sądowych prokuratorze odbywa się przez udzielenie oryginału. Urzędnik prokuratury potwierdza przy zaznaczeniu daty na oryginale tegoż przejrzenie. Na żądanie wydać mu należy odpis.

§ 79. Wezwanie do rozprawy głównej w I Instancji musi być doręczone samemu obwinionemu.

Wezwanie takie, przeznaczone dla oskarżyciela prywatnego i strony interesowanej prywatnej, oraz doręczenie akt, od których oznajmienia liczy się stronie termin do skorzystania z środka prawnego lub do sprzeciwu przeciw aktowi oskarżenia, muszą być dokonane albo do rąk strony samej, albo też do rąk jej ustanowionego zastępcy.

Jeżeli strona mimo znanego jej miejsca pobytu stara się uchylić od osobistego doręczenia, ma być zarządzenie, jej doręczone być mające, oddane naczelnikowi gminy, a stronę uwiadomić o tem należy obwieszczeniem, przy-

bitem na drzwiach jej mieszkania i w urzędzie gminnym.

§ 80. Jeżeli doręczenie odbyć się ma w innych przypadkach, aniżeli wspomnianych w § 79, a tego, któremu uchwałę sądową doręczyć należy, w jego mieszkaniu nie zastano, wówczas doręcza się je jego dorosłemu domownikowi. Gdyby takiego nie było, należy doręczyć uchwałę sąsiadowi, a jeżeliby nikt dokumentu nie chciał przyjąć, złożyć go należy u naczelnika gminy, a zawiadomienie o tem pozostawić w mieszkaniu, na miejscu łatwo w oczy wpadającym, a gdyby mieszkanie było zamknięte, przybić je na drzwiach.

Jeżeli nie można wyszukać mieszkania osoby, której ma być doręczone, odbywa się doręczenie przez przybicie na urzędzie gminnym. a jeżeli to sąd uzna za wskazane, przez ogłoszenie w gazetach.

§ 81. Jeżeli strona, której doręczyć należy, znajduje się poza okręgiem sądu, z którego wyszło zarządzenie, wezwać należy o doręczenie sąd powiatowy miejsca doręczenia. To samo dotyczy zarządzeń Trybunału I Instancji, które mają być doręczone poza okręgiem sądu powiatowego, znajdującego się w siedzibie Trybunału.

W tych wypadkach może strona wnieść środki prawne w sądzie powiatowym, wezwanym o doręczenie w sposób przepisany niniejszą ustawą o postępowaniu karnem.

Sprzeciw wniesiony trzeciego dnia po doręczeniu wyroku zaocznego przez oskarżonego w sądzie powiatowym, zamiast wprost w sądzie okręgowym jako

orzekającym, uważa się jako wniesiony prawidłowo— należało go więc jako połączony z zażaleniem nieważności merytorycznie załatwić.

O. plen. I. III. Kr. 314/20.

§ 82. Pozostawia się ocenieniu sądów, czy jest to dopuszczalne, aby zezwolić stronie lub jej wykazanemu zastępcy także i w innych wypadkach, oprócz podanych w szczególności w tej procedurze karnej, na przejrzenie akt sądowych albo na wydanie odpisów, jeżeli wiarygodnie dowiodą, że im jest to potrzebne do wykazania roszczenia odszkodowawczego, albo w celu uzasadnienia żądania o wznowienie postępowania karnego, lub z innych powodów.

§ 83. O wszczęciu i ukończeniu postępowania karnego przeciw osobom wojskowym i należącym do obrony krajowej, jak i przeciw osobom, które pozostają w służbie państwowej lub innej publicznej, zatem i krajowej lub gminnej, przeciw członkom reprezentacji gminnej lub też innej, powołanej do zawiadywania sprawami publicznymi, albo przeciw osobom, posiadającym tytuły publiczne, ordery lub odznaki honorowe krajowe lub zagraniczne, należy zawiadomić o tem władzę przełożoną, naczelnika ciała reprezentacyjnego i odnośne urzędy dworskie lub kancelarje orderów.

ROZDZIAŁ IX.

O śledzeniu czynów karygodnych i o dochodzeniach przygotowawczych o zbrodnie i występki.

§ 84. Wszystkie publiczne władze i urzędy są obowiązane czyny karygodne, które nie tyl-

ko na żądanie strony mają być dochodzone, o których się dowiedzą, lub które same spostrzegą, donieść prokuratorowi właściwego sądu.

Gdy zachodzi niebezpieczeństwo w zwłoce, może być doniesienie o popełnieniu czynu karygodnego uczynione także w tym sądzie powiatowym, w którego okręgu władza donosząca się znajduje.

§ 85. Sąd, który ogłasza otwarcie konkursu albo postanawia, że konkursu nie otwiera się tylko dlatego, iż majątek jest nieznaczny, albo z tego powodu, że jest tylko jeden wierzyciel osobisty, ma zaraz zawiadomić o tem prokuratora przy tym Trybunale I Instancji, w którego okręgu dłużnik ma swoją siedzibę. Sąd cywilny jest nadto obowiązany prokuratorowi, jak i sędziemu karnemu udzielić wszelkich potrzebnych wyjaśnień i akt w oryginale lub w odpisie wierzytelnym.

§ 86. Ktokolwiek dowie się o czynie karygodnym, ściganym z urzędu, jest uprawniony uczynić o nim doniesienie. Do przyjęcia doniesienia obowiązany jest nie tylko prokurator, lecz także sędzia śledczy, sędzia powiatowy i władza bezpieczeństwa, którzy mają doniesienie przesłać prokuratorowi.

§ 87. Prokurator jest obowiązany badać wszystkie doń nadchodzące doniesienia o przestępstwach, które z urzędu dochodzone być mają, i ścigać ślady takich przestępstw. Ma on też współdziałać przy wykryciu niewiadomych sprawców przez badanie poszlak do tego celu wiodących.

Jeżeli doniesienia bezimienne, albo pochodzące od osoby całkiem nieznaney, zawierają pewne okoliczności, czyn karygodny dokładnie określające, należy je wprawdzie zbadać, lecz unikać wszelkiego rozgłosu i ochraniać, o ile można, cześć osób obwinionych.

Jeżeli dojdzie prokuratora pogłoska o czynie karygodnym, który nie ma być wyłącznie dochodzony na żądanie strony, jest on obowiązany zarządzić przesłuchanie osób, które pogłoskę rozsiewały, śledzić ją przy pomocy władz bezpieczeństwa aż do jej źródła i przekonać się, o ile można, o jej zasadności lub bezzasadności.

§ 88. Wogóle jest on władny, przez sędziego śledczego, przez sądy powiatowe lub przez władze bezpieczeństwa polecić przeprowadzenie dochodzeń przygotowawczych w tym celu, ażeby uzyskać podstawę do spowodowania karnego postępowania przeciw oznaczonej osobie, lub też do odłożenia doniesienia.

Sędziowie śledczy i sądy powiatowe mają także przy tych dochodzeniach uprawnienia i obowiązki, które ma sędzia śledczy w śledztwie wstępnem.

Prokurator może żądać od władz bezpieczeństwa przesłuchania bez przysięgi osób, które mogłyby udzielić wyjaśnień co do popełnionych przestępstw, może być też przy takim przesłuchaniu obecny. Może on przez nie spowodować odbycie oględzin i rewizji domowych, gdyby pod nieobecność osoby sądowej do urzędowego działania powołanej okazała się potrzeba niezwłocznego działania. Może on

sam też być obecny przy tych czynnościach śledczych, przy których przestrzegane być mają wszystkie dla tego rodzaju czynności sądowych przepisane formalności. Spisane w tej mierze protokoły mogą jednak pod nieważnością wtedy tylko być użytkowane jako środki dowodowe, jeżeli niezwłocznie przesłane były sędziemu śledczemu, który ich formę i zupełność badać powinien, a w razie potrzeby czynność tę powtórzyć lub uzupełnić.

§ 89. Sędzia śledczy przy Trybunale I Instancji przedsięwzięcie, dopóki nie ma wniosku prokuratora, te tylko czynności urzędowe, które nie mogą być odłożone bez narażenia celu ich na niebezpieczeństwo, albo które bez przekroczenia terminu ustawowego nie mogą być odkładane. O tem, co przedsięwziął, zawiadomić ma prokuratora i oczekiwać jego wniosków.

Sądy powiatowe zaś powinny wprawdzie także donosić bez zwłoki prokuratorowi o zbrodniach i występkach z urzędu ścigać się mających, o których się dowiedzą, ale zarazem nie czekając na jego wnioski, mają przedsiębrać dochodzenia przygotowawcze (§ 88 ust. 1 i 2). Czynności śledcze jednakże, któreby zatrzcę mogły ślady przestępstw i je usunąć od możności powtórnego ich obejrzenia, mają tylko wtedy przedsiębrać, gdy zwłoka grozi niebezpieczeństwem; zresztą mają one tylko w doniesieniu uczynić się mającym zwrócić uwagę na konieczność takiej czynności śledczej i starać się o to, aby ślady czynu zachowane były tak długo, dopóki sędzia śled-

czy nie przybędzie lub nie zażąda przedsięwzięcia tych czynności śledczych.

Protokoły spisane z powodu dochodzeń przygotowawczych ma sąd powiatowy z największym pośpiechem, a w razie, jeżeli aresztowanie nastąpiło, najpóźniej w przeciągu dni 8 przesłać prokuratorowi, który w ostatnim razie najpóźniej w trzech dniach po nadejściu dochodzeń uwolni aresztowanego od ścigania albo poczyni wnioski u sędziego śledczego co do osoby i postępowania (§ 27 ust. 2).

§ 90. Jeżeli prokurator po zbadaniu doniesienia lub akt dochodzeń, które w razie potrzeby na jego żądanie uzupełnione być powinny, znajdzie dość powodu do zarządzenia postępowania karnego przeciw pewnej osobie, uczyni wniosek o wdrożenie śledztwa wstępnego (§ 91), albo wniesie akt oskarżenia. W razie przeciwnym odłoży doniesienie, skreślając krótko przyczyny skłaniające go do tego i prześle sędziemu śledczemu akta dochodzeń przygotowawczych z tą uwagą, że nie znajduje podstawy do dalszego ścigania. Sędzia śledczy ma w tym przypadku zaniechać dochodzeń przygotowawczych a obwinionego, jeżeli był aresztowany, natychmiast wypuścić na wolność.

ROZDZIAŁ X.

O śledztwie wstępnem w zbrodniach i występkach w ogólności.

I. Wszczęcie śledztwa wstępnego i stanowisko w niem sędziego śledczego.

§ 91. Przed oddaniem pod oskarżenie (rozdział XVI) musi być przeprowadzone śledztwo

wstępne, jeżeli chodzi o zbrodnię, której osądzenie należy do sądu przysięgłych, lub gdy postępowanie karne ma być wszczęte przeciw nieobecnemu. We wszystkich innych przypadkach pozostawia się uznaniu prokuratora, względnie oskarżyciela prywatnego, czy chcą uczynić wniosek o przeprowadzenie śledztwa wstępnego.

Śledztwo wstępne ma ten cel, aby poddać badaniu uprzedniemu obwinienie wniesione przeciw pewnej osobie o przestępstwo i wyjaśnić stan rzeczy o tyle, o ile jest to potrzebne, aby ustalić te czynniki, które mogą spowodować zaniechanie postępowania karnego, albo przygotować oddanie pod oskarżenie i przeprowadzenie dowodu przy rozprawie głównej.

§ 92. Sędzia śledczy jest władny wszcząć śledztwo wstępne tylko o takie czyny karygodne i tylko przeciw tym osobom, co do których uprawniony oskarżyciel w tej mierze uczynił wniosek.

Jeżeli prokurator uczynił wniosek o wszczęcie śledztwa wstępnego, ma on tak doniesienie, jak i środki dowodowe podane do jego wiadomości i wyniki dochodzeń przez niego spowodowanych udzielić sędziemu śledczemu.

Jeżeli sędzia śledczy ma wątpliwości, czy ma przystąpić do wniosku o wszczęcie śledztwa wstępnego, zasięgnie uchwały izby radnej. Sędzia śledczy bierze udział w naradzie, lecz nie w powzięciu uchwały. O takich naradach należy uwiadomić prokuratora zawsze naprzód, ażeby mógł zdanie swoje objawić piśmiennie lub ustnie.

§ 93. Śledztwo wstępne przeprowadza w zasadzie sędzia śledczy osobiście i bezpośrednio. Może jednakże prosić sądy powiatowe, położone tak w okręgu, jak i poza okręgiem trybunału, do którego należy, o przedsięwzięcie szczególnych czynności sądowych.

Sądy powiatowe mają obowiązek zadośćuczynić żądaniu przy zachowaniu przepisów, wydanych dla sędziów śledczych, a jeżeliby się okazała potrzeba dalszych jeszcze czynności śledczych w ich okręgu, przedsięwziąć je natychmiast.

§ 94. Sędzia śledczy zdaje sprawę izbie radnej o stanie wszystkich śledztw wstępnych będących w toku ustnie raz co miesiąc, lub, jeżeli to ze względu na ważność sprawy uznaje za potrzebne, albo jeżeli ma zasięgnąć rozstrzygnięcia izby radnej, i w ciągu miesiąca. Przy posiedzeniach na których izba radna odbiera te sprawozdania, obecny jest prokurator i ma prawo czynić wnioski.

§ 95. Jeżeli izba radna postanowi poruczyć (§ 12) sądowi powiatowemu przeprowadzenie śledztwa wstępnego, ma on przestrzegać wszystkie przepisy, obowiązujące sędziego śledczego. Sąd powiatowy składa piśmienne miesięczne sprawozdania o biegu wszystkich zawisłych w tym sadzie śledztw wstępnych, w takiż sam sposób żąda rozstrzygnięcia izby radnej. Ustne sprawozdania na posiedzeniach izby radnej porucza się w tych przypadkach jednemu z jej członków. Także na tych posiedzeniach obecny być ma prokurator.

II. Bieg czynności w śledztwie wstępnem.

§ 96. Jeżeli śledztwo wstępne wszczęto, sędzia śledczy nie czekając na dalsze wnioski oskarżyciela działa z urzędu celem stwierdzenia istoty czynu, wysledzenia sprawcy, oraz celem ustalenia środków dowodowych, służących do przekonania lub obrony oskarżonego o tyle, o ile tego wymaga cel śledztwa wstępnego.

§ 97. Oskarżyciel ma prawo czynić sędziemu także wnioski o przedsięwzięcie szczególnych czynności śledczych, które tenże, jeżeliby miał wątpliwości, czy się do nich przychylić należy, poddać powinien pod rozstrzygnięcie izby radnej. (§ 94).

Czynności śledczych nie wykonywa prokurator pod nieważnością aktu. Ani oskarżyciel, ani obrońca nie może być obecny przy formalnem przesłuchaniu obwinionego i świadków przez sędziego śledczego. Są oni jednak uprawnieni uczestniczyć w oględzinach, w rewizji domowej i w przeglądaniu papierów, tudzież wskazywać przedmioty, do których czynności śledcze odnieść należy. Sędzia śledczy jest obowiązany w tym celu na-przód zawiadomić oskarżyciela o uskutecznić się mających czynnościach lecz jeżeli zachodzi obawa zwłoki, może je przedsięwziąć bez poprzedniego zawiadomienia.

§ 98. Jeżeli zbrodnia lub występki pozostały po sobie ślady, zbadać je należy w sposób odpowiedni, zwłaszcza przez oględziny według przepisów, zawartych w rozdziale następującym.

(W brzmieniu ustawy z 16 lipca 1920 Nr 67 dz. ust. Rpltej P. poz. 453).

Przedmioty, na których lub zapomocą których popełniono czyn karygodny, albo które przypuszczalnie sprawca pozostawił na miejscu czynu, jak wogóle przedmioty, które ma się przedstawić obwinionemu, lub świadkom do rozpoznania, lub które w inny sposób mogą posłużyć do uzyskania dowodu, tudzież rzeczy, które mogą być uznane za przepadłe, należy w miarę możności wziąć w przechowanie sądowe.

Należy je zawinąć i pieczętką sądową zaopatrzyć, albo położyć na nich znak sądowy, któryby zabezpieczał od podsunięcia lub przemiany.

Jeżeli pomiędzy znalezionemi przedmiotami są przedmioty służbie Bożej poświęcone, powinien się sąd o to postarać, aby je od innych oddzielono i w sposób odpowiedni przechowano.

§ 99. Jeżeli szkoda zrzadzona zbrodnią lub występkiem, albo zysk utracony nie może być oznaczony w sposób pewny na podstawie zeznań poszkodowanego, lub jeżeli uzasadnione jest domniemanie, że poszkodowany swą szkodę za wysoko ocenia, wówczas wysokość jej zbadać należy przez przesłuchanie świadków, lub znawców w tych przypadkach, w których wartość wywiera wpływ na poczytanie czynu za zbrodnię, na wymiar kary, albo na przyznanie wynagrodzenia.

§ 100. Pisma spisane w języku w sądzie nie używanym, a w śledztwie ważne, każe sędzia śledczy przysięgłemu tłumaczowi przetłumaczyć i złożyć je razem z przekładem do aktów.

§ 101. Co do wszystkich czynności sądowych, należących do śledztwa spisać należy protokoły; oprócz urzędnika, który czynności

przedsiębiorze lub nią kieruje, zawsze obecny być powinien protokolant, który złożył przysięgę.

§ 102. Jeżeli do czynności śledczej przybrać potrzeba świadków sądowych, powinni być nimi pełnoletni, nieposzlakowani, w sprawie nieinteresowani mężowie, którzy albo w ogólności, albo w tym szczególnym przypadku podaniem ręki ślubowali, że dla złożenia w razie potrzeby świadectwa przed sądem, zwracać będą na wszystko pilną uwagę, co w ich obecności przedsięwzięte lub wypowiedziane będzie, że będą czuwać nad wiernem zapisaniem tego do protokołu, tudzież, że wszystko to w tajemnicy zachowają, o czem się z powodu czynności śledczej dowiedzą, aż do rozprawy głównej.

§ 103. Jestto powszechną obywatelską powinnością bezpłatnie spełniać obowiązek świadka sądowego. obowiązek ten spada przede wszystkim na mieszkańców gminy, w której ma być przedsięwzięta czynność śledcza. Uwolnieni są:

1) Duchowni stowarzyszeń religijnych prawnie uznanych;

2) W służbie czynnej pozostające osoby wojskowe i do obrony krajowej należące tudzież w rzeczywistej służbie pozostający urzędnicy publiczni i słudzy;

3) Publiczni nauczyciele, osoby należące do służby zdrowia, wykonujące rzeczywiście swoje powołanie, adwokaci, notariusze, osoby wykonujące służbę przy kolejach żelaznych i przy żegludze parą pędzonej, tudzież wszyscy, których służba zawodowa nie może być przerwa-

na bez naruszenia publicznego interesu, nakoniec

4) Osoby, które żyją z zarobku dziennego lub tygodniowego.

§ 104. Protokóły z czynności sądowych spisuje się zaraz w czasie ich przedsięwzięcia, a jeżeli to być nie może, bezpośrednio potem.

Każdy protokół zawierać ma wyrażenie miejsca, roku i dnia spisania, tudzież osób obecnych.

Pytania tylko o tyle spisywać należy, o ile tego wymaga zrozumienie odpowiedzi. Odpowiedzi zapisane być mają zwyczajnie tylko według istotnej swej treści i to w sposobie opowiadającym. Tylko tam, gdzie to ważne jest do oceny sprawy, albo gdzie spodziewać się należy, że potrzeba będzie protokół na rozprawie głównej odczytać, przytoczyć należy własne słowa przesłuchanego w taki sposób, jak je mówił.

Sędzia dyktuje protokół głośno, tak, iżby go obecni słyszeli. Słuchany ma jednak prawo po dyktować swe odpowiedzi protokółantowi do protokołu. Jeżeli słuchany prawa tego nadużywa, sędzia może mu je odjąć.

§ 105. Każdy protokół powinien być odczytany osobom przesłuchanym, lub innym przybranym, a nawet na żądanie podany do przeczytania, o czym jak i o tem, że został zatwierdzony, w protokóle wzmiankę uczynić należy. Następnie podpisują protokół słuchane osoby, kładąc na każdym arkuszu podpis lub znak swej ręki, a na końcu podpisują się urzędnicy obecni, protokółant i przybrani świadkowie sądowi. Jeżeli przesłuchany odpisu odmówi, za-

pisać to należy w protokóle, podając zarazem przyczynę odmówienia.

§ 106. W tem, co spisano nie można nic istotnego przekreślać, dodawać lub zmieniać. Skreślone ustępy powinny być jeszcze czytelne. Dodatki istotne, lub sprostowania, które przesłuchany do swych zeznań czyni, zapisane być mają na skraju protokółu, albo w dopisku i powinny być potwierdzone i podpisane w sposób określony w § 105.

§ 107. Jeżeli protokół składa się z kilku arkuszy, należy je zeszyć nitką, a jej końce przytwierdzić pieczęcią sądową.

Sędzia śledczy ma prowadzić dziennik, w którym mają być dokładnie wpisywane wszystkie akty śledcze.

§ 108. Zachowujących się burzliwie, pomimo uprzednich upomnień, lub w sposób ubliżający podczas jakiegokolwiek czynności urzędowej sędziego śledczego, skazać może sędzia śledczy na karę pieniężną do 50 złotych austr. albo na karę aresztu do dni ośmiu, jeżeli zaś karać się mający i tak jest już aresztowany, na twarde łoże, zatrzymanie w celi odosobnionej, zamknięcie samotne w ciemnicy (przestrzegając ograniczeń zarządzonych w §§ 255 do 257 uk.), lub na odjęcie ciepłej strawy przez tydzień. Świadców sądowych, znawców i doradców prawnych stron skazać można tylko na karę pieniężną.

Każde takie zarządzenie należy uwidocznnić w aktach i donieść o niem izbie radnej, której służy prawo, kary przez sędziego śledczego nałożone nawet z urzędu znieść lub złagodzić. (§ 13).

III. Zaniechanie lub zakończenie śledztwa wstępnego.

§ 109. Sędzia śledczy ma zaniechać własnym zarządzeniem śledztwo wstępne, skoro oskarżyciel cofnie żądanie o ściganie karne sądowe, lub zgłosi wniosek o zaniechanie śledztwa wstępnego, lub też oświadczy, że nie znajduje podstawy do dalszego sądowego ścigania. (§ 112).

Oprócz tego może być śledztwo wstępne zaniechane tylko przez uchwałę izby radnej, lub uchwałę trybunału II Instancji.

§ 110. O zaniechaniu śledztwa wstępnego zawiadomić należy oskarżyciela, stronę interesowaną prywatną i obwinionego, którego natychmiast uwolnić należy, jeżeli jest aresztowany.

Na jego żądanie należy mu wydać świadectwo urzędowe, że nie ma żadnego powodu do jego dalszego ścigania sądowego.

Jeżeli pokrzywdzony w swem prawie zbrodnią lub występkiem do postępowania sądowego się nie przyłączył, wydać mu należy na jego żądanie poświadczenie, że postępowanie zaniechano.

§ 111. Zakończy się śledztwo wstępne, gdy tylko wystarczają przeprowadzone dochodzenia do wyznaczenia rozprawy głównej i gdy tylko osiągnięto przegląd środków dowodowych potrzebny do ich dokładnego rozwinięcia na rozprawie głównej.

§ 112. Po zamkniętem śledztwie wstępnem udziela sędzia śledczy akta prokuratorowi. Ten

jest obowiązany (§ 27) w osmiu dniach po otrzymaniu aktów, albo wnieść u sędziego śledczego akt oskarżenia, albo zwrócić mu akta z tem oświadczeniem, że nie ma podstawy do dalszego sądowego ścigania.

Oskarżyciela prywatnego należy uwiadomić o zakończeniu śledztwa wstępnego z wezwaniem o wniesienie aktu oskarżenia w 14 dniach i pouczeniem, że nie przestrzeganie tego terminu równa się odstąpieniu od oskarżenia (§ 109).

W terminie przeznaczonym do wniesienia oskarżenia może być także zgłoszony wniosek o uzupełnienie śledztwa wstępnego. Jeżeliby się do tego wniosku nie przychyłono, nowy termin do wniesienia aktu oskarżenia zaczyna upływać od zawiadomienia o odnośnej uchwale izby radnej.

IV. Środki prawne przeciw postanowieniom sędziego śledczego i izby radnej.

§ 113. Kto bądźto w czasie dochodzeń przygotowawczych, bądź też w czasie śledztwa wstępnego, lub w postępowaniu następującem po wniesieniu aktu oskarżenia czuje się pokrzywdzony zarządzeniem, lub zwłoką sędziego śledczego, ma prawo żądać w tej mierze rozstrzygnięcia izby radnej i wnieść swe żądanie piśmiennie albo ustnie do sędziego śledczego, lub też bezpośrednio do izby radnej. Zażalenie takie wstrzymuje tylko w przypadkach w § 108 wymienionych wykonanie postanowienia sędziego śledczego.

Izba radna rozstrzyga na posiedzeniu nie-

jawnem po wysłuchaniu sędziego śledczego i prokuratora.

§ 114. Przeciw temu orzeczeniu izby radnej nie ma w zasadzie żadnego środka prawnego. Mogą jednak żalić się przeciw niej w trybunale II instancji tak prokurator, lub oskarżyciel prywatny, jakoteż obwiniony, jeżeli zażalenie to tyczy się wyłączenia poszczególnych spraw karnych z postępowania karnego, które łącznie prowadzić się powinno, albo zarządzenia lub uchylecia aresztu, albo oznaczenia sumy zabezpieczenia. Prokuratorowi i prywatnemu oskarżycielowi służy prawo żalenia się w trybunale II instancji na rozstrzygnięcia, któremi odrzucono wnioski o rozpoczęcie śledztwa wstępnego, lub postanowiono je zaniechać.

Zażalenie to nie ma w zasadzie skutku zawieszającego (§ 197). Ma ono do izby radnej być wniesione w przeciągu trzech dni po oznajmieniu uchwały, przeciw której jest skierowane. Trybunał II instancji rozstrzyga to zażalenie jako ostatni na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu prokuratora przy sędzie apelacyjnym.

Trybunał rozstrzygając takie zażalenia, nie może nigdy na niekorzyść oskarżonego zmienić postanowień i uchwał, na które się nie żalono; zresztą jest jednak władny zarządzić usunięcie spostrzeżonych usterek postępowania nawet wtedy, gdy przeciw nim zażalenia wnieść nie było można, albo zażalenia nie wniesiono.

Jeżeli Trybunał II instancji uzna, że zażalenie przeciw zaniechaniu śledztwa wstępne-

go jest uzasadnione, to może natychmiast postanowić oddanie pod oskarżenie o takie czyny, których ścigania żądał uprawniony oskarżyciel (§ 92) i co do których obwiniony już był przesłuchany.

Art. 4 ustawy z 21/X 1919 Nr 87 dz. u. Rpltej P. poz. 473 o postępowaniu **uproszczonem** w sprawach o zbrodnie i występki na ziemiach b. zaboru austriackiego. Zdanie 3, 4, 5.

Jeżeli Izba radna uważa ściganie czynu za niedopuszczalne z jednej z przyczyn, wymienionych w art. 3, **zastanawia postępowanie.**

Od rozstrzygnięć Izby radnej o aresztowaniu przysługuje obu stronom, od rozstrzygnięcia **zastanawiającego postępowanie**, przysługuje prokuratorowi zażalenie do Trybunału II instancji (§ 114 p. k.) por. także art. 3 tej ustawy (zob. dodatek po § 296).

§ 115. Wedle możliwości starać się należy o to, ażeby przedkładanie aktów z powodu wniesionych środków prawnych biegu postępowania nie wstrzymywało, w razie potrzeby odpisać należy te pisma, które są niezbędne do dalszego postępowania.

ROZDZIAŁ XI.

O oględzinach i znawcach.

I. O oględzinach i przyzwaniu znawców w ogólności.

§ 116. Ilekroć to do wyjaśnienia pewnej istotnej dla śledztwa okoliczności jest potrzebne, należy przedsięwziąć oględziny. Należy wzywać zawsze dwóch świadków sądowych, a jeżeliby to z powodu rozpoznawania przedmiotów badać się mających lub do zasięgnięcia

wyjaśnieniu celowem się okazało, przybrać także obwinionego. obrońcy obwinionego nie można wzbronić udziału przy oględzinach; należy też ustanowionego już obrońcę zawiadomić o oględzinach przedsięwziąć się mających, jeżeli temu jakaś szczególna okoliczność nie przeszkadza.

§ 117. Z powodu oględzin spisać należy protokół tak stanowczo i dokładnie, ażeby dawał zupełny i wierny obraz oglądanych przedmiotów. W tym celu należy doń dołączyć w razie potrzeby rysunki, plany lub szkice, według oznaczeń znanych i niewątpliwych należy wyrazić miary, wagi, rozmiary i stosunki miejscowe.

§ 118. Jeżeli do pewnych oględzin potrzebni są znawcy, ma sędzia śledczy w zasadzie wezwać ich dwóch. Przybranie jednego wystarcza, jeżeli chodzi o przypadek mniejszej wagi, lub jeżeli wyczekiwanie na przybycie drugiego znawcy naraziłoby cel śledztwa na niebezpieczeństwo.

§ 119. Wybór znawców jest rzeczą sędziego śledczego. Jeżeli dla pewnego zawodu są ustanowieni w sądzie stali znawcy, należy wzywać innych tylko wtedy, jeżeli zwłoka grozi niebezpieczeństwem, albo stale ustanowieni doznają przeszkód, albo w szczególnym przypadku podejrzani są o stronnictwo.

Jeżeli znawca nie jawi się na wezwanie, lub odmówi udziału w oględzinach, może go sędzia skazać na grzywnę od pięciu do stu zł.

§ 120. Nie należy pod nieważnością aktu jako znawców wzywać osób, które w pewnym

przypadku śledczym nie mogłyby być przesłuchiwane jako świadkowie, lub jako tacy nie mogłyby składać przysięgi, lub które pozostają z obwinionym lub pokrzywdzonym w stosunku przewidzianym w § 152 L. 1. O wyborze znawców należy w zasadzie uwiadomić przed przedsięwzięciem oględzin tak obwinionego, jak i oskarżyciela. Jeżeliby podniesiono ważne zarzuty, a zwłoka nie grozi niebezpieczeństwem, należy przyzwać innych znawców.

§ 121. Tych znawców, którzy złożyli już ogólną przysięgę wskutek ich stałego ustanowienia, ma sędzia śledczy upomnieć przed rozpoczęciem czynności urzędowej na świętość złożonej przysięgi. Inni znawcy muszą złożyć przysięgę przed przedsięwzięciem oględzin na to, że zbadają starannie przedmiot oględzin, że podadzą wiernie i zupełnie poczynione spostrzeżenia i że wydadzą wywód jak i orzeczenie z całą sumiennością według najlepszej wiedzy i stosownie do zasad swej umiejętności lub sztuki.

§ 122. Znawcy mają przedmioty oględzin obejrzeć i badać w obecności osoby sądowej, o ile ta nie uznała za stosowne ze względów przyzwoitości oddalić się, lub gdyby potrzebne spostrzeżenia, jak np. przy badaniu trucizny, nie mogły być czynione inaczej, jak tylko za pomocą ciągłej obserwacji lub dłużej trwających doświadczeń.

Przy każdym takim oddaleniu się osoby sądowej z miejsca oględzin, należy się w odpowiedni sposób o to postarać, aby wiarygodność

badania czynionych przez znawców była zapewniona.

Jeżeli skutek sposobu badania przedmiot badania znawców może być zniszczony, lub uledez zmianie, należy część tegoż, o ile to jest możliwe, pozostawić w przechowaniu sądowym.

§ 123. Oględzinami kieruje sędzia śledczy. On wskazuje przedmioty, które znawcy badać mają, uwzględniając, o ile można, wnioski oskarżyciela, obwinionego lub jego obrońcy, on też zadaje pytania, których odpowiedź uważa za potrzebną.

Znawcy mogą żądać, ażeby im udzielono wyjaśnień z aktów, lub drogą przesłuchania świadków, co do okoliczności ściśle oznaczonych, potrzebnych im do złożenia orzeczenia.

Jeżeli znawcom potrzebne jest do wyjaśnienia ich opinii przejrzenie aktów śledczych, można im je udzielić, o ile szczególne powody temu nie przeszkadzają.

§ 124. Zeznania znawców, co do ich spostrzeżeń (wywód oględzin) spisze zaraz protokółant. Orzeczenie z uzasadnieniem mogą oni albo zaraz podać do protokołu, albo zastrzec sobie złożenie tegoż na piśmie, do czego należy termin stosowny wyznaczyć.

§ 125. Jeżeli zeznania znawców o spostrzeżonych faktach znacznie różnią się między sobą, albo jeżeli ich wywód oględzin jest ciemny, nieścisły, sam ze sobą sprzeczny, lub z okolicznościami już sprawdzonemi, i jeżeli wątpliwości te nie dadzą się usunąć przez powtórne przesłuchanie znawców, należy oględziny po-

wtórzyć jeśli można, za przyzwaniem tych samych lub innych znawców.

§ 126. Jeżeli takie sprzeczności lub braki okażą się w orzeczeniu samem, albo jeżeli się okaże, że zawiera ono wnioski, które nie mogą być logicznie wysnute z przesłanek, i jeżeli wątpliwości nie dadzą się usunąć ponownem przesłuchaniem znawców, należy zasięgnąć orzeczenia innego lub kilku innych zawców.

Jeżeli znawcami są lekarze albo chemicy, można zasięgnąć zdania jednego z wydziałów lekarskich krajów w radzie państwa reprezentowanych. To samo stanie się, jeżeli izba radna uzna, z powodu ważności lub trudności przypadku za potrzebne zasięgnąć zdania wydziału lekarskiego.

II. Postępowanie w śledztwach, tyczących się zabójstwa, lub uszkodzenia ciała w szczególności.

§ 127. Jeżeli w jakim przypadku śmierci zachodzi podejrzenie, że śmierć nastąpiła wskutek zbrodni lub występku, wówczas przed pogrzebem należy przedsięwziąć oględziny i sekcję zwłok.

Jeżeli zwłoki już pochowano, muszą być w tym celu ekshumowane, gdy według okoliczności jeszcze spodziewać się można doniosłego skutku, a nie zagraża to niebezpieczeństwem dla zdrowia osób powołanych do oględzin zwłok.

Przed przystąpieniem do obdukcji zwłok, należy je dokładnie opisać i usunąć przez prze-

słuchanie osób, które zmarłą osobę znały, wszelką wątpliwość co do jej tożsamości. Przed przystąpieniem do rozpoznania osoby zmarłej, należy od świadków zażądać, jeżeli potrzeba, aby zmarłego dokładnie opisały. Jeżeli ten jest całkiem nieznaną, należy ogłosić w pismach publicznych dokładny opis zmarłego.

Podczas obdukcji ma sędzia śledczy na to zwracać uwagę, aby położenie i stan trupa były dokładnie opisane, miejsce znalezienia i odzież, w której go znaleziono, i aby nic takiego nie uszło uwagi, co według okoliczności mogłoby być ważne dla śledztwa. W szczególności należy dokładnie opisać wedle liczby i jakości rany i zewnętrzne ślady doznanego gwałtu, podać środki i narzędzia, któremi je prawdopodobnie zadano i porównać znalezione możliwie użyte narzędzia z znachodzącymi się uszkodzeniami.

(Zobacz rozp. Min. spraw wewn. i sprawiedl. z 28 stycznia 1855 dz. u. p. Nr 26 o przedsięwzięciu obdukcji).

§ 128. Oględziny i obdukcję zwłok uskuteczniają według istniejących przepisów dwaj lekarze, z których jeden może być także tylko felczerem (chirurgiem).

Lekarza, który leczył zmarłego w jego chorobie śmierć poprzedzającej, wezwać należy do obdukcji, jeżeli to przyczynić się może do wyświetlenia stanu rzeczy i bez zwłoki da się uskutecznić.

§ 129. Orzeczenie znawców ma ujawnić, co w danym przypadku było najbliższą przyczyną śmierci i czem śmierć spowodowaną została. Jeżeli uszkodzenia znaleziono, należy w szczególności rozważyć:

1) czy je zadała inna osoba, a jeżeli na to odpowiadziano twierdząco,

2) czy ten czyn: a) już z natury swej w ogólności,

b) wskutek właściwych osobistych przymiotów lub szczególnego stanu uszkodzonego,

c) wskutek przypadkowych okoliczności, w których popełniono czyn, albo

d) wskutek przyczyn pośrednich, które przypadkowo zaszły, lecz przez takie okoliczności były spowodowane lub z nich wynikły, śmierć sprowadził — nakoniec

e) czy można było zapobiedz śmierci przez pomoc celową w odpowiednim czasie.

Jeżeli orzeczenie znawców nie obejmuje wszystkich doniosłych dla rozstrzygnięcia okoliczności, ma sędzia śledczy skierować do znawców szczegółowe pytania.

§ 130. Jeżeli zachodzi podejrzenie dzieciobójstwa, wówczas należy oprócz badań, wskazanych poprzedzającymi przepisami, nadto wysledzić, czy dziecko żywe się urodziło.

§ 131. Jeżeli zachodzi podejrzenie otrucia, należy przybrać do zbadania istoty czynu oprócz lekarza, jeżeli można, dwóch chemików. Badanie trucizny samej mogą wedle okoliczności chemicy sami przedsiębrać w lokalu do tego się nadającym.

§ 132. Także przy uszkodzeniach cielesnych należy przedsięwziąć oględziny uszkodzonego przez dwóch znawców, którzy po dokładnem opisanu uszkodzeń mają się wypowiedzieć w szczególności co do tego, które z uszkodzeń cielesnych lub nadwyrężeń zdrowia same przez

się, lub w związku z innemi, bezwzględnie lub ze względu na szczególne okoliczności przypadku, uważać należy za lekkie, ciężkie lub życiu zagrażające, jakie skutki takie uszkodzenia zwykle za sobą pociągają, a jakie w danym szczególnym przypadku stąd wynikły, tudzież jakimi środkami i narzędziami oraz w jaki sposób zadane zostały.

§ 133. Jeżeli potrzebne są oględziny ciała kobiety, można tę czynność powierzyć, zamiast lekarzom lub felczerom (chirurgom), także akuszerom, a w przypadkach mniejszej wagi także akuszerkom.

III. Postępowanie w razie wątpliwości co do chorób umysłowych lub co do poczytalności.

§ 134. Jeżeli powstają wątpliwości co do tego, czy obwiniony włada rozumem, lub cierpi na zboczenie umysłowe, przez co poczytalność jego mogłaby być wykluczona, wówczas powinno być każdorazowo spowodowane badanie stanu umysłowego obwinionego przez dwóch lekarzy.

Ci mają o wyniku swoich spostrzeżeń zdać sprawę, zestawić wszystkie okoliczności faktyczne, mogące wpłynąć na ocenienie stanu ducha i umysłu obwinionego, zbadać ich znaczenie tak poszczególnie, jak i w związku ze sobą, a jeżeli mniemają, że zboczenie umysłowe rzeczywiście istnieje, określić naturę choroby, jej rodzaj i stopień oraz, na podstawie aktów i na mocy własnego spostrzeżenia, wypowiedzieć swoje zdanie o wpływie, jaki wywierała i wywiera jeszcze choroba na wyobra-

żenia, popędy i czyny obwinionego, i czy i jak dalece ten chorobliwy stan umysłowy już istniał w czasie popełnienia czynu.

Rozp. Min. Zdrowia Publ. z 28 lipca 1919 Nr 71 poz. 420 w przedmiocie organizacji państwowych zakładów badania żywności i przedmiotów użytku.

Rozp. Min. Zdrowia Publ. z 28 lipca 1919 Nr 71 poz. 421 w przedmiocie badania żywności i przedmiotów użytku publicznego.

Rozp. Min. Zdrowia Publ. z 28 lipca 1919 Nr 71 poz. 422 w przedmiocie taksy za badania żywności i przedmiotów użytku publicznego w państwowych zakładach badania żywności i przedmiotów użytku.

Rozp. Min. Zdrowia Publ. z 1 lipca 1920 Nr 62 poz. 409 w przedmiocie zmiany taksy za badanie żywności i przedmiotów użytku publicznego w państwowych zakładach badania żywności i przedmiotów użytku.

Rozp. Min. Zdrowia Publ. z 20 września 1920 Nr 91 poz. 600 w przedmiocie rozciągnięcia poprzednich rozporządzeń na obszar b. zaboru austriackiego.

Rozp. Min. Sprawiedliwości z 14 stycznia 1921 Nr 9 poz. 51, wydane w porozumieniu z Min. Skarbu, Zdrowia Publicznego, Rolnictwa i Dóbr Państwowych, w przedmiocie podwyższenia należności znawców lekarzy i weterynarzy w b. zaborze austriackim — na podstawie § 384 p. k. odnośnie do rozp. austr. Min. Sprawiedl. z 20 marca 1901 Nr 34 dz. u. p.

Rozp. Min. Sprawiedliwości z 19 kwietnia 1921 Nr 36 poz. 220, wydane w porozumieniu z Min. Skarbu, Zdrowia Publ. tudzież Rolnictwa i Dóbr Państwowych, w przedmiocie podwyższenia należności znawców lekarzy i weterynarzy w b. zaborze austriackim.

Rozp. Min. Sprawiedl. z 31 sierpnia 1922 Nr 72 poz. 657 w przedmiocie podwyższenia należności znawców lekarzy i weterynarzy w b. zaborze austriackim.

Rozp. Min. Sprawiedliwości z 14 kwietnia 1923 Nr 42 poz. 290 w przedmiocie należności znawców lekarzy w b. zaborze austriackim.

Rozp. Rady Ministrów z 27 września 1923 Nr 103 poz. 804 o djetach i kosztach podróży lekarzy, jako

znawców sądowych na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego.

Rozp. Min. spr. z 7/6 1924 Nr 49 Dz. u. Rpltej P. poz. 501 wydane w porozumieniu z Min. Skarbu i spraw wewn. o opłatach za czynności sądowo lekarskie na obszarach, na których obowiązują ros. ust. p. k. z 1864 i austr. ustawa o post. karnem z 1873.

IV. Badanie pism.

§ 135. Jeżeli zachodzą wątpliwości co do autentyczności dokumentu, albo jeżeli potrzeba zbadać, z czyjej ręki pewne pismo pochodzi, można zarządzić porównanie pisma z pismami niewątpliwie autentycznymi przez znawców.

V. Postępowanie przy śledztwach o fałszerstwo lub podrabianie publicznych papierów kredytowych i monety.

§ 136. W przypadkach podrabiania lub fałszerstwa publicznych papierów kredytowych ma sędzia śledczy okazy, będące przedmiotem śledztwa, posłać Min. Skarbu, celem uzyskania opinii co do ich autentyczności lub nieautentyczności i dalszego wyjaśnienia, w jaki sposób fałszerstwa dokonano, czy użyto znalezionych narzędzi, ułatwiających rozmnażanie, wreszcie czy i gdzie takie fałszywe okazy już się pojawiły.

Po zakończonem całkiem postępowaniu karnem należy posłać tamże okazy sfałszowane razem z wszelkimi narzędziami, pochodzącymi z czynu karygodnego, materiałami i innymi do tego należącymi przedmiotami. Zwrotu ich należy zażądać, gdy te przedmioty staną się potrzebne do ponownej czynności urzędowej w postępowaniu karnem.

Przy fałszerstwie banknotów, lub papierów kredytowych uprzywilejowanego austriackiego banku nacionalnego mają się sędziowie śledczy udawać wprost do tegoż banku, a w przypadkach sfałszowania pieniędzy metalowych, w państwie używanych, do przeznaczonego ku temu urzędu menniczego, i tamże przesyłać mają po ukończonem postępowaniu okazy sfałszowane. Dla otrzymania opinji co do sfałszowania pieniędzy zagranicznych, lub takichże papierów kredytowych, ma sędzia śledczy udać się wprost do Ministerstwa Sprawiedliwości.

VI. Postępowanie przy śledztwach o podpalenia.

§ 137. Przy podpaleniach należy w szczególności zbadać, w jaki sposób ogień podłożono, czy do tego użyto podpałki i jakiej, wysledzić miejsce, gdzie i czas, w którym podpalenia dokonano, czy w dzień, czy w nocy, czy dokonano go wśród takich okoliczności, że stąd rzeczywiście powstał pożar na cudzej własności lub przynajmniej niebezpieczeństwo pożaru, lub czy życie ludzkie było narażone na niebezpieczeństwo, i czy ogień w razie wybuchu byłby łatwo mógł się rozszerzyć, nakoniec gdy pożar rzeczywiście wybuchnął, należy zbadać wielkość zrządzonej szkody.

VII. Postępowanie przy śledztwach z powodu innych uszkodzeń.

§ 138. W zbrodniach i występkach, przez które szkoda lub niebezpieczeństwo dla życia lub własności były spowodowane w inny sposób, aniżeli wspomniano, należy za pomocą

ogłędzin dochodzić przedewszystkiem, jaki był rodzaj użytego gwałtu lub podstępu, jakich użyto środków lub narzędzi, jak wielka jest wyrządzona lub zamierzona szkoda i utracony zysk, oraz jak wielkie było niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia lub cielesnego bezpieczeństwa ludzi, tudzież dla cudzego mienia.

ROZDZIAŁ XII.

O rewizji domu i osoby, jakoteż o zatrzymaniu rzeczy.

I. Rewizja domu i osoby.

§ 139. Rewizję domu, to jest przeszukanie mieszkania, lub innych do gospodarstwa domowego należących lokali, wolno tylko wtedy przedsięwziąć, jeżeli zachodzi uzasadnione podejrzenie, że się tam ukrywa osoba, podejrzana o zbrodnię lub występki, albo że znajdują się tam rzeczy, których posiadanie albo obejrzenie dla pewnego śledztwa może być ważne.

U osób, co do których zachodzi wielkie prawdopodobieństwo posiadania takich przedmiotów, lub podejrzanych o zbrodnię lub występki, lub wreszcie u osób, mających złą opinię, może być zarządzone przeszukanie osoby i jej odzieży.

§ 140. Rewizję odbywa się w zasadzie tylko po poprzedniem przesłuchaniu osoby, u której lub około której ma być przedsięwzięta, i to tylko o tyle, o ile przez przesłuchanie nie osiągnięto ani dobrowolnego wydania rzeczy szukanej,

ani usunięcia przyczyn, które rewizję wywołały.

Przesłuchanie takie może być pominięte, jeżeli chodzi o osobę, mającą złą opinię, jak i wtenczas, jeśli zwłoka grozi niebezpieczeństwem, lub jeśli odbywa się rewizja lokali, dla publiczności przystępnych.

W zasadzie wolno odbyć rewizję tylko na mocy nakazu sędziowskiego, zaopatrzonego w uzasadnienie. Taki nakaz należy doręczyć interesowanemu natychmiast lub przynajmniej w następnych 24 godzinach. O rewizjach domowych z powodu zbrodni i występku, co do których dalsze policyjne poszukiwania lub zarządzenia w interesie bezpieczeństwa publicznego mogą być potrzebne, należy zawiadomić naprzód, o ile to bez zwłoki stać się może, najbliższą władzę bezpieczeństwa; ażeby delegat jej mógł być przy tem obecny i aby, nie wpływając na akt śledczy, mógł nabyć wiadomości, potrzebnych do dalszych zarządzeń, jakie byłyby wskazane.

Jeżeli rewizja domowa ma się odbyć w gmachu wojskowym, lub przez wojsko zajętem, donieść o tem należy komendantowi i przybrać dodaną przez niego osobę wojskową.

§ 141. Jeżeli zwłoka grozi niebezpieczeństwem, mogą urzędnicy sądowi lub urzędnicy władz bezpieczeństwa zarządzić rewizję domową w celach postępowania karnego nawet bez nakazu sędziowskiego. Delegowany do jej odbycia będzie zaopatrzony w upoważnienie na piśmie, które okaże osobie interesowanej.

W tym celu może być rewizja domowa zarządzona także przez organy bezpieczeństwa

publicznego z ich własnego popędu, gdy przeciw komu wydano już nakaz dostawienia lub aresztowania, albo gdy kogo przez publiczną pogoń lub przez opinię publiczną o przestępstwo posądzono, albo też gdy w jego posiadaniu znaleziono przedmioty, które na udział w niem wskazują.

W obu przypadkach należy interesowanemu na jego żądanie natychmiast, lub w ciągu następujących 24 godzin doręczyć poświadczenie na odbytą rewizję i jej powody.

§ 142. Rewizje domu i osoby odbywać należy zawsze, unikając rozgłosu, i tak, aby, o ile tylko można, omijać wszystko, co mogłoby sprawić przykrość lub niedogodność osobom, których to dotyczy, aby osłaniać jak najstaranniej ich dobre imię i ich tajemnice prywatne, nie mające związku z przedmiotem śledztwa, z zachowaniem najstaranniejszem wszelkich względów stosowności i przyzwoitości.

Właściciela lokalu, który ma być przeszukany, wezwać należy, aby był obecny podczas tej czynności, a jeżeli doznaje przeszkody lub jest nieobecny, należy wezwać dorosłą osobę z jego rodziny, a w braku takiej — domownika lub sąsiada.

Oprócz tego przybrać należy do przeszukania zawsze protokolanta i dwóch świadków sądowych.

Protokół spisać się mający z powodu rewizji mają podpisać wszyscy obecni. Jeżeli nie znaleziono nic podejrzanego, wówczas należy na żądanie interesowanego poświadczyć mu to.

II. Zatrzymanie rzeczy.

§ 143. (W brzmieniu ustawy z 16 lipca 1920 Nr 67 poz. 453.)

Jeżeli znaleziono rzeczy, które mogą mieć znaczenie dla śledztwa, lub mogą być uznane za przepadłe, należy spisać i wziąć w przechowanie sądowe, lub pod dozór sądowy, albo je zająć (§ 98).

Każdy jest obowiązany takie przedmioty, a w szczególności dokumenty, wydać na żądanie. Jeżeli odmówiono wydania przedmiotu, do którego posiadania się przyznano, lub to w inny sposób dowiedziono, i jeżeli odebranie tegoż przez przeszukanie domu nie dałoby się osiągnąć, wówczas może być posiadacz jego, jeżeli sam nie jest o przestępstwo podejrzany, albo z ustawy od obowiązku składania świadectwa uwolniony, do tego przynaglony grzywną do 50 złr., a w razie dalszego wzbraniania się w przypadkach większej wagi aresztem do sześciu tygodni.

§ 144. Jeżeli przy rewizji domu lub osoby znaleziono przedmioty, które wskazują na popełnienie innego przestępstwa, a nie tego, z powodu którego rewizja się odbywa, wówczas takie przedmioty, jeżeli przestępstwo to z urzędu ma być ścigane, będą wprawdzie odebrane, lecz *spisać należy osobny protokół z powodu zatrzymania rzeczy i przesłać go natychmiast prokuratorowi. Jeżeli ten nie czyni wniosku o ściganie karne sądowe, rzeczy zabrane mają być niezwłocznie zwrócone.

III. Przeszukanie i zatrzymanie papierów.

§ 145. Przy przeszukaniu papierów należy starać się o to, aby ich treść nie doszła do wiadomości osób do tego nie powołanych.

Jeżeli posiadacz papierów nie chce zezwolić na ich przejrzanie, należy je opieczętować i złożyć w sądzie i natychmiast zasięgnąć uchwały izby radnej na to, czy mają być przejrzane, czy zwrócone.

Także i w innych przypadkach należy papiery wzięte w sądowe przechowanie, które nie mogą być zaraz spisane, związać i pieczęcią sądową opatrzyć. Zezwolić też należy obecnemu przy przeszukiwaniu interesowanemu na zamieszczenie jego własnej pieczętki. Do zdjęcia pieczęci wezwać należy interesowanego. Jeżeli się nie stawia, lub jeżeli nie można mu doręczyć wezwania, można i tak zdjęcie uskutecznić.

IV. Zatrzymanie i otwieranie listów i innych przesyłek.

§ 146. Jeżeli obwiniony o zbrodnię lub występki jest już uwięziony, albo jeżeli z tego powodu wydano nakaz dostawienia lub aresztowania go, wówczas sędzia śledczy może zatrzymać wysyłane przez obwinionego, lub do niego nadchodzące telegramy, listy, lub inne przesyłki, może też żądać wydania ich z urzędów pocztowych, telegraficznych lub innych zakładów, trudniących się przesyłką.

Są one nadto obowiązane na żądanie proku-

ratora zatrzymać takie przesyłki aż do nadejścia zarządzenia sądowego, jeżeli zaś sędzia śledczy nie wyda takiego zarządzenia w trzech dniach, nie wolno im dłużej przesyłki zatrzymywać.

§ 147. Przesyłki zatrzymane mogą być otwarte tylko przez sędziego śledczego za zgodą obwinionego. Jeżeli zaś obwiniony na to się nie zgadza, ma sędzia śledczy, o ile zwłoka nie grozi niebezpieczeństwem, postarać się o zezwolenie izby radnej.

Przy otwarciu, co do którego należy spisać protokół, nie wolno naruszać pieczęci, okładki i adresy należy przechować.

§ 148. O zatrzymaniu przesyłek należy zawiadomić obwinionego, lub w razie jego nieobecności członka jego rodziny, a to zaraz, lub najdalej w 24 godzinach. Jeżeli dokonano otwarcia przesyłki, wówczas należy listy lub telegramy, o ile niema obawy, by udzielenie ich treści szkodliwie wpływało na śledztwo, udzielić obwinionemu, lub temu, dla kogo są przeznaczone, a to w oryginale lub w odpisie, w całości lub wyciągu. Jeżeli obwiniony jest nieobecny, należy udzielić je jednemu z jego krewnych. Jeżeli nie ma krewnych, list należy zwrócić wysyłającemu, gdy sędzia uważa, że tego wymaga jego interes, lub donieść mu o zatrzymaniu w tym razie, gdy list lub telegram zatrzymać należy w aktach.

§ 149. Zatrzymane przesyłki, których otwarcia nie uznano za potrzebne, wydać należy niezwłocznie tym, dla których są przeznaczone, lub też zwrócić przesyłającemu zakładowi.

ROZDZIAŁ XIII.

O przesłuchaniu świadków.

§ 150. W zasadzie jest każdy, kogo jako świadka wezwano, obowiązany stawić się na wezwanie i zeznawać w sądzie o tem, co mu jest wiadome w przedmiocie śledztwa.

§ 151. Jako świadkowie nie mogą być słuchani pod nieważnością zeznań:

1) duchowni względem tego, co im powierzono na spowiedzi, lub w inny sposób pod warunkiem milkiwości urzędu duchownego;

2) urzędnicy rządowi, gdyby przez swoje zeznania obowiązującą ich tajemnicę urzędową naruszyć mieli, chyba że zwolnieni zostaną przez swoich przełożonych od tego obowiązku;

3) osoby, które w czasie, w którym zeznawać mają, z powodu stanu swego ciała lub umysłu nie mają możliwości zeznać prawdę.

§ 152. Uwolnieni są od obowiązku składania świadectwa:

1) krewni i powinowaci obwinionego w linii wstępnej i zstępnej, jego małżonek i tegoż rodzeństwo, jego własne rodzeństwo i tegoż małżonkowie, rodzeństwo tegoż rodziców oraz dziadków i babek i jego bratankowie i siostrzeńcy, bratanice i siostrzenice, krewni w stopniu dzieci rodzeństwa, przysposobiciele i wychowawcy, jego opiekun i pupil;

2) obrońcy pod względem tego, z czem się obwiniony przed nimi jako obrońcami zwierzył.

Jeżeli osoba, jako świadek wezwana, pozostaje do jednego tylko z obwinionych w stosun-

kach wyżej wymienionych, wówczas wtedy tylko uchylić się może od świadectwa co do innych obwinionych, gdyby odłączenie zeznań, które się ich tyczą, było niemożliwe.

Sędzia śledczy powinien osobom, pod 1) wymienionym, jako świadkom wezwanym, przed ich przesłuchaniem, lub skoro tylko się dowie o ich stosunku do obwinionego, oznajmić, że mają prawo uchylić się od świadectwa, oraz ma zapisać do protokołu oświadczenie ich w tej mierze. Jeżeli świadek nie zrzekł się wyraźnie prawa uchylenia się od świadectwa, zeznanie jego jest nieważne.

Ponieważ § 152 p. k. uwzględnia nie oskarżonego, lecz świadka, nie może się oskarżony powoływać na to, że świadek poprzednio zrzekł się dobrodziejstwa z tego paragrafu, i żądać, aby uznano za niedopuszczalne zrzeczenie się świadka tego dobrodziejstwa. O. z 16 lutego 1889. C. VII. 202.

Zeznania świadka, złożone w śledztwie wstępem po zrzeczeniu się dobrodziejstwa ustawy z § 152 p. k., mogą być odczytane przy rozprawie głównej w razie, gdy zachodzą warunki z § 252 ust. 1 p. k. O. z 10 sierpnia 1876.

§ 153. Gdyby złożenie świadectwa lub odpowiedź na zapytanie pociągało za sobą bezpośrednią a znaczną szkodę majątkową świadka, lub narażało na hańbę jego samego, lub kogoś z jego rodziny (§ 152 l. 1), a świadek z tego powodu odmawiałby świadectwa, nie może być do świadectwa zniewolony, chyba tylko w bardzo ważnych przypadkach.

§ 154. Osoby, które z powodu choroby lub ułomności nie mogą stawić się przed sądem, można przesłuchać w ich mieszkaniu.

§ 155. Uchyła się. (Art. 1 punkt 12 ustawy z 16 lipca 1920 Nr 67 poz. 453.)

§ 156. Jeżeli miejsce pobytu świadka leży poza okręgiem sądu powiatowego, który urządzuje w siedzibie sądu śledczego, o przesłuchanie świadka wezwać należy w zasadzie ów sąd powiatowy, w którego okręgu świadek się znajduje. Jeżeli jednak sędzia śledczy uważa za potrzebne dla uzyskania wyczerpującego zeznania, lub dla przyspieszenia sprawy, iżby go sam przesłuchał, wówczas może go wezwać bądź to bezpośrednio, bądź też przez sąd powiatowy, któremu świadek podlega, ażeby się osobiście stawił. Gdyby stawienie się świadka przed sędzią śledczym połączone było ze zbyt wielkimi trudnościami, lub zbyt wielkimi kosztami, wówczas może go nawet sam przesłuchać w miejscu jego pobytu, wszelako jeżeli to miejsce nie leży w obrębie trybunału, do którego sędzia należy, powinien równocześnie zawiadomić o tem trybunał właściwy.

Także i osoba podejrzana o popełnienie czynu karygodnego może być przesłuchana jako świadek (§ 170, 1), ma jednak prawo powołać się na dobrodziejstwo § 153 p. k., — nie można wszakże takiego świadka pociągać do odpowiedzialności za zbrodnię z § 199 a) u. k., jeżeli sędzia przesłuchujący go wiedział o tem, że osoba ta jest podejrzana o czyn, co do którego miała zeznawać (§ 202 i 25 p. k.). O. z 28 października 1892. C. XI. 107.

§ 157. (W brzmieniu ustawy z 16 lipca 1920 Nr. 67 poz. 453.)

Gdy trzeba przesłuchać świadków, przebywających poza granicami Polski, należy w zasadzie prosić o ich

przesłuchanie właściwego sędziego zagranicznego, o ile w przepisach lub umowach, normujących stosunki z zagranicą, nie postanowiono czego innego.

Temuż należy udzielić przedmioty i pytania, na które świadkowie mają być przesłuchani, i prosić zarazem o przesłuchanie ich według zachodzących warunków także i na takie okoliczności, które się nasunąć mogą z treści zeznań przez świadka poczynionych. Gdyby zaś osobiste stawienie się takiego świadka przed sądem karnym było konieczne, a świadek nie chciał się dobrowolnie stawić, należy zdać o tem sprawę Ministrowi Sprawiedliwości.

§ 158. Jeżeli osoba, która ma być przesłuchana, piastuje urząd publiczny lub pełni taką służbę, a celem przestrzegania bezpieczeństwa publicznego lub innych interesów publicznych na czas jej nieobecności zastąpiona być musi, wówczas o jej wezwaniu zawiadomić należy jednocześnie bezpośredniego jej przełożonego.

Ma to i wtenczas zastosowanie, jeżeli wypada wezwać osoby, będące w służbie kolei żelaznych lub statków parowych, albo robotników kopalń, hut, kuźnic i walcowni, albo osoby, które zostają w państwowej lub gminnej służbie zdrowia, lub w publicznej albo prywatnej służbie leśnej.

§ 159. Jeżeli świadek nie jawi się na wezwanie, wzywa się go ponownie pod zagrożeniem grzywny do 100 złr. w razie niestawiennictwa oraz przy zagrożeniu, że przeciw niemu wydany będzie nakaz dostawienia. Jeżeli świadek mimo to bez ważnych, usprawiedliwiających go przyczyn, nie jawi się, sędzia śledczy nałoży nań

grzywnę i wyda rozkaz dostawienia. W nagłych przypadkach może sędzia śledczy już po pierwszym nieusprawiedliwionem niejawieniu się świadka wydać przeciw niemu nakaz dostawienia. Koszta dostawienia ma świadek zwrócić.

§ 160. Jeżeli świadek się jawi, lecz bez prawnej przyczyny wzbrania się złożyć świadectwo, lub wykonać przysięgę świadka, może go sędzia śledczy zniewolić do tego grzywną do 100 złr., a gdyby się nadal wzbraniał, w przypadkach większej wagi, aresztem do sześciu tygodni, przez co bieg śledztwa wstępnego nie będzie wstrzymany, ani jego ukończenie.

§ 161. W ciągu śledztwa wstępnego przesłucha sędzia śledczy świadków podlegających sądownictwu wojskowemu według swego uznania albo sam, albo wezwie o ich przesłuchanie ów sąd wojskowy, którego sądownictwu podlegają. W pierwszym przypadku ma sędzia śledczy udać się o doręczenie wezwania do przełożonej komendy świadka lub najbliższej wojskowej komendy miejscowej, w drugim zaś o przesłuchanie świadka wezwie sąd wojskowy, któremu świadek podlega.

Członków żandarmerji, wojskowej policji i policji państwowej, należy co do ich przesłuchania uważać za osoby cywilne. Wezwanie należy jednak doręczać bezpośrednio tylko komendantom samodzielny, innym zaś członkom tych instytucji zawsze za pośrednictwem ich przełożonych, którzy obowiązani są zarządzić, aby się wezwany stawił przed władzą cywilną.

Jeżeliby świadek podlegający sądownictwu wojskowemu wzbraniał się stanąć przed sędzią

śledczym, albo złożyć świadectwo żądane lub przysięgę, wówczas sędzia śledczy udać się ma bezpośrednio do jego przełożonego, który ma obowiązek zmusić świadka, aby się zastosował do ustawy.

§ 162. Każdego świadka przesłucha sędzia śledczy osobno nie w obecności oskarżyciela, strony interesowanej prywatnej, obwinionego, lub innych świadków. Świadcowi dozwolić należy, aby siedział podczas przesłuchania.

§ 163. Jeżeli świadek nie zna języka sądowego, może jego przesłuchanie bez przyzwania tłumacza odbyć się tylko wtedy, gdy tak sędzia śledczy, jak i protokolant językiem jego dostatecznie władają; jeżeli potrzeba, dołączyć należy do aktów uwierzytelniony przekład protokołu na język sądowy.

W innych zaś przypadkach przesłuchać należy świadka za przybraniem tłumacza zaprzysiężonego, a zeznania zapisać należy do protokołu tak w tym języku, w którym świadka słuchano, jak i w przekładzie na język sądowy. Tłumacza można użyć zarazem jako protokolanta.

§ 164. Jeżeli świadek jest głuchy, należy mu pytania na piśmie przedstawić, a jeżeli jest niemy, wzywa się go, aby odpowiadał na piśmie. Jeżeli żaden z tych sposobów przesłuchania nie da się zastosować, wówczas przesłuchanie świadka musi się odbyć z przybraniem jednej lub więcej osób, które z nim przez znaki porozumiewać się umieją, lub zresztą mają wprawę porozumiewania się z głuchoniemymi, a które

wprzód jako tłumacze złożyć powinny przysięgę.

§ 165. Przed przesłuchaniem należy upomnieć świadka, aby na zadane pytania według najlepszej swej wiedzy i sumienia zeznał zupełną prawdę, aby nic nie zamilczał i zeznania tak złożył, ażeby w razie potrzeby mógł je stwierdzić przysięgą.

§ 166. Następnie należy świadka zapytać o jego imię i nazwisko, wiek, miejsce urodzenia, religję, stan, sposób zarobkowania lub zatrudnienia, miejsce zamieszkania, a jeżeli potrzeba i o inne stosunki osobiste, w szczególności w jakich stosunkach zostaje do obwinionego lub innych osób, których śledztwo się tyczy.

Gdyby sędzia śledczy uważał, że zachodzi ze względu na szczególne okoliczności konieczna tego potrzeba, może zapytać świadka i o to, czy przeciw niemu wytoczono już kiedy sądowe śledztwo i z jakim wynikiem.

§ 167. Słuchając świadka co do rzeczy samej wezwać go należy naprzód do zwięzłego opowiedzenia faktów, stanowiących przedmiot świadectwa, a następnie o uzupełnienie i wyjaśnienie zachodzących niejasności lub sprzeczności. W szczególności należy go wezwać, aby podał źródło swej wiedzy. Unikać należy, o ile tylko można, zadawania pytań, w którychby mu przedstawiono okoliczności, jakie dopiero z jego odpowiedzi wynikać powinny, a jeżeli już takie pytania koniecznie zadawać potrzeba, należy uczynić o nich wzmiankę w protokóle.

§ 168. Jeżeli zachodzi potrzeba zbadania tożsamości osoby lub rzeczy przez świadków,

należy w sposób odpowiedni zarządzić ich przedstawienie lub przedłożenie; jednak świadka należy poprzednio zaważać, by dokładnie opisał i podał znamiona odróżniające.

Jeżeli zeznania świadków nie zgadzają się ze sobą w punktach istotnych, sędzia śledczy może ich skonfrontować.

Zwyczajnie konfrontacja odbywać się powinna jednocześnie pomiędzy nie więcej niż dwiema osobami. Stawających do ócz należy słuchać każdego osobno, co do każdej szczególnej okoliczności, względem której między sobą się różnią i zapisywać zeznania ich obydwójga do protokołu.

§ 169. W toku śledztwa wstępnego może być odebrana przysięga od świadków tylko wtedy, jeżeli zachodzi obawa, że świadek nie będzie mógł jawić się na rozprawie głównej z powodu choroby, nieobecności dłużej trwającej, z powodu, że nie ma stałego pobytu, lub z innych przyczyn, gdy oskarżyciel lub obwiniony uczynią wniosek odebrania od świadka przysięgi dla ważnych przyczyn, lub gdy sędzia śledczy mniema, że nie inaczej tylko żądając od świadka przysięgi, zdoła od niego dowiedzieć się całej prawdy.

§ 170. Przysięgi pod jej nieważnością nie wolno odbierać od następujących osób:

- 1) Od tych, którym udowodniono, albo którzy sami są podejrzani o to, że popełnili przestępstwo, co do którego są przesłuchiwani lub że w niem brali udział;

- 2) od osób, które zostają w śledztwie o zbro-

dnie, lub za nią skazane zostały na karę więzienia, której jeszcze nie odbyły;

3) od osób, które już raz były skazane za fałszywe świadectwo lub fałszywą przysięgę;

4) które w czasie przesłuchania nie skończyły jeszcze czternastego roku życia;

5) które cierpią na słabość znaczną spostrzegania lub pamięci;

6) które z обвинionym, przeciw któremu zeznają, żyją w takiej nieprzyjaźni, iż ta ze względu na jakość osób i na okoliczności zdolna jest wykluczyć zupełną wiarygodność świadków;

7) które zeznając przytoczyły okoliczności ważne, których nieprawdziwość jest dowiedziona, a wykazać nie mogą, że się to stało tylko przez prostą pomyłkę.

Niezaprzyśiężenie świadka przy rozprawie głównej wbrew § 247 i wniosкови obrony stanowi na zasadzie § 281 L. 3, przyczynę nieważności — jeżeli mogło wywrzeć niekorzystny wpływ na ocenę winy oskarżonego — ustęp ostatni § 281.

O. z 31 sierpnia 1921 Kr. 255/21 OSP. I. 286.

Przeszkoda odebrania przysięgi z § 170 L. 1 nie zachodzi już wtedy, gdy kto jest podejrzany o popełnienie wogóle jakiego czynu karalnego, lecz wówczas gdy kto jest podejrzany o karygodny udział w czynie, stanowiącym przedmiot oskarżenia.

O. z 17 grudnia 1886 C. VI. 34.

Czy osobę za świadka słuchaną należy podejrzewać o udział w czynie karalnym w rozumieniu § 170 L. 1, o tem ma rozstrzygnąć tylko sędzia wedle zasad swobodnej oceny dowodów. Za pomocą zażalenia nieważności można zaczepić jego orzeczenie tylko o tyle, o ile da się stwierdzić, że przy ustaleniu tem popadł w błąd prawny.

O. z 20/10 1892 C. XI 216, z 13/2 1893 C. XI 350.

Samo uczucie złości czy odrazy, jakie czyn oskarżonego wzbudza u pokrzywdzonego, względnie jego

krewnych nie uzasadnia przyjęcia nienawiści do oskarżonego, wykluczającej w myśl § 170 L. 6 p. k. odebranie od świadka przysięgi. O. z 1/3 1922 Kr. 664/21 OSP. II 353.

Jestto obowiązkiem trybunału, okoliczności faktyczne przez obronę podane, które służyć miały jako dowód nieprzyjaźni między świadkiem a oskarżonym zbadać bliżej, aby mieć powód do ocenienia, czy zachodzi przeszkoda odebrania przysięgi z § 170 L. 6 p. k. O. z 26/6 1888 C. VII 71.

Przeszkoda odebrania przysięgi z § 170 L. 5 ma za podstawę stan trwały, ujawniający się jeszcze w chwili przedsięwziąć się mającego zaprzysiężenia, nie odnosi się zaś do przemijającego stanu, w którym świadek czynił spostrzeżenia, co do których ma zeznawać. O. z 29/5 1886 C. V. 446.

§ 171. Sędzia śledczy odbiera przysięgę od świadków dopiero po ich przesłuchaniu przy stosowaniu ustawy z 3 maja 1868 Nr 33 dz. u. p.

§ 172. Osoba pokrzywdzona przez zbrodnię lub występki w swych prawach, ma być przy przesłuchaniu jako świadek zapytana w szczególności, czy przyłącza się do postępowania karnego.

Także i w tym przypadku jak i wówczas, gdy występuje ona jako oskarżyciel, stosują się i do niej wszystkie przepisy o przesłuchaniu świadków.

ROZDZIAŁ XIV.

O wezwaniu, przystawieniu, tymczasowem przytrzymaniu i uwięzieniu obwinionego.

I. Wezwanie.

§ 173. Obwinionego należy, jeżeli ustawa nic

innego nie przepisuje, naprzód wezwać do przesłuchania.

Wezwanie wykonuje się przez doręczenie piśmiennego i zakopertowanego wezwania, podpisanego przez sędziego śledczego, skierowanego do obwinionego. Wezwanie to musi zawierać nazwę sądu i nazwisko obwinionego, ogólne wymienienie przedmiotu śledztwa, miejsce, dzień i godzinę stawienia się z tym dodatkiem, że wezwany będzie słuchany jako obwiniony, i że w razie niejawienia się osobistego, sprowadzony będzie do sądu.

(§ 21 rozp. wykon. nakazuje zaznaczenie w aktach wezwania obwinionego).

II. Przystawienie, tymczasowe przytrzymanie i zwyczajny areszt śledczy.

§ 174. Jeżeli wezwany nie jawi się i nie donosi o przyczynie dostatecznie go tłumaczącej, wtedy należy wydać przeciw niemu piśmienny nakaz dostawienia.

§ 175. Sędzia śledczy może i bez poprzedniego wezwania zarządzić przystawienie i tymczasowe przytrzymanie podejrzanego o zbrodnię lub występki a to wtenczas:

1) Jeżeli przychwycono go na gorącym uczynku, albo pogoń urzędowa lub opinja publiczna wskazują go jako podejrzanego o zbrodnię lub występki, albo też gdy go ujęto z bronią lub innymi przedmiotami, które pochodzą ze zbrodni lub występków, lub wskazują na jego współudział;

2) Gdy czynił przygotowania do ucieczki, al-

bo jest o ucieczkę podejrzany ze względu na wielką czekającą go prawdopodobnie karę, z powodu włóczęgostwa, z powodu, że jest nieznanym w okolicy, z powodu, że się nie może wylegitymować, że nie ma stałego mieszkania, albo też z powodu innych ważnych przyczyn;

3) Gdy w sposób, przeszkadzający wykryciu prawdy starał się wpływać na świadków, znawców lub współobwinionych, lub utrudnić śledztwo przez zniszczenie śladów zbrodni lub występku, lub gdy zachodzi uzasadniona obawa, że to stać się może;

4) Jeżeli szczególne względy uzasadniają obawę, że obwiniony powtórzy czyn dokonany lub wykona czyn usiłowany lub zagrożony. Jeżeli jednak chodzi o zbrodnię, na którą ustawa naznacza karę śmierci, lub najmniej dziesięcioletniego więzienia, wyda sędzia śledczy przeciw takiemu podejrzanemu natychmiast nakaz aresztowania.

§ 176. W powyższych przypadkach (§ 175) ma sędzia śledczy wydać piśmienny nakaz aresztowania z pobudkami, który to nakaz doręczyć należy obwinionemu zaraz przy jego aresztowaniu, albo przynajmniej w najbliższych 24 godzinach.

Jeżeli aresztowaną jest jedna z osób w § 158 wyszczególnionych, należy o tem niezwłocznie zawiadomić jej bezpośredniego przełożonego, o ile nie zachodzą szczególne wątpliwości, jeszcze przed wykonaniem nakazu aresztowania. W razie uchylenia aresztu śledczego, należy i o tem natychmiast zawiadomić.

§ 177. Wyjątkowo mogą także niewłaściwi

sędziowie i urzędnicy władzy bezpieczeństwa bez nakazu piśmiennego przedsiębrać ściganie przez pogoń i tymczasowe przytrzymanie podejrzanego o zbrodnię lub występki w celu odstawienia go przed sędziego śledczego:

1) w przypadkach objętych § 175 L. 1, i

2) w przypadkach przewidzianych w § 175 L. 2, 3 i 4, jeżeli z powodu niebezpieczeństwa zwłoki nie można postarać się poprzednio o nakaz sędziowski.

Sędzia lub władza policyjna mają przytrzymanego niezwłocznie przesłuchać, a jeżeli się okaże, że nie ma przyczyny do dalszego przytrzymania, natychmiast go uwolnić, w przeciwnym zaś razie odstawić go w dwudziestu czterech godzinach do sędziego śledczego.

§ 178. Jeżeli przeciw obwinionemu nawet po jego przesłuchaniu zachodzi podejrzenie o czyn mu zarzucony, a zachodzi jeden z przypadków w § 175 wymienionych, wówczas sędzia powiatowy (§ 89), właściwy do dochodzeń przygotowawczych może postanowić, że obwiniony będzie przytrzymany aż do dalszego rozporządzenia sędziego śledczego.

Takie postanowienie z powodami należy ustnie oznajmić obwinionemu i uczynić o tem wzmiankę w protokóle. Jeżeli jednak obwiniony żąda odstawienia go przed sędziego śledczego, należy go tam odstawić najdalej do 48 godzin.

§ 179. Odstawionego do sądu lub na rozkaz sędziego śledczego doprowadzonego ma sędzia śledczy przesłuchać w przeciągu 48 godzin. Jeżeli to nie możliwe, wówczas można wprawdzie

obwinionego tymczasowo przytrzymać, jednakże należy go, o ile można jak najprędzej a najpóźniej w przeciągu trzech dni przesłuchać i zaznaczyć w protokóle przyczynę, z powodu której to pierwej nie nastąpiło.

Po przesłuchaniu ma sędzia śledczy zaraz postanowić, czy obwinionego należy na wolność wypuścić, czy też orzec przeciw niemu areszt śledczy.

§ 180. Zwyczajny areszt śledczy może być nałożony tylko na takiego obwinionego, na którym, nawet po przesłuchaniu go przez sędziego śledczego ciąży podejrzenie o zbrodnię lub występki i co do którego zachodzi jedna z okoliczności w § 175 L. 2, 3 i 4 wyszczególnionych.

Areszt śledczy musi być zarządzone, gdy chodzi o zbrodnię, na którą ustawa przepisuje karę śmierci, lub najmniej 10-letniego więzienia.

Postanowienie sędziego śledczego o nałożeniu aresztu śledczego należy obwinionemu oznajmić wraz z powodami ustnie, co w protokóle zaznaczyć należy. Na żądanie obwinionego zarządzenie to z powodami ma być na piśmie udzielone w 24 godzinach. Osoby wojskowe, które w pokoju powoływane bywają do wyćwiczenia jako rekruci, lub do ćwiczeń wojskowych, mogą być obłożone aresztem śledczym przez sąd karny dla osób cywilnych w ciągu czasu, na który je powołano, gdy chodzi o zbrodnię, albo gdy zajdzie jeden z przypadków w § 175 L. 3 poszczególnionych. Jeżeli nastąpiło wypowiedzenie wojny, lub wojna już wybuchła, wówczas areszt śledczy co do takich osób ma

wtedy tylko zastosowanie, gdy chodzi o zbrodnię zagrożoną karą śmierci lub więcej niż pięcioletniego więzienia.

(Zob. art. 68 ustawy z 23 maja 1924 poz. 609 dzu. R. P.)

§181. W razie buntu lub rozruchów, gwałtu publicznego lub innego przestępstwa popełnionego przez więcej osób, gdy nie można zaraz winnych wyśledzić, wolno przyaresztować wszystkich, którzy byli obecni przy zajściu, a o udział w czynie nie są całkiem wolni od podejrzenia.

Muszą jednak najdalej w dniach trzech być przesłuchani przez sędziego śledczego i nie mogą być dłużej przytrzymani za wyjątkiem tych, na których zwyczajny areszt śledczy mógł być nałożony.

§ 182. Jeżeli sędzia śledczy uda się zaraz po popełnieniu zbrodni lub występku na miejsce czynu dla zbadania istoty czynu, może nakazać każdemu, co do kogo uzna za stosowne, aby przez ten dzień, lub też jeszcze i przez dzień następny nie oddalał się z miejsca swego pobytu. Wykraczającego przeciw temu nakazowi może sędzia śledczy skazać stosownie do okoliczności na grzywnę do 50 złr., a nawet może przeciw niemu wydać rozkaz aresztowania.

III. Obchodzenie się z aresztowanymi podczas śledztwa.

§ 183. Areszt śledczy i tymczasowe przytrzymanie obwinionego wykonać należy z największem, ile tylko można oszczędzeniem osoby i czci jego. Aresztowany ma tylko takim ograniczeniom podlegać, jakie są potrzebne dla

zapewnienia się o jego osobie i dla zapobieżenia szkodliwym śledztwu znowom.

§ 184. Aresztowani powinni być ile możności trzymani w odosobnieniu. Gdzie takie osobne zamknięcie jest niemożliwe, sąd ma o tem mieć staranie, aby osoby różnej płci, współsprawcy zbrodni lub występku, niedoświadczeni i młodociani przestępcy nie byli razem osadzani w jednym i tem samem więzieniu z wprawnymi i dorosłymi. Przy rozmieszczaniu aresztowanych, którzy są w śledztwie, należy także uwzględnić stopień ich wykształcenia i rodzaj zarzuconych im zbrodni i występków.

§ 185. Uwięziony może tylko o takie wygody i zatrudnienia postarać się, na swój koszt, jakie odpowiadają jego stanowi i majątkowi, o ile to pogodzić można z celem aresztu i o ile nie przeszkadzają porządkowi domowemu i nie zagrażają bezpieczeństwu.

§ 186. Jeżeli uwięziony żąda, aby go odwiedził lekarz, lub duchowny jego wyznania, których sam sobie wybrał, lub jeżeli go chcą odwiedzić krewni lub osoby pozostające z nim w interesach, lub takie, z którymi on chce się naradzić, należy mu na to pozwolić, przestrzegając warunków postanowionych w porządku domowym. Odwiedziny takie odbywać się będą tylko w obecności osoby sądowej, a sędzia śledczy może je zupełnie zakazać, jeżeli według okoliczności przypadku uzasadniają obawę szkodliwego wpływu na śledztwo.

§ 187. Uwięziony może tylko z wiedzą sędziego śledczego odbierać telegramy, listy i podobne przesyłki i wysyłać je do innych osób,

a jeżeli obawiać się trzeba stąd niekorzyści dla śledztwa, tylko wtenczas, jeżeli sędzia śledczy przeczytawszy je, uzna, że wysłanie ich lub wręczenie uwięzionemu snadnie nastąpić może. Nie wolno nigdy odmawiać uwięzionemu pozwolenia na wysyłanie pism do wyższych władz sądowych.

§ 188. Zakucie uwięzionego w kajdany w areszcie śledczym może nastąpić tylko wtedy, gdyby jego zachowanie się było nader krnąbrne, gwałtowne lub innych podburzające, lub w razie usiłowania ucieczki lub poczynionych przygotowań do niej, może ono nastąpić na pewien czas, a nigdy dłużej, jak tego wymaga konieczna potrzeba.

§ 189. Sędziowie powiatowi i przełożeni trybunałów I instancji są obowiązani przynajmniej raz w tygodniu za przybraniem osoby sądowej zwiedzać niespodziewanie areszty ich nadzorowi podlegające, wypytać się uwięzionych w nieobecności dozorców więziennych jak są zaopatrywani, jakie jest obchodzenie się z nimi a następnie zarządzić co potrzeba, celem usunięcia spostrzeżonych usterek.

IV. Zabezpieczenie, uchylenie tymczasowego przytrzymania i aresztu śledczego.

§ 190. Areszt śledczy i tymczasowe przytrzymanie należy natychmiast uchylić, skoro tylko przyczyny ich zawieszenia ustaną. Wszystkie władze czynne w postępowaniu karnem są obowiązane działać ku możliwemu skróceniu takiego aresztu

Jeżeli obwiniony znajduje się w areszcie tylko z powodu wyrażonego w § 175 L. 3 p. k., nie powinien być areszt taki w zasadzie przedłużony ponad dwa miesiące. Wyjątkowo tylko może sąd II instancji i to tylko najwyżej do trzech miesięcy, licząc od dnia przytrzymania, przedłużyć areszt do trzech miesięcy, a to na mocy uchwały, powziętej z nader ważnych powodów i w bardzo obszernych śledztwach na wniosek prokuratora lub sędziego śledczego.

§ 191. Przy wypuszczeniu obwinionego na wolną stopę może sędzia śledczy odebrać od niego przyrzeczenie, że aż do prawomocnego ukończenia postępowania karnego bez jego zezwolenia ani nie wydalą się z miejsca swego pobytu, ani też nie będzie się ukrywał, ani wreszcie nie będzie próbował udaremnić śledztwo.

Niedotrzymanie tego przyrzeczenia skutkuje nałożenie na niego aresztu śledczego.

§ 192 (w brzmieniu ust. z 16 lipca 1920 Nr 67 poz. 453).

Jeżeli nie chodzi o zbrodnię, za którą należy wedle ustawy wymierzyć karę śmierci lub karę najmniej dziesięcioletniego więzienia, można aresztu, z powodu obawy ucieczki zarządzonego, na żądanie nie wykonać, lub uchylić go za kaucją, albo za poręczeniem kwoty, którą oznaczy izba radna, uwzględniając skutki czynu karygodnego, stosunki osobiste aresztowanego i majątek dającego zabezpieczenie, tudzież za złożeniem przyrzeczenia, w § 191 określonego; takiego aresztu należy na żądanie nie wykonać względnie uchylić go za zabezpieczeniami powyższemi, jeżeli zbrodnia nie jest zagrożona karą surowszą od pięcioletniego więzienia.

§ 193. Kaucję lub sumę poręczenia złożyć należy w sądzie bądź w gotówce, bądź też w ta-

kich papierach wartościowych, które wedle ustaw obowiązujących mogą służyć do lokaty korzystnej kapitałów, będących własnością małoletnich lub pod pieczęą zostających, licząc je podług kursu giełdowego, jaki mają w dniu złożenia, albo też zabezpieczyć je należy przez ustanowienie zastawu na nieruchomościach lub przez zdatnych ręcycieli (§ 1374 u. c.), którzy zarazem zobowiążą się jako płatnicy.

Sąd uzna sumę daną na kaucję lub poręczenie za przepadłą, jeżeli obwiniony bez zezwolenia wydal się z miejsca swego zamieszkania, albo w dniach trzech nie jawi się w sądzie na wezwanie, które w razie nie zastania go w mieszkaniu, należy przybić na drzwiach jego mieszkania.

Prawomocne orzeczenie takie może być jak każdy wyrok egzekwowane. Przepadłe kwoty zabezpieczenia będą wniesione do kasy państwowej, wszelako poszkodowany przestępstwem ma prawo żądać, ażeby z nich przedewszystkiem zaspokojone były jego roszczenia odszkodowawcze.

§ 194. (w brzmieniu ust. z 16 lipca 1920 Nr 67 poz. 453).

Trybunał II instancji może z ważnych przyczyn zezwolić, aby obwiniony za zabezpieczeniem, określonym w § 192, lub nawet bez zabezpieczenia, pozostał na wolnej stopie, albo, aby wypuszczono go na wolność, jeżeli nie chodzi o zbrodnię, zagrożoną karą śmierci lub wyłącznie karą dożywotniego więzienia.

§ 195. Jeżeli obwiniony po wypuszczeniu na wolność czyni przygotowania do ucieczki, albo gdy zajdą nowe okoliczności, które wymagają

jego aresztowania, wówczas należy go uwięzić mimo danego przyrzeczenia; jeżeli uwięzienia w takich warunkach dokonano, staje się wolna suma dana na kaucję lub poręczenie.

To samo dotyczy przypadku, gdy postępowanie karne ukończono przez uchwałę o zaniechaniu śledztwa, lub przez prawomocny wyrok końcowy.

§ 196. Poza przypadkami zabezpieczenia i upływu terminu w § 190 ustęp 2, oznaczonego, zarządza uchylenie aresztu śledczego sędzia śledczy za zgodą prokuratora. Jeżeli ci są różnego zdania w tej mierze, rozstrzyga izba radna.

§ 197. Zażalenie prokuratora przeciw uchwale izby radnej, uchylającej areszt śledczy za zabezpieczeniem, lub bez tego, wtedy tylko ma skutek wstrzymujący, gdy prokurator zaraz w chwili oznajmienia uchwały zażalenie zgłosi i wywiedzie je najdalej w dniach trzech.

ROZDZIAŁ XV.

O przesłuchaniu obwinionego.

§ 198. Sędzia śledczy ma przesłuchać obwinionego w toku śledztwa wstępnego w nieobecności oskarżyciela i innych niepowołanych ku temu ustawowo osób. Przesłuchanie to należy przedsięwziąć przyzwoicie i spokojnie. W zasadzie odbywa się ustnie, jeżeli jednak chodzi o okoliczności zawile, może sędzia śledczy dozwolić mu odpowiadać i piśmiennie. Świadków sądowych należy tylko wtedy przyzwać, jeżeli

sędzie śledczy uzna to za potrzebne, lub obwiniony tego się domaga.

Jeżeli uwięziony jest zakuty w kajdany, muszą mu być zdjęte przed jego przesłuchaniem, o ile to da się wykonać bez niebezpieczeństwa. Należy także pozwolić każdemu obwinionemu siedzieć podczas przesłuchania.

Jeżeli obwiniony nie zna języka sądowego, albo jest głuchy lub niemy, stosować należy przepisy §§ 163 i 164.

§ 199. Sędzia śledczy ma przed rozpoczęciem przesłuchania upomnieć obwinionego, ażeby na pytania mu zadawane odpowiadał stanowczo, wyraźnie i zgodnie z prawdą.

Po przesłuchaniu co do osobistych stosunków obwinionego, ma mu sędzia śledczy oznajmić, o jaką zbrodnię lub występki wogóle jest on obwiniony i wezwać go, aby opowiedział zwięźle i rzeczowo okoliczności stanowiące przedmiot obwinienia. Dalsze pytania należy zadawać unikając wszelkiej niepotrzebnej rozwickłości ku uzupełnieniu opowiadania, usunięciu niejasności i sprzeczności, a w szczególności tak, aby obwiniony dowiedział się o wszystkich nagromadzonych przeciw niemu poszlakach i aby miał zupełną sposobność do ich odparcia i usprawiedliwienia się. Jeżeli przywodzi on fakty i środki dowodowe ku swemu uniewinnieniu, muszą one być badane, chyba że były one tylko oczywiście dla przewłoki podane.

§ 200. Nie wolno zadawać obwinionemu pytań niestanowczych, niejasnych, wieloznacznych lub podchwytliwych, pytania powinny jedne

z drugich wypływać z natury rzeczy, Należy zatem unikać takich pytań, w których okoliczności nieprzyznane przez obwinionego uważa się już za przyznane.

Pytania, które przedstawia się obwinionemu okoliczności, które dopiero przez jego odpowiedź mają być stwierdzone, albo wskazujące z nazwiska lub innych łatwych do domysłu znamion, poszukiwanych współuczestników, wtedy dopiero wolno zadawać, gdy w inny sposób obwinionego nie można było spowodować, aby co do nich zeznawał. W takich przypadkach należy pytania dosłownie zapisać w protokóle.

§ 201. Przedmioty, będące w związku ze zbrodnią lub występkiem, albo służące do przekonania obwinionego, należy mu po poprzednim ich opisaniu przedłożyć do rozpoznania, a jeżeli przedstawienie ich jest niemożliwe, należy go poprowadzić do nich celem ich rozpoznania. Jeżeli chodzi o usunięcie wątpliwości co do autentyczności pisma, o które obwiniony jest podejrzany, można go, jeśli jest to wskazane, zaważać, aby wobec sądu napisał kilka słów lub zdań, nie wolno jednak używać z tego powodu środków przymusowych.

§ 202. Nie wolno używać ani obietnic, ani podstępnych przedstawień, ani gróźb lub środków przymusowych w tym celu, aby obwinionego skłonić do przyznania, lub poczynienia pewnych zeznań. Nie wolno też przewlekać śledztwa dlatego, aby osiągnąć przyznanie się obwinionego.

§ 203. Jeżeli obwiniony odmawia odpowie-

dzi wogóle, lub na pewne pytania. lub jeżeli udaje, że jest głuchy, niemy, obłąkany lub że cierpi na niedorozwój, a sędzia śledczy przekona się jużto na podstawie własnych spostrzeżeń, lub z przesłuchania świadków lub znawców, o tem, że obwiniony udaje, wówczas ma zwrócić tylko uwagę obwinionego na to, że takie jego zachowanie się nie wstrzyma śledztwa, obwiniony może się przez to pozbawić podstaw do obrony.

§ 204. Jeżeli późniejsze zeznania obwinionego różnią się od poprzedzających, jeżeli odwołuje swoje poprzednie przyznania, zapytać go należy o powody tych różnic i o przyczyny tego odwołania.

§ 205. Jeżeli zeznania obwinionego różnią się w istotnych punktach od zeznań świadka lub współwinnego, należy mu to w toku śledztwa wtedy tylko przeciwstawić, jeżeli sędzia śledczy uzna to za potrzebne do wyjaśnienia sprawy. Przy takich konfrontacjach postępować należy w myśl przepisów w § 168 ust. 3 zawartych.

Osoby w § 152 L. 1 wyszczególnione, które nie uchyliły się od składania świadectwa, mogą odmówić konfrontacji z obwinionym, chyba, że obwiniony sam jej się domaga.

§ 206. Przyznania obwinionego nie zwalniają sędziego śledczego od obowiązku zbadania istoty czynu, o ile to jest możliwe. Jeżeli przyznanie jest zupełne i poparte innymi wynikami śledztwa wstępnego, wówczas zależy przedsięwzięcie dalszych dochodzeń od osobnych wniosków oskarżyciela.

ROZDZIAŁ XVI.

O oddaniu w stan oskarżenia.

§ 207. Jest rzeczą oskarżyciela wdrożyć oddanie w stan oskarżenia przez wniesienie aktu oskarżenia.

Akt oskarżenia musi zawierać:

- 1) Nazwisko obwinionego;
- 2) Oznaczenie przestępstwa lub przestępstw zarzucanych mu przez oskarżyciela, z wszelkimi znamionami ustawowemi, od których zawisło zastosowanie pewnego wymiaru kary, przyczem należy przytoczyć szczególne okoliczności miejsca, czasu i przedmiotu i t. d. o tyle, o ile to jest potrzebne do wyraźnego określenia czynu;
- 3) ustawową nazwę czynu lub czynów karygodnych, do których odnosi się oskarżenie, tudzież przytoczenie tych ustępów ustawy karnej, których zastosowania oskarżyciel żąda i inne okoliczności potrzebne do uzasadnienia właściwości sądu ze względu na przedmiot sprawy;
- 4) wymienienie sądu, przed którym ma się odbyć rozprawa główna.

Do aktu oskarżenia dołączyć należy związane, lecz wyczerpujące powody, w których przedstawionym ma być stan rzeczy, wynikający z doniesienia, dochodzeń przygotowawczych lub śledztwa wstępnego.

Oprócz tego należy zamieścić w akcie oskarżenia lub dołączyć doń spis świadków i znawców do wezwania jak i innych środków dowodowych, z których oskarżyciel skorzystać zamierza.

Oskarżyciel może także uczynić w akcie

oskarżenia wniosek o aresztowanie obwinionego.

Akt oskarżenia należy wnieść w tylu odbitkach, aby można każdemu obwinionemu doręczyć po jednej odbitce, a jedna pozostała u sędziego śledczego.

(Art. 2 ustawy z 21 października 1919 Nr 87 dz. u. Rp. poz. 473, o postępowaniu uproszczonym).

Wniosek (Art. I) winien obejmować oprócz dat wymienionych w punktach 1 — 4 § 207 p. k. także przytoczenie środków dowodowych, których prokurator chce użyć. Wniosku nie potrzeba uzasadniać. Równocześnie można postawić wniosek, aby aresztowano obwinionego.

Wnioski powyższe należy w tylu egzemplarzach, ilu potrzeba w myśl ustępu ostatniego § 207 p. k. postawić u sędziego orzekającego, a zarazem zawiadomić o wniosku sędziego, u którego sprawa poprzednio zawiśla.

§ 208. Akt oskarżenia należy wnieść do sędziego śledczego, który prowadził śledztwo, a jeżeli śledztwa nie było, do przewodniczącego izby radnej.

Jeżeli sędzia śledczy (przewodniczący izby radnej) ma wątpliwości, czy uwzględnić wniosek o uwięzienie obwinionego, zasięga uchwały izby radnej. Jeżeli nie ma takich wątpliwości, albo jeżeli zostaną one uchwałą izby radnej uchylone, udziela sędzia śledczy akt oskarżenia z załącznikami obwinionemu i poucza go o tem, że może on wnieść przeciw aktowi oskarżenia sprzeciw i żądać, aby trybunał II instancji rozstrzygnął, czy sąd wyszczególniony w akcie oskarżenia jest właściwy i czy oskarżenie jest dopuszczalne

§ 209. Jeżeli obwiniony jest już uwięziony, należy mu doręczyć akt oskarżenia najpóźniej w 24 godzinach, jeżeli zaś jego aresztowanie zarządzone na podstawie aktu oskarżenia, wówczas należy mu doręczyć akt oskarżenia razem z nakazem uwięzienia.

Do zgłoszenia sprzeciwu ma uwięziony termin 24 godzinny, który w takim przypadku zaczyna się od chwili dostawienia, wywód sprzeciwu zaś może wnieść bądź do protokołu, u sędziego śledczego, bądź na piśmie w przeciągu następujących dni ośmiu.

Jeżeli na jego żądanie doręczono akt oskarżenia jego obrońcy, termin do wyvodu zapowiedzianego sprzeciwu upływa od doręczenia obrońcy.

Jeżeli obwiniony pozostaje na wolnej stopie, akt oskarżenia doręczyć mu należy z tem pouczeniem, że mu wolno przeciw niemu w dniach ośmiu u sędziego śledczego zgłosić i wywieść sprzeciw ustnie lub piśmiennie.

§ 210. Jeżeli sprzeciwu nie zapowiedziano w ustawowym terminie, albo jeżeli obwiniony wyraźnie zrzekł się sprzeciwu, sędzia śledczy przedłoży akt Trybunałowi I instancji, który natychmiast ma zarządzić rozprawę główną.

W razie przeciwnym przesyła sędzia śledczy po wniesieniu wyvodu lub po upływie terminu do tego przyznaczonego, akta sądowi II instancji, zawiadamiając równocześnie oskarżyciela. (Ust. z 16 lipca 1920 Nr 67 poz. 453 Art. I 16).

Sprzeciw spóźniony odrzuci sędzia śledczy, względnie przewodniczący izby radnej.

Trybunał II instancji rozstrzyga sprzeciw na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu prokuratora apelacyjnego.

Tak samo postąpić należy, jeżeli obwiniony żali się tylko na areszt nań nałożony, bądź przez sędziego śledczego, bądź też przez izbę radną (§ 208), także i w tym przypadku ma trybunał II instancji tak samo postąpić, jak w razie wniesienia sprzeciwu przeciw aktowi oskarżenia.

Oskarżenie staje się o tyle tylko prawomocne w myśl § 210, że właściwość pewnego sądu już więcej nie może być zwalczana, lecz nie dlatego, że nie mogliby już więcej być dopuszczeni świadkowie i znawcy, którzy byli poszczególnieni w oskarżeniu lub uchwale zapadłej wskutek sprzeciwu. O. z 27/6 1876.

§ 211. Trybunał II instancji odrzuca tymczasowo akt oskarżenia, jeżeli to uzna za potrzebne do uchylenia usterki formalnej, lub lepszego wyświetlenia stanu rzeczy.

Oskarżyciel ma następnie w dniach trzech zgłosić swe odpowiednie wnioski do sędziego śledczego, albo też wnieść ponownie akt oskarżenia. (§ 27 i 46).

§ 212. Jeżeli trybunał II instancji mniema, że do przeprowadzenia rozprawy głównej właściwym jest inny sąd jego okręgu, wówczas przekazuje ją tamże a zarazem orzeka w sprawie samej. Gdyby zaś uznawał właściwość sądu znajdującego się w okręgu innego Trybunału II instancji za uzasadnioną wyrzeczce sam swą niewłaściwość i prześle akta do dalszego rozstrzygnięcia właściwemu trybunałowi II instancji.

§ 213. Jeżeli trybunał II instancji mniema, że oskarżeniu przeszkadza jedna z następujących przyczyn:

1) że czyn zarzucony obwinionemu nie uzasadnia żadnego czynu karygodnego podlegającego orzecznictwu sądów;

2) że nie ma dostatecznych powodów, aby obwinionego uważać za podejrzanego o czyn mu zarzucany;

3) że zachodzą okoliczności, które karygodność czynu uchylają lub ściganie jego wykluczają, nakoniec

4) że nie ma żądania wymaganego ustawą, lub takiegoż zezwolenia osoby do tego uprawnionej,

natenczas orzeka Trybunał II instancji: że oskarżenie się uchyla i postępowanie jest zaniechane.

Jeżeli orzeczenie to nie dotyczy wszystkich punktów oskarżenia, trybunał postanowi zarazem, że te punkty, co do których je wydano, mają być z oskarżenia wyłączone.

Jeżeli powód, dla którego oskarżenie uchylono, odnosi się też i do współoskarżonego, który nie wniósł sprzeciwu, trybunał postąpi tak, jak gdyby sprzeciw był wniesiony.

§ 214. Jeżeli nie zachodzi żaden z przypadków wymienionych w §§ 211 — 213, wówczas opiewa rozstrzygnięcie: Oskarżenie się dopuszcza.

W tym przypadku należy równocześnie powziąć uchwałę co do wszystkich wniosków, dotyczących się połączenia lub rozłączenia kilku oskarżeń, tudzież wezwania świadków i znaw-

ców. Oprócz tego tak w tym przypadku, jak i w przypadkach omówionych w §§ 211 do 213 należy postanowić co należy, co do aresztu obwinionego, co do odstawienia go do innego sądu, lub co do wypuszczenia go na wolną stopę.

Okoliczność, że przy rozpoznawaniu sprzeciwu przeciw aktowi oskarżenia był czynny sędzia wykluczony, lub słusznie wyłączony nie może stanowić przyczyny nieważności przeciw wyrokowi. O. z 1/6 1886 C. V. 419.

§ 215. Orzeczenia te (§§ 211 do 214) należy tak uzasadnić, ażeby nie przesądzały rozstrzygnięć sądu wyrokującego w rzeczy samej. W wygotowaniu tego rozstrzygnięcia wymienić należy nazwiska sędziów, którzy uczestniczyli w naradzie.

§§ 216, 217 i drugi ustęp § 218 uchyliła ustawa z 31 grudnia 1877 Nr 3 dz. u. p. z 1878 § 8.

§ 218. Jeżeli sąd II instancji uchwali oddanie pod oskarżenie, chociaż nie ma aktu oskarżenia (§ 48 L. 2 § 114 ust. 4), wówczas wygotuje uchwałę stosownie do przepisu § 214 ust. ostat. i § 215, jakoteż przy analogicznem zastosowaniu przepisu § 207 co do treści aktu oskarżenia, a uchwała ta zastąpi w dalszem postępowaniu akt oskarżenia.

§ 219. Jeżeli obwinionego oddano prawomocnie pod oskarżenie (§§ 210, 214, 218), wówczas nie może być już zaczepiona właściwość sądu, który według aktu oskarżenia, lub według orzeczenia zapadłego wskutek sprzeciwu założonego przeciw temuż aktowi, powołany jest do rozprawy głównej i nie można już powo-

ływać przyczyn nieważności przewidzianych w § 216. Zresztą jest bez wpływu na dalsze postępowanie nie wniesienie sprzeciwu przeciw aktowi oskarżenia, lub niezarzucenie nieważności.

Właściwość sądu ustala prawomocny akt oskarżenia, a zmienić ją może Trybunał orzekający tylko w wypadku przewidzianym w § 261 p. k., w dziedzinie przyczyn nieważności zarzut niewłaściwości sądu ze skutkiem nie może być podniesiony. O. z 20/2 1920 Kr. 602/19 OSP. I. 169.

ROZDZIAŁ XVII.

O przygotowaniach do rozprawy głównej.

§ 220. Oskarżonego, pozostającego w areszcie (§ 221 ust. 2) w zasadzie należy odstawić w dniach trzech po prawomocnem oddaniu pod oskarżenie, do więzienia Trybunału, w którym ma się odbyć rozprawa główna. Jeżeli przedmiotem oskarżenia jest zbrodnia, przekazana do osądzenia sądowi przysięgłych, należy oskarżonego po przybyciu do tego więzienia przesłuchać najdalej w 24 godzinach przez przewodniczącego trybunału przysięgłych lub jego zastępcę, lub przez przełożonego trybunału I instancji, a to w tym celu, aby oświadczył, czyli do zeznań swoich, złożonych w śledztwie ma co dodać, lub je odmienić. Przy tej sposobności wezwać go należy, ażeby ustanowił sobie obrońcę, jeżeli go jeszcze nie ma, a jeżeli nie czyni użytku z tego uprawnienia, ustanowić mu obrońcę z urzędu (§§ 41, 42 u. k.).

Jeżeli oskarżony nie jest uwięziony, może go przewodniczący albo wezwać do tego przesłuchania, albo też spowodować jego przesłuchanie przez sędziego powiatowego, w którego powiecie oskarżony się znajduje.

§ 221. Dzień rozprawy głównej wyznaczy przewodniczący tak, ażeby oskarżonemu, o ile on sam nie zezwoli na skrócenie terminów, pod nieważnością pozostało od czasu doręczenia mu wezwania przynajmniej 3 dni, a jeżeli chodzi o zbrodnię przekazaną sądom przysięgłych do osądzenia, dni 8 do przygotowania obrony. Dzień rozprawy głównej należy oznajmić tak oskarżonemu, i jego obrońcy, jak i prokuratorowi względnie oskarżycielowi prywatnemu i stronie interesowanej prywatnej. Wezwanie skierowane do oskarżonego ma zawierać zagrożenie, że w razie nie jawienia się, w miarę okoliczności, albo rozprawa główna odbędzie się w jego nieobecności, albo do rozprawy głównej na mocy zarządzenia sądu będzie dostawiony, albo gdyby to nie mogło nastąpić, rozprawę główną na jego koszt się odroczy, zaś oskarżonego przymusowo dostawi. Świadców i znawców należy także w ten sposób wezwać, ażeby w zasadzie trzechdniowy termin przegradzał doręczenie wezwania i dzień rozprawy głównej.

(W brzmieniu ustawy z 16 lipca 1920 Nr 67 poz. 453 dz. u. Rp. P).

Rozprawa główna odbywa się zwyczajnie w siedzibie trybunału pierwszej instancji, przełożony trybunał może jednak — z wyjątkiem wypadku, wymienionego w § 297 ustęp 3 — zarządzić po wysłuchaniu oskarżyciela, że rozprawa główna odbędzie się w siedzibie

jednego z sądów powiatowych, należących do okręgu sądowego, jeżeli to przyczyni się do przyspieszenia, albo ułatwienia rozpatrzenia sprawy, lub do zaoszczędzenia kosztów.

Jeżeli rozprawa główna ma odbyć się w siedzibie sądu powiatowego, znajdującego się poza siedzibą trybunału pierwszej instancji, można w miejsce jednego z członków trybunału orzekającego przybrać naczelnika owego sądu powiatowego lub jednego z sędziów tegoż sądu, którego wyznaczy przełożony trybunału pierwszej instancji.

Przełożony trybunału drugiej instancji może zarządzić, aby w siedzibie większych sądów powiatowych odbywały się rozprawy w sprawach o zbrodnie i występki w terminach z góry oznaczonych.

Zarządzenia takie należy w stosowny sposób ogłosić.

Jeżeli da się przewidzieć, że rozprawa główna dłużej potrwa, należy zarządzić, ażeby jeden lub dwaj sędziowie zastępcy byli podczas rozprawy obecni w tym celu, aby w razie przeszkody u którego z sędziów, tegoż zastąpić mogli.

Jeżeli oskarżony zaniedbał zażądać odroczenia rozprawy z tego powodu, że mu za późno, z obrażą § 221 p. k., doręczono wezwanie do rozprawy głównej, nie może ze skutkiem podnosić tej przyczyny nieważności. O. z 9 lutego 1892. C. XI. 296.

Spóźnione uwiadomienie obrońcy o rozprawie głównej przy zawiadomieniu wczas oskarżonego, nie ma żadnego znaczenia dla ocenienia nieważności. O. z 14 września 1888. C. VII. 30.

§ 222. Jeżeli oskarżyciel, oskarżony albo strona interesowana prywatna chcą spowodować wezwanie świadków lub znawców, którychby nie należało wezwać do rozprawy już na podstawie aktu oskarżenia, lub orzeczenia wydanego na skutek sprzeciwu przeciw temu

aktowi, wówczas powinni wczas oznajmić to przewodniczącemu, z przytoczeniem faktów i okoliczności, co do których osoby, wezwać się mające, mają być przesłuchane.

Spis świadków i znawców nowo wezwać się mających należy udzielić stronie przeciwnej najpóźniej na trzy dni przed rozprawą główną, poza tem nie mogą te osoby bez jej zezwolenia być przesłuchane, atoli bez ujemy uprawnienia w tym względzie, służącego przewodniczącemu (§ 254).

§ 223. Co do wzywania i przesłuchiwania świadków, którzy podlegają sądownictwu wojskowemu, obowiązują w ogólności przepisy, dotyczące się świadków.

Wezwanie świadka, podlegającego sądownictwu wojskowemu, do rozprawy głównej wykoną sąd tak, jak w śledztwie wstępnem, przez jedną z komend wojskowych, wyszczególnionych w § 161.

(Ustawa z 21 października 1919 Nr 87 poz. 473.)

Art. 6 2) O postępowaniu uproszczonem.

Wezwanie oskarżonego winno oprócz treści, przepisanej w § 221 p. k. i dołączonego odpisu wniosku o ukaranie w postępowaniu uproszczonem (art. 2), zawierać polecenie, aby dostarczył do rozprawy środków dowodowych, służących do jego obrony, lub doniósł o nich sądowi w porę tak, aby można było skorzystać z nich na rozprawie głównej. W wezwaniu tem może być umieszczone polecenie, aby oskarżony ustanowił sobie obrońcę. W postępowaniu uproszczonem nie potrzeba udzielać przeciwnikowi spisu świadków i znawców, którzy mają być dodatkowo wezwani (§ 222).

§ 224. Jeżeliby oskarżony lub jego obrońca

zgłosił wniosek, ażeby okoliczność do obrony służąca bliżej była zbadana, ma przewodniczący bez straty czasu, jeżeli żądanie to uznaje jako uzasadnione, zarządzić dochodzenie, a następnie zawiadomić o tem oskarżyciela, oskarżonego lub jego obrońcę w tym celu, aby, jeżeli chcą, dochodzenie to przejrżeli i wnioski dalsze poczynili. Takie uzupełnienie śledztwa wstępnego może również nastąpić na wniosek oskarżyciela lub strony interesowanej prywatnej.

Rozpoznawanie wyników takich dodatkowych dochodzeń pozostawia się w zasadzie (§ 227) rozprawie głównej.

Art. 6. 3) ustawy z 21 października 1919 Nr 87 poz. 473 o postępowaniu uproszczonem.

Postanowienia § 224 p. k. mogą być stosowane tylko wtedy, jeżeli chodzi o dochodzenia, których nie można przeprowadzić na rozprawie głównej.

4) Przełożony Trybunału pierwszej instancji może na wniosek prokuratora, lub za jego zgodą, zarządzić, iż rozprawa główna odbędzie się w siedzibie sądu powiatowego, jeżeli to przyczyni się do przyspieszenia albo ułatwienia rozpatrzenia sprawy lub do oszczędzenia kosztów, może nadto na wniosek prokuratora zlecić przeprowadzenie rozprawy i wydanie rozstrzygnięcia także jednemu z sędziów tego sądu powiatowego, który w myśl §§ 51 do 56 p. k. jest miejscowo właściwy.

(Ustawa z 11 sierpnia 1923 Nr 90 dz. u. Rz. P. poz. 704)

W tym ostatnim wypadku może prokurator zlecić pełnienie obowiązków oskarżyciela funkcjonarjuszowi prokuratury przy sądzie powiatowym.

Przeciw powyższym postanowieniom przełożonego Trybunału pierwszej instancji niema środka prawnego.

§ 225. Jeżeli przewodniczący mniema, że nie należy

myśli §§ 222 i 224 przystąpić

do wniosku, wówczas izba radna o tem rozstrzygnie. W takiż sposób ma on zasięgnąć rozstrzygnięcia izby radnej w przypadkach, w których nie było sprzeciwu przeciw aktowi oskarżenia, a ma on wątpliwości, czy należy wezwać wszystkich świadków i znawców poszczególnionych w akcie oskarżenia.

Przeciw temu rozstrzygnięciu niema żadnego środka prawnego, może być jednakże wniosek ponowiony przy rozprawie głównej.

Przy ocenieniu wniosku o odroczenie rozprawy już rozpoczętej, celem przeprowadzenia dochodzeń dalszych, należy uwzględnić także wynik tychże, przewidzieć się dający. O. z 26 kwietnia 1890. C. VIII. 291.

§ 226. Jeżeli oskarżony dowiedzie, że z powodu słabości, lub innej nieuchronnej przyczyny nie może stawić się przy rozprawie głównej, albo jeżeli oskarżyciel lub oskarżony z innych ważnych przyczyn czynią wniosek o odroczenie rozprawy głównej, wówczas izba radna o tem rozstrzyga. Z powodu przeszkody obrońcy rozprawa wtedy tylko będzie odroczone, jeżeli oskarżony lub sąd o tej przeszkodzie tak późno się dowiedzieli, że nie można już było innego obrońcy ustanowić.

§ 227. Jeżeli oskarżyciel cofnął oskarżenie przed rozpoczęciem rozprawy głównej, ma izba radna powziąć uchwałę o zaniechaniu z tem, że rozprawa główna, o ileby już była zarządzone, nie odbędzie się.

Jeżeli po oddaniu pod oskarżenie przedsięwzięto jeszcze sądowe dochodzenia, ma oskarżyciel prawo przed rozpoczęciem rozprawy

głównej cofnąć wniesione przezeń oskarżenie, wnosząc jednocześnie nowy akt oskarżenia. Z tym należy postąpić wedle przepisu rozdziału XVI. Izba radna zarządzi co potrzeba co do aresztu oskarżonego.

ROZDZIAŁ XVIII.

O rozprawie głównej przed Trybunałami pierwszej instancji i o środkach prawnych przeciw wyrokom tych sądów.

I. Rozprawa główna i wyrok.

1. Jawność rozprawy głównej.

§ 228. Rozprawa główna jest jawna pod nieważnością. Tylko osobom dorosłym i nieuzbrojonym wolno stawić się i przysłuchiwać się rozprawie. Nie wolno jednak wzbraniać przystępu osobom, które z mocy swej służby publicznej obowiązane są nosić broń.

§ 229. Jawność rozprawy wolno tylko wykluczyć z powodu obyczajności lub bezpieczeństwa publicznego. Trybunał zarządza to wykluczenie z urzędu lub na wniosek oskarżyciela albo oskarżonego po odbytej tajnej rozprawie i naradzie przez powzięcie orzeczenia zaopatrzonego powodami na piśmie, przeciw któremu niema żadnego środka prawnego.

§ 230. Po publicznem odczytaniu tego orzeczenia muszą oddalić się wszyscy słuchacze.

Tylko osoby pokrzywdzone zbrodnią lub występkiem w swych prawach, sędziowie rze-

czywiście urząd swój pełniący, urzędnicy conceptowi prokuratury i ministerstwa sprawiedliwości, tudzież osoby wpisane do listy obrońców nie mogą być nigdy wydalone. Tak oskarżony, jak i strona interesowana prywatna, lub oskarżyciel prywatny mogą żądać, ażeby trzem osobom, posiadającym ich zaufanie, dostęp do rozprawy był dozwolony.

§ 231. Po wywołaniu rozprawy można każdej chwili żądać zarządzenia tajnego posiedzenia w myśl § 229. Wykluczenie jawności może być zarządzone tylko co do części postępowania, lub co do całej rozprawy. Ogłoszenie wyroku jednakże zawsze jawnie nastąpić powinno.

2. Czynności urzędowe przewodniczącego i Trybunału podczas rozprawy głównej.

§ 232. Przewodniczący kieruje rozprawą.

Jest on obowiązany dążyć do wykrycia prawdy i powinien o to mieć staranie, ażeby zaniechano wywodów, któreby rozprawę główną przewlekły, nie przyczyniając się do wyjaśnienia rzeczy.

Przewodniczący przesłuchuje oskarżonego i świadków i wyznacza kolejność, w której przemawiać mają ci, którzy żądali udzielenia głosu.

Jeżeli jest więcej punktów oskarżenia, może zarządzić, ażeby co do wszystkich, albo co do poszczególnych osobno rozprawiano.

§ 233. Rzeczą jest przewodniczącego utrzymanie spokoju i porządku, jak i godności sądu odpowiedniej przyzwoitości.

Kto bywa przez sąd przesłuchiwany, lub do sądu przemawia, powinien mówić stojąc może jednak przewodniczący z powodu przymotów fizycznych mówiącego, lub z powodu dłużej trwającego przesłuchania uczynić wyjątek.

Zabronione są objawy zachwyty lub tegoż przeciwieństwa. Przewodniczący jest władny osoby posiedzeniu przeszkadzające podobnemi objawami, lub w inny sposób, wezwać do porządku, a w razie potrzeby polecić wydalenie z sali posiedzeń pewnych lub wszystkich słuchaczy. Jeżeliby kto sprzeciwił się jego rozkazom, albo jeżeli powtarzałyby się zakłócenia spokoju posiedzenia, w takim razie władny jest przewodniczący zarządzić także przyaresztowanie osób opornych i, stosownie do okoliczności, skazać ich na karę aresztu do dni ośmiu. Jeżeliby zakłócający spokój rozprawy podlegał sądownictwu wojskowemu, władny jest przewodniczący zarządzić jego wydalenie i zażądać jego ukarania u najbliższej władzy wojskowej.

§ 234. Jeżeli oskarżony przeszkadza porządkowi rozprawy swem nieprzyzwoitem zachowaniem się i pomimo upomnienia przewodniczącego i zagrożenia, że będzie z sali posiedzeń wydalony, nie przestaje zakłócać porządku, wówczas może on na podstawie uchwały sądu być wydalony na cały czas rozprawy, lub tylko na pewien czas, posiedzenie może się dalej odbywać, a wyrok może mu być ogłoszony przez jednego członka trybunału w obecności protokolanta.

§ 235. Przewodniczący ma czuwać nad tem,

ażeby nikogo w wywodach nie obrażano i aby nikomu nie czyniono zarzutów oczywiście nieuzasadnionych lub do rzeczy nie należących. Jeżeliby oskarżony lub oskarżyciel prywatny, strona interesowana prywatna, świadek lub znawca użyli takich wyrażań, wówczas może Trybunał na wniosek obrażonego lub prokuratora, albo i z urzędu nałożyć grzywnę do 50 złr. lub karę aresztu do dni ośmiu, uwięzionego zaś ukarać dyscyplinarnie (§ 108).

Co do przeliczenia grzywien oznaczonych w walucie austriacko-węgierskiej na walutę polską zob. § 9 rozp. z 21 stycznia 1924, Nr 9 dz. u. Rzplitej P. poz. 89.

§ 236. Jeżeliby takiego wykroczenia dopuścił się obrońca, lub zastępca oskarżyciela prywatnego, lub strony interesowanej prywatnej, lub naruszył cześć winną sądowi, może go trybunał ukarać naganą lub grzywną do 100 złr.

Jeżeliby nadal nieprzyzwoicie się zachowywał, może mu przewodniczący odebrać głos i wezwać stronę do obrania sobie innego zastępcy, a w razie potrzeby zamianować z urzędu obrońcę dla oskarżonego.

Przy zachodzących okolicznościach obciążających może na wniosek trybunału sąd II instancji winnemu, o ile nie jest adwokatem, odebrać także uprawnienie stawania w sądzie jako zastępcy stron na czas od jednego miesiąca do sześciu. Jeżeli winny jest adwokatem, powinien Trybunał skierować sprawę do władzy dyscyplinarnej winnego, która może mu odebrać także prawo obrony w sprawach karnych od jednego do sześciu miesięcy.

§ 237. Uchwały zapadłe w myśl §§ 233—235 i 236 ust. 1 i 2 mają być natychmiast wykonane. Niema przeciw nim środka prawnego.

Jeżeliby zachowanie się osoby odnośnej, o jakiej mowa w poprzednich paragrafach, stanowiło przestępstwo przewidziane w powszechnej ustawie karnej, należy zastosować przepis § 278.

Oświadczenie obrażonego lub pokrzywdzonego, że zastrzeża sobie prawo skargi z powodu czynu karygodnego przeciw niemu popełnionego, lub że zrzeka się tegoż, nie przeszkadza zastosowaniu postanowień karnych zawartych w §§ 233—236.

§ 238. Jeżeli w toku rozprawy głównej zgłoszone będą sprzeczne wnioski stron co do szczególnych punktów postępowania, albo jeżeli przewodniczący nie przychylił się do wniosku strony pomimo, że strona przeciwna nie sprzeciwiała się wnioskowi, wówczas rozstrzyga Trybunał o tych wypadkowych kwestjach natychmiast, a przeciw takim uchwałom niema dalszego samoistnego środka prawnego, któryby wstrzymywał tok rozprawy głównej.

Powody orzeczenia muszą zawsze być ogłoszone i w protokóle (rozprawy) uwidocznione.

3. Początek rozprawy głównej.

§ 239. Rozprawa rozpoczyna się wywołaniem sprawy przez protokolanta. Oskarżony stawia się bez więzów, jeżeli się jednak znajduje w areszcie śledczym, pod strażą. Przedmioty możliwie potrzebne do przeprowadzenia

dowodu, które należy przedstawić oskarżonemu lub świadkom do rozpoznania, muszą być przyniesione do sali rozpraw przed rozpoczęciem rozprawy.

Art. 7 L. 5) ustawy z 21 października 1919 Nr 87 poz. 472 o postępowaniu uproszczonem: Jeżeli oskarżony jest aresztowany, należy go doprowadzić do rozprawy (§ 239 p. k.).

§ 240. Przewodniczący zapytuje następnie oskarżonego o jego imię i nazwisko, wiek, miejsce urodzenia, gminę przynależności, religię, stan, przemysł lub zatrudnienie i miejsce zamieszkania i upomina go, aby uważał na oskarżenie, które ma być odczytane i na bieg rozprawy.

§ 241. Następnie przywołuje się świadków i znawców wezwanych, a przewodniczący nakazuje im udać się do izby dla nich przeznaczonej, przypomniawszy im świętość przysięgi przez nich złożonej. Stosownie do okoliczności można wezwać też prywatnego oskarżyciela, lub stronę interesowaną prywatną, jeżeli mają być jako świadkowie przesłuchani, do opuszczenia sali posiedzeń, jednak bez ujemy ich prawa zastąpienia ich przez kogo innego przy rozprawie głównej. Przewodniczący zarządza też co potrzeba, w celu zapobieżenia znowom i porozumiewaniu się świadków.

Co do znawców może przewodniczący zarządzić we wszystkich przypadkach, w których uważa to za celowe do zbadania prawdy, ażeby pozostali w sali posiedzeń podczas przesłuchania obwinionego i świadków.

§ 242. Jeżeli świadkowie lub znawcy nie stawiają się do rozprawy głównej pomimo doręczenia wezwania, może trybunał zarządzić ich niezwłoczne dostawienie.

Jeżeli jest to niemożliwe, rozstrzyga Trybunał po wysłuchaniu oskarżyciela i oskarżonego lub jego obrońcy, czy rozprawa ma być odroczone, lub dalej prowadzona, i czy zamiast ustnego ich przesłuchania może nastąpić odczytanie ich zeznań, złożonych w śledztwie wstępnym.

Nie stawającego można skazać na grzywnę od 5 do 50 złr. Jeżeli rozprawę główną odroczone, ma on ponieść też koszty udaremnionego posiedzenia skutkiem jego niestawienia się. Aby zaś zapewnić się co do stawienia się jego przy nowo wyznaczonej rozprawie, może być wydany nakaz przyrowadzenia go.

§ 243. Przeciw skazaniu go w myśl przepisów powyższego paragrafu może świadek lub znawca wnieść opozycję do sądu orzekającego w przeciągu dni ośmiu po doręczeniu mu orzeczenia przeciw niemu wydanego.

Jeżeli potrafi wykazać, że mu wezwania nie doręczono należycie, lub że go wstrzymała od stawienia się przeszkoda nieprzewidziana i nieuchronna, będzie uwolniony od kary na niego nałożonej.

Zniżenie kary nałożonej lub kosztów, na których zapłacenie skazano go, może być orzeczone, jeżeli zdoła wykazać, że ta kara lub te koszty nie pozostają w należyтым stosunku do jego przewinienia lub do skutków jego niestawienia się.

Jeżeli sprzeciw wniesiono dopiero po zakończeniu rozprawy głównej, rozstrzyga o nim sąd I Instancji w komplecie trzech sędziów, z których jeden przewodniczy, na posiedzeniu niejawnem.

Przeciw orzeczeniu wydanemu na taki sprzeciw niema dalszego środka prawnego.

§ 244. Skoro świadkowie ustąpili, przewodniczący poleca pod nieważnością odczytanie aktu oskarżenia, a jeżeli zapadło jakie orzeczenie, że pewien punkt oskarżenia ma odpaść, także odczytanie tego orzeczenia.

4. Przesłuchanie oskarżonego.

§ 245. Następnie przesłuchuje przewodniczący oskarżonego na treść oskarżenia. Jeżeli oskarżony tłumaczy się, że nie poczuwa się do winy, powinien mu przewodniczący oznajmić, iż jest uprawniony, odeprzeć oskarżenie zwięzłym przedstawieniem stanu rzeczy i po przeprowadzeniu każdego poszczególnego środka dowodowego poczynić swe uwagi. Jeżeli oskarżony odbiega od swych poprzednich zeznań, należy go zapytać o powody tej zmiany. Przewodniczący może w tym razie, jak i wówczas, jeżeli oskarżony odmawia odpowiedzi, nakazać odczytanie części lub całego protokołu, spisane go z zeznań poprzednich.

Oskarżonego nie można zmusić do odpowiedzi na zadane mu pytania.

Oskarżonemu wolno także podczas rozprawy porozumiewać się z obrońcą, lecz nie wolno mu porozumiewać się wprost co do odpowiedzi na poszczególne zadane mu pytania.

5. Postępowanie dowodowe.

§ 246. Po przesłuchaniu oskarżonego należy przeprowadzić dowody w porządku oznaczonym przez przewodniczącego i w zasadzie przeprowadzić najpierw dowody oznaczone przez oskarżyciela.

Tak oskarżyciel, jak i oskarżony mogą w toku rozprawy odstąpić od pewnych środków dowodowych, o tyle tylko jednak, o ile strona przeciwna z tem się zgodzi.

§ 247. Świadców i znawców należy pojedynczo przywoływać i przesłuchiwać w obecności oskarżonego. Przed ich przesłuchaniem należy ich upomnieć, ażeby zeznawali prawdę. Znawców, którzy już złożyli przysięgę, i świadków, którzy już w postępowaniu uprzedniem stwierdzili swe zeznania pod przysięgą, należy upomnieć na świętość złożonej przysięgi.

Poza tym przypadkiem należy pod nieważnością każdego z nich po daniu odpowiedzi na ogólne pytania i przed dalszem przesłuchaniem zaprzysiądz, przestrzegając ustawy z 3 maja 1868 Nr 33 dz. u. p., o ile nie sprzeciwia się temu jedna z przeszkód, przewidzianych w § 170 L. 1 do 6.

Zaniechane być może odebranie przysięgi i odroczone do czasu ukończonego przesłuchania świadka, jeżeli oskarżyciel i oskarżony z tem się zgadzają.

§ 248. Przewodniczący powinien przy przesłuchiwaniu świadków i znawców przestrzegać przepisów dla sędziego śledczego w toku śledztwa wstępnego wydanych, o ile te z natury

rzeczy mogą być zastosowane przy rozprawie głównej. Ma on zatroszczyć się o to, ażeby świadek jeszcze nie przesłuchany nie był obecny przy postępowaniu dowodowym wogóle, nie przesłuchany zaś znawca nie był obecny przy przesłuchaniu innych znawców, co do tego samego przedmiotu.

Przewodniczący może stawić sobie wzajemnie do ócz świadków, których zeznania się różnią.

Świadkowie i znawcy mają po swem przesłuchaniu tak długo pozostać w sali posiedzenia, aż uwolni ich przewodniczący, lub ich ustąpienie zarządzi. Świadkom nie wolno żądać wzajemnego tłumaczenia się z treści swych zeznań.

Oskarżony musi być zapytany po przesłuchaniu każdego świadka, znawcy lub współoskarżonego, czy na zeznanie właśnie złożone ma co odpowiedzieć.

§ 249. Oprócz przewodniczącego, są też uprawnieni i inni członkowie Trybunału, oskarżyciel, oskarżony i strona interesowana prywatna, jak i ich zastępcy, zadawać pytania każdej z przesłuchiwanym osobom, skoro im przewodniczący udzieli głosu. Przewodniczący jest władny usuwać pytania, które uważa jako niestosowne.

§ 250. Przewodniczący ma prawo wydalic wyjątkowo oskarżonego z sali posiedzeń podczas przesłuchiwania pewnego świadka, lub jednego z współoskarżonych. Musi jednakże, przesłuchawszy go po jego wprowadzeniu z powrotem do sali rozpraw o rzeczy, o której w je-

go nieobecności rozprawiano, uwiadomić go o wszystkim, co przedsięwzięto w jego nieobecności, w szczególności o zeznaniach, które poczyniono w tym czasie.

Jeżeli zaniechano tego zawiadomienia, musi ono być pod nieważnością uzupełnione przed ukończeniem postępowania dowodowego.

§ 251. Tak oskarżony, jak i oskarżyciel mogą żądać, aby świadków wydalono z sali posiedzeń po ich przesłuchaniu, a następnie ich znów przywołano i przesłuchano, i to albo samych, albo w obecności innych świadków. Przewodniczący może to też zarządzić z urzędu.

§ 252. Protokoły przesłuchania współoskarżonych i świadków, orzeczenia znawców wolno tylko w następujących przypadkach odczytać:

1. jeżeli przesłuchani pomarli w międzyczasie, jeżeli ich pobyt jest niewiadomy, albo jeżeliby ich osobistego stawienia się nie można łatwo skutecznie z powodu ich wieku, słabości, ułomności lub oddalonego miejsca pobytu, wreszcie z powodu innych ważnych przyczyn;

2. jeżeli przesłuchani na rozprawie głównej odbiegają w istotnym kierunku od swych poprzednio złożonych zeznań;

3. jeżeli świadkowie bezprawnie lub współwinni zeznań odmawiają; wreszcie

4. jeżeli z odczytaniem godzą się tak oskarżyciel, jak i oskarżony.

Wywody oględzin i naoczni, wyroki sądowe wydane przedtem przeciw oskarżonemu oraz dokumenty i pisma innego rodzaju, które są dla sprawy ważne, muszą być odczytane, chyba że obydwie strony tego się zrzekły.

Po każdym odczytaniu należy oskarżonego zapytać, czy ma co do zauważania.

§ 253. W toku, lub przy końcu postępowania dowodowego poleca przewodniczący przedłożyć oskarżonemu i o ile to jest potrzebne, świadkom te przedmioty, które mogą służyć do wyjaśnienia stanu rzeczy i wzywa ich, aby oświadczyli, czy je rozpoznają.

§ 254. Przewodniczący jest władny w ciągu postępowania bez wniosku oskarżyciela lub oskarżonego wezwać świadków i znawców, polecić ich dostawienie i przesłuchać. jeżeli podług przebiegu rozprawy spodziewać się można wyjaśnienia co do istotnych faktów.

Trybunał rozstrzygnie, czy odebrać przysięgę od takich nowych świadków lub znawców, po tychże wysłuchaniu i wysłuchaniu stron.

Przewodniczący może też zażądać nowego orzeczenia, lub zarządzić dostarczenie innych środków dowodowych, przedsięwziąć ze sądem oględziny, lub zlecić je jednemu z członków sądu, który o tem ma zdać sprawę.

6. Wywody stron.

§ 255. Skoro przewodniczący uznał postępowanie dowodowe za ukończone, otrzymuje głos najpierw oskarżyciel, dla zestawienia wyników postępowania dowodowego i dla uczynienia i uzasadnienia swych wniosków tak co do winy oskarżonego, jak i w kierunku zastosować się mających postanowień karnych. Nie ma on czynić wniosku co do ściśle oznaczonej kary w granicach jej ustawowego wymiaru.

Bezpośrednio po prokuratorze otrzymuje głos strona interesowana prywatna.

Oskarżonemu i jego obrońcy służy prawo odpowiedzi. Jeżeli prokurator, oskarżyciel prywatny, strona interesowana prywatna odpowiadają, wówczas należy się oskarżonemu i jego obrońcy ostatni wywód.

§ 256. W zasadzie należy w wywodach końcowych łącznie omawiać wszystkie kwestje, które wyrok ma rozstrzygnąć.

Może jednak przewodniczący lub Trybunał zarządzić, (§ 238), że należy wywody końcowe w kierunku winy, odłączyć od wywodów co do postanowień karnych, co do roszczeń prawno-prywatnych i kosztów procesowych. W tych przypadkach dopuszczone będą, skoro Trybunał rozstrzygnął o winie oskarżonego i ogłosił to orzeczenie, ponowne wywody końcowe, które jednak ograniczyć należy tylko do kwestyj jeszcze nie rozstrzygniętych.

7. Wyrok Trybunału.

§ 257. Gdy przewodniczący uznał rozprawę za ukończoną, udaje się trybunał do izby narad celem wydania wyroku. Oskarżony będzie, jeżeli jest uwięziony, z sali posiedzeń tymczasem wydalony.

§ 258. Przy wydaniu wyroku ma sąd to tylko uwzględnić, co przy rozprawie głównej się działo. Akta mogą tylko o tyle służyć jako dowód, o ile były odczytane przy rozprawie głównej.

Sąd powinien środki dowodowe badać starannie i sumiennie co do ich wiarygodności i siły

dowodowej, tak poszczególnie jak i w ich związku wewnętrznym. Co do pytania, czy należy pewną okoliczność przyjąć jako udowodnioną, nie rozstrzygają sędziowie wedle ustawowych reguł dowodowych, lecz tylko na mocy ich swobodnego przekonania powziętego na podstawie sumiennego zbadania wszystkich dowodów za i przeciw przemawiających.

Mimo niezaprzyśiężenia świadka z powodu jego nieprzyjaznego usposobienia dla oskarżonego, sąd orzekający może w swobodnem ocenieniu wiarygodności świadka uznać zeznanie jego za prawdziwe. O. z 22 lutego 1924, Kr. 567/23, OSP. III. 293.

Orzeczenie w kierunku § 335 u. k., że oskarżony mógł przewidzieć niebezpieczeństwo swego działania, stwierdza nie tylko pewne faktyczne zdarzenie, lecz także obok tego nieodłączną konkluzję, należy zatem do rzędu t. zw. quaestiones mixtae. Podobne wyrzeczenia mogą być wprowadzić wobec sądu kasacyjnego zaczepione, lecz tylko o tyle, o ile możliwe jest wykazanie w nich pewnego błędu prawnego. O. z 7 marca 1885.

Pytanie, czy pewien środek dowodowy okazał się wystarczający, aby nabrać pewności co do faktu udowodnionym być mającego, należy wyłącznie do oceny sędziego wydającego wyrok. Badanie środka dowodowego co do jego mocy dowodowej wobec sądu kasacyjnego jest niedopuszczalne. O. z 27 września 1892, C. XI. 42.

Wykładnia notoryjności w zastosowaniu § 258 p. k. O. z 28 marca 1885 i z 25 kwietnia 1885 C. IV. 256, 352.

W myśl § 258 p. k. nie jest sąd wiązany orzeczeniem rzeczoznawcy, może on, jeżeli jest lepiej poinformowany, odstąpić od tego orzeczenia, jednakże przy podaniu powodów w myśl § 270 L. 5 p. k. O. z 23 grudnia 1881. Dlatego może on nie wiązać się opinią władz administracyjnych w pewnym kierunku co do pytań, będących prejudycjalnemi dla kwestji winy. O. z 2 lipca 1886, C. V. 450.

§ 259. Oskarżony będzie wyrokiem Trybunału od oskarżenia niewinny:

1. Jeżeli się ujawni, że postępowanie karne wszczęto bez wniosku oskarżyciela ustawowo uprawnionego lub prowadzono dalej wbrew jego woli;

Dla braku końcowego wniosku z § 46 p. k. należy oskarżonego od oskarżenia uwolnić, chociażby przestępstwo, ścigane tylko na żądanie oskarżyciela prywatnego, było na początku rozprawy jej przedmiotem. O. plen. z 18 marca 1886.

Należy zaniechać postępowania karnego, wszczętego bez wniosku oskarżyciela, także wtedy, gdy brak oskarżenia stwierdzono dopiero na rozprawie głównej. O. z 7 grudnia 1923, Kr. 297/23. OSP. III. 158.

2. Jeżeli oskarżyciel po rozpoczęciu rozprawy głównej i zanim trybunał odszedł celem wydania wyroku, cofa oskarżenie;

3. jeżeli Trybunał uzna, że czyn stanowiący podstawę oskarżenia nie jest zagrożony w ustawie karą, albo że istota czynu nie jest stwierdzona lub nie jest udowodnione, że oskarżony popełnił czyn karygodny mu zarzucony, albo że zachodzą okoliczności, które uchylają karygodność, lub wykluczają ściganie z przyczyn innych, oprócz wymienionych pod 1) i 2).

Jeżeli sąd uzna w czynie zarzuconym oskarżonemu nie to przestępstwo, o które prokurator wniósł oskarżenie, lecz inne, wówczas nie należy uwolnić oskarżonego formalnie od oskarżenia, lecz wprost uznać go winnym tego innego przestępstwa. O. z 1 czerwca 1883 i w. in.

Nie należy dlatego, że przy skazaniu oskarżonego za czyn mu zarzucony odpadła pewna okoliczność towarzysząca temu czynowi, dołączać orzeczenia niewinniającego oskarżonego o ten właśnie fakt. O. z 3 listopada 1882.

§ 260. W razie skazania oskarżonego musi wyrok karny wyrzec:

1. Jakiego czynu uznany został winnym oskarżony, a to przy wyraźnem oznaczeniu okoliczności będących podstawą do zastosowania pewnego oznaczonego wymiaru kary;

To co z pośród okoliczności faktycznych wejść ma do wyrzeczenia wyroku, ma wedle §§ 207 L. 2, 260 L. 1 i 318 p. k. ten cel, aby zindywidualizować czyn zarzucony oskarżonemu, a nie za zadanie wyzerpująco opisać tenże. O. z 18 września 1882.

2. jaki czyn karalny stanowią przyjęte za udowodnione fakty, których oskarżonego uznano winnym;

3. na jaką karę skazano oskarżonego, — a to te trzy punkty pod nieważnością; nadto należy jeszcze dodać:

Możliwym jest wyrok ważny i zażaleniem nieważności niezaczepialny, nie zawierający wcale kary, a to w wypadkach § 265 p. k., w których np. kradzież ze zliczenia kwot wedle § 173 u. k. jest zbrodnią, a ze jej część nieco później, nie zaś łącznie osądzoną, — nie wpłynęłoby na karę za czyn pierwszej osądzony. O z. 20 czerwca 1891.

4. które przepisy karne do niego zastosowano;

5. orzeczenie o podniesionych roszczeniach prawno-prywatnych i o kosztach procesowych.

§ 261. Jeżeli Trybunał jest zdania, że okoliczności będące podstawą oskarżenia same przez się, lub w połączeniu z faktami wyszłymi na jaw przy rozprawie głównej, uzasadniają zbrodnię lub występki, należące do właściwości sądów przysięgłych, wówczas wyrzeka swoją niewłaściwość.

Skoro to orzeczenie stanie się prawomocne, ma oskarżyciel poczynić najdalej w ciągu dni trzech (§§ 27 i 46) swe wnioski o wdrożenie lub o dalsze prowadzenie śledztwa wstępnego, lub gdy ono nie jest potrzebne, — o wyznaczenie rozprawy głównej przed sądem przysięgłych. W pierwszym przypadku musi być wniesione nowe oskarżenie, poza tym przypadkiem przy nowej rozprawie głównej będzie odczytany pierwotny akt oskarżenia i orzeczenie Trybunału wydane w myśl niniejszego paragrafu.

Jeżeli oskarżenie wniesiono przeciw kilku osobom o zbr. c. u. c. z § 143 u. k. a sąd uważa się dlatego za niewłaściwy, gdyż jednego z oskarżonych uznaje jako sprawcę śmierci powodującego uszkodzenia, wówczas musi orzeczenie niewłaściwości dotyczyć wszystkich oskarżonych. O. z 22 marca 1884 i in.

§ 262. Jeżeli Trybunał jest zdania, że okoliczności będące podstawą oskarżenia same przez się, lub w połączeniu z faktami ujawnionymi dopiero przy rozprawie głównej, uzasadniają inne przestępstwo, niż to, które w oskarżeniu wymieniono, jednakże nie podpadające pod osądzenie sądu przysięgłych, wówczas Trybunał wydaje wyrok po wysłuchaniu w tej mierze stron i po rozstrzygnięciu w każdym razie o wniosku o odroczenie rozprawy, według swego przekonania prawnego, nie będąc związany określeniem czynu zawartem w oskarżeniu.

Sam czyn, a nie pewna kwalifikacja prawna jest przedmiotem oskarżenia; rzeczą sądu jest czyn ten rozpatrzeć wedle wszystkich zachodzących okoliczności, jak i z wszelkich kątów widzenia prawniczego i rzecz trafnie prawniczo osądzić. O. z 24 maja 1880 i in.

Nie jest to przekroczeniem oskarżenia, gdy trybunał orzekający wskutek oskarżenia o usiłowaną zbrodnię, uzna oskarżonego winnym dokonanej zbrodni. O. z 21 maja 1875. Niema też takiego przekroczenia oskarżenia w przypadku, gdy prokurator wniósł oskarżenie o oszustwo, sprostował je w czasie rozprawy na sprzeniewierzenie, a Trybunał mimo to uznał oskarżonego winnym oszustwa. O. z 14 marca 1877 i in.

Wyrokiem ma być oskarżony skazany lub uwolniony od faktu oskarżeniem objętego, nie zaś od kwalifikacji czynu. Sąd uznaje osk. winnym w granicach § 267 tego przestępstwa, które popełnione zostało czynem w oskarżeniu przywiedzionym, a nie uwalnia od kwalifikacji, jaką obrał prokurator w oskarżeniu. O. z 23 października 1885 C. V. 92.

§ 263. Jeżeli obwinionego posądzono przy rozprawie głównej jeszcze o inny czyn, aniżeli ten, o który go oskarżono, a czyn ten z urzędu powinien być ścigany, wówczas Trybunał na wniosek prokuratora lub czynem tym pokrzywdzonego, w innych zaś przypadkach tylko na żądanie uprawnionego do oskarżenia prywatnego, może tak rozprawę, jak i wyrok rozszerzyć także i na ten czyn. Zgody oskarżonego potrzeba tylko wówczas, jeżeli czyn ten, w razie uznania oskarżonego winnym tegoż, podpadałby pod ustawę karną surowszą od tej, jakaby stosować należało do przestępstwa, oznaczonego w akcie oskarżenia.

Jeżeli oskarżony odmawia swego zezwolenia na natychmiastowe osądzenie, lub jeżeli nie może ono nastąpić z powodu, że staranniejsze przygotowanie jest potrzebne, albo wreszcie z powodu, że Trybunał nie jest właściwy do osądzenia czynu dodatkowo przybyłego, wówczas ma się wyrok ograniczyć do przedmiotu

oskarżenia i zastrzedz oskarżycielowi — na jego żądanie — samoistne ściganie czynu przybyłego, poza czem nie jest już więcej dopuszczalne ściganie o ten czyn.

Stosownie do okoliczności może też Trybunał, jeżeli nie osądza natychmiast czynu nowoprzybyłego, przerwać rozprawę i zastrzedz rozstrzygnięcie o wszystkich zarzuconych temuż oskarżonemu czynach karalnych nowej rozprawie głównej.

W obydwu przypadkach musi oskarżyciel w dniach trzech (§§ 27 i 46) uczynić swe wnioski o wszczęcie ustawą przepisanego postępowania.

Zastrzeżenie ścigania oskarżonego nie jest konieczne co do czynów jego, które wyjdą na jaw w toku postępowania doraźnego. O. z 30 stycznia 1924, Kr. 634/23. OSP. III. 295.

Postępowanie, w myśl § 263, rozciągające rozprawę główną na inny czyn karygodny, jest wtedy wskazane, jeżeli przy jasnym stanie rzeczy nie są potrzebne dalsze dochodzenia, a oskarżony miał dość sposobności bronić się przeciw nowemu zarzutowi. O. z 6 lutego 1891, C. IX. 267.

Nie jest to przekroczeniem oskarżenia, jeżeli twierdzono w niem, że oskarżony już z góry porozumiał się ze sprawcą kradzieży co do sposobu jej dokonania i co do korzyści z niej dla niego wyniknąć mających, a wyrok takie porozumienie zaprzecza i skazuje oskarż. jedynie za zbr. z § 185 u. k. O. z 24 marca 1887.

W oskarżeniu o zbrodnię zabójstwa z § 140 mieści się też przekroczenie z § 523 u. k., którego winnym może trybunał uznać oskarżonego z powodu tegoż zupełnego opilstwa. O. z 20 czerwca 1885.

Nie można wyroku rozszerzać na takie działanie oskarżonego, które nie było objęte wyraźnie wnioskiem uprawnionego oskarżyciela prywatnego, chociażby nawet działanie to łączyło się pod

względem czasu i miejsca z zajęciem, stanowiącem przedmiot oskarżenia. O. z 30 kwietnia 1923, Kr. 213/23. OSP. II. 461.

Obrażono przepisy §§ 279 i 263 p. k. przez to, że przestępstwo, popełnione przez oskarżonego, na rozprawie głównej uczyniono przedmiotem karnosądowego postępowania pomimo, iż uprawniony oskarżyciel nie zażądał tego zaraz przy rozprawie. O. z 13 marca 1923, Kr. 108/23. OSP. II. 583.

Ustanowiony przez oskarżonego obrońca nie potrzebuje szczególnego jeszcze pełnomocnictwa do uczynienia w imieniu oskarżonego wniosku o ukaranie współoskarżonego za czyn karygodny popełniony podczas rozprawy głównej. O. z 16 stycznia 1924, Kr. 245/22. OSP. III, 296.

§ 264. Jeżeli przeciw oskarżonemu zapadł wyrok, wówczas nie przeszkadza jego wykonaniu okoliczność, że zastrzeżone jest ściganie z powodu innego jeszcze czynu karalnego. Tylko w razie, jeżeli ten ostatni zagrożony jest karą śmierci, należy z wykonaniem wyroku, wydanego w myśl § 263, wstrzymać się do czasu rozstrzygnięcia.

Jeżeli oskarżyciel czyni użytek z zastrzeżenia w § 263 wspomnianego, może Trybunał zarządzić, że wykonanie wyroku z tem zastrzeżeniem wydanego ma być wstrzymane do czasu rozstrzygnięcia nowego oskarżenia. W tym przypadku obydwaj wyroki należy pod względem środków prawnych tak uważać, jak gdyby były równocześnie wydane.

§ 265. Jeżeli oskarżony, przeciw któremu wydano już pierwszej wyrok, uznany będzie winnym innego czynu karalnego, popełnionego przed wydaniem owego wyroku, należy przy wymiarze kary za to nowo na jaw wyszłe przestępstwo mieć wzgląd należyty na karę wcześ-

niejszym wyrokiem nałożoną mu, tak że nie można nigdy przekroczyć najwyższej kary, jaka jest w ustawie oznaczona na przestępstwo surowszą karą zagrożone.

§ 266. Jeżeli wymierzono grzywnę, należy oznaczyć zarazem karę aresztu, jaka wstępuje w jej miejsce w razie niemożności jej ściągnięcia.

§ 267. Wnioskami oskarżyciela jest Trybunał o tyle tylko związany, że nie może oskarżonego uznać winnym czynu, o który ani pierwotnie oskarżenia nie wniesiono, ani też przy rozprawie głównej nie rozszerzono.

Sąd władny jest, nie krępując się prawną oceną czynu oskarżonemu zarzuconego, podaną przez prokuratora w akcie oskarżenia, ocenić samoistnie kwalifikację prawną w myśl § 262 z ograniczeniem wskazanem w § 267. O. z 30 września 1921, Kr. 295/21. OSP. I. 446.

Sąd skazując oskarżonego o zbrodnię zgwałcenia odnośnie do tego samego czynu za przekroczenie z § 516 uk. nie przekładza przepisów §§ 262 i 267 pk. O. z 14 grudnia 1923, Kr. 368/23. OSP. III 159

8. Ogłoszenie i wygotowanie wyroku.

§ 268. Bezpośrednio po zapadłej uchwale Trybunału należy oskarżonego napowrót wprowadzić lub przywołać, poczem przewodniczący na posiedzeniu jawnem ogłasza wyrok z istotnemi powodami przy oznaczeniu zastosowanych przepisów ustawowych. Zarazem poucza przewodniczący oskarżonego o służących mu środkach prawnych.

§ 269. Jeżeli oskarżony nie stawiał się do ogłoszenia wyroku, może przewodniczący za-

rządzić, aby go w tym celu sprowadzono, albo też aby mu sędzia, w tym celu wyznaczony, wyrok ogłosił ustnie, lub doręczono mu odpis tegoż.

§ 270.

(W brzmieniu art. 1 L. 18) ustawy z 16 lipca 1920 Nr 67 poz. 453): Wyrok będzie wypracowany na piśmie w ciągu dni ośmiu od dnia ogłoszenia, a podpiszą go przewodniczący i protokolant.

Wyrok ułożony na piśmie zawiera:

1. Wymienienie sądu i dnia wydania wyroku;
2. imię i nazwisko oskarżonego, tudzież przezwisko, jeżeli oskarżony jest pod nim znany, jego wiek, stan, rzemiosło lub zatrudnienie;
3. treść istotną oskarżenia;
4. orzeczenie sądu o winie, a w przypadku wyroku zasądzającego wraz z wszystkimi punktami zawartymi w § 260;

5. powody rozstrzygnięcia. Mają one podawać treściwie, ale z całą dokładnością, które okoliczności faktyczne i z jakich przyczyn sąd uznał za udowodnione, lub nieudowodnione, jakimi względami kierował się, rozwiązując pytania prawne i odpierając podniesione zarzuty, a w razie skazania, jakie znalazł okoliczności obciążające i łagodzące. W wyroku uwalniającym powody rozstrzygnięcia winny w szczególności wyrażać jasno, która z przyczyn, wymienionych w § 259, skłoniła sąd do wydania wyroku uwalniającego.

Omyłki pisarskie i rachunkowe, następnie takie usterki formalne i opuszczenia, które nie dotyczą punktów w § 260 L. 1 do 3 wyszczególnionych, powinien Trybunał każdego czasu sprostować, jeżeli potrzeba, po wysłuchaniu stron. Przeciw odmówieniu wniosкови zmierzającemu do tego celu nie jest dopuszczalny żaden środek prawny. Uchwalone sprostowanie skutecznie należy na skraju wyroku, i musi być zamieszczone we wszystkich wygotowaniach.

Jeżeli obwinionego uwolniono od oskarżenia z powodu, że oskarżyciel odstąpił w zupełności od oskarżenia, lub jeżeli obwinionego w jego obecności zasądzono na podstawie wyraźnego i wynikami rozprawy popartego przyznania się obwinionego, a przeciw wyrokowi nie zgłoszono w terminie ustawowym środków prawnych, można zaniechać uzasadnienia wyroku na piśmie, natomiast w razie uwolnienia należy przytoczyć w osnowie wyroku, że oskarżyciel odstąpił od oskarżenia (§ 259 L. 2), a w razie zasądzenia wymienić okoliczności obciążające lub łagodzące, które były wymiarze kary przyjęto. Ale także w przypadkach powyższych należy uzasadnienie wyroku wydać na piśmie, o ile tego żąda wyraźnie oskarżyciel lub oskarżony.

Okoliczności nie rozstrzygających o winie oskarżonego i dla oceny winy nie istotnych nie potrzeba rozpatrywać w powodach wyroku, gdyż nie jest to wymogiem § 270 L. 5. O. z 3 czerwca 1921, Kr. 748/20. OSP. I. 285.

Przepis § 270 L. 5 (przedtem 7) ma zastosowanie analogiczne też do braku uzasadnienia uchwał wypadkowych; w razie uznania takiego braku, z powodu którego nie można zbadać, czy uchwała odpowiada ustawie, może być następstwem tego na skutek powołania przyczyny nieważności z § 281 L. 3 lub z § 344 L. 4 dla obrazy § 170 lub 247 p. k. — zniesienie wyroku, względnie werdyktu przysięgłych. O. z 21 grudnia 1905, L. 17022 Zb. 3144.

9. Spisywanie protokółów.

§ 271. O rozprawie głównej ma być spisany protokół pod nieważnością i podpisany przez przewodniczącego i protokolanta. Ma on zawierać nazwiska obecnych członków sądu, stron, ich zastępców, stwierdzać wszystkie istotne formalności postępowania, w szczególności wyszczególniać, którzy świadkowie i znawcy byli przesłuchani i które części aktów były odczytane, czy świadkowie

i znawcy złożyli przysięgę, lub z jakich powodów jej nie odebrano; w końcu wszystkie wnioski strony i uchwały przewodniczącego lub Trybunału na nie powzięte. Stronom wolno celem obrony swych praw domagać się stwierdzenia w protokóle pojedynczych okoliczności.

Przewodniczący zarządzi zaraz odczytanie szczególnych ustępów na żądanie strony, jeżeli zależy na stwierdzeniu dosłownem wyrażeń.

O treści odpowiedzi oskarżonego i świadków oraz znawców wtedy tylko czyni się wzmiankę, jeżeli zawierają odchylenia, zmiany lub dodatki do zeznań w aktach zapisanych, albo gdy świadkowie i znawcy po raz pierwszy na jawnem posiedzeniu zeznają.

Jeżeli przewodniczący albo Trybunał uznają to za stosowne, mogą zarządzić stenograficzne spisanie wszystkich zeznań i wywodów, na żądanie strony wczas wniesione i za uprzedniem złożeniem kosztów, należy zawsze zarządzić stenografowanie. Zapiski stenograficzne należy jednak przełożyć w 48 godzinach na zwykłe pismo, przedłożyć przewodniczącemu lub temu z sędziów, kogo on wyznaczy do sprawdzenia i załączyć do protokółu.

Wolno zresztą stronom zakończony protokół i jego załączniki przeglądać i poczynić z nich odpisy.

Tylko wtedy, gdy protokółu podpisać się mającego przez przewodniczącego i protokółanta nie spisano z rozprawy głównej, zachodzi nieważność, a nie już wówczas, gdy niektórych oświadczeń stron nie wpisano. O. z 5/II 1877.

Należy najpierw u przewodniczącego rozprawy żądać uzupełnienia protokółu rozprawy, a gdy tenże

uzupełnienia odmówi, zwrócić się należy do Trybunału o powzięcie uchwały. W razie odmowy udać się należy do sądu apelacyjnego z zażaleniem w myśl § 15 p. k. Sąd kasacyjny oceni, czy załatwienie to nie ma znaczenie dla ocenienia wniesionego zażalenia nieważności, a w razie twierdzącym odeśle akta najpierw do załatwienia zażalenia nadzorczego. O. z 1/12 1881. 1/4 1885.

§ 272. O obradach i głosowaniu podczas i po rozprawie głównej należy wtedy gdy Trybunał udał się do sali obrad celem powzięcia uchwał, spisać osobny protokół.

10. Odroczenie rozprawy głównej.

§ 273. Rozpoczętej rozprawy głównej nie wolno przerywać, chyba że przewodniczący uzna, iż zajdzie tego potrzeba dla koniecznego odpoczynku osób udział w niej biorących, lub celem niezwłocznego sprowadzenia środków dowodowych; może być też w przypadkach nagłych dalej prowadzona, stosownie do uznania Trybunału, także w niedziele i święta.

§ 274. Jeżeli nie jawił się obrońca pomimo należytego wezwania do rozprawy głównej, lub wydalil się przed jej zakończeniem, lub gdy zaszedł przypadek przewidziany w § 236 ust. 2, a nie można ustanowić innego obrońcy wogóle, lub bez narażenia praw obrony oskarżonego, należy wówczas odroczyć rozprawę. Koszta ustanowienia innego obrońcy i odroczonej rozprawy ma ponieść winny obrońca.

§ 275. Jeżeli oskarżony zachoruje podczas rozprawy głównej tak, że przy niej obecny być nie może, a sam nie zezwoli, aby rozprawę prowadzono w jego nieobecności i odczytywano

jego zeznania w śledztwie złożone, należy odroczyć rozprawę.

§ 276. Odroczenie rozprawy może być stosownie do uznania sądu także wówczas uchwalone, jeżeli Trybunał z jakiegokolwiek powodu za stosowne uzna zarządzić jeszcze uprzednio dalsze dochodzenia lub czynności śledcze, lub jeżeli dla przeszkód poza rozprawą odroczenie rozprawy na jakiś czas okazuje się konieczne i celowe.

(Art. 1 Pkt. 19 ustawy z 16 lipca 1920 Nr 67, poz. 453 Dz. u. Rp. P.).

Jeżeli rozprawę już rozpoczętą odroczone (§§ 274 do 276), a od odroczenia upłynęły najwyżej cztery tygodnie i skład sądu się nie zmienił, Przewodniczący może przy następnej rozprawie przedstawić ustnie istotne wyniki rozprawy poprzedniej na podstawie protokołu i innych aktów, które ma się uwzględnić i nawiązać do tego dalszy ciąg rozprawy.

Należy jednak powtórzyć rozprawę, jeżeli skład sądu uległ zmianie, lub jeżeli po przedstawieniu dotychczasowego stanu sprawy przez przewodniczącego, a przed przystąpieniem do dalszej rozprawy, choćby tylko jeden sędzia lub jedna ze stron tego zażądała i sąd uzna to żądanie strony za uzasadnione.

II. Przypadki wypadkowe.

§ 277. Jeżeli z rozprawy głównej wynika prawdopodobieństwo, że świadek świadomie złożył fałszywe świadectwo, może przewodniczący zarządzić spisanie protokółarne jego zeznań i podpisanie przez świadka po odczytaniu i stwierdzeniu; może on również polecić uwięzienie i doprowadzenie świadka przed sędziego śledczego.

§ 278. Jeżeli przestępstwa dokonano podczas rozprawy głównej w sali posiedzeń

i sprawę przychwycono na gorącym uczynku, może trybunał zgromadzony przerywając rozprawę główną, lub przy jej końcu na wniosek uprawnionego oskarżyciela i po przesłuchaniu obwinionego i obecnych świadków natychmiast sprawę osądzić. Środki prawne przeciw takiemu wyrokowi nie wstrzymują jego wykonania.

Jeżeli bezzwłocznie osądzenie nie jest możliwe, albo jeżeli czyn uzasadnia zbrodnię lub występki podlegające orzecznictwu sądu przysięgłych, zarządzi przewodniczący doprowadzenie obwinionego do sędziego śledczego.

O takim zarządzeniu ma być spisany osobny protokół.

(Art. 6 ustawy z 21 października 1919 Nr 87 poz. 473, o postępow. uproszczonem).

Także w przypadku, przewidzianym w § 278 p. k. nie może sędzia orzekający orzec kary surowszej od przytoczonej pod L. 8.

Pomijając kary dodatkowe, sędzia nie może pod nieważnością (§ 281 L. 11 p. k.) wymierzyć kary surowszej, jak grzywnę lub karę na wolności najwyżej przez jeden rok, i to bądź samą, bądź w połączeniu z grzywną.

Jeżeli uważa za odpowiednią karę surowszą, przerwie rozprawę.

O zmiierzającym do tego wniosku prokuratora rozstrzyga sędzia po wysłuchaniu oskarżonego (obrońcy). Jeżeli rozprawę przerwano, prokurator winien w trzech dniach postawić wnioski względem wdrożenia zwykłego postępowania w myśl przepisów ustawy (§ 27 p. k.).

§ 279. Jeżeli oskarżony popełnił podczas rozprawy czyn karygodny, zastosować należy do niego w całej pełni przepis § 263.

II. Środki prawne przeciw wyrokom.

§ 280. Przeciw wyrokom trybunału I Instancji służą tylko środki prawne zażalenia nieważ-

ności i odwołania. Pierwsze skierowane jest do Najwyższego sądu jako kasacyjnego, drugie do sądu drugiej instancji.

(Art. 1 ustawy z 16 lipca 1920 Nr 67 poz. 453 L. 20):

Mylnego nazwania środka prawnego nie można tłumaczyć na niekorzyść oskarżonego.

Warunkiem do wniesienia zażalenia nieważności jest pokrzywdzenie oskarżonego w jego prawach, jeżeli w zażaleniu twierdzi, że czyn jego podpada pod surowsze przepisy ustawy, ta takie twierdzenie jego nie będzie uwzględnione. O. z 22/5 1888, z 18/10 1891.

§ 281. Zażalenie nieważności może być przeciw wyrokowi uwalniającemu wniesione tylko na niekorzyść oskarżonego, przeciw wyrokowi skazującemu zaś tak na korzyść, jak i na niekorzyść jego, zawsze jednak tylko z następujących przyczyn:

1) Jeżeli Trybunał nie był należycie złożony, jeżeli nie wszyscy sędziowie byli obecni przy całej rozprawie, lub jeżeli sędzia wykluczony (§§ 67 i 68) współdziałał przy orzeczeniu, chyba że okoliczność ta uzasadniająca nieważność zażacemu się była wiadoma jeszcze przed rozprawą lub podczas niej, a on mimo to ani zaraz przy rozpoczęciu rozprawy głównej, ani natychmiast, gdy się o niej dowiedział, jej nie zarzucił;

2) jeżeli pomimo zastrzeżenia zażacemu się odczytano na rozprawie głównej pismo dotyczące się aktu według ustawy nieważnego, zdziałanego podczas dochodzeń przygotowawczych lub śledztwa wstępnego;

3) Jeżeli przy rozprawie głównej obrażono lub nie stosowano przepisu, którego przestrzeganie nakazuje ustawa wyraźnie pod zagrożeniem

nieważności (§§ 120, 151, 152, 170, 221, 228, 244, 247, 250, 260, 271 i 427).

Niedopuszczalność zaprzysiężenia słuchanej jako świadka osoby, która brała udział w czynie karygodnym, nie zostaje usuniętą przez prawomocne jej skazanie, a nawet odcierpienie kary. O. z 31 października 1923, Kr. 547/23, OSP, III 44.

Uchybienie formalne musiało nastąpić przy rozprawie głównej, a nie podczas dochodzeń, lub śledztwa wstępnego, O. z 7/6 1886 Zb. 933. Jeżeli naruszono przepis § 170 p. k. poza rozprawą główną, wtedy ma strona wywołać uchwałę wpadkową, uznającą tę przysięgę za nieważną.

(Art. 6 L. 1) ustawy o **uproszczonem** postępowaniu z 21/10 1919 Nr 87 poz. 473).

Sędzia orzekający może polecić obwinionemu, aby ustanowił sobie obrońcę i wymienił jego nazwisko w zakreślonym terminie, sędzia musi wydać takie polecenie, jeżeli obwiniony nie ma jeszcze 18 lat. Jeżeli obwiniony nie zastosuje się do tego polecenia, ustanowi mu sędzia obrońcę z urzędu i to pod nieważnością, o ile obwiniony nie ma jeszcze lat 18 (§ 281 L. 3 p. k.) Ustanowienie to odnosi się do całego postępowania.

4) Jeżeli o pewnym wniosku żalącego się nie orzeczono podczas rozprawy głównej, lub jeżeli w orzeczeniu wpadkowym wydanem niezgodnie z jego wnioskiem, lub wbrew jego sprzeciwieniu się pominięto albo zastosowano nietrafnie ustawy lub zasady postępowania, których przestrzegania nakazuje istota postępowania zapewniającego ściganie karne i obronę;

Jeżeli wyrok jest zaczepiony z powodu wady z L. 3 tegoż przepisu, nie można równocześnie powoływać się na przyczynę nieważności z L. 4. O. z 23/4 1880.

Nie może przyczyna nieważności z L. 4 § 281 polegać w tem, że wniosek żalącego się odrzucono przed odroczeniem rozprawy głównej, jeżeli przy rozprawie przed innymi sędziami przeprowadzonej nie odnowiono tego wniosku. O. z 28/3 1887 L. 593 Zb. 1054.

Odmówienie wnioskowi może stanowić przyczynę nieważności tylko dla żalącego się, a nie dla jego przeciwnika, który się mu sprzeciwił. O. z 16/3 1877 L. 8131 i w. i.

Jeżeli strona oświadczy, że przeciw wnioskowi strony przeciwnej nic nie ma do zarzucenia, nie może powołać się na przyczynę nieważności z L. 4 w razie, jeśli wnioskowi odnośnemu odmówiono. O. z 6/5 1904 L. 2237 Zb. 2981.

Wniosek nawet w końcowym wywodzie stron zgłoszony musi być badany i rozpoznawany. O. z 20/5 1885 L. 4817 Zb. 793. Tylko dlatego, że już zakończono rozprawę, którą to uchwałę właśnie wyrzeczono, nie można wniosków dowodowych odzyskać. O. z 9/2 1885 L. 11895 Zb. 740.

Dla oceny pewnego wniosku w sądzie kasacyjnym miarodajne są tylko te twierdzenia faktyczne, które przy rozprawie głównej poprzedziły wydanie orzeczenia zaczepionego. O. z 20/3 1885 L. 54 Zb. 759.

Uchwały dowodowe nie uzyskują mocy prawnej, Trybunał może od ich przeprowadzenia odstąpić, jeżeli strona po ogłoszeniu tej uchwały wniosku swego nie ponowiła, wówczas nie może ona z tego powodu podnosić nieważności. U. z 11/11 1884 L. 12 225.

Jeżeli odmówiono wnioskowi tylko tymczasowo, (do czasu bliższego wyjaśnienia przy rozprawie) a następnie nie ponowiono go wcale, wówczas nie może strona wniosek zgłaszająca powołać się na L. 4 § 281. O. z 10/11 1876. L. 4439.

Odmówienie wnioskowi, aby wezwać władzę administracyjną o wykładnię rozporządzenia przez nią wydanego ważnego dla oceny winy oskarżonego nie stanowi przyczyny nieważności. O. z 20/10 1883 L. 6422.

Odmówienie wnioskowi o dopuszczenie dowodu ze świadków na stwierdzenie okoliczności, że obwiniony rzecz, o której kradzież go oskarżono, posiadał jeszcze przedtem nim kradzież popełniono może skutkować nieważnością z L. 4 § 281. O. z 14/10 1884 L. 10518.

5) Jeżeli orzeczenie Trybunału co do stanowczych okoliczności (§ 270 p. k.) jest nieja-

sne, niezupełne, lub samo z sobą sprzeczne, jeżeli orzeczenie nie jest zaopatrzone powodami, lub jeżeli zachodzi istotna sprzeczność między tem, co powody wyroku przytaczają jako treść dokumentów w aktach się znajdujących lub jako treść zeznań, a samemi dokumentami i protokółami przesłuchania i posiedzenia;

Powody wyroku za skazanie za zbrodnie polegające w wyrażeniu słownem (błuznierstwo) tej treści, że zły zamiar jest udowodniony przez samo odnośne wyrażenie się oskarżonego, nie są wystarczające do zastosowania przepisu w oskarżeniu powołanego. O. z 5/1 1886 C. V. 210.

Nie ma sprzeczności pomiędzy zeznaniami w sądzie złożonemi, a powodami wyroku, jeżeli ustalenia poczyniono jako konkluzję z pewnych zeznań. O. z 20/3 1874.

Przyczynę nieważności nie stanowi sprzeczność pomiędzy ustaleniem wyroku i treścią dokumentu w aktach się znajdującego, lecz istotną sprzeczność między przywiedzeniem treści dokumentu, a prawdziwą treścią tegoż. O. z 30/4 1874.

Sprzeczności natury prawnej, nie faktycznej, nie mogą dać podstawy do uzasadnienia przyczyny nieważności z § 281 L. 5 p. k.

Sprzecznym jest wyrok sam w sobie, jeżeli w nim ustalono faktyczne okoliczności, które wzajemnie się wykluczają i obok siebie nie dadzą się pomyśleć. O. z 10/4 1886.

Brak powodów wyroku zachodzi, jeżeli ustalenie co do rozstrzygających okoliczności nie jest uzasadnione, lub jeżeli powody wyroku w swych konkluzjach nie są logiczne. O. z 20/2 1889 C. VII. 241.

Wykładnia § 281 L. 5. O. z 22/9 1904 L. 7320 Zb. 2980.

Nie wolno wywodzić z L. 5 § 281 przy rozprawie kasacyjnej w innym kierunku, jak tylko w tym, w którym oznaczono punkty nieważności w pisemnym wywodzie. O. z 31/10 1902 L. 1948 Zb. 2770.

Wyrok wydany w sprawie o zbr. oszustwa z §

199 a u. k. nie jest dlatego niejasny, że nie rozstrzygnięto w nim okoliczności, które zeznanie oskarżonego złożone w przymocie świadka z zeznań z sobą sprzecznych jest fałszywe. O. z 24/3 1876 L. 12968.

Przy badaniu niezupełności wyroku stanowią sentencja wyroku i jego powody całość. O. z 13/2 1880 L. 12892 Zb. 228; dlatego jest to dopuszczalne do wypełnienia luk w powodach wyroku powołać się na faktyczne okoliczności w wyrzeczeniu wyroku przywiedzione. (§ 288 L. 3). O. z 27/1 1879 L. 13413.

Brak powodów zarzucać można, jeżeli wogóle dla ustalenia pewnej okoliczności rozstrzygającej dla oceny winy oskarżonego, nie przytoczono w wyroku żadnych powodów, a nie już wtedy, gdy przytoczone wydają się oskarżonemu lub oskarżycielowi jako niewystarczające. O. z 10/10 1903 L. 6829 Zb. 2814.

Jeżeli jednak powody wyroku są takiej natury, że nie ma w nich związku z okolicznością faktyczną jako udowodnioną przyjętą, wówczas nie ma w rzeczywistości żadnych powodów. O. z 20/2 1889. 11390 Zb. 1251.

Sędzia nie jest ustawowo obowiązany obok podania źródeł rozpoznania w wyroku motywa go przekonujące osobno jeszcze uzasadniać. O. z 14/12 1906 L. 16218.

Twierdzenie załającego się, że pewne ustalenie jest sprzeczne z aktami i z wynikiem rozprawy głównej, nie zawiera przyczyny nieważności polegającej w sprzeczności w tym przepisie przewidzianej, lecz tylko niedopuszczalnym zwalczaniem sędziowskiej swobodnej oceny dowodów. O. z 18/ 12 1875 L. 7592.

(Art. 7 ust. o post. upr. z 21 października 1919 poz. 473 Nr 87 dz. u. Rzpltej P. L. 4): **Za przyczyny nieważności według § 468 L. 2 p. k., należy uważać okoliczności, podane w § 281 p. k. pod L. 2—5. Ustęp ostatni § 281 p. k. ma odpowiednie zastosowanie także w postępowaniu uproszczonym.**

6) Jeżeli Trybunał nieprawnie uznał się niewłaściwym (§ 261);

7) Jeżeli wyrok wydany nie załatwia oskarżenia, albo

Oskarzenie nie jest w takim razie załatwione, jeżeli sąd uwalnia oskarżonego od oskarżenia tylko dlatego, że prokurator nie skwalifikował przestępstwa w taki sposób, jaki sądowi zdaje się odpowiedni. O. z 10/12 1880 9126 Zb. 299.

8) Przekroczył je wbrew przepisom §§ 262, 263 i 267;

Nie przekroczone oskarżenia, jeżeli przy oskarżeniu o zbr. c. u. c. z § 155 a u. k. przyjęto za udowodniony zamiar sprawcy zadania jednego z ciężkich skutków w § 152 wspomnianych, nie jak to czynił prokurator z przymiotu narzędzia i sposobu zranienia, lecz z innych powodów. O. z 1/12 1875.

9) Jeżeli ustawę obrażono lub mylnie zastosowano wydanym wyrokiem co do pytania:

a) czy czyn zarzucony oskarżonemu uzasadnia zbrodnię, występki, lub inne przestępstwo podlegające orzecznictwu sądów,

b) czy zachodzą okoliczności, z powodu których karalność czynu jest uchylona, lub ściganie tegoż wykluczone; wreszcie

c) czy brak zachodzi oskarżenia wymaganego ustawą.

Wykładnia przyczyn nieważności z L. 9a. 10 i 11 §281. O. z 16/1 1906 L. 238 Zb. 3146.

Rozgraniczenie kwestji prawnej od kwestji faktu i wykładni quaestiones mixtae zawierają O. z 7 marca 1885 L. 14383 Zb. 752 i L. 3535 Zb. 753.

Przyczyna nieważności z L. 9 b § 281 p. k. zachodzi, gdy ponownem orzeczeniem sądu karnego dla osób cyw. o winie w zbrodniach pospolitých co do osób, które podlegały w czasie popełnienia czynu sądom wojskowym b. zaboru austr. i skazane zostały przez nie prawomocnie, naruszono zasadę ne bis in idem. O. z 13/3 1923 Kr. 396/22 OSP. II. 457.

Powody wyroku wykluczające poczytalność czynu dla braku złego zamiaru (zatem jednego ze znamion ustawowych) należy zaczepiać nieważnością

z L. 9a a nie 9b. O. z 13/11 1902. 233 Zb. 2768, 1/5 1903. 15320 Zb. 2840.

Zaczeplenie wyrażonego w wyroku poglądu prawnego wtedy tylko może podlegać dziedzinie przyczyny nieważności z 9a i 10 § 281 p. k. jeżeli od tej trafności zawisłe jest dobre rozstrzygnięcie, nie odstępując jednak od całokształtu ustaleń faktycznych wyroku. O. z 24/2 1885 C. IV. 137.

Fałszywy pogląd prawny, wyrażony wprawdzie w powodach wyroku, lecz taki, na którym nie polega samo rozstrzygnięcie, nie stanowi przyczyny nieważności z L. 9a § 281 p. k. O. z 29/1 1887.

Ustępy 9a i 10 § 281 p. k. przepisują wyraźnie tylko porównanie całokształtu sprawy pod względem faktycznym wziętego za podstawę rozstrzygnięcia z przepisami ustawy karnej. Także i wedle § 281 L. 9 lit. b. nie ma sąd kasacyjny badać, czy istotnie zachodzą okoliczności, wskutek których karalność była wykluczona lub zniesiona, lecz badać czy orzeczeniem co do tej kwestji była ustawa naruszona lub nietrafnie zastosowana. Jest przeto i w tym razie wołą ustawy porównanie faktycznych ustaleń w wyroku okoliczności z ustawą, natomiast wejście w ocenę dowodów jest wprost niedopuszczalne. O. z 18/6 1874.

Sąd kasacyjny może uwzględnić samodzielnie (bez ustaleń przez sąd orzekający) tylko fakta procesowe, z których wynika powód znoszący karalność lub uchylający ściganie czynu np. dzień wezwania obwinionego, wniesienia skargi prywatnej i t. d. O. z 17/11 1899 L. 11010 Zb. 2410 i i.

Jeżeli oskarżonego raz uwolniono od oskarżenia o złożenie fałszywego świadectwa § 199 a u. k., a tenże powtórzył jako świadek przy innej późniejszej rozprawie to samo zeznanie, wówczas nie może on zasłaniać się zasadą *ne bis in idem*. O. z 30/6 1894. 5544 Zb. 1845.

Materjalnie uzasadniony a nie tylko formalnie prawomocny powód wznowienia uwzględniony ma być przy ocenieniu kwestji, czy zachodzi powód wykluczający ściganie wedle zasady *ne bis in idem*. O. z 6/10 1884. 968 Zb. 664. O. z 18/10 1888. 7450. Zb. 1179.

Brak oskarżenia, wymaganego wedle ustawy § 281 L. 9 c p. k. zachodzi tylko wtedy, jeżeli sędzia wskutek mylnego ocenienia czynu niesłusznie uznał publiczne lub prywatne oskarżenie jako potrzebne lub zbędne, a więc tylko wtedy, gdy chodzi o obrazę przepisów materialnych, a nie formalnych, (§ 267) atoli też wówczas, jeżeli oskarżycielowi mylnie przyznano, lub odmówiono prawo skargi. O. z 20/10 1883. 7655 Zb. 577. O. z 6/11 1891 i 11353 Zb. 1516 i 1995.

Brak wypowiedzenia się sądu co do pewnej kwestji prawnej nie może być podniesiony ze stanowiska przyczyny nieważności z L. 5 § 281 dla rzekomej niezupełności wyroku. O. z 29/2 1884, 14954 Zb. 616. Z powodu, że nie ustalono w wyroku pewnego znamienia ustawowego, powołać należy nie L. 5, lecz 9a albo 10 § 281. O. z 16/12 1898. 13919 Zb. 2296. O. z 8/2 1902. 10234 Zb. 2703.

10) Jeżeli czyn będący podstawą wyroku z powodu błędnego tłumaczenia ustawy podciągnięto pod ustawę karną, która się do niego nie stosuje.

Prokurator a nie oskarżony może powołać przyczynę nieważności z L. 10 § 281 z tego powodu, że przestępstwo należało podciągnąć pod surowszy przepis karny. O. z 22/5 1888 556. Zb. 1155.

Przyczyną nieważności z L. 10 mogłaby być w każdym razie zaczepiona wprost niewłaściwość sądu, naturalnie, jeżeli to podniesiono na korzyść oskarżonego, jeżeliby zachodziła istotnie np. zbr. z § 101 a nie tylko z § 197 p. k., w którym to razie nie byłby Sąd orzekający wedle art. VI ust. wpraw. właściwy, należałoby wtedy znieść wyrok i sprawę przekazać właściwemu sądowi. O. z września 1913 Kr. V 868/13.

11) Jeżeli Trybunał przy wymiarze kary przekroczy swą władzę karania, lub granice ustawowego wymiaru kary, o ile zależy on od okoliczności obciążających i łagodzących wyraźnie w ustawie przytoczonych, albo przekroczył granice służącego Trybunałowi prawa za-

miany lub łagodzenia kary, albo obraził lub mylnie zastosował przepisy § 293 ust. 3 i § 359 ust. 4.

Okoliczności winę obciążające i łagodzące w ustawie jako takie wyraźnie nazwane są to takie, które zależą od pewnych faktycznych stosunków, z powodu których ustawowa sankcja karna dzieli się na większą ilość wymiarów kary dokładnie od innych oddzielonych, a które nie zlewają się razem. O. z 12/11 1874.

W szczególności nie stanowią okoliczności obciążających wyraźnie w ustawie jako takie przywiedzionych wyrażenia przepisów; wedle rozmiarów złośliwości sprawcy i niebezpieczeństwa (§ 86), przy istotnie spowodowanej większej szkodzie (§ 105), szczególnej złośliwości, aby obwinienie uczynić tem wiarygodniejszym (§ 210a), aby obwinionego narazić na większe niebezpieczeństwo (§ 210b). O. z 15/2 1889 C. VII 199.

Prawo karania jest przekroczone, jeżeli wbrew § 32 u. k. z dwóch kar kumulatywnie zagrożonych jedną tylko nałożono. O. z 13/10 1882.

Nie należy w zakresie sędziowskiej władzy karania orzec o wydaleniu (§ 249) z powodu czynu karalnego, który takim wydaleniem nie jest zagrożony. O. plen. z 28/2 1889. 15260. Zb. 1255 i i.

Nie ma w tem przekroczenia sędziowskiego prawa karania, jeżeli lekarzowi, który przez nieumiejętną operację wywołał skutki § 335 u. k. zabroniono wykonywania zawodu lekarskiego (§ 356). O. z 4/11 1887. 6837 Zb. 1108 lub chirurgowi (felczerowi) który stał się winnym błędowi przy porodzie (§ 357). O. z 25/2 1876. 14196 Zb. 105.

Przypadek broni, noszonej bezprawnie zagrożony w § 36 pat. ces. z 24/10 1852 Nr 223 dz. up. jest bezwzględny, sędzia ma o nim także i wtedy orzec, jeżeli nie oskarżony, lecz trzecia osoba w sprawie nieinteresowana jest właścicielem broni. O. z 6/4 1908. 16726 Zb. 3466.

Przyczynę nieważności z L. 11 § 281 p. k. stanowi, jeżeli sąd wymierzając oskarżonemu o zbr. z art. 24 L. 2 o zwalczaniu lichwy wojennej najniższą karę

na wolności wedle art. 30 teŝe zaniechał wymierzenia grzywny — przepisy bowiem ostatniego art. dopuszczają jedynie łagodzenie kary pozbawienia na wolności nie dotyczą jednak grzywn w sankcjach karnych przepisanych. O. z 8/8 1923 Kr. 132/23 OSP. II. 649.

Nie leży to w uprawnieniach sędziego, aby w wypadkach §§ 460, 461, 463 i 464 u. k. orzekać w wyroku o skutkach w ustawie nie zagrożonych np. o utracie stopnia doktorskiego — z mocy ustawy z 15/11 1867 Nr 131 dz. up. O. z 16/11 1878. 7561 Zb. 187.

Przepis § 178 u. k. zawiera tylko jedną sankcję karną, O. z 20/12 1883 Zb. 604, tak samo § 186, O. z 12/11 1874, 7724, Zb. 30, tak samo § 202, O. z 12/2 1883. 13374 Zb. 523.

Podarunek ofiarowany w wypadkach § 105 u. k. nie ma być solidarnie przez ofiarującego składany, także i w razie, jeżeli więcej sprawców użyło pośrednika do zaofiarowania podarunku, ma każdy z nich zwrócić tylko podarunek ofiarowany przez siebie, O. z 24/10 1884 L. 9635.

Z powodu skazania za zbrodnię oszustwa przez fałszywe zeznania z § 199a nie można orzec o dopuszczalności rozciągnięcia dozoru policyjnego. O. z 2/7 1892. 6261 Zb. 1589.

(Art. 6 L. 8 ust. z 21/10 1919 Nr 87 poz. 473 Dz. u. Rpltej P. o post. uproszcz.)

Pomijając kary dodatkowe, sędzia nie może pod nieważnością (§ 281 L. 11) wymierzyć kary surowszej jak grzywnę lub karę na wolności najwyżej przez jeden rok, i to bądź samą, bądź w połączeniu z grzywną.

Przyczyny nieważności pod 2, 3 i 4 poszczególnione nie mogą być podniesione na korzyść oskarżonego, jeżeli się niewątpliwie okazuje, że to uchybienie formalności nie mogło wyrzucić takiego wpływu na orzeczenie, który by mógł szkodzić oskarżonemu. Na niekorzyść oskarżonego mogą one być wtedy tylko podniesione, gdy się okazuje, że uchybienie formalności mogło wyrzucić szkodliwy wpływ na

rozstrzygnięcie dla oskarżenia i gdy nadto oskarżyciel temu się sprzeciwił, żądał od Trybunału rozstrzygnięcia, i zaraz po odmówieniu lub ogłoszeniu rozstrzygnięcia zastrzegł sobie zażalenie nieważności.

(Art. 7 ust. 4 ustawy z 21/10 1919 Nr 87 po. 473).

Ustęp ostatni § 281 p. k. ma odpowiednie zastosowanie także w postępowaniu uproszczonym.

§ 282. Na korzyść oskarżonego może wnieść zażalenie nieważności zarówno on sam, jak i jego małżonek, jego krewni w linii wstępnej i zstępnej i jego opiekun tudzież prokurator, przeciw jego woli jednak tylko w razie małoletności oskarżonego jego rodzice i opiekun. Gdy chodzi o ocenienie zarzuconych przyczyn nieważności, należy uważać zażalenie nieważności wniesione na korzyść oskarżonego przez innych, jako wniesione przez niego samego.

Na niekorzyść oskarżonego mogą wnieść zażalenie nieważności tylko prokurator lub oskarżyciel prywatny.

Nie jest to cofnięciem oskarżenia, jeżeli prokurator czyni wniosek o uwolnienie od oskarżenia. W razie wydania wyroku zgodnego z tym wnioskiem może prokurator mimo to zacząć wyrok zażaleniem nieważności i na niekorzyść oskarżonego. O. z 20 maja 1887.

W razie pełnoletności oskarżonego nie może ojciec oskarżonego wbrew jego woli wnieść zażalenia nieważności. Pomimo, że oskarżony zrzekł się, o ile chodzi o jego osobę, środka prawnego zażalenia nieważności, nie wyklucza to prawa ojca jego do wniesienia tego środka prawnego. O. z 23 czerwca 1885, C. V. 62; przeciwne orzeczenie z 17 kwietnia 1901, Zb. 2580 i OSP. Kr. 222/21 i 55/22.

Pokrewieństwo, o którym mowa w § 282, należy

rozumieć także jako powstałe z nieślubnego urodzenia. O. z 6 maja 1890. C. VIII. 283.

§ 283.

(Ust. z 16 lipca 1920 Nr 67 poz. 453 Dz. u. Rzpłtej P. L. 21): Odwołanie można wnieść tylko od orzeczenia o karze, o ile nie zachodzi przyczyna nieważności, przewidziana w § 281 L. 11, oraz od orzeczenia o rozszczeniach prywatno-prawnych. Od orzeczenia o karze mogą wnieść odwołanie wszyscy uprawnieni do wniesienia zażalenia nieważności. Odwołanie to można wnieść na niekorzyść oskarżonego, jeżeli sąd nie wymierzył najsurowszego, w ustawie zagrożonego, rodzaju kary lub nie nałożył dopuszczalnej według ustaw kary dodatkowej, — a z powodu wymiaru kary, — jeżeli nałożona grzywna lub kara na wolności nie dosięga najniższego ustawowego wymiaru, albo jeżeli zagrożoną w ustawie karę więzienia dożywotniego zniżono poniżej dziesięciu lat, — na korzyść oskarżonego zaś, jeżeli sąd nie wymierzył najłagodniejszego, w razie korzystania z prawa nadzwyczajnego łagodzenia kary dopuszczalnego, rodzaju kary lub nałożył karę dodatkową, której ustawa nie przepisuje bezwzględnie, a z powodu wymiaru kary, jeżeli nałożona grzywna lub kara na wolności przekracza połowę najniższego ustawowego wymiaru, albo jeżeli wymierzono karę więzienia dożywotniego lub zamiast niej karę więzienia powyżej lat dziesięciu. Jeżeli ustawa nie określa najniższego wymiaru, można z powodu wymiaru kary wnieść zawsze odwołanie na korzyść oskarżonego.

Z powodu orzeczenia o policzeniu aresztu tymczasowego lub śledczego i z powodu wymiaru kary zastępczej, nałożonej na wypadek nieściągalności kary majątkowej, można zawsze wnieść odwołanie tak na korzyść, jak i na niekorzyść oskarżonego.

Przeciw treści orzeczenia wydanego o rozszczeniach prywatno - prawnych mogą wnieść odwołanie tylko oskarżony i jego ustawowy zastępca i jego spadkobiercy.

(Art. 2 ustęp 2 ustawy z 16 lipca 1920 Nr 67 poz. 453).
Również pozostają niezmienione postanowienia

ustaw, według których odwołania od orzeczenia o karze są dopuszczalne także w innych przypadkach prócz wymienionych w § 283 p. k.

I. Postępowanie przy zażaleniach nieważności.

§ 284. Zażalenie nieważności należy zgłosić w dniach trzech po ogłoszeniu wyroku w Trybunale pierwszej instancji. Jeżeli oskarżony nie był obecny przy ogłoszeniu wyroku (§ 234), ma być zgłoszone w dniach trzech, od chwili zawiadomienia go o wyroku (§ 269).

Dla krewnych oskarżonego wspomnianych w § 282 liczy się termin do zgłoszenia zażalenia nieważności od tego samego dnia, co i dla oskarżonego.

(Ustawa z 20 lipca 1912 Nr 142 dz. u. p.).

Ustęp trzeci § 284 p. k. opiewa:

Zgłoszenie zażalenia nieważności ma skutek zawieszający. Wypuszczenie oskarżonego od oskarżenia uniewinnionego na wolną stopę wolno wstrzymać tylko z powodu zażalenie nieważności prokuratora i to tylko wówczas, jeżeli zgłoszone zostało zaraz po ogłoszeniu wyroku i stosownie do okoliczności można przyjąć zasadnie, że oskarżony uchylił się od dalszego postępowania ucieczką. Przeciw wypuszczeniu na wolną stopę niema środka prawnego.

Zażalenie nieważności, wniesione lub zgłoszone w ostatnim dniu okresu ku temu przeznaczonego, choćby i po upływie godzin urzędowych dla wpływu do biura przepisanych, należy uważać za jeszcze na czas wniesione. O. z 28 września 1889. C. VIII. 28.

Wypuszczenie osk. z aresztu śledczego na zasadzie ustępu 3 § 284 p. k. może nastąpić, skoro tylko niema obawy ucieczki, a także wtedy, gdy

areszt pierwotnie był uzasadniony § 180 ust. 2. O. z 25 stycznia 1921, Kr. 494/20, OSP. I. 606.

§ 285. Żalący się ma prawo w ciągu dni ośmiu po zgłoszeniu środka prawnego, a o ile żądał doręczenia wyroku przed albo przy zgłoszeniu środka prawnego, po doręczeniu wyroku wnieść wywód zażalenia do sądu, które należy przedłożyć w dwu odbitkach¹⁾). Ma on albo w tem piśmie, albo przy zgłoszeniu zażalenia podać przyczyny nieważności poszczególne i dokładnie, inaczej bowiem sąd kasacyjny nie weźmie pod rozpoznanie jego zażalenia. Jeżeli wywód zażalenia wniesiono w terminie ustawowym, ma być tenże udzielony stronie przeciwnej z tem oznajmieniem, że jej wolno wnieść w dniach ośmiu wywód wzajemny.

Po wniesieniu wywodu wzajemnego, lub po upływie kresu ku temu wyznaczonego, przesłać należy wszystkie akta sądowi kasacyjnemu do rozstrzygnięcia.

§ 286. (Część pierwsza została zmieniona.)
Ustawa z 31 grudnia 1877

Nr 3 dz. u. p. z roku 1878, uzupełniająca i zmieniająca przepisy ustawy o postępowaniu karnem, tyczącem się zażaleń nieważności, postanawia:

§ 1.

Trybunał pierwszej instancji, w którym zgłoszone zostało zażalenie nieważności przeciw wyrokowi końcowemu, ma je odrzucić:

¹⁾ Zdanie to wprowadzone zostało ustawą z 20 lipca 1912. Dzun. Nr 142.

1) jeżeli je zgłoszono zapóźno, albo jeżeli je wniosła osoba nie uprawniona do wniesienia zażalenia nieważności, lub osoba, która się zrzekła zażalenia;

2) jeżeli przy zgłoszeniu zażalenia nieważności, albo przy tegoż wywodzie, nie wytknięto jasno i dokładnie jednego z powodów nieważności w § 281 L. 1 do 11, a względnie w § 344 L. 1 do 12 p. k. wymienionych, a mianowicie, jeżeli nie przytoczono wyraźnie albo przynajmniej nie wskazano jasno okoliczności faktycznej, mającej stanowić powód nieważności;

3) jeżeli dat pod L. 2 wymaganych, o ile zażalenie nieważności nie jest wniesione przez prokuraturę, nie złożono do protokołu, albo w piśmie podpisanem przez obrońcę (§ 39 p. k.). Jeżeli wadę stanowi tylko brak podpisu uprawnionego obrońcy, zwrócić należy pismo najpierw dla usunięcia tej wady i ponownego przedłożenia w ciągu dni trzech.

§ 2.

Uchwała wspomniana w § 1 zapada w sądzie pierwszej instancji w komplecie trzech sędziów, w przypadkach w § 1 pod L. 2, 3 poszczególnionych nie pierwiej, aż póki nie będzie wniesiony wywód zażalenia nieważności, albo dopóki nie upłynie termin do tego wyznaczony.

Przeciw uchwale tej służy zażalenie nieważności do Trybunału kasacyjnego, które wniesć należy do trybunału pierwszej instancji w ciągu dni trzech po ogłoszeniu uchwały, a którą

ten w przeciągu trzech dni następných przesłać ma do Trybunału kasacyjnego.

Zażalenie to nie ma skutku zawieszającego.

Trybunał kasacyjny rozstrzyga o zażaleniu na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu prokuratora jeneralnego.

Jeżeli Trybunał kasacyjny uwzględni zażalenie, liczy się w przypadkach § 1 L. 1 kres do wyводу zażalenia nieważności, o ile jeszcze nie był wniesiony, od dnia oznajmienia decyzji sądu kasacyjnego a jednocześnie z tem oznajmieniem doręczyć należy żalącemu się, jeżeli się to już nie stało, wygotowanie wyroku, zresztą należy postąpić w myśl § 285 p. k.

Jeżeli zażalenie odrzucono, a z zażaleniem nieważności połączone było odwołanie, wówczas skieruje sąd kasacyjny po odrzuceniu zażalenia akty do sądu drugiej instancji właściwego do załatwienia odwołania.

§ 3.

Trybunał kasacyjny ma rozpoznawać zażalenie nieważności przedłożone mu w myśl ustępu 2 § 285 p. k. najpierw na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu prokuratora jeneralnego tylko wtedy, gdy prokurator jeneralny lub referent wyznaczony przez prezydenta sądu kasacyjnego z pośród członków sądu kasacyjnego czyni wniosek o powzięcie jednej z uchwał w §§ 4, 5 i 6 przewidzianych.

Poza tem wyznaczyc należy termin do rozprawy jawnej w tej sprawie z zachowaniem przepisu zawartego w tej mierze w § 286 p. k.

do czego nie potrzeba uchwały Trybunału kasacyjnego.

§ 4.

Przy posiedzeniu niejawnem może być odrzucone zażalenie nieważności natychmiast w przypadkach:

1) jeżeli już Trybunał pierwszej instancji stosownie do § 1 ustawy niniejszej powinien je był odrzucić, albo jeżeli powołany powód nieważności był już raz odrzucony orzeczeniem sądu kasacyjnego wydanem w tej samej sprawie;

2) jeżeli zażalenie nieważności opiera się na przyczynach nieważności z § 281 L. 1 do 8 lub § 344 L. 1 do 4, a sąd kasacyjny uzna jednogłośnie, że je odrzucić należy bez dalszego roztrząsania, jako oczywiście nieuzasadnione.

Uchwała powyższa zapaść może po obradzie nie jawnej także wówczas, gdy ze względu na inne powody nieważności, albo dlatego, że Trybunał kasacyjny chce zastrzec sobie wykonanie prawa służącego mu w myśl ustępu 1 § 290 p. k. wyznaczony ma być termin do rozprawy jawnej.

§ 5.

Na obradach niejawnych nad zażaleniem nieważności, podjętem na korzyść oskarżonego, można je natychmiast uwzględnić, o ile prokurator generalny na to się zgodzi, jeżeli się okaże, że nie da się uniknąć zarządzenia ponownej rozprawy głównej, a orzeczenie trybunału kasacyjnego nie mogłoby jeszcze zapaść w sprawie samej.

§ 6.

Nadto na rozprawie nie jawnej zarządzone być może zasiągnięcie istotnych wyjaśnień co do zarzuconych uchybień formalnych (§ 281 L. 1 do 4 p. k., § 344 L. 1 do 5 p. k.).

§ 7.

Uchwałę w § 4 wspomnianą może wydać Trybunał kasacyjny także przy obradzie nad zażaleniem przedłożonem mu na zasadzie § 2 jeżeli wywód zażalenia nieważności był już wniesiony, lub jeżeli upłynął kres do tego wyznaczony.

§ 8.

§§ 216 i 217 i drugi ustęp § 218 p. k. uchyla się, atoli okoliczność, że Trybunał drugiej instancji, który orzekł poddanie pod oskarżenie (§§ 214 i 218 p. k.) nie był właściwy, może być powołana w zażaleniu nieważności skierowanym przeciw wyrokowi końcowemu.

Jeżeli Trybunał kasacyjny uzna, że to zażalenie nieważności jest uzasadnione, wówczas unieważnia rozprawę główną, przekazuje sprawę do ponownej rozprawy przed właściwy Trybunał pierwszej instancji i zarządza potrzebne zresztą uzupełnienie postępowania.

Przepisy §§ 3 do 7 mają zastosowanie także do takich zażeń nieważności.

§ 9.

Trybunał kasacyjny jest władny w każdym przypadku, w którym odrzuca zażalenie lub za-

zalenie nieważności na podstawie niniejszej ustawy, wniesione oczywiście lekkomyślnie lub dla przewleczenia sprawy, skazać żalącego się lub wedle okoliczności jego zastępcę na zapłatę grzywny do 100 złr.

§ 10.

Ustawa ta wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia ¹⁾, lecz zażalenia nieważności wniesione z rozpoczęciem się mocy obowiązującej tej ustawy, lub które będą wniesione w 30 dniach od tego terminu, mogą być tylko z takich powodów odrzucone, lub obłożone karami za lekkomyślność, dla których mogłoby to nastąpić także wedle istniejących ustaw.

§ 286. (Ciąg dalszy.) W innych zaś przypadkach należy albo zaraz, albo po zasięgnięciu potrzebnych wyjaśnień co do twierdzonych uchybień formalnych (§ 281 L. 1 do 4) wyznaczyć termin do publicznej jawnej rozprawy i zarządzić wezwanie do niej oskarżonego i prywatnego oskarżyciela, jeśli tenże w sprawie występuje, w ten sposób, ażeby otrzymali je najmniej na ośm dni przed rozprawą kasacyjną. Przytem należy im oznajmić, że gdyby się nie stawili, zażalenia i wywody ich będą odczytane i wzięte za podstawę orzeczenia.

Jeżeli oskarżony jest uwięziony, należy go o terminie uwiadomić z tem, że może stawać tylko przez obrońcę.

Jeżeli już wybrał obrońcę, lub prosił o jego

¹⁾ to jest 10 stycznia 1878.

ustanowienie, będzie wezwanie skierowane tylko do obrońcy.

§ 287. Rozprawa co do rzeczy samej przed sądem kasacyjnym na wyznaczonym terminie jest jawną stosownie do przepisów §§ 228 do 231.

Najpierw przedstawia członek sądu wyznaczony przez prezesa sądu kasacyjnego jako sprawozdawca, dotychczasowy bieg postępowania karnego i poszczególnia przyczyny nieważności powołane przez żalącego się, jak i punkty sporne stąd wynikające, nie wyjawiając swego zdania o zapasć mającem orzeczeniu.

Następnie żalący się otrzymuje głos do wywodu swego zażalenia, a po nim jego przeciwnik, celem odpowiedzi. Oskarżonemu albo jego obrońcy w każdym razie należy się wywód ostatni. Jeżeli jedna strona nie stanęła, wówczas będzie odczytane jej zażalenie, lub wywód wzajemny, poczem odchodzi trybunał do sali obrad.

§ 288. Jeżeli sąd kasacyjny jest zdania, że zażalenie nieważności nie jest uzasadnione, ma je odrzucić, a jeżeli było wniesione oczywiście lekkomyślnie i dla przewleczenia sprawy, skazać żalącego się lub wedle okoliczności jego zastępcę na grzywnę od 10 do 100 złr.

Jeżeli zażalenie nieważności jest uzasadnione, należy wyrok, o ile został zaczepiony i jest nieważnością dotknięty, znieść i stosownie do różnorodności przyczyn nieważności w myśl następujących przepisów orzec i dalej postąpić:

1) Jeżeli zachodzi jedna z przyczyn nieważności przewidzianych w § 281 L. 1 do 5 p. k.,

wówczas zarządza trybunał kasacyjny ponowną rozprawę główną i przekazuje sprawę temu samemu lub innemu Trybunałowi pierwszej instancji, wedle swego uznania;

2) jeżeli sąd nieprawnie uznał się właściwym, lub nie załatwił oskarżenia (§ 281 L. 6 i 7), wtedy poleca mu Trybunał kasacyjny przeprowadzić rozprawę i wydać wyrok, które w tym razie ograniczyć się mają do tych punktów oskarżenia, których nie załatwiono.

3) We wszystkich innych przypadkach orzeka Trybunał kasacyjny w sprawie samej, biorąc za podstawę swego orzeczenia te okoliczności faktyczne, które ustalił Trybunał pierwszej instancji nie przekraczając oskarżenia (§ 281 L. 8). Jeżeli jednak Trybunał kasacyjny w wyroku i w tegoż uzasadnieniu nie znajdzie ustalenia takich okoliczności, które należałoby wziąć przy trafnem stosowaniu ustaw za podstawę orzeczenia, wówczas przekazuje sprawę do ponownej rozprawy i wydania wyroku temu samemu trybunałowi pierwszej instancji, lub innemu, a w razie potrzeby właściwemu sądowi powiatowemu.

§ 289. Jeżeli zażalenie nieważności skierowane było tylko przeciw pewnym częściom wyroku, a trybunał kasacyjny uważa, że dadzą się one odłączyć od osnowy całego wyroku, wówczas może znieść wyrok także tylko częściowo. Tak samo ma się rzecz wtenczas, jeżeli podstawę wyroku stanowią przestępstwa w mnogiej liczbie, a zażalenie nieważności odnosi się do postępowania lub osądzenia poszczególnych tylko przestępstw, zarazem zaś okazuje się, że po-

trzebne powtórzenie częściowe postępowania, albo i bez tegoż ponowne orzeczenie co do tych poszczególnych przestępstw jest możliwe.

§ 290. Trybunał kasacyjny ma się ograniczyć do podniesionych przyczyn nieważności wyraźnie przytoczonych przez żalącego się lub przynajmniej zrozumiale wskazanych. Jeżeli jednak przekona się z powodu zażalenia nieważności przez kogokolwiek wniesionego, że ustawę karną na niekorzyść oskarżonego mylnie zastosowano (§ 281 L. 9 do 11) albo, że te same powody, na których polega jego postanowienie na korzyść pewnego oskarżonego, stosują się także do współoskarżonego, który nie wniósł zażalenia nieważności, ma z urzędu tak postąpić, jak gdyby odnośna przyczyna nieważności rzeczywiście była powołana.

(Ustawa z 16 lipca 1920 Nr 67 dz. u. Rzpltej P. poz. 453): **Orzeczenie** takie w samej sprawie może zapaść za zgodą prokuratora już na posiedzeniu niejawnem.

Jeżeli zażalenie nieważności wniesiono tylko na korzyść oskarżonego, Trybunał kasacyjny nie może skazać oskarżonego na karę surowszą od tej, jaką wymierzył wyrok zaskarżony.

Przypadki praktyczne zastosowania § 290 zawarte są w O. z 21 grudnia 1920, Kr. 629/20 Nr 69 t. I oraz w O. z 21 lutego 1922, Kr. 79/22. OSP. I. 472.

Nawet w tych wypadkach, w których sąd kasacyjny, zniósłszy wyrok wskutek zażalenia nieważności oskarżonego, co do rzeczy samej, rozstrzygając czyn zarzucony oskarżonemu, surowiej kwalifikuje, nie należy przekroczyć wymiaru kary, wyrezonego przez sędziego pierwszego. O. z 1 grudnia 1883.

Nie stanowi to reformationem in pejus, gdy przy ponownej rozprawie, spowodowanej zażaleniem oskar-

zonego, czyn poprzednio ujęty jako złośliwe uszkodzenie cudzej własności zakwalifikowanym będzie jako zbrodnia kradzieży, o ile tylko nie nałożono na załającego się surowszej kary, O. z 19 października 1891.

Zakaz reformationis in pejus, wyrażony w §§ 290 i 293, nie odnosi się do orzeczenia o winie, lecz jedynie do orzeczenia o karze, O. z 30 września 1921, K., 295/21. OSP. I. 446.

§ 291. Skoro Trybunał powrócił do sali sądowej, należy ogłosić wyrok ustnie, jeżeli oskarżony nie był obecny przy rozprawie kasacyjnej, należy mu doręczyć bez zwłoki urzędowy odpis wyroku przez sąd pierwszej instancji. Odnośnie do wygotowania wyroku i prowadzenia protokołu przy rozprawie sądu kasacyjnego należy przestrzegać przepisów §§ 260, 268 do 271.

§ 292. Rozprawa na zażalenie nieważności w obronie ustawy stosuje się w ogólności do przepisów podanych w §§ 287 do 291 z tą jednak zmianą, że oskarżony nie bierze w niej udziału, że Trybunał kasacyjny ma wydać orzeczenie w gronie 11 sędziów¹⁾. Jeżeli Trybunał kasacyjny uznaje zasadność zażalenia nieważności w obronie ustawy, wówczas orzeka, że ustawę naruszono w danej sprawie karnej zarządzeniem, uchwałą lub zarządzeniem, przeprowadzonym postępowaniem lub wydanym wyrokiem. To orzeczenie jest w zasadzie bez skutku dla oskarżonego. Jeżeli atoli skazano oskarżonego takim nieważnym wyrokiem na karę, jest Trybunał kasacyjny władny, wedle swego uznania albo uniewinnić oskarżonego od zarzutu,

¹⁾ obecnie trzech, art. 2 dekretu z 8 lutego 1919, poz. 199, dz. p. Rz. P.

albo zastosować łagodniejszy wymiar kary, albo stosownie do warunków danego przypadku zarządzić wznowienie przeprowadzonego przeciw niemu postępowania.

Przypadki praktyczne zastosowania § 292 zawarte są np. w:

- O. z 22 marca 1921, Kr. 115/21. OSP. I. 67.
- O. z 15 czerwca 1920, Kr. 415/20. OSP. I. 68.
- O. z 25 stycznia 1921, Kr. 918/20. OSP. I. 341.
- O. z 21 lutego 1922, Kr. 81/22. OSP. I. 393.
- O. z 21 lutego 1922, Kr. 123/22. OSP. I. 557.
- O. z 22 sierpnia 1922, Kr. 559/22. OSP. I. 604.

§ 293. Sąd, do którego przekazano sprawę do ponownego postępowania według §§ 288 i 292, ma wziąć za podstawę pierwotny akt oskarżenia, chyba, że Trybunał kasacyjny zarządził w tej mierze jaką odmianę.

Jest on obowiązany trzymać się poglądu prawnego, wyrażonego w rozstrzygnięciu Sądu kasacyjnego.

Miarodajnym dla wyroku zapaść mającego na podstawie nowej rozprawy jest przepis § 290 ust. 2.

Przeciw takiemu wyrokowi może być wniesione zażalenie nieważności z powodu wszystkich przyczyn wymienionych w § 281 p. k., o ile ich nie usunął już Trybunał kasacyjny orzeczeniem wydanym w tej samej sprawie.

2. Postępowanie w razie odwołania.

§ 294. Odwołanie należy zgłosić w Trybunale pierwszej instancji w terminie przewidzianym w § 284. Ma ono wtedy tylko skutek zawieszający, jeżeli jest skierowane przeciw ro-

dzajowi kary, albo gdy oskarżony nie oświadczy sam, że chce tymczasem rozpocząć karę, a odwołanie jest skierowane przeciw wymiarowi kary.

(Ustęp drugi i trzeci otrzymał z mocy ustawy z 20 lipca 1912 Nr 142 dz. u. p. brzmienie następujące):

Zalący się ma prawo, w przeciągu dni ośmiu po zgłoszeniu środka prawnego, a o ile przed lub przy zgłoszeniu zażądał doręczenia mu wyroku, po doręczeniu tegoż, wnieść wywód przyczyn odwołania do trybunału i to w dwu odbitkach. Musi on albo w tem piśmie, albo też przy zgłoszeniu podać dokładnie okoliczności, które mają uzasadnić odwołanie, gdyż w razie przeciwnym sąd drugiej instancji nie uwzględni odwołania. Zgłoszenie zawierające powody odwołania lub wniesiony w czas wywód, ma być przeciwnikowi z tą uwagą doręczony, że może wywód wzajemny wnieść w ciągu dni ośmiu.

Po wniesieniu tego wywodu wzajemnego, lub po upływie kresu dla takiego wywodu, należy przedłożyć wszystkie akta Trybunałowi drugiej instancji, który rozstrzyga o odwołaniu przy posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu prokuratora apelacyjnego.

(Ustawa z 16 lipca 1920 Nr 67 poz. 453 dz. u. Rzpltej P.); **Odwołanie spóźnione, niedopuszczalne lub wniesione przez osobę, której prawo odwołania nie służy, odrzuca sąd pierwszej instancji; od uchwały odrzucającej przysługuje zażalenie do sądu odwoławczego, które należy wnieść w sądzie pierwszej instancji w ciągu dni trzech po oznajmieniu uchwały, a sąd ten przedkłada je wraz z odrzuconem odwołaniem i z aktami sądowi odwoławczemu w ciągu dalszych trzech dni. Zażalenie to nie ma skutku zawieszającego.**

§ 295. Trybunał drugiej instancji ma się przy orzekaniu o odwołaniu ograniczyć do punktów objętych odwołaniem, biorąc za podstawę orzeczenie pierwszego sądu, co do winy oskarżonego i co do ustawy karnej, którą należy zastosować. Jeżeli Trybunał drugiej instancji obniża karę na korzyść jednego lub kilku współwinnych z przyczyn, które się i do innych stosują, wówczas powinien z urzędu tak postąpić, jak gdyby i ci współwinni wnieśli byli odwołanie.

Jeżeli odwołano się tylko na korzyść oskarżonego, Trybunał drugiej instancji nie może skazać oskarżonego na karę surowszą od tej, którą wyrzeczono w pierwszym wyroku.

Przeciw jego rozstrzygnięciu nie ma środka prawnego.

§ 296. Jeżeli oprócz odwołania wniosła jedna lub druga strona także zażalenie nieważności, wówczas przedstawiając akta Trybunałowi kasacyjnemu, dołączyć należy i te akta, które tyczą się odwołania. W tym przypadku sąd kasacyjny rozstrzygnie po załatwieniu zażalenia nieważności, lub przy sposobności załatwienia, także i odwołanie, a to zawsze na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu prokuratora.

W razie odrzucenia zażalenia przeciw uchwale odrzucającej w I Instancji zażalenie nieważności, skieruje sąd kasacyjny akta do sądu II Instancji do rozstrzygnięcia o odwołaniu. O. z 19 maja 1908 Kr. I. 144/8.

Ustawa z dnia 21 października 1919.

Nr 87 dz. u. Rzpltej P. poz. 473 o postępowaniu uproszczonem w sprawach o zbrodnie i występki na ziemiach b. zaboru austriackiego:

Art. 1. Z powodu wszystkich zbrodni i występków, nie należących do orzecznictwa sądów przysięgłych,

prokurator sądu okręgowego może zamiast wnosić akt oskarżenia — postawić wniosek o ukaranie w postępowaniu uproszczonym, jeżeli według zachodzących okoliczności można przyjąć, że, pomijając kary dodatkowe, nie wypadnie wymierzyć kary surowszej, jak grzywnę lub karę na wolności najwyżej przez jeden rok, i to bądź samą, bądź w połączeniu z grzywną.

W postępowaniu uproszczonym przeprowadza rozprawę główną i rozstrzyga jeden sędzia.

O ile ustawa niniejsza nie zawiera odmiennych przepisów, obowiązują w postępowaniu uproszczonym przepisy ustawy o postępowaniu karnem.

Oskarżyciel prywatny nie ma prawa stawiać wniosku, aby wdrożono postępowanie uproszczone. W przypadkach objęcia ścigania przez stronę cywilną (§ 48), postępowanie uproszczone nie ma zastosowania.

Art. 2. Patrz § 207 p. k.

Art. 3. Jeżeli sędzia orzekający ma wątpliwości co do aresztowania obwinionego, co do właściwości sądu lub co do dopuszczalności postępowania uproszczonego, albo jeżeli mniema, że wniosek ma wadę formalną, że czyn zarzucony obwinionemu nie podlega sądowi, że ściganie jest wykluczone z powodu przedawnienia, ułaskawienia (§ 2 p. k.), lub z innej przyczyny prawa procesowego, albo że zachodzi brak żądania, wymaganego przez ustawę do ścigania, lub też niema wymaganego przez ustawę zezwolenia, osoby do tego uprawnionej, wreszcie jeżeli obwiniony żali się na aresztowanie, należy zasięgnąć rozstrzygnięcia Izby radnej.

Art. 4. Jeżeli Izba radna zadecyduje, że sąd wymieniony we wniosku jest niewłaściwy, odstąpi sprawę sądowi właściwemu.

Jeżeli wniosek odrzucono tymczasowo z powodu wady formalnej, albo jeżeli uznano postępowanie uproszczone za niedopuszczalne, prokurator powinien postawić wnioski, potrzebne do wdrożenia lub dalszego prowadzenia postępowania. (Zdanie 3, 4 i 5, patrz § 114.)

Art. 5. Jeżeli wnioski prokuratora nie budzą wątpliwości, albo jeżeli decyzją Izby radnej lub Trybunału II Instancji usunęła podniesione wątpliwości, sędzia orzekający zarządza rozprawę.

Art. 6. Pod względem przygotowań do rozprawy głównej, samej rozprawy głównej i wyroku obowiązują

analogiczne postanowienia rozdziałów XVII i XVIII (§§ 220 do 297 p. k.) z następującymi zmianami i uzupełnieniami:

- 1) patrz § 281 L. 3 p. k.
- 2) patrz §§ 222, 223 p. k.
- 3) patrz § 224 p. k.
- 4) patrz § 224 p. k.
- 5) Jeżeli nie przeprowadzono ani śledztwa wstępnego, ani sądowych dochodzeń przygotowawczych, należy na żądanie oskarżonego wykluczyć jawność rozprawy głównej.
- 6) Sędzia orzekający ma prawo i obowiązki przewodniczącego i Trybunału.
- 7) Zamiast aktu oskarżenia należy odczytać wniosek o ukaranie w postępowaniu uproszczonym.
- 8) patrz § 281 L. 11.

Jeżeli sędzia uważa za odpowiednią karę surowszą, przerwie rozprawę. O zmierzającym do tego wniosku prokuratora rozstrzyga sędzia po wysłuchaniu oskarżonego (obrońcy). Jeżeli rozprawę przerwano, prokurator wzniesienia w trzech dniach postawić wnioski względem wdrożenia zwykłego postępowania w myśl przepisów ustawy (§ 27 p. k.).

- 9) patrz § 278 p. k.

Art. 7. Od wyroków zapadłych w postępowaniu uproszczonym, dopuszczalne jest oprócz wypadku, przewidzianego w art. 9, odwołanie. O odwołaniu rozstrzyga Trybunał pierwszej instancji.

Co do postępowania i wznowienia obowiązują analogiczne przepisy §§ 464 do 480 p. k., z wyjątkiem ustępu ostatniego § 470, 475, 476 i 478, oraz ustępu drugiego § 480, tudzież z następującymi zmianami i uzupełnieniami.

- 1) Z powodu wymiaru kary wolno wnieść odwołanie na niekorzyść oskarżonego tylko wtedy, jeżeli wymierzona kara nie przekracza połowy najniższego ustawowego wymiaru kary.

Prokurator może wnieść odwołanie także z tego powodu, że sędzia nie uwzględnił jego wniosku, aby przerwać rozprawę celem wdrożenia zwykłego postępowania (art. 6 L. 8).

- 2) Jeżeli uwzględniono odwołanie prokuratora od orzeczenia o karze, nie można mimo to podwyższyć kary ponad granice wymiaru podane w art. 6 L. 8.

Jeżeli sędzia nie uwzględnił wniosku prokuratora, aby przerwać rozprawę w myśl art. 6 L. 8, a Trybunał odwoławczy jest zdania, że wniosek ten należało uwzględnić, może wskutek odwołania prokuratora, wniesionego z powodu nieuwzględnienia powyższego wniosku, uchylić wyrok już na posiedzeniu niejawnem i zarządzić wdrożenie postępowania zwyczajnego.

3) Także prokurator może wnieść odwołanie na korzyść oskarżonego.

4) Za przyczyny nieważności według § 468 L. 2 p. k. należy uważać okoliczności podane w § 281 p. k. pod L. 2 do 5.

Ustęp ostatni § 281 p. k. ma odpowiednie zastosowanie także w postępowaniu uproszczonem.

5) Jeżeli oskarżony jest aresztowany, należy go doprowadzić do rozprawy (§ 239 p. k.).

6) Jeżeli przy rozprawie nad odwołaniem przesłuchuje się nowych świadków i znawców, należy przesłuchać także tych świadków i znawców, na zeznaniach których opiera się wyrok pierwszej instancji, o ile oskarżony lub prokurator tego żądają, albo sąd odwoławczy uzna to za potrzebne.

7) Sąd odwoławczy powinien także wtedy, gdy uchyla wyrok dla jednej z przyczyn, wymienionych w punktach 1 i 2 § 468 i w punktach 6 i 7 § 281 p. k., orzec w sprawie samej bądź zaraz, bądź na późniejszym posiedzeniu, w razie potrzeby po powtórzeniu rozprawy przeprowadzonej w pierwszej instancji, i po poprawieniu wadliwej czynności procesowej, chyba że sąd odwoławczy uzna się niewłaściwym lub sędzia I instancji orzekł o czynie, którego osądzenie należy do sądu przysięgłych. W pierwszym wypadku należy odstąpić sprawę sądowi właściwemu, a w drugim postarać się o wdrożenie przepisanego w ustawie postępowania.

8) O dopuszczeniu wznowienia postępowania decyduje sędzia orzekający w Trybunale pierwszej instancji, w którym lub w którego okręgu postępowanie było prowadzone.

Termin do wniesienia zażalenia przeciw odmówieniu wznowienia wynosi ośm dni.

Art. 8. Do sędzię orzekającego należy także powzięcie wszystkich innych decyzji poza rozprawą główną, do których zresztą powołany jest Trybunał lub

Izba radna. O ile tok instancji nie jest wyraźnie wzbroniony, przysługuje interesowanym od takich uchwał, tudzież od zarządzenia lub uchylenia aresztu i od oznaczenia sumy zabezpieczenia, zażalenie do Trybunału pierwszej instancji. Należy je wnieść w trzech dniach, o ile nie przepisano czego innego; zażalenie ma skutek zawieszający, o ile skutek taki miałyby także względem Trybunału lub Izby radnej (§ 197).

Od decyzji Trybunału I Instancji niema już dalszego środka prawnego.

Art. 9. Przepisy § 427 i 428 p. k. należy stosować analogicznie także w postępowaniu uproszczonym z tą zmianą, że o sprzeciwie rozstrzyga Trybunał pierwszej instancji po wysłuchaniu prokuratora.

Art. 10. Przed upływem każdego roku wyznacza prezes sądu okręgowego na rok następny tych sędziów Trybunału i sędziów przy sądach powiatowych, którzy mają orzekać w postępowaniu uproszczonym.

Art. 11. Ustawa ta wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1920 na obszarze b. zaboru austriackiego.

Nie ma jednak zastosowania w sprawach, w których w dniu powyższym oskarżonego postawiono już prawomocnie w stan oskarżenia.

Art. 12. Wykonanie tej ustawy poleca się Ministrowi Sprawiedliwości.

W postępowaniu uproszczonym sąd odwoławczy winien także wtedy, gdy uchyla wyrok dla jednej z przyczyn, wymienionych w punktach 1 i 2 § 486 L. 2 do 5 § 281, orzec w rzeczy samej, sam więc ma uzupełnić braki, usunąć uchybienia i wadliwości procesowe i sprawę rozstrzygnąć, a nie wolno mu w tym celu odsyłać sprawy sądowi pierwszemu. O. z 28 lutego 1922, Kr. 127/22. OSP. I. 392.

ROZDZIAŁ XIX.

O sądach przysięgłych.

I. O sądach przysięgłych w ogólności.

§ 297. W siedzibie każdego Trybunału pierwszej instancji odbywać się będą co trzy miesiące zwyczajne posiedzenia sądów przy-

sięgłych, a to w sądach podlegających temu samemu sądowi drugiej instancji wedle porządku przez ten ustanowionego. W Wiedniu odbywają się zwyczajne posiedzenia sądów przysięgłych co miesiąc, w innych miastach co dwa miesiące, o ile uzna to prezes sądu apelacyjnego za potrzebne.

Może on zarządzić także odbycie nadzwyczajnego posiedzenia sądów przysięgłych, jeżeli wymaga tego ilość, lub ważność wniesionych oskarżeń.

Sąd apelacyjny może z powodów bardzo ważnych postanowić, że posiedzenie sądów przysięgłych ma się odbyć w innej miejscowości, a nie w siedzibie Trybunału pierwszej instancji.

§ 298. Zwyczajnego posiedzenia sądów przysięgłych nie wolno wcześniej zakończyć, aż rozstrzygnięto wszystkie sprawy, w których prawomocne było postawienie oskarżonych w stan oskarżenia z chwilą rozpoczęcia posiedzeń. We wszystkich wypadkach, w których z tą chwilą nie były jeszcze oskarżenia prawomocne, może odbyć się rozprawa w tem samym posiedzeniu za zezwoleniem przewodniczącego trybunału sądu przysięgłych na wniosek uczyniony przez oskarżyciela lub oskarżonego i za zgodą strony przeciwnej.

Oskarżony ma jednak w obydwu przypadkach wyraźnie zrzec się służącego mu prawa sprzeciwu przeciw postawieniu go w stan oskarżenia tudzież wniesieniu zażalenia nieważności przeciw orzeczeniu sprzeciw taki oddalającemu i zrzec się kresu w § 221 mu przyznanego.

§ 299. Jeżeli oskarżyciel lub oskarżony mają ważne przyczyny dla wniosku, ażeby pewna sprawa nie była wzięta pod rozpoznanie na najbliższem posiedzeniu sądu przysięgłych, sąd przysięgłych, a o ile by ten nie zebrał się jeszcze, izba radna (§ 225) rozstrzyga o tem, czy należy wniosek ten uwzględnić.

Przeciw temu orzeczeniu nie ma środka prawnego.

§ 300. Trybunał sądu przysięgłych składa się z Trybunału i dwunastu przysięgłych (ławy przysięgłych).

§ 301. Trybunał sądu przysięgłych składa się z trzech sędziów, z których jeden przewodniczy, i z prowadzącego pióro. Przewodniczącym mianuje prezes sądu drugiej instancji w zasadzie prezesa sądu pierwszej instancji, przy którym odbyć się ma posiedzenie sądu przysięgłych, może on jednak jednego członka tegoż sądu lub Trybunału drugiej instancji powołać na ten urząd. W każdym razie ma on też ustanowić członka sądu pierwszej instancji zastępcą Przewodniczącego. Te mianowania należy w zasadzie ogłosić na sześć tygodni przed rozpoczęciem posiedzeń sądów przysięgłych, zaś przy posiedzeniach nadzwyczajnych przynajmniej na czternaście dni przed ich rozpoczęciem, przyczem należy podać dzień i godzinę ich rozpoczęcia w dziennikach publicznych i przez przybicie w gmachu sądowym.

Innych członków Trybunału sądów przysięgłych i dwóch sędziów zastępców zamianuje prełożony sądu pierwszej instancji z pośród

członków tegoż, lub z pomiędzy sędziów powiatowych przed rozpoczęciem posiedzeń sądów przysięgłych.

§ 302. Do posiedzeń sądów przysięgłych powołuje się 36 przysięgłych i 9 zastępców, z której to liczby wybiera się 12 przysięgłych, przeznaczonych do obsadzenia ławy przysięgłych dla każdej rozprawy w szczególności.

Osobna ustawa normuje tworzenie list przysięgłych.

(Ustawa z 23 maja 1873 Nr 121 dz. u. p.).

§ 303. Spis nazwisk członków Trybunału, powołanych do sądu przysięgłych, jak i spis głównych i zastępczych przysięgłych należy doręczyć pod nieważnością każdemu oskarżonemu najpóźniej na trzy dni przed dniem, w którym ma rozpocząć się rozprawa główna.

II. Tworzenie ławy przysięgłych.

§ 304 Bezpośrednio przed rozpoczęciem rozprawy głównej tworzy się ławę przysięgłych dla każdego poszczególnego przypadku na niejawnem posiedzeniu Trybunału sądu przysięgłych, a w obecności oskarżyciela, strony interesowanej prywatnej, oskarżonego i jego obrońcy i zawezwanych przysięgłych. Tworzenie ławy rozpoczyna się wywołaniem 36 przysięgłych oraz protokółanta.

§ 305. Jeżeli stawiło się mniej niż 30 przysięgłych, należy brakujących zastąpić dziewięcioma zastępcami przysięgłych w porządku losem oznaczonym.

§ 306. Skoro przynajmniej 30 przysięgłych

się stawiło, zapytuje przewodniczący pod nieważnością oskarżyciela, stronę interesowaną prywatną, oskarżonego i przysięgłych, czy nie zachodzi u którego z przysięgłych przyczyna wykluczająca go od udziału w danej rozprawie. Przyczynami takimi są:

1. jeżeli przysięgły pozostaje do stron lub ich zastępców w takim stosunku, któryby w myśl § 67 wykluczał sędziego od wykonywania urzędu sędziowskiego;

2. jeżeli z uwolnienia lub skazania oskarżonego może się spodziewać korzyści lub szkody;

3. jeżeli w danej sprawie użyto go jako świadka sądowego, jeżeli występował jako donosiciel, oskarżyciel, obrońca lub zastępca strony interesowanej prywatnej, lub też był już słuchany, albo ma być przesłuchany jako świadek lub znawca;

4. jeżeli w poprzedniej rozprawie głównej w tej samej sprawie karnej, która obecnie ma być przedmiotem ponownej rozprawy głównej (§§ 332, 348, 350 ust. 2), brał udział jako przysięgły.

O przyczynach wykluczenia rozstrzyga Trybunał; gdyby zachodziła potrzeba uzupełnienia liczby przysięgłych, dokonaniem to będzie w sposób przepisany w poprzedzającym paragrafie.

Powody, wyłączające kogoś od sprawowania urzędu przysięgłego, nie dadzą się wywieść z ustawy z 23 maja 1873 Nr 121 dz. u. p. O. z 24 września 1874. 8351. Zb. 25. Także nieznanomość języka, którego używa oskarżony, lub tych przepisów ustawowych, które wchodzą w zastosowanie w danym wy-

padku, nie dają powodu do wykluczenia przysięgłego.
O. z 10 marca 1879 1212.

§ 307. Do utworzenia ławy przysięgłych wolno przystąpić pod nieważnością tylko wtedy, gdy jest obecnych przynajmniej 24 przysięgłych, których nie wykluczono na podstawie poprzedzającego paragrafu. Tylko wówczas, gdy wyraźnie zgadzają się na to wszyscy mający prawo wyłączenia przysięgłych, można utworzyć ławę przysięgłych, chociażby liczba obecnych przysięgłych była mniejsza.

§ 308. Z liczby przysięgłych, o ile ich jest więcej niż 12, może wyłączyć połowę oskarżyciel, połowę zaś oskarżony. Jeżeli liczba przysięgłych jest nieparzysta, ma oskarżony prawo wyłączyć o jednego więcej. Jeżeli jest kilku oskarżycieli, lub kilku oskarżonych, wówczas wykonywują pierwsi wspólnie prawo wyłączenia, służące oskarżycielowi, drudzy także prawo, służące oskarżonemu. Jeżeli się nie zgadzają co do sposobu wspólnego wykonywania, los rozstrzygnie w jakim porządku za każdym razem mają wykonywać prawo wyłączenia. Wyłączenie przez jednego z współuprawnionych jest ważne i tak się liczy, jak gdyby wszyscy wyłączyli.

§ 309. Nazwiska przysięgłych wkłada się do urny. Przewodniczący obwieszcza każdemu z uprawnionych do wyłączenia ilość wyłączeń, a w razie potrzeby sposób wykonywania uprawnień. Następnie wyciąga po jednym nazwisku z urny i odczytuje je.

Po wyciągnięciu i odczytaniu każdego

poszczególnego nazwiska mają uprawnieni do wyłączenia, o ile nie wyczerpali swego prawa, i to najpierw oskarżyciel, oświadczyć, czy odnośny przysięgły jest przyjęty, czy też wyłączony. Jeżeli nie złożono oświadczenia, zanim nie wyciągnięto następnego nazwiska z urny, to uważa się to za przyjęcie. Powodów przyjęcia lub wyłączenia nie wolno podawać.

Skoro wylosowano już dwunastu przysięgłych nie wyłączonych, lub właśnie tyle tylko nazwisk w urnie pozostało, ile potrzeba do uzupełnienia liczby przysięgłych do 12, utworzona jest już ława przysięgłych, przed którą odbyć się ma rozprawa główna.

§ 310. Jeżeli da się przewidzieć, że rozprawa główna wymagać będzie dłuższego czasu, może przewodniczący zarządzić przybranie jednego lub dwóch zastępców, wylosować zatem 13 lub 14 zamiast dwunastu, z których 12 pierwszych będzie przysięgłymi głównymi, inni zaś zastępcami przysięgłych. Liczba wyłączeń zmniejsza się w tym razie stosunkowo. Przysięgli zastępcy muszą być obecni przy całej rozprawie bez przerwy i wstępują w porządku, w jakim ich wylosowano, w miejsce tych przysięgłych głównych, którzy doznali przeszkody we wzięciu udziału przy całej rozprawie aż do orzeczenia przysięgłych.

Jest to rzeczą Trybunału sądu przysięgłych, a nie samego przewodniczącego zarządzić, aby w miejsce przeszkodzonego przysięgłego wstąpił zastępca, gdyż inaczej nie jest ława przysięgłych zupełna (§ 344 L. 1). O. z 28/9 1887. 5701. Zb. 1095.

III. Rozprawa główna przed sądem przysięgłych.

§ 311. Rozprawa przed sądem przysięgłych stosuje się do przepisów, zawartych w rozdziale XVIII, o ile w rozdziale niniejszym co innego nie postanowiono. Wszystko, co zarządzone jest o Trybunale i przewodniczącym, odnosi się i do Trybunału sądów przysięgłych i tegoż przewodniczącego.

Przewodniczący Trybunału sądów przysięgłych jest w szczególności obowiązany pouczyć przysięgłych o sposobie wykonywania ich urzędu, wyjaśnić im rzecz, o której mają radzić i w razie potrzeby przypomnieć im ich obowiązki.

1. Początek rozprawy i przysięga przysięgłych.

§ 312. Gdy utworzono ławę przysięgłych i przysięgli zajęli miejsca w porządku, w jakim ich wylosowano, rozpoczyna się rozprawa wywołaniem sprawy przez protokolanta. Przewodniczący zapytuje oskarżonego w myśl § 240 i upomina go w sposób tam przewidziany.

§ 313. Następnie odbiera przewodniczący pod nieważnością przysięgę od przysięgłych. W tym celu przemawia przewodniczący do przysięgłych, którzy z miejsc swoich powstają, w te słowa: „Przysięgacie i ślubujecie Bogu, z najsumienniejszą uwagą badać przeprowadzić się mające dowody, przemawiające za oskarżonym i przeciw niemu, nic nie pominać, co by posłużyć mogło na korzyść lub niekorzyść oskarżonego, wiernie trzymać się ustawy, któ-

rej powagę macie zapewnić, nie rozmawiać przed wydaniem werdyktu o przedmiocie rozprawy z nikim, chyba z współprzysięgłymi, nie dawać posłuchu głosom przychylności lub niechęci, bojaźni lub zadowolenia ze szkody, lecz z bezstronnością i stanowczością uczciwego i wolnego męża rozstrzygać tylko wedle środków dowodowych przeprowadzonych za i przeciw oskarżonemu i wedle na nich opartego przekonania, jak za to przed Bogiem i sumieniem gotowi jesteście odpowiedzieć”.

Następnie wywołuje przewodniczący każdego przysięgłego z osobna, który odpowiada: „Przysięgam, tak mi Boże dopomóż!” Wyznanie religijne przysięgłego nie czyni przytem żadnej różnicy. Tylko tacy przysięgli, których wyznanie nie pozwala im na składanie przysięgi, będą zobowiązani przez podanie ręki.

2. Postępowanie dowodowe.

§ 314. Po odebraniu przysięgi od przysięgłych, poleca przewodniczący przywołanie świadków i znawców przez protokolanta.

Co do nich, jak i co do ich tymczasowego wydalenia z sali posiedzeń, równie jak co do postępowania przeciw nieposłusznym świadkom i znawcom, należy przestrzegać przepisów §§ 241 do 243.

Następnie każe przewodniczący pod nieważnością odczytać akt oskarżenia, a jeżeli istnieje orzeczenie, mocą którego odpaść ma pewien punkt oskarżenia, także i to orzeczenie.

§ 315. Przewodniczący przesłuchuje następ-

nie oskarżonego i kieruje przewodem środków dowodowych, przestrzegając zawartych w §§ 245—254 przepisów. Prawo stawiania pytań, wspomniane w § 249, służy także przysięgłym, nie wyłączając zastępców. Mogą oni też czynić wnioski o przeprowadzenie dowodów, celem wyjaśnienia istotnych okoliczności.

Ocenienie tych wniosków należy do Trybunału.

3. Układanie pytań dla przysięgłych.

§ 316. Po zakończonem postępowaniu dowodowem ustala przewodniczący po uprzednim porozumieniu się z Trybunałem pytania przysięgłym zadać się mające. Należy je pod nieważnością, gdy podpisane zostały przez przewodniczącego, odczytać i na żądanie oskarżyciela i obrońcy udzielić im w odpisie. Strony są uprawnione czynić wnioski o zmianę pytań, o dodanie pytań innych, o czem Trybunał natychmiast rozstrzyga. Jeżeli zmieniono pytania, muszą one być jeszcze raz odczytane.

§ 317. Stawianie pytań przysięgłym odpada, jeżeli Trybunał po wysłuchaniu stron uzna, że oskarżonego należy uniewinnić z powodu, że zachodzi jeden z przypadków wspomnianych w § 259 L. 1 i 2, lub że karygodność czynu oskarżonemu zarzuconego została uchylona przez przedawnienie lub ułaskawienie, albo z powodu, że ściganie jest wykluczone z przyczyn prawa procesowego.

Czyny, które ściga oskarżyciel jako poszczególne akty deliktu ciągłego, nie mogą być w pytaniu głów-

nem uważane jako realnie konkurujące delikty. O. z 2 sierpnia 1880. 6037. Zb. 277.

Zamieszczenie w pytaniach niektórych cech ustawowych zbrodni zarzuconej obwinionemu w sposób luźny, bez podania okoliczności faktycznych, nie stanowi w warunkach konkretnego przypadku przy czyni nieważności z § 344 L. 6 p. k. O. z 26 października 1921, Kr. 376/21. OSP. I. 242.

§ 318. Pytanie główne dotyczy tego: czy oskarżony jest winien popełnienia czynu oskarżeniem objętego? Pytaniem tem należy ująć wszystkie ustawowe znamiona czynu karalnego a szczególne okoliczności czynu według miejsca, czasu, przedmiotu i t. d. o tyle zamieścić, o ile to jest potrzebne do dokładnego oznaczenia czynu, lub do rozstrzygnięcia o rozszcze- niach odszkodowawczych.

Sposób postawienia pytań dla przysięgłych oznacza przedewszystkiem akt oskarżenia, postawienie ich ma załatwić oskarżenie. O. z 3 lipca 1884. 4664. Zb. 653. O. z 9 listopada 1878. 5657.

Nie jest ustawowo wzbronione w pytaniu głównem zamieścić odchylenia od formuły oskarżenia, które ani nie znosi identyczności czynu, ani nie wpływa na zmianę istotnego punktu widzenia dla oceny prawnej czynu. O. z 13 lutego 1880. 11913. Zb. 224. Nie można tego nawet uniknąć, jeżeli co do całokształtu czynu w oskarżeniu określonego zachodzą odmiany i chwiejności, które nie mogą pozostać bez uwzględnienia, a które przecież nie nadają się jako przedmiot pytania ewentualnego. O. z 14 marca 1884. 276. Zb. 621.

Nawet w oznaczeniu czasu może różnić się pytanie główne od oskarżenia, o ile tylko przez to nie zmieni się identyczność czynu oskarżonego. O. z 9 grudnia 1892. 11567. Zb. 1655.

Jeżeli prokurator przy rozprawie głównej przed przysięgłymi zmienia oskarżenie, należy pytanie główne zastosować do tej zmiany; zezwolenia osk.

wymaga się tylko w razie, przewidzianym w ust. 2 § 320 p. k. O. z 5 kwietnia 1878. 273.

Jeżeli aktem oskarżenia objęte jest przestępstwo ciągle, pytanie główne w myśl § 318 p. k. zadane sędziom przysięgłym wyszczególnić powinno akty działania przestępnego, składające się na czyn dokonany. O. z 20 grudnia 1922, Kr. 682/20. OSP. II. 226.

Pytanie ewentualne w myśl § 320 p. k. wtedy tylko postawić należy, jeżeli z całości tłumaczenia się oskarżonego wynika twierdzenie okoliczności, któreby uzasadnić mogły zastosowanie innego przepisu ustawy, niż zawartego w pytaniu głównym. O. z 20 października 1922, Kr. 488/22. OSP. II 352.

Jeżeli oskarżenie brzmiało w kierunku zbrodni oszustwa, można postawić przysięgłym pytanie w kierunku współwiny w oszustwie, przez to bowiem nie poddano ich werdyktowi innego czynu, któryby nie był objęty oskarżeniem, lecz czyn ten sam przedstawiono pod innym kątem widzenia pod względem prawnym. O. z 1/1 1882.

Nawet wyrażająca się na rozprawie możliwość odmiennego od oskarżenia ocenienia czynu, nie daje jeszcze Trybunałowi sądu przysięgłych dostatecznej podstawy do zadania przysięgłym odpowiedniego pytania ewentualnego w myśl § 320 p. k. O. z 1/3 1922 Kr. 664/21 OSP. 11, 353.

Znamiona czynu z ustawy same przez się rozumiejące, jak np. zamiar podejścia kogoś w § 118 uk. wyrażony, lub zły zamiar do popełnienia każdej zbrodni wymagany—nie muszą w pytaniach być wyrażone szczegółowo. są one zawarte w słowie—„winien”— O. z 30/1 1904. 10292. Zb. 2922 i w. i. jak: Zb. 131, 241, 492, 544, 903.

Słowo — winien — oznacza winę wobec ustawy, Zb. 289 i stwierdza też, że nie ma żadnego faktu wykluczającego winę oskarżonego. O. z 27/6 1878, 2701 Zb. 186.

Powołanie się przy postawieniu pytania głównego co do współwinnego na pytanie postawione odnośnie do sprawcy odpowiadającego przy tejże samej rozprawie wystarcza. O. z 30/1 1904 10292 Zb. 2922, także Zb. 135 i i.

Znamieniem ustawowem usiłowania jest, że czyn z powodów w § 8 podanych nie został wykonany, należy powód ten lub powody zamieścić w pytaniu głównem, a nie uchodzi stawiać co do nich osobne pytania lub co do dobrowolnego conięcia się przed wykonaniem czynu. O. z 22/2 1902. 14053 Zb. 2702.

Bezpośrednie sprawstwo morderstwa, o którym mowa w § 136 u. k. ma za przesłankę czynność wykonawczą co do czasu zbiegającą się z działaniem sprawy. To bezpośrednio działanie musi być werdyktem stwierdzone. O. z 29/9 1908 Kr. V. 568/8 Zb. 3487.

Co do t. zw. negatywnego dzieciobójstwa z § 139 u. k. musi być zamiar sprawcy zabicia dziecka przynajmniej wyrażony słowami ustawy — zgiąć pozwala; nie wystarcza zaś tylko, „że matka zaniedbała swemu dziecku przy porodzie udzielić odpowiedniej pomocy”. O. z 6/6 1898. 13525 Zb. 2254.

Wysokość szkody zamierzonej nie należy do znamion istoty czynu oszustwa, lecz jest obiektywnym warunkiem kwalifikacji tegoż, może więc być objęta pytaniem ubocznem. O. z 7/6 1880. 3849 Zb. 259.

W wypadkach §§ 199 — 201 u. k. nie trzeba powtarzać ogólnych ustawowych znamion oszustwa z § 197 u. k., gdyż te zastąpił ustawodawca znamionami szczególnymi w §§ tych zawartemi. O. z 28/9 1876 L. 8582 Zb. 125. — także Zb. 762 i i. jak 126 1024, 285, 579, 200.

Znamię ustawowe najeścia kogoś do morderstwa jest dostateczne wyrażone w słowie „skłonił” bezpośredniego sprawcę do rozmyślnego zabicia człowieka, nie musi być użyte koniecznie słowo „najał”. O. z 11/10 1888 L. 7000 Zb. 1189.

Powody wykluczające karygodność mogą być już w pytaniu głównem zaprzeczone chociażby co do nich były też postawione osobne pytania dodatkowe z § 319 p. k. O. z 28/2 1888. 2813 Zb. 1127.

Co do ich istoty stanowią pytania dodatkowe z § 319 nierozdzielalną organiczną całość z pytaniami głównymi je poprzedzającemi. O. z 10/2 1892. Zb. 1503.

Trybunał sądu przysięgłych nie jest wówczas uprawniony do postawienia pytań dodatkowych co do

przyczyn wykluczających karalność czynu, jeżeli twierdzone, a choćby stanem rzeczy wskazane okoliczności, gdyby i były prawdziwe — karalności by nie uchyliły. Sędzia daje się użyć za narzędzie mylnego zastosowania ustaw, jeżeli stawia pytania dodatkowe lub ewentualne w kierunku, który nie jest usprawiedliwiony twierdzonym stanem rzeczy. O. z 19/2 1885. 12492 Zb. 866 i. i.

Jest to obowiązkiem Trybunału badać doniosłość prawną twierdzonych okoliczności, nie zaś mniejsze lub większe prawdopodobieństwo ich prawdziwości, która należy wyłącznie do przysięgłych. O. z 11/4 1874. 2353 Zb. 5, też Zb. 595.

Nie stanowi przyczyny wykluczającej karygodność czynu popędliwość jako motyw czynu; afekt, który nie osiągnął stopnia w § 2c uk., przewidzianego lub nie zniszczył wolnej woli oskarżonego (§ 2g) nie może skutkować niepoczytności czynu. O. z 29/1 1892. 15482 Zb. 1551, też Zb. 2019 i 3305.

Sposób stawiania pytań co do zupełnego opilstwa (§ 523) w postępowaniu przed przysięgłymi. O. z 2/7 1908 Kr. VII. 49/8 Zb. 3481.

Sposób stawiania pytań w kierunku obrony koniecznej i jej przekroczenia karalnego. O. z 30/9 1885 8439 Zb. 822 z 18/7 1906. 11551 Zb. 3208, też 1045.

Nie ma twierdzenia obowiązującego do postawienia pytania ewentualnego, jeżeli oskarżony zaprzecza wprost popełnienie czynu. O. z 13/10 1877. 9698 Zb. 159, też 1204.

§ 319. Jeżeli twierdzono, że zachodził stan, lub zaszły okoliczności, któreby wykluczały karygodność czynu lub ją znosiły, należy, o ile nie chodzi o jeden z przypadków w § 317 wspomnianych, zadać odpowiednie temu twierdzeniu pytanie.

§ 320. Jeżeli twierdzono takie okoliczności, wskutek których, jeżeliby się okazały prawdziwe, byłby oskarżony o dokonanie zbrodni lub występku winnym tylko usiłowania, albo, że oskarżony jako sprawca uważany ma być tylko za

współwinnego lub uczestnika, albo wedle których czyn zarzucony oskarżonemu podpadałby pod inny przepis karny, który nie jest surowszy od powołanego w akcie oskarżenia, wówczas zadać należy przysięgłym odpowiednie pytania.

Pytanie jednak, wskutek którego czyn oskarżonemu zarzucony podpadałby pod pojęcie przestępstwa zagrożonego karą cięższą, zadać tylko można za przyzwoleniem oskarżonego. Jeżeli on odmawia tego zewolenia, albo jeżeli Trybunał uważa to z innych przyczyn za potrzebne, celem dokładniejszego przygotowania rozprawy, może zastrzedz (§ 263, ust. 4, § 264) oskarżycielowi ściganie z powodu odnośnych faktów, jeżeli oskarżyciel uczyni wniosek o to najpóźniej przed rozpoczęciem narady przysięgłych.

§ 321. Jeżeli oskarżonego obwiniono przy rozprawie głównej jeszcze o inny czyn, oprócz tego, o który był oskarżony, mogą być postawione o ten czyn także osobne pytania.

Zaniechać należy postawienia takich pytań, jeżeli okazuje się potrzeba dokładniejszego przygotowania oskarżenia lub obrony, albo jeżeli oskarżony w razie ich potwierdzenia, podpadałby pod surowszy przepis karny, od powołanego w akcie oskarżenia, a on odmówił przyzwolenia na natychmiastowe rozstrzygnięcie.

Wszelako należy w obydwu tych przypadkach zastrzedz oskarżycielowi na tegoż wniosek ściganie z powodu dotyczących faktów (§§ 263 i 264).

§ 322. Okoliczności obciążające i łagodzące są wtedy tylko przedmiotem pytań zadawanych przysięgłym, jeżeli okoliczność taka pociąga za

sobą według ustawy zmianę wymiaru lub rodzaju kary.

O stawianiu pytań co do okoliczności wyraźnie w ustawie poszczególnionych łagodzących i oskarżających. O. z 12/11 1874. 7724 Zb. 30, też 363, 852, 2651.

Przysięgli mają stwierdzić werdyktem swym wątpliwość, czy oskarżony o morderstwo, którego metryki urodzin lub chrztu nie można dostarczyć, ukończył już w chwili popełnienia czynu lat 20, jeżeli temu przeczono, lub jeżeli to jest wątpliwe. O. z 1/7 1876. 418 Zb. 117.

„Pokrewieństwo“, o którym mowa w § 142 u. k. jest to tylko pokrewieństwo krwi, powinowactwo nie może uzasadnić samo dla siebie „szczególnego zobowiązania“ w rozumieniu tego przepisu. Ustalenie okoliczności, dla których przyjąćby należało w konkretnym przypadku takie szczególne zobowiązanie, jest rzeczą werdyktu przysięgłych. O. z 12/7 1901. 5304 Zb. 2645.

§ 323. Pytania dla przysięgłych należy tak układać, ażeby można na nie dać odpowiedź „tak“, lub nie“.

Pozostawia się uznaniu w każdym poszczególnym przypadku, które okoliczności ująć należy jednym pytaniem, lub czynić je przedmiotem pytań osobnych, zarówno jak i kolejność pytań.

Pytania, które stawia się tylko na wypadek potwierdzenia, (pytania dodatkowe), lub pytania, które zadaje się tylko na wypadek zaprzeczenia innego pytania (pytania ewentualne), należy jako takie oznaczyć. Na wypadek potwierdzenia pewnego pytania, można żądać zadania pytania dodatkowego w tym celu, ażeby znamię ustawowe objęte pytaniem sprowadzić do odpowiadającego temuż stosunku faktycznego.

Z urzędu nie stawia się pytań t. zw. kontrolnych.

O. z 30/1 1904. 10292 Zb. 2922. Nie jest ich celem bliższe zindywidualizowanie przestępstwa, lecz wykluczenie błędu co do pewnego ustawowego znamienia. O. z 24/2 1899. 15145 Zb. 2327.

Nie można odmiennego od oskarżenia poglądu prawnego zamieszczać już w pytaniu głównym — natomiast przez postawienie pytań z § 320 i końcowego ustępu § 323 może Trybunał dać wyraz swemu odmiennemu pogładowi prawnemu. O. z 2/8 1880. 6037 Zb. 277. O. z 3/7 1884. 4664 Zb. 652.

Z końcowego postanowienia tego § nie wynika, iżby cel wprowadzenia znamienia ustawowego do faktów osiągnięty mógł być tylko przez postawienie pytania dodatkowego, gdyż stać się to może i w pytaniu głównym. O. z 20/12 1883. 11979 Zb. 603 i. i.

4. Wywody stron i przewodniczącego.

§ 324. Po odczytaniu pytań, po którym niemożliwe jest cofnięcie oskarżenia. wysłuchać należy oskarżyciela, stronę interesowaną prywatną, oskarżonego i jego obrońcę w porządku ustanowionym w § 255. Ich wywody mają się tu ograniczyć do tych wyników rozprawy głównej, które mają być podstawą werdyktu przysięgłych. Omawianie tych wyników rozprawy głównej, które należą do rozstrzygnięcia Trybunału, należy zastrzedz (§ 335) na później.

§ 325. Następnie uznaje przewodniczący rozprawę za ukończoną, streszcza istotne wyniki rozprawy głównej zwięźle je przedstawiając, przywodzi w możliwej krótkości dowody przemawiające za i przeciw oskarżonemu, nie wyrażając jednak własnego o nich zdania. Objasnia on przysięgłym ustawowe znamiona przestępstwa i znaczenie wyrazów ustawowych pytaniami zawartych, i czyni ich ważnymi na ich

obowiązki w ogóle i na przepisy co do ich narad i głosowania w szczególności. Wywód przewodniczącego nie śmie być przerwany przez nikogo, lub omawiany, natomiast ma każda strona prawo zażądać, ażeby pouczenie prawne, udzielone przez przewodniczącego przysięgłym uwidocznione było w protokóle rozprawy.

Przewodniczący wręcza zadane pytania piśmiennie przysięgłym, którzy natychmiast udają się do przeznaczonej dla nich izby narad. Wręcza się im akt oskarżenia, odczytane orzeczenie (§ 314), przedmioty dowód stanowiące, protokóły naoczni, i inne akty procesowe za wyjątkiem nie odczytanych przy rozprawie głównej protokółów przesłuchania. Zarazem zarządza przewodniczący wydalenie oskarżonego ze sali posiedzeń,

Rozróżnić należy pouczenie prawne od resume przewodniczącego wedle § 325 p. k., tylko pierwsze uwidocznione być musi w protokóle rozprawy i stanowi o ile było mylne, przyczynę nieważności z L. 8, § 344 p. k. O. z 30/4 1880. 749 Zb. 250, też 720.

5. Narada i postanowienie przysięgłych.

§ 326. Przysięgli obierają zwierzchnika z pośród siebie zwyczajną większością głosów. Przed naradami ma zwierzchnik odczytać przysięgłym następujące pouczenie:

„Ustawa nie wymaga od przysięgłych zdania sprawy o powodach ich przekonania, nie przepisuje im żadnych ścisłych reguł, wedle których ocenićby należało, czy dowód jest zupełny i wystarczający, wymaga od nich tylko, badania starannego i sumiennego wszystkich do-

wodów przemawiających za i przeciw oskarżonemu i aby się samych siebie zapytali, jakiego wrażenia doznali przy dowodach przeprowadzonych na rozprawie głównej przeciw oskarżonemu, jak i co do zasad jego obrony.

„Tylko wedle przekonania powziętego na podstawie rozważenia dowodów mają oni wydać orzeczenie o winie lub niewinności oskarżonego.

„Muszą sobie przytem zawsze uprzytomnić, że ich narady ograniczyć się mają na zadane im pytania, co do okoliczności będących przedmiotem oskarżenia, lub z niemi w związku pozostających. Nie oni, lecz sędziowie są tylko powołani orzec o skutkach ustawowych, trafiających oskarżonego w razie uznania go winnym. Przysięgli mają zatem złożyć swe oświadczenie bez względu na skutki ustawowe swego orzeczenia“.

To pouczenie, jak i pouczenie z §§ 327 do 330 mają być przybite w kilku odbitkach w sali narad przysięgłych.

Nie przysięgli, lecz jedynie sędziowie powołani są do orzeczenia o skutkach prawnych, jakie spadną na oskarżonego w razie uznania go winnym. O. z 30/3 1921 Kr. 371/20 OSP. I. 36.

§ 327. Przysięgli nie śmia opuszczać sali obrad, zanim nie wydali swego werdyktu. Podczas trwania ich narad nie może nikt wejść do izby narad bez piśmiennego zezwolenia przewodniczącego, nie wolno im też stykać się w tym czasie z osobami trzecimi. Trybunał skazuje przysięgłego, któryby postąpił wbrew temu zakazowi na grzywną od 10 do 100 złr., postronne oso-

by zaś przekraczające ten zakaz, na karę 24 godzinnego aresztu.

Jeżeli przysięgli powezmą wątpliwości co do ich postąpienia, przestrzegać się mającego, albo co do znaczenia pytań im zadanych, lub też co do odpowiedzi jaką dać mają, wówczas udaje się na piśmienną prośbę zwierzchnika przewodniczący z przybraniem protokółanta, oskarżyciela i obrońcy, o ile ci są obecni w gmachu sądowym, do przysięgłych.

Pouczenie przytem im przez przewodniczącego udzielone należy na żądanie uwidocznic w protokóle.

Jeżeli przysięgli wyrażą życzenie o zmianę lub uzupełnienie pytań im zadanych, wówczas należy o tem rozprawić przy posiedzeniu na nowo otworzyć się mającem i wydać o tem orzeczenie.

Przy głosowaniu przysięgłych nie śmie być pod nieważnością nikt obecny.

Przy wydaniu werdyktu powinni być obecni w myśl § 300 tylko przysięgli główni w liczbie 12, a nie także przysięgli zastępca wylosowany tylko na wypadek potrzeby z § 310. Sama jego obecność w sali narad stanowi nieważność z § 344 L. 4. O. z 21/3 1922 Kr. 164/22 OSP, I. 512.

Okoliczność że przysięgli zamiast poprawnej drogi, wskazanej § 327, obierają drogę niezwykłą i wadliwą dodatków do odpowiedzi, nie stanowi rzeczowo żadnej różnicy. O. z 12/10 1883. 9519 Zb. 574, też 743.

§ 328. Po odbyciu narady poleca zwierzchnik przysięgłym ustnie głosować nad odpowiedzią co do poszczególnych pytań, wedle tego porządku, w jakim zadane im były przez przewodniczącego i zapytuje każdego z nich osobno

o jego oświadczenie, zwierzchnik oddaje swój głos na końcu.

Przysięgli oddają głos na każde pytanie — „tak“, lub „nie“; lecz wolno im także, pytanie tylko w części potwierdzić, w części zaś zaprzeczyć.

Przy częściowem potwierdzeniu pytania należy ograniczenie krótko dodać. Ich odpowiedź brzmi wtedy: „tak, lecz z opuszczeniem tych lub owych okoliczności objętych pytaniem“.

§ 329. Do potwierdzenia pytania o winie, jak i pytania co do zachodzących okoliczności obciążających potrzebna jest większość najmniej dwóch trzecich głosów. We wszystkich innych przypadkach rozstrzyga pojedyncza większość głosów, przy równości głosów rozstrzyga zdanie korzystniejsze dla oskarżonego.

Pytanie, które ma ten cel, aby oskarżonego z powodu przekroczenia granic obrony koniecznej uznać winnym występku lub przekroczenia z § 335 jest pytaniem co do winy; do zatwierdzenia wymaga się najmniej osiem głosów. O. z 23/1 1885. 12311 Zb. 731.

Jeżeli pytanie główne zatwierdzono na niekorzyść oskarżonego, wówczas mogą się przysięgli przegłosowani wstrzymać od głosowania co do pytania dodatkowego, ich głosy dolicza się wtedy do głosów oddanych, a korzystniejszych dla oskarżonego.

Zwierzchnik oblicza głosy i zapisuje przy każdym pytaniu, o ile na nie przysięgli odpowiedzieli, — tak — albo nie, z podaniem stosunku głosów i ograniczeń poczynionych.

Zapisek o wyrzeczeniu przysięgłych, który ma być podpisany przez zwierzchnika, wolny

być musi od wycierań; wykreślenia, uwagi lub dopiski winien zwierzchnik poświadczyć, czyniąc o tem wyraźną wzmiankę przez siebie podpisaną.

Pojedyncza większość głosów wystarcza do za-
twierdzenia pytania dodatkowego. O. z 17/5 1879.
3425 Zb. 199. Też 798. 1029.

VI. Werdykt przysięgłych.

§ 330. Po ukończonem oddaniu głosów powracają przysięgli do sali posiedzeń i zajmują swe miejsca. Przewodniczący wzywa ich o oznajmienie wyniku ich narad. Następnie wstaje zwierzchnik przysięgłych i mówi:

„Przysięgli odpowiedzieli pod przysięgą i według swego sumienia na zadane sobie pytania, co następuje:”

Odczytuje potem i to pod nieważnością w obecności wszystkich przysięgłych zadane im pytania i bezpośrednio po każdym oddaną na nie odpowiedź przysięgłych. Następnie oddaje arkusz pytań przez się podpisanych przewodniczącemu, który go podpisuje i protokółantowi podpisać poleca.

Po opuszczeniu sali obrad nie może żaden przysięgły odstąpić od swego poprzedniego zdania, ponowna narada może być wtedy tylko dopuszczona, jeżeli chodzi o usunięcie mylnego oświadczenia, które tylko przez nieporozumienie wkradło się do orzeczenia.

Przepis § 330 nie pozwala przysięgłym po opuszczeniu izby narad odstąpić od swego zdania. Wykładnia 4 ustępu § 330 i § 331. O. z 30/3 1921 Kr. 371/20 OSP. I. 36.

§ 331. Jeżeli odpowiedź przysięgłych jest niejasna, niezupełna lub z sobą sprzeczna, wówczas ma Trybunał natychmiast o tem orzec i zwrócić przysięgłym pytania i odpowiedzi z wezwaniem, ażeby udali się do izby narad i po ponownych naradach poprawili swój werdykt. Wolno w takim razie Trybunałowi uchwalić po wysłuchaniu stron takie zmiany i uzupełnienia pytań, jakie się okażą pożądane. Przewodniczący oznajmia przysięgłym, że są władni tylko poczynić zmiany w odpowiedziach podanych w wątpliwość i odpowiedzieć na pytania nowe, lub pytania w zmienionym układzie.

§ 332. Jeżeli oskarżonego uznano winnym, a Trybunał jest zgodnego zdania, że przysięgli w swej odpowiedzi w rzeczy głównej się pomylili, wówczas orzeka Trybunał, bez dopuszczenia w tej mierze wniosku stron, że orzeczenie odracza się do najbliższego posiedzenia przysięgłych i przekazuje sprawę innemu sądowi przysięgłych. Jeżeli Trybunał jest zdania, że przysięgli przy swoich odpowiedziach na oskarżenie wniesione przeciw kilku oskarżonym pomylili się tylko co do jednego oskarżonego, lub przy kilku punktach oskarżenia pomylili się tylko co do pewnego punktu, w takim razie odesłanie to ograniczyć się ma do tego oskarżonego, lub do tego punktu oskarżenia, i nie ma ono wpływu na inne. Przy ponownej rozprawie nie wolno żadnemu sędziemu przewodniczyć, a zgodnego przysięgłego z tych dopuścić, którzy uczestniczyli przy pierwszej rozprawie. Jeżeli werdykt przysięgłych ponownie zgadza się z pierwotnym, w takim razie musi Trybunał

wziąć go za podstawę swego wyroku.

Oświadczenie przysięgłych, że się pomylili, gdyż sądzili, że wykluczenie z zadanego im w kierunku skrytobójczego morderstwa pytania głównego słów: „w sposób zdradziecko podstępny” spowoduje zupełną bezkarność, co właśnie miało być ich zamiarem, jest bez znaczenia. O. z 28/10 1921 Kr. 439/21 OSP. I. 515.

7. Dalsze postępowanie i wyrok Trybunału.

§ 333. Przewodniczący poleca wprowadzenie oskarżonego do sali posiedzeń i odczytanie w tegoż obecności przez protokolanta werdyktu przysięgłych, lub orzeczenia zapadłego w myśl poprzedzającego § 332.

§ 334. Jeżeli werdykt przysięgłych głosi: „nie winien” wydaje Trybunał natychmiast wyrok uniewinniający, który należy oskarżonemu zaraz wygotować piśmiennie.

§ 335. Jeżeli oskarżonego uznano winnym, wtedy udziela się głosu najpierw oskarżycielowi do uczynienia wniosku co do zastosowania przepisu karnego, jak i uwzględnienia okoliczności obciążających i łagodzących. Po nim wysłuchana będzie strona interesowana prywatna, oskarżony i obrońca, przyczem przestrzegać należy przepisu § 255. Wywody nie mogą zmierzać do tego, ażeby podawać w wątpliwość to, co werdyktem przysięgłych już było ustalone, lecz mają się ograniczyć do zastosowania kary i roszczeń odszkodowawczych, jeżeli je zgłoszono.

§ 336. Następnie udaje się Trybunał do izby narad, jeżeli to uważa za potrzebne. Oskarżonego wyprowadza się wtedy wedle uznania Przewodniczącego ze sali posiedzeń. Przewodniczą-

cy kieruje głosowaniem wedle przepisów zawartych w §§ 19 i nast.

§ 337. Jeżeli Trybunał jest zdania, że czyn, który popełnił oskarżony wedle werdyktu przysięgłych, nie jest zagrożony karą z ustawy, orzeka, że oskarżonego się uniewinnia.

§ 338. W innych przypadkach orzeka Trybunał po sumiennem zbadaniu okoliczności obciążających i łagodzących o odpowiedniej karze, a w szczególności i wtedy, gdy wypadek nie należałby według werdyktu przysięgłych już więcej do właściwości sądów przysięgłych.

(Ustawą z 16 lipca 1920 Nr 67 dz. u. Rpltej P. poz. 453, art. 1 L. 24) zmieniono drugi i trzeci ustęp § 338 następująco:

Trybunał ma prawo karę, którą według ustawy należałoby wymierzyć w granicach między 10 a 20 laty, lub na całe życie, złagodzić ze względu na zbieg nader ważnych i przeważających okoliczności łagodzących, wprawdzie nie co do rodzaju, ale co do czasu trwania, jednak nie poniżej jednego roku.

W przypadkach na które ustawa oznacza karę w granicach między 5 a 10 laty, wolno Trybunałowi z powodu takich okoliczności łagodzących nie tylko wymierzyć łagodniejszy rodzaj kary więzienia, lecz także karę co do czasu trwania skrócić, jednak nie poniżej 6 miesięcy“.

(Ustawa z 17 grudnia 1920 dz. u. Rpltej P. poz. 8 w przedmiocie zmiany art. VI ustawy z 23 maja 1873 Nr. 119 dz. u. p. wprowadzającej procedurę karną art. 1 zdanie ost.).

Trybunał pierwszej instancji jest również jako sąd orzekający upoważniony do stosowania przepisów § 338 p. k.

§ 339. Jeżeli przeciw więcej osobom wydany będzie wyrok śmierci, należy w wyroku oznaczyć porządek, w jakim skazani będą traceni.

§ 340. Bezpośrednio po wydaniu wyroku ogłosi go przewodniczący na publicznej rozpra-

wie, a mianowicie w obecności oskarżyciela, oskarżonego (§ 234) i obrońcy.

Przewodniczący ma zarazem podać istotne powody nałożenia kary, odczytując ustępy ustawy, na których wyrok polega i pouczyć oskarżonego o środkach prawnych mu służących.

(Ustęp trzeci § 340 zmieniony ustawą z 16 lipca 1920 Nr 67 dz. u. Rpltej P. poz. 543 art. 1 L. 25).

Wygotowanie wyroku następuje w sposób przepisany w §§ 260 i 270.

§ 341. Jeżeli Trybunał sądu przysięgłych wydał wyrok śmierci, wówczas weźmie pod obradę za przybraniem prokuratora zaraz po ogłoszeniu wyroku pytanie, czy skazany godzien jest ułaskawienia lub nie i jaka kara byłaby odpowiednia w razie ułaskawienia. Protokół w tej mierze spisać się mający należy dołączyć do aktów, które przedłożyć ma sąd przysięgłych lub Trybunał pierwszej instancji Trybunałowi kasacyjnemu nawet i w tym razie, jeżeli nie miałyby być przedłożone sądowi kasacyjnemu z powodu niewnieśienia zażalenia nieważności. Trybunał kasacyjny udziela je, gdy wyrok stał się prawomocny, Ministrowi Sprawiedliwości po powzięciu opinii na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu prokuratora przy sędzie Najwyższym.

§ 342. Co do prowadzenia protokołu przy rozprawie kasacyjnej obowiązują przepisy, zawarte w §§ 271 i 272. Protokół musi nadto zawierać nazwiska przysięgłych, przewod przy tworzeniu ławy przysięgłych i przy odebraniu

od nich przysięgi. Arkusz pytań należy dołączyć do protokołu.

IV. Środki prawne przeciw wyrokom sądów przysięgłych.

§ 343. Przeciw wyrokom sądów przysięgłych służą środki prawne zażalenia nieważności i odwołania (§ 280).

(Ustawa z 16 lipca 1920 Nr 67 dz. u Rpltej P. poz. 453, art. 1 L. 26):

Mylnego nazwania środka prawnego nie można tłumaczyć na niekorzyść oskarżonego.

§ 344. Zażalenie nieważności wówczas tylko może być wniesione, jeżeli zachodzi jeden z przypadków następujących:

1. Jeżeli Trybunał sądu przysięgłych nie był należycie złożony, lub ława przysięgłych nie była zupełna, jeżeli nie wszyscy sędziowie i przysięgli byli obecni przy rozprawie poprzedzającej wydanie werdyktu, lub gdy wykluczony sędzia (§ 67 i 68), lub przysięgły (§ 306) współdziałał przy orzeczeniu, chyba że okoliczność ta, uzasadniająca nieważność, wiadomą była żalącemu się jeszcze przed rozprawą, albo podczas niej, a nie zarzucił jej mimo to ani zaraz przy rozpoczęciu rozprawy głównej, ani natychmiast gdy o niej się dowiedział;

Zarzut, że w rozprawie głównej brał udział przysięgły niezdatny do sprawowania tej funkcji, nie powoduje nieważności wyroku, jeżeli oskarżony nie zażądał wyłączenia przysięgłego przed losowaniem, O. z 28 grudnia 1923, Kr. 572/23, OSP. III 162.

Przepis § 68 zdanie ostatnie p. k. nie był naruszony, nie ma więc nieważności z L. 1 § 344 p. k. z tego powodu, że ci sami członkowie Trybunału sądu przy-

sięgłych po dozwolcniu przez Sąd Najw. w drodze nadzwyczajnej z § 362 wznowienia postępowania na korzyść obwinionego brali udział w ponownej rozprawie głównej przed przysięgłymi. O. z 29/11 1922 Kr. 595/22 OSP. II 222.

2. Jeżeli rozprawę prowadzono bez przybrania obrońcy;

3. Jeżeli wbrew zastrzeżeniu się żalącego się odczytano przy rozprawie głównej pismo dotyczące się nieważnego ustawowo aktu spisane w dochodzeniach, lub w toku śledztwa wstępnego;

4. Jeżeli podczas rozprawy głównej naruszono, lub pominięto przepis, którego przestrzeganie nakazuje ustawa wyraźnie pod nieważnością (§§ 120, 151, 152, 170, 221, 228, 244, 247, 250, 260, 271, 303, 306, 307, 313, 314, 316, 327, 330 i 427);

Zarzut, że w naradzie przysięgłych brał udział przysięgły zastępca wbrew przepisom §§ 310, 327 p.k. nieuprawnia prokuratora do zaskarżenia nieważności z L. 4 § 344 p. k., jeżeli nie zastrzegł sobie z tego powodu zażalenia nieważności w sposób w końcowym ustępie § 344 przepisany. O. z 1/9 1922 Kr. 464/22 OSP. II 87.

5. Jeżeli podczas rozprawy głównej nie orzeczono o wniosku żalącego się, lub jeżeli wbrew jego wnioskowi, lub pomimo jego sprzeciwiania się w uchwale wypadkowej nie zważano na przepisy ustawowe, lub zasady postępowania, albo je błędnie stosowano, pomimo, że istota postępowania, zapewniającego ściganie karne i obronę ich przestrzegania wymaga;

Naruszenie przepisu § 91 p. k. można zaskarżyć tylko ze stanowiska przyczyny nieważności z L. 5 § 344 pk. O. z 28 grudnia 1923, Kr. 572/23, OSP. III 162.

6. Jeżeli naruszono przepisy zawarte w §§ 318 do 323;

7. Jeżeli zadano przysięgłym pytanie z obrazą § 267, a pytanie to potwierdzono;

8. Jeżeli przewodniczący udzielił przysięgłym błędnego pouczenia prawnego (§§ 325 i 327);

9. Jeżeli odpowiedź przysięgłych jest niejasna, niezupełna, lub ze sobą sprzeczna;

Zachodzi sprzeczność w werdykcie, jeżeli sędziowie przysięgli kilku współsprawców uznali winnymi zarzuconej im zbrodni morderstwa, resztę zaś współsprawców winnymi zbrodni ciężkiego uszkodzenia ciała z § 157 uk., O. z 27 listopada 1923 Kr. 630/23, OSP. III 112.

10. Jeżeli Trybunał przez rozstrzygnięcie co do pytania:

a) czy czyn zarzucony oskarżonemu stanowi przestępstwo, podlegające orzecznictwu sądów;

b) czy zachodzą okoliczności, uchylające karygodność czynu lub wykluczające jego ściganie; wreszcie

c) czy oskarżenia według ustawy wymaganego nie zabrakło, ustawę obraził lub błędnie zastosował;

11. Jeżeli czyn wzięty za podstawę wyroku wskutek błędnego tłumaczenia ustawy podciągnięto pod ustawę karną, która doń się nie stosuje;

12. Jeżeli Trybunał przy wymiarze kary przekroczył granice ustawowego wymiaru kary, o ile ten zależy od okoliczności obciążających i łagodzących wyraźnie w ustawie podanych, albo jeżeli przekroczył granice służącego

mu prawa zamiany lub złagodzenia kary, albo też naruszył lub mylnie zastosował przepisy § 293 ust. 3, lub § 359 ust. 4.

Przyczyna nieważności z L. 12 § 344 zachodzi, jeżeli Trybunał sądu Przys. wymierzył karę skazanemu za zbrodnię zabójstwa na zasadzie § 142 u. k. już na tej podstawie, że zabity był teściem skazanego, gdyż sam stosunek powinowactwa z zabitym nie jest przewidziany w § 142 u. k., jako okoliczność obciążająca, może jednak dać podstawę do ustalenia szczególnych obowiązków względem zabitego. O. z 26/12 1919 Kr. 508/19 OSP. II 90.

Przyczyna nieważności z L. 12 § 344 zachodzi, jeżeli Trybunał stosując § 260 lit. a u. k. za przekroczenie z § 477 u. k. odrazu orzekł tylko karę aresztu, podczas gdy należało najpierw wymierzyć zagrożoną w ustawie grzywnę i tę dopiero zamienić na areszt—przekroczył więc na niekorzyść oskarżonego władzę karania. O. z 27/1 1921 Kr. 453, 720 T. II 172

Przyczyn nieważności od 3 do 6 nie można podnosić na korzyść oskarżonego, jeżeli jest niewątpliwie widoczne, że uchybienie formalne nie mogło mieć niekorzystnego wpływu na rozstrzygnięcie dla oskarżonego.

Na niekorzyść oskarżonego nie mogą być nigdy podniesione przyczyny pod 2 i 7 poszczególnione, zaś przyczyny pod 3 do 6 tylko wtedy, jeżeli jest rzeczą widoczną, że uchybienie formalne mogło wywrzeć na orzeczenie wpływ przynoszący uszczerbek oskarżeniu a nadto oskarżyciel sprzeciwiał się mu, żądał uchwały Trybunału i zaraz po odmowie lub ogłoszeniu tej uchwały zastrzegł sobie zażalenie nieważności.

§ 345. Odwołanie może być wniesione przy ograniczeniach w § 283 poszczególnionych i tylko z powodu orzeczenia o karze, jak i z powo-

du rozstrzygnięcia o roszczeniach prawno prywatnych.

§ 346. Prawo wniesienia odwołania i zażalenia nieważności, które mogą być też ze sobą połączone, postępowanie przy zgłoszeniu i wywodzie, przy wniesieniu wyvodu wzajemnego, jak i przy rozprawie i rozstrzygnięciu, stosuje się według przepisów, zawartych w §§ 282 do 291.

Zgłoszenie może nastąpić jeszcze przy rozprawie przed sądem przysięgłych, później należy je wnieść w sądzie pierwszej instancji, do którego należy i dalsze postępowanie o przedłożenie aktów sądowi kasacyjnemu, względnie Trybunałowi drugiej instancji.

§ 347. Jeżeli oskarżony sam nie oświadczył, że zamierza na własny koszt wysłać do rozprawy kasacyjnej obrońcę, wówczas należy mu wyznaczyć obrońcę z pośród obrońców zamieszkałych w siedzibie sądu Najwyższego.

§ 348. Jeżeli zachodzi jedna z przyczyn nieważności z § 344 L. 1 do 9, wówczas znieś Trybunał kasacyjny werdykt przysięgłych i oparty na nim wyrok i przekaże, o ile nie uniewinni oskarżonego z powodu w § 344 L. 7 wymienionego, sprawę do najbliższego posiedzenia sądów przysięgłych Trybunału przezeń wskazać się mającego, do ponownej rozprawy i wydania wyroku.

Jeżeli nie wszystkie części werdyktu dotknięte są powołaną przyczyną nieważności, a rozdzielenie jest możliwe, wówczas Trybunał kasacyjny pozostawi bez zmiany te części werdyktu i wyroku, które nie są dotknięte i poleci

Trybunałowi sądu przysięgłych, do którego sprawę przekaże, ażeby i te wziął za podstawę swego orzeczenia.

§ 349. Jeżeli zachodzi przyczyna nieważności w § 260 wyrażona, Trybunał kasacyjny przekaże sprawę do tego Trybunału sądu przysięgłych, w którym odbyła się rozprawa i poleca mu wydanie ponownego wyroku na podstawie werdyktu przysięgłych po odbyciu narady trzech sędziów, o ile możności tych samych, którzy tworzyli Trybunał sędziów przysięgłych.

§ 350. Jeżeli Trybunał kasacyjny stwierdzi, że wyrokiem Trybunału sędziów przysięgłych obrażono ustawę, lub ją mylnie zastosowano, (§ 344 L. 10 do 12), wówczas w zasadzie ma orzec co do rzeczy samej.

Jeżeli jednak werdyktem nie ustalono tych okoliczności faktycznych, które wypadaloby wziąć za podstawę wyroku, wówczas przekazuje sprawę do najbliższego posiedzenia sądu przysięgłych okręgu przezeń wskazać się mającego, a jeżeli przestępstwo nie należy już przy trafnem zastosowaniu ustawy do właściwości sądu przysięgłych, przekazuje sprawę właściwemu sądowi do ponownej rozprawy.

§ 351. Pogląd prawny, wyrażony w rozstrzygnięciu sądu kasacyjnego wiąże sądy niższe przy zarządzonej powtórzeniu rozprawy głównej.

Przeciw takiemu wyrokowi służą te same środki prawne, jak i przeciw pierwszemu wyrokowi.

ROZDZIAŁ XX.

O wznowieniu postępowania karnego i przywróceniu do pierwotnego stanu z powodu upływu kresu.**1. Wznowienie postępowania karnego.**

§ 352. Jeżeli postępowanie przeciw pewnej osobie zakończono zaniechaniem, uchyleniem oskarżenia, lub tegoż cofnięciem, przed rozprawą główną, może być uwzględnione żądanie prokuratora lub oskarżyciela prywatnego o wznowienie postępowania tylko wówczas, jeżeli karalność czynu nie zgasła jeszcze przez przedawnienie, i jeżeli dostarczono nowych środków dowodowych, które są zdolne uzasadnić przekonanie obwinionego o winie.

Izba radna rozstrzyga o uwzględnieniu takiego żądania po przeprowadzeniu dochodzeń uznanych jako potrzebne; przeciw uchwale można wnieść zażalenie do Trybunału drugiej instancji. Zażalenie należy wnieść w ciągu **dni ośmiu** po oznajmieniu uchwały w Trybunale pierwszej instancji.

Nigdy nie można dozwolnić wznowienia postępowania karnego na żądanie oskarżyciela prywatnego, który skargę swą cofnął.

(Zmiana terminu z trzech dni na osiem dni zarządzona została ust. z 20 lipca 1912 Nr 142 dz. u. P. art. 1 L. 5).

§ 353. Prawomocnie skazany może zażądać wznowienia postępowania karnego nawet po wykonaniu kary:

1. Jeżeli udowodniono, że jego skazanie spowodowało fałszerstwo dokumentu, albo fałszywe świadectwo, lub przekupstwo albo wreszcie inne przestępstwo trzeciej osoby.

2. Jeżeli zdoła dostarczyć nowych okoliczności lub środków dowodowych, które bądź same, bądź to w połączeniu z dowodami przedtem zebranymi są zdolne uzasadnić jego uniewinnienie, lub skazanie za czyn podpadający pod łagodniejszy przepis ustawy karnej; albo jeżeli

3. za ten sam czyn dwie lub więcej osób skazano różnymi wyrokami, a przy porównaniu ich jak i okoliczności za ich podstawę wziętych wynika z koniecznością niewinność jednej lub kilku z tych osób.

§ 354. Wniosek o wznowienie postępowania karnego na korzyść oskarżonego mogą uczynić nawet po jego śmierci wszystkie te osoby, któreby były uprawnione na jego korzyść wnieść zażalenie nieważności lub odwołania. Jeżeli prokurator poweźmie wiadomość o okoliczności, która może uzasadnić wniosek o dozwole nie wznowienia postępowania karnego (§ 353), wtedy jest obowiązany o niej zawiadomić oskarżonego, lub osobę do uczynienia takiego wniosku uprawnioną, albo też sam zgłosić wniosek o wznowienie.

§ 355. Prokurator, lub prywatny oskarżyciel mogą tylko o tyle czynić wnioski o wznowienie postępowania karnego z powodu czynu, od którego popełnienia oskarżony był uniewinniony prawomocnym wyrokiem, o ile nie zgasła jeszcze karalność czynu przez przedawnienie i albo:

1. wyrok spowodowany został przez fałszerstwo dokumentu, albo przez fałszywe zeznania, przekupstwo lub inny czyn karygodny oskarżonego, lub trzeciej osoby; albo

2. oskarżony później w sądzie lub poza sądem złożył przyznanie się do popełnienia czynu jemu zarzuconego, lub okazał się nowe okoliczności lub nowe dowody, które same dla siebie, lub w połączeniu z dowodami przedtem zebranymi są zdolne, uzasadnić przekonanie oskarżonego o jego winie,

§ 356. Prokurator może uczynić wniosek o zezwolenie na wznowienie postępowania karnego w celu, ażeby spowodować, aby czyn, którego winnym uznano oskarżonego, oceniono podług surowszej ustawy karnej, tylko pod warunkami wspomnianymi w § 355, a oprócz tego tylko wówczas,

1. jeżeli zbrodnia istotnie dokonana, zagrożona jest karą śmierci lub dożywotniego więzienia, podczas gdy według wymiaru kary wziętego za podstawę wyroku, można było nałożyć karę tylko czasową, albo jeżeli

2. należałoby nałożyć karę najmniej 10 letniego więzienia, podczas gdy wyznaczono karę wedle wymiaru, który nie przekracza lat pięciu; albo jeżeli

3. czyn przedstawia się jako zbrodnia, podczas gdy oskarżonego skazano tylko za występki lub za przestępstwo, którego osądzenie przekazane jest sądowi powiatowemu.

§ 357. Wniosek o wznowienie postępowania karnego uczynić należy w Trybunale pierwszej instancji, w którym się toczyło. Jeżeli czyn, któ-

ry stanowi zbrodnię osądzono w sądzie powiatowym, należy wniosek złożyć w Trybunale pierwszej instancji, w którego okręgu ów sąd powiatowy się znajduje.

(Ustawa z 16 lipca 1920 Nr 76 poz. 453 Art. 1 L. 27)
Sędzia śledczy zbada okoliczności faktyczne, na których opiera się wniosek. Następnie należy przesłuchać w przypadku, przewidzianym w § 353, oskarżyciela, w przypadkach zaś, przewidzianych w §§ 355 i 356, obwinionego. O dopuszczalności wznowienia orzekła Trybunał pierwszej instancji na posiedzeniu niejawnem.

Przeciw takiej uchwale służy tylko zażalenie do Trybunału drugiej instancji. Należy je wnieść w przeciągu **ośmiu dni** w Trybunale pierwszej instancji (ust. z 20 lipca 1912 Nr 142 dz. u. p.).

Jeżeli Trybunał drugiej instancji uchwali wznowienie postępowania, wówczas władny jest wyznaczyć też inny Trybunał do przeprowadzenia śledztwa.

§ 358. Przez uchwałę, pozwalającą wznowienie postępowania karnego uznaje się wyrok poprzedni o tyle za zniesiony, o ile dotyczy przestępstwa, z powodu którego zezwolono na wznowienie postępowania karnego. Skutki ustawowe skazania w pierwszym orzeczeniu wypowiedziane trwają na razie i nadal, a należy je tylko o tyle uważać za zniesione, gdy i o ile z mocy ponownego orzeczenia nie powinny także być stosowane.

W czasie trwania wznowionego postępowania jest egzekucja orzeczenia zawartego w pierwszym orzeczeniu o roszczeniach prawno-prywatnych dopuszczalna tylko do zabezpieczenia.

(Zob. §§ 42 i 371 ord. egz.).

§ 359. Sprawa powraca wskutek dozwoleń wznowienia postępowania karnego w zasadzie (§ 360) w stan śledztwa wstępnego. Należy je przeprowadzić i uzupełnić wedle orzeczenia dozwalającego wznowienie i w miarę nowych dokumentów. Przepisy obowiązujące względem zaniechania śledztwa wstępnego i postawienia w stan oskarżenia mają i tu zastosowanie. Jeżeli wskutek tego zakończone będzie postępowanie bez rozprawy głównej, ma obwiniony prawo żądać publicznego ogłoszenia zaniechania lub orzeczenia, mocą którego uchylono ostatecznie oskarżenie. Orzeczenia te mają ten sam skutek, jak orzeczenie uniewinniające oskarżonego.

Jeżeli zaś ma się odbyć ponowna rozprawa, wtedy należy o niej zawiadomić też stronę interesowaną prywatną, należy odczytać z aktów zeznania tych świadków, znawców lub współwinnych, którzy już nie mogą być przesłuchani, a w końcu należy też wydać nowy wyrok.

Jeżeli mocą wyroku tego będzie oskarżony skazany, wówczas należy przy wymiarze kary uwzględnić karę już odcierpianą (§§ 265 i 339).

Jeżeli wznowienie postępowania karnego dozwolono tylko na korzyść oskarżonego, wtedy nie może wyrokiem nowym nałożona być nań kara surowsza, niż ta, na jaką skazano go poprzednim wyrokiem.

Przeciw temu nowemu wyrokowi służą mu te same środki prawne, co przeciw każdemu innemu wyrokowi.

§ 360. Sąd, który uznaje jako dopuszczalne wznowienie postępowania karnego na korzyść

oskarżonego, może, o ile oskarżyciel z tem się zgadza, natychmiast wydać wyrok, którym oskarżonego się uwalnia i uwzględnia się jego wniosek o zastosowanie łagodniejszego przepisu o wymiarze kary.

Przeciw takiemu orzeczeniu niema żadnego środka prawnego.

Uniewinniony może żądać publicznego ogłoszenia takiego orzeczenia.

§ 361. Prośba skazanego o dozwole nie wznowienia postępowania karnego nie wstrzymuje wykonania kary, chyba, że Trybunał rozstrzygający o wznowieniu po wysłuchaniu oskarżyciela w miarę okoliczności danego wypadku uzna za stosowne wstrzymać wykonanie kary.

Jeżeli orzeczono prawomocnie wznowienie, wówczas ma być wykonanie kary natychmiast wstrzymane (§ 358) i co do uwięzienia obwinionego wedle przepisów rozdziału XIV postanowione.

§ 362. Trybunał kasacyjny jest władny po wysłuchaniu prokuratora w drodze nadzwyczajnej i nie będąc wiązany warunkami w § 353 przewidzianymi zarządzić wznowienie postępowania karnego na korzyść oskarżonego skazanego za zbrodnię lub występki, jeżeli:

1. Podczas wstępnej narady co do zażalenia nieważności, lub po publicznej rozprawie z powodu tegoż, lub

2. przy naradzie nad opinią w myśl § 341 wydać się mającą, lub wreszcie,

3. przy badaniu aktów na szczególny wniosek prokuratora przy sądzie Najwyższym —

okażą się ważne wątpliwości co do prawdziwości tych faktycznych okoliczności, które stanowią podstawę wyroku, a których nie uchyla także dochodzenia przez Trybunał kasacyjny możliwie zarządzone.

W takich przypadkach władny jest Trybunał kasacyjny także i natychmiast wydać wyrok ponowny, mocą którego uwalnia się oskarżonego, lub zastosowuje do niego łagodniejszy wymiar kary (§ 360 ust. 3), atoli potrzeba jest do tego jednomyślność i zgoda prokuratora przy sądzie Najwyższym.

Wnioski stron prywatnych, zmierzające do spowodowania jednej z uchwał poprzednio omówionych, mają sądy, do których je wniosiono odrzucić, nie mogą być też one przedmiotem omawiania w ustnej rozprawie.

Co do wznowienia postępowania karnego dozwolonego przez Sąd kasacyjny mają zastosowanie §§ 358 i 359.

Orzeczenie o wstrzymaniu wykonania kary i o przekazaniu dalszego postępowania sądowi innego okręgu służy tylko sądowi kasacyjnemu.

Praktyczny przypadek zastosowania § 362. O. z 27 maja 1921, Kr. 241/21. OSP. I. 168.

§ 363. Postępowanie karne można wdrożyć i dalej prowadzić niezależnie od warunków i formalności wznowienia podług ogólnych przepisów i przez sąd wedle tychże właściwy:

1. Jeżeli dochodzenia zaniechano przedtem, zanim pewna oznaczona osoba była uważana jako obwiniona;

2. jeżeli oskarżyciel prywatny do jej wnie-

sienia jeszcze uprawniony ją wniesie, a w postępowaniu nastąpiło zaniechanie, lub wydano wyrok uwalniający tylko dlatego, że nie było wymaganego w ustawie żądania strony;

(Ustawa z 16 lipca 1920 Nr 67 poz. 453):

Jeżeli prokurator w przypadkach przewidzianych w ustępie 2 § 34 odstępuje od ścigania, albo składając oświadczenie według § 56 ust. 3, zastrzegł sobie późniejsze ściganie, a nie upłynęło więcej niż dwa miesiące od chwili, kiedy sąd pierwszej instancji orzekł w sprawie głównej; jeżeli przy ukończeniu postępowania karnego o zbrodnie lub występki zastrzeżono oskarżycielowi ściganie z powodu innych czynów karygodnych, albo dopiero później wyjdą na jaw poszlaki innego czynu karygodnego, przedtem popełnionego.

4. Jeżeli sąd powiatowy błędnie stosując ustawę, uważał za podpadający swemu osądzeniu czyn, który stanowi zbrodnie, jeżeli jednak od wydania orzeczenia sądu powiatowego nie upłynęło więcej jak sześć miesięcy, a gdy chodzi o zbrodnie podlegającą sądeniu przez sądy przysięgłych, nie więcej, jak dwanaście miesięcy.

(Ustawa z 16 lipca 1920 Nr 67 poz. 453 art. 1 L. 28b):

W przypadku L. 4 przełożony nad sądem powiatowym Trybunał pierwszej instancji zniesie na wniosek prokuratora wyrok i zarządzi wdrożenie postępowania według ustawy.

Jeżeli po prawomocnem ukończeniu postępowania karnego wyjdzie na jaw, że obwiniony w czasie, kiedy zapadło rozstrzygnięcie, podlegał sądom wojskowym, a ściganie przed sądem wojskowym jest jeszcze dopuszczalne, sąd, który orzekał w ostatniej instancji, a jeżeli sądem tym jest sąd powiatowy, przełożony nad nim Trybunał pierwszej instancji, zniesie z urzędu rozstrzygnięcie i odstąpi sprawę sądowi wojskowemu.

Nieprawomocny jeszcze wyrok wydany w zwykłym postępowaniu trybunalskiem, skazujący oskar-

zonego za czyny, podlegające wojskowemu sądownictwu karnemu, może być uchylony wskutek zazalenia nieważności w obronie ustawy. (O. z 25 stycznia 1924, Kr. 51/23. OSP. III 291).

II. O przywróceniu do pierwotnego stanu z powodu upływu terminu.

§ 364. Sąd powołany do rozstrzygnięcia środków prawnych może zezwolić obwinionemu na przywrócenie do pierwotnego stanu w razie zaniedbania terminu do zgłoszenia środka prawnego przeciw wyrokowi, jeżeli obwiniony:

1. zdoła udowodnić, że nie mógł terminu dopełnić wskutek okoliczności nieuchronnych bez jego winy, jak i winy jego zastępcy.

2. jeżeli w ciągu dni trzech od ustania przeszkody prosi o przywrócenie terminu do pierwotnego stanu,

3. jeżeli zgłasza zarazem środek prawny.

Prośbę należy wnieść w tym sądzie, w którym środek prawny miał być zgłoszony. Sąd ten udziela ją razem ze zgłoszeniem oskarżycielowi do oświadczenia i wniesienia wyводу wzajemnego, poczem przedkłada po upływie terminu do wniesienia tegoż akta sądowi powołanemu do rozstrzygnięcia środka prawnego, który w razie dozwolenia na przywrócenie do pierwotnego stanu, orzeka natychmiast w sprawie głównej.

Przeciw odmowie przywrócenia do pierwotnego stanu nie ma środka prawnego.

Prośba nie wstrzymuje wykonania, jak długo nie zezwolono przywrócenia do pierwotnego

stanu, chyba, że sąd, w którym ją wniesiono stosownie do okoliczności uzna za stosowne zarządzić zwłokę wykonania.

ROZDZIAŁ XXI.

O orzeczeniach i zarządzeniach sądu karnego o roszczeniach prawno-prywatnych.

§ 365. Szkodę wynikłą z przestępstwa i inne uboczne okoliczności ważne ze względu na skutki prawa prywatnego, należy z urzędu uwzględniać. Poszkodowanego należy uwiadomić o postępowaniu karnem w toku będącem. jeżeli zachodzi wątpliwość, czy ma on o niem wiadomość, ażeby mógł uczynić użytek z swego prawa przyłączenia się do postępowania karnego.

W razie przyłączenia się, pozostawia się stronie interesowanej prywatnej lub jeżeliby sama nie była uprawniona się zastępować, jej zastępcy ustawowemu, wywód i wykazanie swych roszczeń. Obwinionego należy przesłuchać w tym kierunku i przeprowadzić potrzebne dochodzenia. Strona interesowana prywatna może zrzec się każdego czasu dochodzenia swych roszczeń a nawet przy rozprawie głównej.

§ 366. Jeżeli obwinionego nie skazano, należy stronę interesowaną prywatną każdego czasu odesłać z jej roszczeniami odszkodowawczemi na zwykłą drogę prawa.

Jeżeli zaś obwinionego skazano, wtedy ma Trybunał w zasadzie orzec zarazem o roszcze-

niach prawno-prywatnych. Jeżeli sąd uważa, że wyniki postępowania karnego nie wystarczają, aby na ich podstawie dokładnie ocenić roszczone wynagrodzenie, odeśle stronę interesowaną prywatną na drogę sporu cywilnego. Przeciw temu przekazaniu niema środka prawnego.

§ 367. Jeżeli znaleziono rzecz jaką między rzeczami oskarżonego, jednego z współwinnych, lub uczestników przestępstwa, albo wreszcie na takim miejscu, gdzie ją te osoby złożyły lub oddały tylko do przechowania, o której sąd się przekona, że należy ona do strony interesowanej prywatnej, wówczas zarządzi Trybunał, że zwrot jej dokonany będzie po prawomocności wyroku. Za wyraźną zgodą obwinionego, może jednak być zaraz zwrócona.

Taki zwrot rzeczy poszkodowanemu zabranej może być także przed rozprawą główną zarządzony przez sędziego śledczego za zgodą oskarżyciela i obwinionego, jeżeli jej przechowywanie nie jest potrzebne do przekonania o winie obwinionego, współwinnego lub uczestnika.

Skarb państwa odpowiada za lica czynu wzięte w przechowanie sądowe. (O. z 20 września 1921, Bc. 1/21. OSP. II 31).

§ 368. Jeżeli rzecz zabrana dostała się do rąk trzeciego, który nie brał udziału w przestępstwie, w sposób ważnie przenoszący własność, lub jako zastaw, albo jeżeli własność rzeczy jest sporna pomiędzy więcej osobami poszkodowanymi, lub wreszcie jeżeli poszkodowany nie zdoła prawa swego natychmiast dostatecznie wykazać, wówczas należy żądanie

o wydanie rzeczy odesłać na zwykłą drogę prawa cywilnego.

§ 369. Jeżeli rzecz poszkodowanemu zabrana nie może już być zwrócona, tudzież we wszystkich przypadkach, w których nie chodzi o zwrot rzeczy, lecz o zwrot zrządzonej szkody, lub utraconego zarobku, lub wreszcie o zadośćuczynienie z powodu wyrządzonej obrazy czci (§1323 uc.) należy w wyroku orzec o odszkodowaniu lub zadośćuczynieniu, o ile kwota, jak i osoba, której się ono należy, może być dokładnie oznaczona.

Przyznanie odszkodowania spadkobiercom bez indywidualnego ich określenia i podania szczegółowych zasad roszczenia nie odpowiada wymogom § 369. (O. z 20 czerwca 1922, Kr. 184/22. OSP. II 354).

Jeżeli z przeprowadzonych dochodzeń okażą się powody dla domniemania, że poszkodowany swoją szkodę podał za wysoko, wówczas może sąd po rozważeniu wszystkich okoliczności, a w każdym razie po oszacowaniu przez rzeczoznawców, ją umiarkować.

§ 370. W szczególności powinien sąd karny w przypadkach skazania z powodu zbrodni zdrady stanu, buntu, lub rozruchów orzec także o wynagrodzeniu szkody, którą skarb publiczny lub osoby prywatne roszczą sobie do skazanego.

Do szkody z tych zbrodni powstałych policzyć należy nie tylko wszystkie uszkodzenia bezpośrednio lub pośrednio zrządzone, lecz także wszelkie koszty poniesione celem stłumienia zbrodniczego przedsięwzięcia lub celem przywrócenia porządku i bezpieczeństwa.

§ 371. Jeżeli z winy oskarżonego wynika całkowita lub częściowa nieważność czynności prawnej z nim zawartej, lub stosunku prawnego, należy w wyroku karnym także orzec o tem i o wynikających stąd skutkach prawnych.

Tylko w razie jeżeli chodzi o nieważność małżeństwa, zastrzega się orzeczenie o tem właściwemu sądowi cywilnemu (§ 5 pk.).

Sąd karny może w wypadkach zbrodni dwużeństwa z § 206 sam przyjąć ważność pierwszego małżeństwa, jeżeli nieważność jego może być dochodzoną tylko na żądanie strony pokrzywdzonej, a ta oświadcza, że chce pozostać nadal w związku małżeńskim z oskarżonym. (O. z 15 marca 1922, Kr. 144/21. OSP. I 475).

§ 372. Stronie interesowanej prywatnej wolno udać się na zwykłą drogę sporu, jeżeli nie chce poprzestać na przyznaniem jej przez sąd karny odszkodowaniu.

§ 373. Skoro orzeczenie sądu karnego o roszczeniach prawno-prywatnych urosnie w moc prawną, jest każdy interesowany uprawniony żądać od sądu, który orzekał w I instancji, potwierdzenia prawomocności orzeczenia na wyroku, a orzeczenie takie ma ten skutek, że tegoż egzekucji można domagać się wprost w sądzie cywilnym.

§ 374. Zmiany prawomocnego orzeczenia karnego sądu o roszczeniach prawno-prywatnych z powodu odnalezienia nowych środków dowodowych jak i uchylenia wykonania tychże z powodu później zaszłej okoliczności może domagać się skazany i tegoż prawonabywcy poza przypadkiem wznowienia postępowania karnego z innych powodów tylko od sądu cywilnego

§ 375. Jeżeli u obwinionego znaleziono rzecz wedle wszelkiego prawdopodobieństwa cudzą, której właściciela nie może lub nie chce wymienić, a nikt nie zgłosił się w terminie stosownym w tym celu oznaczonym z roszczeniem o własność, sędzia śledczy ma ułożyć opis tej rzeczy w taki sposób, by właściciel mógł na tej podstawie ją rozpoznać, by jednak zamieszczano niektóre istotne jej znamiona od innych ją odróżniające, aby zastrzedz właścicielowi ich oznaczenie, jako dowód jego uprawnień.

§ 376. Takie opisanie należy w tych miejscowościach, w których przebywał obwiniony, lub w których popełnił przestępstwa ogłosić edyktem publicznym. W tym edykcie należy wezwać właściciela, ażeby się zgłosił w przeciągu roku od czasu zamieszczenia po raz trzeci edyktu w pismach publicznych i wykazał swoje prawo własności.

Znalezienie rzeczy, których wartość nie doięga kwoty 25 złr. i których osobne niezwłoczne ogłoszenie nie jest potrzebne z innego powodu, może być ogłaszane od czasu do czasu w edyktach zbiorowych.

§ 377. Jeżeli obca rzecz jest takiego rodzaju, że nie da się rok cały bez obawy zepsucia przechowywać, lub jeżeli przechowanie jej byłoby połączone z wydatkami, powinien prokurator spowodować jej sprzedaż w drodze publicznego przetargu. Cena kupna ma być w sądzie złożona. Zarazem należy dołączyć do aktów dokładny opis każdego sprzedanego przedmiotu przy oznaczeniu kupującego i ceny kupna.

§ 378. Jeżeli w ciągu edyktem oznaczonego terminu nikt nie wykaże swych praw do opisanych rzeczy, należy je albo ich wartość uzyskaną drogą przetargu, w razie jeżeli z powodu nagłości ją sprzedano, wydać obwinionemu na jego żądanie, o ile uchwałą właściwego sądu pierwszej instancji nie orzeczono, że prawność posiadania obwinionego nie jest wiarygodna. Przeciw takim uchwałam nie ma środka prawnego.

Uznanie przez sąd karny, że prawność posiadania przedmiotu, odebranego osobie podejrzanej o czyn karygodny, nie jest wiarygodna, zmusza tę ostatnią do wykazania tytułu i dobrej wiary nabycia, jeżeli rzecz tę chce z depozytu sądowego podjąć. (O. z 8 października 1920, Bc. 3/20. OSP. II 30).

§ 379. Przedmioty, które nie będą wydane obwinionemu, mają być sprzedane w sposób w § 377 przepisany, a cenę kupna należy złożyć w kasie rządowej. Uprawnionemu wolno jednak, roszczeń swych do ceny kupna przeciw skarbowi państwa dochodzić w ciągu trzydziestu lat od czasu zamieszczenia po raz trzeci edyktu w pismach publicznych.

Przyznane w § 379 uprawnionemu prawo skargi wyklucza dochodzenie roszczenia w drodze syndykackiej. (O. z 20 września 1921, Bc. 1/21. OSP. II 31).
(Ustawa z 16 lipca 1920 Nr 67 dz. u. Rzpltej P. poz. 453 art. 1 L. 29): **Przedmioty, będące własnością oskarżonego, za pomocą których wykonał przestępstwo, będą uznane za przepadłe.**

ROZDZIAŁ XXIII.

O kosztach postępowania karnego.

§ 382. Wszystkie dochodzenia w sprawach karnych, bez względu na to, przez którą wła-

dzę przedsięwzięte i wszelkie do nich odnoszące się podania stron, są wolne od należytości i pocztowego. Podwozy wolne są od opłaty mostowego i drogowego przy takich jazdach.

(Zob. art. 23 ustawy z 3 czerwca 1924, poz. 584 DURP. o poczcie, telegrafii i telefonii).

Jeżeli obwinionych odstawia się wozem, wówczas mają obowiązek gminy dostarczyć potrzebnych podwozów i mogą żądać wynagrodzenia podług przepisów o podwozach.

§ 381. Do kosztów postępowania karnego, do których zwrotu może być obwiniony zobowiązany, należą:

1. Wydatki na doręczenia, wezwania, i na posłańców,

2. kosztą dostawienia, straży i transportu obwinionego lub innych osób,

3. należytości świadków, znawców i tłumaczy,

4. należytości obrońców i innych zastępców stron,

5. kosztą żywienia obwinionego podczas uwięzienia śledczego,

6. kosztą podróży i djet osób sądowych i prokuratorów, jak i kosztą podróży przysięgłych, w końcu,

7. kosztą wykonania wyroku karnego.

Kosztą te za wyjątkiem kosztów pod 4) oznaczonych zalicza państwo z zastrzeżeniem ich zwrotu wedle przepisów §§ 389—391.

§ 382. Należytości sług sądowych i ich pomocników za doręczenia, wezwania, posyłki, za doprowadzenie, straż lub transportowanie obwinionego, albo innych osób, następnie dniowe

żandarmów, których użyto do doprowadzenia lub eskorty, normuje się osobnemi rozporządzeniami.

§ 383.

(W brzmieniu ustawy z 16 lipca 1920 Nr 67 dz. u. Rzpltej P. poz. 453 L. 30): Świadcowi należy się zwrot kosztów koniecznych, wywołanych podróżą do miejsca przesłuchania, pobytu tamże i podróżą powrotną. Odszkodowania za stratę czasu może świadek żądać tylko wtedy, gdy strata ta przyprawia go o dotkliwy uszczerbek w jego zarobku codziennym. Przyznania należności świadek musi żądać, pod jej utratą, w ciągu 24 godzin po wysłuchaniu, na co należy zwrócić uwagę świadka w wezwaniu.

Wynagrodzenie wymierza się na podstawie taryf. Oznaczenie należności i wydanie zarządzeń co do jej wypłaty należy do tego urzędnika sądu, któremu te czynności poruczono. Stronom oraz świadkowi wolno przeglądać oznaczenie należności. Tak strony, jak i świadek mogą w ciągu trzech dni po zawiadomieniu ich o oznaczeniu należności żądać rozstrzygnięcia sądu; od rozstrzygnięcia tego niema dalszego środka prawnego. Należność winno się wypłacić świadkowi w miarę możliwości zaraz po przesłuchaniu, gdyby zaś to było niemożliwe, przesłać mu ją bezpłatnie. Oskarżyciel prywatny nie ma prawa żądać przyznania wynagrodzenia, jakie należy się świadkowi, inni poszkodowani mają to prawo tylko wtedy, gdy ich wezwano celem przesłuchania jako świadków. Sposób wynagrodzenia osób wojskowych, pozostających w czynnej służbie, które stają jako świadkowie przed sądem karnym, znajdującym się poza ich miejscem służbowem, określają osobne przepisy.

§ 384.

Znawcy, ustanowieni w tym charakterze stale przy sądzie i pobierający za to wynagrodzenie, mogą domagać się tylko zwrotu poniesionych i należycie wykazanych wydatków. Inni znawcy mają nadto prawo do odszkodowania za stratę czasu i do wynagrodzenia za skuteczną pracę. Przyznania należności znawca

musi żądać, pod jej utratą, w ciągu dni 8 po wydaniu opinii, na co należy zwrócić uwagę znawcy w wezwaniu. Wynagrodzenie oznacza się na podstawie taryf, a jeżeli czynności znawcy nie dadzą się podciągnąć pod taryfę, według uznania przy uwzględnieniu nakładu i jakości pracy, tudzież wynagrodzenia taryfowego za podobne czynności. Oznaczenie wynagrodzenia i zarządzenie wypłaty należy do sądu pierwszej instancji. Wynagrodzenie należy wypłacić znawcy wedle możliwości zaraz po złożeniu opinii, lub przesłać bezpłatnie.

Od uchwały w przedmiocie oznaczenia należności znawcy przysługuje tak stronom, jak znawcy zażalenie do sądu odwoławczego, które należy wniesić w ciągu dni 8 w sądzie pierwszej instancji.

§ 385.

Przepisy o wynagrodzeniu znawców należy stosować odpowiednio do oznaczania i wypłaty należności tłumaczy. Jeżeli do tłumaczeń, lub przesłuchań sądowych powołuje się urzędników, ustanowionych przy sądzie, lub tłumaczy zaprzysiężonych, ustanowionych za wynagrodzeniem stałym, to spełniają oni czynności te bezpłatnie i mogą żądać tylko zwrotu wydatków, poniesionych w gotówce.

§ 386.

Do oznaczenia kosztów podróży i pobytu znawców i tłumaczy, pozostających w służbie publicznej, stosują się ogólne przepisy, istniejące dla osób, będących w służbie publicznej.

§ 387. Koszta wyżywienia obwinionego podczas aresztu śledczego obejmują wydatki za wikt, posłanie, opał, światło potrzebne dostarczenie bielizny i jej pranie, ubranie i możliwe koszta słabości jak i połogu.

Co do tych ostatnich będą poszczególnym uwięzionym policzone wydatki dla nich rzeczywiście wyłożone, co do wszystkich innych kosztów utrzymania ma co roku Trybunał drugiej

instancji dla swego okręgu a przy bardzo znacznych zmianach cen i częściej, ustalić dla każdego uwięzionego dziennie pewną kwotę, w jakiej wynagrodzenie tych kosztów ma nastąpić, o ile uwięziony nie utrzymywał się własnym kosztem.

Jeżeli w różnych miejscowościach, w których znajdują się sądy karne zachodzą wielkie różnice w cenach środków żywności, może kwota je oznaczająca różnie być ustalona dla sądów w okręgu tegoż samego Trybunału drugiej instancji położonych.

§ 388. Koszta wykonania wyroku karnego należące się do zwrotu od skazanego obejmują co do kar na wolności nie tylko wydatki łożone za żywienie (§387), lecz nadto ową część kosztów straży i zarządu miejsca kary, która wypada na każdego uwięzionego. Wymiar tych kosztów unormowany będzie osobnemi rozporządzeniami.

Koszta wykonania innej kary będą ustalone od wypadku do wypadku.

§ 389. Jeżeli uznano wyrokiem oskarżonego winnym przestępstwa, należy zarazem w wyroku orzec, że ma on zwrócić koszta postępowania karnego.

Jednakże ma Trybunał w tym przypadku, gdy postępowanie odnosiło się do kilku przestępstw, wyłączyć te koszta, które odnoszą się do czynów, za które oskarżonego uwolniono.

Obowiązek zwrotu kosztów dotyczy tylko osoby samego skazanego prawomocnie, a jeżeli zmarł po zasądzonej prawomocności wyroku, jego spuścizny, lecz nigdy osoby trzeciej, któ-

raby wedle ustawy, lub z mocy wziętego na się obowiązku, miała starać się o jego utrzymanie. Z pomiędzy kilku współwinnych ma być każdy z nich zobowiązany do zwrotu tych kosztów, które powstały przez jego żywienie w więzieniu śledczym, jego obronę, wykonanie kary, lub przez szczególne okoliczności tylko do niego się odnoszące lub przez jego szczególną winę powstałe. Do zapłaty wszystkich innych kosztów postępowania karnego należy skazać wszystkich współsprawców i uczestników do niepodzielnej ręki, o ile Trybunał nie będzie miał szczególnych powodów orzec o ograniczeniu tego obowiązku.

§ 390. Jeżeli postępowanie karne kończy się inaczej, jak przez wydanie skazującego wyroku, ma w zasadzie państwo ponieść kosztą. O ile jednak postępowanie przeprowadzono tylko na żądanie prywatnego oskarżyciela, lub wedle § 48 tylko na żądanie strony interesowej prywatnej, należy uchwałą sądu nałożyć im zwrot wszystkich kosztów, powstałych wskutek ich działania.

Za te kosztą, szczególne, które powstały wskutek podniesienia zwykłego środka prawnego, lub wskutek żądania wznowienia postępowania karnego, odpowiada ten, kto wniósł środek prawny, lub zgłosił żądanie rzeczowe, o ile pierwszy pozostał bez skutku, lub ostatniego odmówiono.

Prokuratura nie może być nigdy skazaną na zwrot kosztów.

Jeżeli wreszcie postępowanie karne spowo-

dowało świadomie fałszywe doniesienie, ma donosiciel zwrócić kosztą.

§ 391. Koszta postępowania karnego należy jednak tylko o tyle ściągnąć od skazanego, o ile on wedle uznania sądu ani nie będzie przez to zagrożony w swej możności wyżywienia się, ani też w wykonywaniu tych obowiązków, które wynikają z obowiązku zwrotu szkody, spowodowanej przestępstwem, lub z obowiązku wyżywienia jego rodziny.

Osoby, dla których wpływają raty alimentacyjne w czasie ich uwięzienia, mają z tychże pokryć kosztą z ich żywieniem podczas uwięzienia połączone.

Orzeczenie o ściągalności kosztów ma, o ile to możebne, zapaść zaraz przy wydaniu wyroku.

§ 392. W tych przypadkach, w których zażalenie o kosztach nie może być wniesione razem z środkiem prawnym przeciw wyrokowi, wolno każdemu, kto uciążony się czuje orzeczeniem lub zarządzeniem sądu co do kosztów żalić się na nie, w szczególności u sądu Trybunału drugiej instancji.

Takie zażalenia należy wnieść w sądzie, który orzekał w pierwszej instancji, najpóźniej w dniach 14, a ten ma przedłożyć Trybunałowi drugiej instancji, który o nich ostatecznie rozstrzyga.

§ 393. Kto używa w postępowaniu karnem zastępcy, ma w zasadzie zapłacić kosztą z tem zastępstwem połączone, a to i w tym razie, gdy mu zastępcę takiego ustanowiono z urzędu.

Jeżeli oskarżonemu przydano zastępcę ubo-

gich, należy temuż na jego żądanie zwrócić i to ze skarbu państwa gotowe wydatki potrzebne i istotnie wyłożone.

W tych wypadkach, w których obwinionemu, prywatnemu oskarżycielowi, stronie interesowanej prywatnej (§ 48), albo temu, kto świadomie fałszywie uczynił doniesienie, nałożono obowiązek zwrotu kosztów postępowania karnego, mają oni zwrócić też koszta obrony i zastępstwa.

Zazalenie od orzeczeń o kosztach zastępstwa prawnego nie jest przedmiotem rozpatrywania Sądu Najwyższego, należy natomiast zawsze do sądu apelacyjnego, któremu je do załatwienia przesłać się powinno. O. z 20 czerwca 1922, Kr. 184/22. OSP II. 354.

§ 394. Jeżeli zastępcy strony należy się wynagrodzenie, wówczas pozostawia się oznaczenie tegoż tak w razie, jeśli sobie obwiniony, prywatny oskarżyciel lub strona interesowana prywatna sama go wybrała, jak i w tym razie, jeżeli oskarżonemu w sądzie wyznaczono obrońcę, dobrowolnemu porozumieniu się między zastępcą a obowiązującym do zapłaty.

§ 395. W razie jeżeli między stroną a jej zastępcą co do należytości za zastępstwo nie przyjdzie do porozumienia, wolno każdej stronie w tym sądzie, który powołany był do rozstrzygnięcia w pierwszej instancji, prosić o oznaczenie tych należności, tak w razie jeżeli przestępstwo odnosiło się do postępowania przygotowawczego, jak i do rozprawy głównej lub do ułożenia pism. Na taką prośbę należy przesłuchać stronę przeciwną.

Przy wymiarze tych należności nie są Trybunały wiązane żadną kwotą, natomiast mają ocenić istotną zasługę zastępcy, dlatego uwzględnić użyty czas, nakład pracy i wydatki łożone na wystaranie się o środki dowodowe i same zastępstwo.

Przeciw oznaczeniu należności przez sąd pierwszej instancji służy obydwu stronom od czasu doręczenia im uchwały w dniach 14 zażalenie do Trybunału drugiej instancji, który o tem ostatecznie rozstrzyga.

Tak samo postąpić należy, jeżeli nie osiągnięto porozumienia co do zwrotu kosztów w myśl § 393 ust. 3.

ROZDZIAŁ XXIII.

O wykonaniu wyroku.

§ 396. Każdy wyrokiem uwolniony oskarżony ma być wypuszczony na wolność, jeżeli był uwięziony zaraz po ogłoszeniu wyroku, chyba, że wniesienie środka prawnego ze skutkiem zawieszającym, albo inne przyczyny ustawowe czynią jego dalsze zatrzymanie potrzebnem.

§ 397. Każdy wyrok karny ma być bezwzględnie wykonany o ile nie przeszkadza temu jaka ustawowa przeszkoda w szczególności wniesiony w czas środek prawny, któremu ustawa przypisuje skutek zawieszający (§ 284 ust. 3, §294 i § 346). Jeżeli zgłoszono środek prawny na korzyść uwięzionego oskarżonego przez takie osoby, które przeciw jego woli nie są do

tego uprawnione, należy oskarżonego o teni uwiadomić i pouczyć go o odroczeniu wykonania kary, jakie wskutek tego spowodowane zostało. To sami odnosi się do wypadku, jeżeli jest wątpliwe, czy uwięziony oskarżony zgodził się na środek prawny wniesiony przez jego obrońcę. Wykonanie wyroku karnego zarządzi przełożony tego sądu, który orzekł co do rzeczy samej w pierwszej instancji, o ile w tej ustawie nie jest inaczej postanowione (§§ 402, 405, ust. 2, 407 do 409).

§ 398. Jeżeli skazany na karę śmierci, lub karę utraty wolności jest w czasie, gdy wyrok ma być wykonany, chory na umyśle, lub ciężko chory, lub skazaną jest brzemienna, ma być wykonanie tak długo wstrzymane, aż ten stan przeminie. Tylko wówczas może być zarządzone wykonanie kary utraty wolności przeciw osobie brzemiennej, gdyby jej przytrzymanie w areszcie, trwające aż do jej rozwiązania, było dla niej uciążliwsze, aniżeli kara, na którą ją skazano.

§ 399. Wyrok karny przeciw osobie piastującej urząd publiczny, lub godność publiczną, ma być skoro tylko stał się prawomocny, podany do wiadomości bezpośredniego tegoż przełożonego.

§ 400. (Ustawa z 11 lipca 1913 Nr 143 dz. u. p.).

Art. II. Czas, który oskarżony przebył w areszcie śledczym od chwili ogłoszenia mu wyroku pierwszej instancji, należy mu o tyle wliczyć do kary wolności i pieniężnej, o ile wstąpienie do kary odwlokło się wskutek okolicz-

ności od woli oskarżonego nie zawistych w szczególności wniesienie środka prawnego przez osoby, które były do tego uprawnione i wbrew jego woli. Wliczenie ma prócz tego nastąpić wówczas, gdy środek prawny wniesiony na korzyść skazanego miał chociażby w części wynik skuteczny.

Jeżeli oskarżony wniósł przeciw wyrokowi odwołanie z własnej woli, a nie odniosło ono żadnego skutku, to wliczenie do kary czasu, spędzonego w areszcie po ogłoszeniu zaskarżonego przezeń wyroku, sprzeciwia się postanowieniu § 400 p. k. (§ 466). O. z 28 września 1920, Kr. 614/20. OSP. II. 220.

§ 401. (Ustawa z 20 lipca 1912 Nr 142 dup. Art. 1 L. 6, 7).

Początek wykonania kary na wolności, która nie przewyższa jednego roku, może być na krótki czas odroczone, jeżeli przez natychmiastowe wykonanie kary zagrożony byłby zarobek skazanego, lub utrzymanie jego rodziny nie ponoszącej winy, lub odroczenie jest konieczne do uporządkowania stosunków rodzinnych.

Takiego odroczenia może udzielić Trybunał pierwszej instancji po wysłuchaniu prokuratora na czas najdłużej trzech miesięcy po prawomocności wyroku. Dłuższego odroczenia może dozwolić tylko Trybunał drugiej instancji z powodów szczególnie ważnych. Prośbę o takie odroczenie wykonania kary należy wnieść w sądzie pierwszej instancji, który przedłoży ją z własną opinią. Przyzwolenie może być połączone z świadczeniem zabezpieczenia (§ 193 ust. I).

Jeżeli przewodniczący i prokurator zgodzą

się na odroczenie, albo na przedłożenie z wnioskiem przyzwalającym je, nie potrzeba w tym razie powzięcia uchwały senatu.

Przeciw tym orzeczeniom nie ma środka prawnego.

Ustanowione zabezpieczenie należy uznać za przepadłe, jeżeli skazany z własnej winy nie wstąpi w czas na karę (§ 193 ust. 3).

§ 401a. Wykonania kary wolności nie wolno w zasadzie przerywać. Jeżeli wypadek śmierci, lub ważny i nagły interes familijny wymaga konieczności obecności skazanego nie na dłuższą karę pozbawienia wolności, niż na jeden rok, może Trybunał pierwszej instancji (§ 401) zezwolić na przerwanie kary najdłużej na dni ośm. Sąd może w każdym razie żądać zabezpieczenia, lub poczynić inne zarządzenia dla zabezpieczenia dalszego wykonania kary.

Jeżeli przewodniczący i prokurator zgadzają się na zezwolenie przerwy, nie potrzeba uchwały senatu.

Przeciw orzeczeniu nie ma środka prawnego.

§ 401b. Wykonanie kary nałożonej na osobę wojskową, o ile kara nie przewyższa sześciu miesięcy, należy odłożyć na żądanie właściwej władzy wojskowej, albo też przerwać, jeżeli skazany powołany został do pełnienia służby.

§ 402. Jeżeli skazanie powoduje wedle ustawy dla oskarżonego utratę szlachectwa, godności członka rad gminnych lub innych ciał powołanych do sprawowania spraw publicznych, lub utratę urzędu, służby, tytułów, zaszczytów i or-

derów, czasowej utraty prawa wyboru i wybieralności do rzeczonych godności gminnych, lub utratę innych praw i uprawnień, albo poborów z kas publicznych, należy udzielić odpis prawomocnego wyroku karnego także i tej władzy, do której należą zarządzenia w tej mierze potrzebne.

Jeżeli wskutek wyroku karnego uwięziona być musi osoba wymieniona w § 158, należy odpis orzeczenia w prawną moc urosłego bezwzględnie udzielić jej bezpośrednio przełożonemu (§ 83).

Prokurator ma starać się o przestrzeganie przepisów, dotyczących doniesień o zaszyłych skazaniach.

§ 403. Wykonanie wyroków śmierci odbywa się następnego poranka po dniu, w którym oznajmiono skazanemu, że kara będzie na nim wykonana z powodu braku ulaskawienia. To oznajmienie odbywa się w domu więziennym w obecności przewodniczącego, dwóch sędziów i prokuratora. Sąd karny ma baczyć na to, ażeby wykonanie wyroku nie wypadło na niedzielę lub święto, ani na dzień taki, który wedle wyznania skazanego jest świąteczny i ażeby nie było żadnej przeszkody w wykonaniu wyroku w dniu owym.

Po tem oznajmieniu ma sąd karny przysłać skazanemu duszpasterza jego wyznania, o ile sobie sam takiego nie wybierze, przyczem pouczyć go należy w razie potrzeby, że ani odmowa przygotowania się jego na śmierć, ani prośba o ulaskawienie wniesiona przez kogo-

kolwiek nie może wstrzymać wykonania wyroku.

Dostęp do skazanego jest oprócz osobom do tego przez ich przymiot urzędowy uprawnionym, dozwolony tylko jego krewnym i takim osobom, które on sam widzieć, lub z nimi mówić sobie życzy.

§ 404. Wykonanie wyroku śmierci odbywa się w murach domu więziennego, lub w innym zamkniętym miejscu w obecności komisji sądowej, która musi składać się conajmniej z trzech członków sądu i protokółanta, następnie prokuratora, lekarza sądowego i z towarzyszącego skazanemu duszpasterza. Obrońcę, naczelnika i zwierzchność gminy, w której wykonanie wyroku się odbywa, należy zawiadomić o miejscu i czasie wykonania, ażeby mogli być przy niem obecni.

Urzędnikom sądowym, prokuratury i władzom bezpieczeństwa, jak i najbliższym krewnym skazanego wolno być obecnymi przy traceniu. O ile pozwala na to miejsce, może być to dozwolone także oprócz tego mężom poważnym.

Jeżeli więcej osób ma być traconych, należy zarządzić, ażeby żadna nie mogła widzieć tracenienia drugiej.

Wyrok karny należy wraz z krótkim opisem czynu wydrukować i rozdzielić po straceniu.

Ciało straconego należy pochować w nocy w miejscu szczególnie ku temu przeznaczonem z uniknięciem wszelkiego rozgłosu, zwłoki mogą być też rodzinie wydane celem pochowania jeżeli nie ma w tym względzie szczególnych

wątpliwości. A także i w tym razie wolno zwłoki pochować tylko w cichości i bez wszelkiej okazałości. Jak długo zwłok nie usunięto, nie wolno do miejsca tracenia dopuścić nikogo poza osobami wyżej wspomnianymi.

§ 405. Skazańcy, którzy mają odcierpieć kary wyższe, niż jednoroczne, mają je odbyć w takich miejscowościach, które będą do tego celu przeznaczone. Inne kary należy w zasadzie wykonać w tym sądzie karnym, który wydał wyrok w pierwszej instancji.

Prokurator spowodowuje odstawienie skazanych do zakładu karnego i udziela temuż dokładną tabelę wywiadowczą o stosunkach skazanego.

(Rozp. wyk 34, 76. Instr. 30, 83, 84, 89).

§ 406.

(Ustawa z 16 lipca 1920 Nr 67 poz. 453 L. 34):
Kary na wolności, które należałoby wykonać w sądzie orzekającym, można wykonać w innym sądzie z powodu przepełnienia więzienia, celem zaoszczędzenia znacznych wydatków na podróż lub przewóz, albo z innych ważnych przyczyn. Wydanie potrzebnych zarządzeń należy do przełożonego sądu orzekającego w porozumieniu z przełożonym sądem, w którym kara ma być wykonana. Jeżeli przełożony tego sądu nie zgadza się, rozstrzyga przełożony Trybunał II instancji, a jeżeli odnośne sądy należą do okręgów różnych Trybunałów II instancji — Minister Sprawiedliwości.

§ 407. Jeżeli wyrokiem karnym orzeczono wydalenie z granic państwa skazanego po odbyciu kary, lub wydalenie z pewnego kraju w radzie państwa reprezentowanego, lub ze wszystkich, ma prokurator uczynić o tem doniesienie do naczelnika rządu tego kraju, w którym znajduje się sąd karny.

Jeżeli wydalenie dotyczy tylko pewnego miejsca lub powiatu, należy o tem zawiadomić najniższą władzę polityczną i bezpieczeństwa.

§ 408. Jeżeli wyrok karny skutkuje przepadek towaru, ruchomości lub narzędzi, zniweczenie lub rozbicie sprzętów albo innych rzeczy, utratę przemysłu lub innych praw i upoważnień, prokurator ma wejść w porozumienie z temi władzami, do których zakresu działania należy wydanie zarządzeń w tej mierze potrzebnych.

§ 409.

(W brzmieniu ustawy z 20 lipca 1912 Nr 142 dz. u. p.)

Jeżeli skazany nie złoży zaraz po ogłoszeniu wyroku grzywny, będzie wezwany po prawomocności wyroku zapłacić ją w ciągu dni ośmiu, inaczej bowiem będzie przymusowo ściągnięta. Trybunał pierwszej instancji (§ 401) jest władny przedłużyć czas zapłaty na czas odpowiedni, najdłużej na sześć miesięcy po prawomocności wyroku, albo zezwolić na uiszczenie kary pieniężnej w ratach w ciągu tegoż czasu. Jeżeli przewodniczący i prokurator zgadzają się na odroczenie lub zapłatę w ratach, nie potrzeba wówczas żadnej uchwały senatu. Przeciw tym orzeczeniom nie ma środka prawnego.

Grzywnę, lub karę w czas nie zapłaconą należy ściągnąć według istniejących przepisów.

Ściągnięcie kosztów postępowania karnego (§ 381) odbywa się wedle przepisów w tej mierze istniejących.

§ 410. Jeżeli po prawomocności wyroku karnego wyjdą na jaw okoliczności łagodzące, które w czasie wydania wyroku nie istniały lub

przynajmniej nie były znane, które nie byłyby wprawdzie spowodowały zastosowania innego przepisu karnego, lecz oczywiście wpłynęłyby na łagodniejsze wymierzenie kary, ma Trybunał pierwszej instancji (§ 401) obowiązek, skoro tylko przekona się o zaistnieniu tych okoliczności łagodzących, uczynić wniosek do Trybunału II instancji o stosowne złagodzenie kary, który o takim wniosku rozstrzyga po wysłuchaniu prokuratora przy sądzie apelacyjnym.

Przeciw odmówieniu prośbie o złagodzeniu kary lub takiemuż wnioskowi, nie ma środka prawnego.

Jeżeli Trybunał II instancji uwzględni wniosek o niżenie kary wymierzonej przez sąd kasacyjny, wówczas przedłoży wniosek ten sądowi kasacyjnemu, który o nim rozstrzygnie ostatecznie na wniosek prokuratora przy sądzie Najwyższym.

§ 411. Darowanie lub ulżenie kary nie przewidziane w ustawie, służy tylko cesarzowi.

Prośby o łaskę nie mają skutku zawieszającego. Należy je traktować, o ile w poszczególnych wypadkach nie będą wydawane szczególne polecenia, wedle następujących przepisów:

Jeżeli skazany wniesie po rozpoczęciu kary u przełożonego zakładu karnego, lub u urzędnika wysłanego celem wizytacji zakładu prośbę o ulaskawienie, wówczas należy ją odesłać wraz z opinią przełożonego o zachowaniu się i stanie zdrowia skazanego sądowi, który orzekał w pierwszej instancji (§ 401).

Sąd ten, do którego kierować należy też wszystkie inne prośby o łaskę, ma

badać i odrzucać ją, jeżeli nie jest zdania, że ważne powody przemawiają za złagodzeniem lub darowaniem kary. W razie przeciwnym przedkłada ją ze swym wnioskiem Trybunałowi II instancji, który co do niej poweźmie uchwałę po wysłuchaniu prokuratora przy sądzie apelacyjnym i albo ją odrzuci, albo też ze swym wnioskiem przedłoży Ministrowi Sprawiedliwości. Jeżeli wyrok wydał Trybunał kasacyjny na podstawie § 288 L. 3 lub § 350 ust. 1. należy skierować wniosek przychylny z prośbą przez sąd II instancji do Trybunału kasacyjnego, który rozstrzyga po wysłuchaniu jeneralnego prokuratora, czy należy ją odrzucić, czy też przedłożyć Ministrowi Sprawiedliwości z wnioskiem przychylnym.

Przeciw odrzuceniu prośby o ułaskawienie przez jeden z sądów wspomnianych, nie ma zażalenia.

Przepis § 411 ust. 2 p. k. uprawnia Ministra Sprawiedliwości do zarządzenia wstrzymania wykonania kary lub jej przerwy w związku ze stosowaniem prawa łaski. O. z 13 lutego 1923, Kr. 68/23. OSP. II. 403.

ROZDZIAŁ XXIV.

O postępowaniu przeciw niewiadomym, nieobecnym i zbiegłym.

I. Postępowanie przeciw nieznanym, nieobecnym i zbiegłym w toku śledztwa wstępnego.

§ 412. Jeżeli sprawca zbrodni lub występku jest nieznany, lub jeżeli nie może być do-

stawiony do sądu, musi być mimo to na wniosek prokuratora dochodzona jakość czynu z przepisaną dokładnością i starannością. Postępowanie należy dopiero wtedy, gdy nie ma już powodów do dalszych dochodzeń, zaniechać aż do wykrycia sprawcy w przyszłości, lub tegoż wynalezienia.

§ 413. Jeżeli nieobecny, co do którego jest jednak nieprawdopodobne, że umknął, jest obwiniony o zbrodnię lub występki, a nie ma warunków do zarządzenia nakazu uwięzienia z § 175, w takim razie należy tylko wdrożyć zbadać jego miejsca pobytu i wtedy dopiero gdy po jego wyszukaniu na wezwanie do niego skierowane nie zjawi się, należy wydać przeciw niemu nakaz uwięzienia, lub wedle zachodzących okoliczności zastosować do niego kroki w paragrafie następnym omówione.

§ 414. Jeżeli z okoliczności przyjąć należy, że obwiniony uciekł, albo jeżeli nieobecny jest obwiniony o zbrodnię lub występki wśród okoliczności, które usprawiedliwiałyby jego uwięzienie wedle § 175, w takim razie mają władze, którym zlecone jest wyszukanie i ściganie zbrodni i występków, posługiwać się pościgiem lub listami gończymi ku ujęciu obwinionego, wedle okoliczności rewizją domową i pismami do innych władz, w których okręgu możnaby go znaleźć.

§ 415. Jeżeli można się spodziewać, że uda się jeszcze dogonić zbiegłego podejrzanego, wtedy sędzia śledczy, a w razie nagłym sądy powiatowe i władze bezpieczeństwa zobowiązani są ścigać go przez osoby ku temu

ustanowione, które zaopatrzyć należy w pisma uwierzytelniające. Nie są oni przytem ograniczeni na własny powiat, lecz mogą ściganie to rozszerzyć aż do granic państwa. Wszystkie sądy i władze bezpieczeństwa są obowiązani pomagać w pościgu.

§ 416. Listy gończe wolno tylko wówczas rozpisać za zbiegłymi i takimi nieobecnymi, których miejsce pobytu jest nieznane, jeżeli są podejrzani silnie o zbrodnię. W zasadzie należy wygotowanie listów gończych do izby radnej, w przypadkach nagłych jednak do samego sędziego śledczego.

Listy gończe należy też rozpisać, gdy uwięziony z powodu zbrodni umknie z więzienia śledczego, lub z więzienia karnego.

Przeciw zbiegłym obwinionym tylko o występki, nie mogą być listy gończe rozpisane, jeżeli jednak na ich ujęciu bardzo zależy, może być władzom udzielone opisanie ich osób z wezwaniem w razie ich odnalezienia oznajmienia o nich sądowi karnemu, który rozesłał opis ich osób.

§ 417. W każdym liście gończym należy oznaczyć zbrodnię, o którą obwiniony jest podejrzany, jego osobę opisać o ile możności dokładnie i dodać wezwanie do wszystkich sądów i władz bezpieczeństwa o tymczasowe przytrzymanie i dostawienie tegoż. Listy gończe należy rozpowszechnić wedle istniejących przepisów i udzielić je jak najszybciej wszystkim sądom powiatowym, władzom bezpieczeństwa i organom nadzorczym w okolicy. Jeżeli potrzeba, należy zarządzić i dal-

sze rozpowszechnienie listów gończych i stosownie do okoliczności ogłoszenie ich w piśmie publicznym.

(T. j. według § 1 rozp. z 21 listopada 1921, Nr 93 dz. u. Rzplitej P. poz. 691 w Gazecie lwowskiej.)

Podobnie jak z listami gończymi, należy postąpić opisując i ogłaszając skradzione lub zrabowane przedmioty, rzeczy z oszustwa pochodzące, z fałszerstwa publicznych papierów wartościowych lub monety. Jeżeli takie opisanie dotyczy rzeczy o większej wartości albo mających takie przymioty, że można się spodziewać, iż przez ich opisanie odkrytym będzie sam sprawca, lub odwrócone będzie dalsze zło, albo, że ten, kto poniósł szkodę, uzyska odszkodowanie, może być zaraz zarządzone ogłoszenie. Przy opisanu publicznych papierów kredytowych lub monet fałszowanych ma być jednak tymczasowo uczynione sprawozdanie do trybunału II instancji, i należy wyczekać jego polecenia. Każdy jest obowiązany o tem, co się dowie o rzeczach opisanych, donieść natychmiast władzy.

§ 418. Skoro tylko odpadną powody rozpisania listów gończych lub opisania, należy natychmiast je odwołać.

§ 419. Minister Sprawiedliwości może po wysłuchaniu opinii prokuratora przy sądzie apelacyjnym, w którego okręgu znajduje się sąd śledczy, udzielić listu żelaznego takiemu nieobecnemu lub zbiegłemu obwinionemu, który oświadczy gotowość stawienia się przed sądem za uzyskaniem listu żelaznego. List taki udzielony być może także za zabezpieczeniem

i z tym skutkiem, że obwiniony do czasu wydania wyroku w I instancji wolny będzie od aresztu śledczego.

§ 420. List żelazny ma znaczenie tylko co do tej zbrodni lub tego występku, ze względu na który go udzielono. Traci on znaczenie, skoro obwiniony nie zjawi się na wezwanie bez należytego usprawiedliwienia, jeżeli czyni przygotowania do ucieczki, jeżeli uchyla się od śledztwa przez ucieczkę lub ukrywanie miejsca pobytu, lub wreszcie, jeżeli nie wypełni jednego z warunków, pod którymi udzielono mu listu żelaznego.

II. Postępowanie przeciw nieobecnym i zbiegłym po ukończeniu śledztwa wstępnego.

§ 421. Gdy oskarżyciel wniesie po skończonem śledztwie wstępnem oskarżenie o zbrodnię, lub występki przeciw obwinionemu, którego miejsce pobytu nie jest wiadome, lub znajduje się poza krajami w radzie państwa reprezentowanemi, wówczas należy akt oskarżenia doręczyć obrońcy w tym celu ustanowić się mającemu, który jest uprawniony w dni osiem po doręczeniu zgłosić sprzeciw i wywieść go. Zresztą mają zastosowanie przepisy rozdziału XVI także i w tym razie.

Prawomocne postawienie w stan oskarżenia należy ogłosić, w szczególności zaś, jeżeli chodzi o zbrodnię, w formie listu gończego.

Jeżeli można mieć nadzieję, że wydanie obwinionego znajdującego się za granicą wedle zawartych układów państwowych mogłoby być

wyjednane, powinien sąd karny po wysłuchaniu prokuratora w drodze przepisanej zwrócić się do zagranicznej władzy sądowej karnej, w której okręgu przebywa obwiniony. Jeżeliby przeciw wydaniu powstały trudności ze strony przeciwnej, należy wówczas celem uchylenia tychże zdać sprawę przez Trybunał II instancji Ministrowi Sprawiedliwości.

To samo dzieje się, jeżeli wydanie obwinionego, który znajduje się w krajach należących do korony węgierskiej, będzie odmówione przez władze tamtejsze.

Jeżeli obwiniony później się stawi lub będzie przytrzymany, należy mu doręczyć akt oskarżenia i uchwałę wydaną wskutek przeciwnu. Jeżeli postawienie w stan oskarżenia jest już prawomocne i jeżeli oskarżony przywodzi na swoją obronę okoliczności, których zbadania domaga się, należy postąpić wedle § 224.

III. Postępowanie zaoczne przeciw nieobecnym i zbiegłym.

§ 422. Po postawieniu w stan oskarżenia ma postępowanie karne przeciw takim, którym nie mogło być doręczone wezwanie do rozprawy głównej, być wstrzymane aż do ich ujęcia.

Tylko wówczas, gdy oskarżyciel żąda wyraźnie wdrożenia postępowania edyktalnego, powinien Trybunał właściwy do wydania orzeczenia karnego wdrożyć je przez wezwanie publiczne.

§ 423. Publiczne wezwanie musi zawierać:

1. Imię i nazwisko, wiek, miejsce urodzenia, stan lub zawód i miejsce zamieszkania oskarżonego, o ile to wszystko jest znane;

2. Oznaczenie zbrodni z dodatkiem okoliczności, od których zależy wymiar kary;

3. Wezwanie skierowane do obwinionego, ażeby w przeciągu terminu odpowiedniego, który co najmniej na jeden miesiąc wyznaczyć należy, zjawił się w sądzie i usprawiedliwił się z czynu mu zarzucanego, gdyż w razie przeciwnym postąpi się przeciw niemu, jako nieposłusznemu wedle ustawy i zabroni mu się wykonywania praw obywatelskich.

§ 424. To wezwanie publiczne należy wywiesić w miejscu popełnienia czynu, w siedzibie sądu pierwszej instancji, jak i w miejscu zamieszkania lub ostatniego pobytu obwinionego, oraz zamieścić trzy razy w krajowej gazecie urzędowej¹⁾ w stosownych odstępach czasu. Stosownie do okoliczności może to obwieszczenie być zarządzone też i w innych krajowych i zagranicznych dziennikach. Oprócz tego ma być oznajmione takie wezwanie możliwie znanemu pełnomocnikowi oskarżonego, jego opiekunowi lub małżonkowi, lub jednemu z jego bliskich krewnych. Obwieszczenie tego wezwania należy do oskarżyciela.

§ 425. Jeżeli oskarżony nie stawi się w terminie w wezwaniu oznaczonym (§ 423), wówczas orzeka izba radna na wniosek oskarży-

¹⁾ T. j. w Monitorze Polskim, § 2 rozp. z 21 listopada 1921 r. Nr 93 dz. u. Rzplitej P. poz. 691.

ciela, że wzbrania się oskarżonemu podczas jego nieobecności wykonywania praw obywatelskich. Okoliczność, że przeciw niemu wniesione oskarżenie nie jest zakończone orzeczeniem sądu karnego, nie stanowi odtąd przeszkody w rozpoczęciu lub dalszem popieraniu procesu cywilnego.

§ 426. Jeżeli oskarżony zjawi się, lub następnie będzie ujęty, należy na wniosek oskarżyciela postąpić dalej wedle przepisu rozdziału XVIII.

§ 427. Jeżeli oskarżony nie stawił się przy rozprawie głównej, może być w jego nieobecności rozprawa główna przeprowadzona i wyrok wydany, jednak pod nieważnością tylko wówczas, jeżeli chodzi o zbrodnię lub występki zagrożony najwyżej pięcioletnią karą na wolności, oskarżony już był przesłuchany w toku śledztwa wstępnego, i wręczono mu było jeszcze osobiście wezwanie do rozprawy głównej. W takim razie oznajmia się wyrok oskarżonemu przez sędziego ku temu wyznaczonego i doręcza się mu w odpisie. Jeżeli jest to niemożliwe z powodu jego nieobecności, należy wyrok ogłosić w sposób podany w § 424.

Jeżeli jednak rozprawy głównej nie można prowadzić w nieobecności oskarżonego lub dalej jej prowadzić, gdyż nie stało się zadość warunkom powyżej przedstawionym, albo gdy Trybunał jest zdania, że w nieobecności oskarżonego nie można się spodziewać całkiem wyczerpującego wyjaśnienia stanu sprawy, należy postąpić wedle § 221. Jeżeli doprowadzenie oskarżonego nie może być skuteczne, wów-

czas wolno oskarżycielowi uczynić wniosek o wdrożenie postępowania, przewidzianego w §§ 432—426, termin w § 423 L. 3 wspomniany, może być w tym razie skrócony do dni 14.

Przeciw wyrokowi, wydanemu w nieobecności oskarżonego, może tenże w Trybunale pierwszej instancji wnieść sprzeciw w terminie, wyznaczonym do zgłoszenia zażalenia nieważności. Sprzeciw ten należy uwzględnić, jeżeli wykazano, że oskarżony doznał nieuchronnej przeszkody w stawieniu się przy rozprawie głównej. W takim razie należy wyznaczyć ponowną rozprawę. Jeżeli oskarżony i przyniej się nie stawi, wtedy należy uznać wyrok zaczepiony sprzeciwem, jako wobec niego prawomocny. O sprzeciwie rozstrzyga Trybunał II instancji po wysłuchaniu prokuratora przy sądzie apelacyjnym, na posiedzeniu niejawnem. Jeżeli odrzuci sprzeciw, nie ma wówczas oskarżony środka prawnego przeciw wyrokowi. Jeżeli oskarżony ze sprzeciwem zgłosił zarazem zażalenie nieważności lub odwołanie, lub jeżeli wniesiono z innej strony odwołanie lub zażalenie nieważności, ma ten sąd, któremu przedłożono akta wedle przepisu §§ 285 i 294, najpierw rozstrzygnąć o sprzeciwie na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu prokuratora, a tylko gdy będzie odrzucony, wejść w rozpoznanie odwołania i zażalenia nieważności.

§ 428. Przez niestawienie się jednego z oskarżonych i tem spowodowane postępowanie edyktałne nie wolno wstrzymywać postępowanie przeciw stawającym oskarżonym. Jeżeli w takim razie zwrócono przedmioty

służyć mogące do przekonania oskarżonego o winie właścicielom, można ich zobowiązać, aby tych dowodów rzeczowych na żądanie znów dostarczyli. Zarazem należy opis dokładny zwróconych rzeczy dołączyć do aktów.

(Ustawa z 21 października 1919 Nr 87 dz. u. Rzpltej P. poz. 473 o postępowaniu uproszczonym, art. 9):

Przepisy §§ 427 i 428 p. k. należy stosować analogicznie także w postępowaniu uproszczonym z tą zmianą, że o sprzecznie rozstrzyga Trybunał I instancji po wysłuchaniu prokuratora.

ROZDZIAŁ XXV.

O postępowaniu doraźnem.

I. Wdrożenie postępowania doraźnego.

§ 429. Postępowanie doraźne może w zasadzie być stosowane tylko w razie buntu, jeżeli inne ustawowe środki nie wystarczają do tegoż zgniecenia. Oświadczenie, że zachodzi potrzeba wprowadzenia postępowania doraźnego, jest rzeczą Naczelnika kraju w porozumieniu z prezesem Trybunału II instancji i prokuratorem przy sądzie apelacyjnym. Jeżeli jednak zwłoka grozi niebezpieczeństwem, jest także i naczelnik powiatowej władzy politycznej władny dać takie oświadczenie w porozumieniu z prezesem Trybunału I instancji i z prokuratorem.

§ 430.

(Ustawa z 26 września 1922 Nr 84 dz. u. Rzpltej P. poz. 750): **Oprócz tego postępowanie doraźne także i wtedy zarządzić można, jeśli w jednym lub kilku powiatach morderstwo, rozbójnicze zabójstwo, rabunek, podpalenie,**

zbrodnia gwałtu publicznego z §§ 85 lub 89 u. k. oraz z § 87 u. k., o ile działanie lub zaniechanie, stanowiące istotę rzeczony zbrodni z § 87 u. k., dotyczy urzędzeń lub ruchu kolejowego, albo zbrodnie, przewidziane w §§ 4, 5, 6 i 8 ustawy z 27 maja 1885 o używaniu środków wybuchowych (austr. dz. ust. P. Nr 134) szerzą się w sposób wielce zatrważający.

Orzeczenie o potrzebie zastosowania sądów doraźnych służy w takich przypadkach Ministrowi spraw wewn. w porozumieniu z Ministrem sprawiedliwości.

Zob. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości z dnia 14 października 1922, Nr 89 dz. u. Rzplitej P. poz. 820 w przedmiocie sądów doraźnych w okręgu sądu apelacyjnego lwowskiego (wydrukowane po § 446).

§ 431. Oznajmienie, że sądy doraźne mają wejść w zastosowanie, należy w tych gminach, w których je zarządzono, przy wyębnienu lub otrąbieniu ogłosić, a oprócz tego przez zawiadomienie władz gminnych, przez wywieszenie obwieszczenia na publicznych placach, przez publiczne pisma, a wedle okoliczności przez ogłoszenie z kazalnicy bezzwłocznie podać do ogólnej wiadomości, a także podać do wiadomości władzom wojskowym krajowym celem zawiadomienia o tem podległych im oddziałów wojskowych.

§ 432. Ogłoszenie o postępowaniu dorażnem należy w razie buntu połączyć z rozkazem, aby każdy zaniechał wszelkich zbiegowisk buntowniczych, wszelkich do nich podżegań i wszelkiego w nich udziału, i ażeby usłuchał wszelkich rozporządzeń władzy, zmierzających do stłumienia tych zbrodni, gdyż

w razie przeciwnym każdy, kto stanie się winnym tych zbrodni po ogłoszeniu tych zarządzeń, doraźnie będzie osądzony i śmiercią karany.

§ 433. W sposób w paragrafie poprzednim podany należy postąpić także przy ogłoszeniu sądów doraźnych z powodu jednej ze zbrodni w § 430 wymienionych. Wedle okoliczności może być postępowanie doraźne także tylko przeciw tym ogłoszone, którzyby jedną z tych zbrodni popełnili w sposób szczególnie opisany. W każdym z tych wypadków zagrozić należy popełnienie zbrodni wogóle, albo popełnienie jej w szczególny oznaczony sposób karą śmierci.

§ 434. Z chwilą ogłoszenia postępowania doraźnego jest Trybunał I instancji, w którego okręgu je ogłoszono, wyłącznie właściwy dla zbrodni popełnionych w jego okręgu, do których odnosi się postępowanie doraźne wedle przepisów §§ 432 i 433, jak i dla współwiny i każdy karalny udział w nich, a to bez względu na zawisłe przeciw obwinionemu śledztwa w sądzie zwyczajnym.

Jeżeli obwiniony popełnił więcej przestępstw w różnych okręgach, przez co byłaby właściwość kilku sądów doraźnych uzasadniona, wówczas jest ten sąd doraźny właściwy, przed który go już stawiono, albo przed który może być pierwaj stawiony.

§ 435. Trybunał I instancji orzeka jako sąd doraźny w komplecie z czterech sędziów, z których jeden przewodniczy, za przybraniem protokolanta. Sąd ten może wedle uznania prezesa ustanowić siedzibę swą w każdej miejscowości okręgu, dla którego ogłoszono sąd do-

rażny, o czym należy bezzwłocznie zawiadomić władzę administracyjną.

§ 436. Skoro tylko postępowanie doraźne zarządzone, ma władza administracyjna z największym pośpiechem starać się o to, ażeby z najbliższej władzy wojskowej przysłano żołnierzy, potrzebnych dla bezpieczeństwa sądu doraźnego, ażeby na miejscu wyznaczonem dla odbywania sądów doraźnych znalazły się potrzebne przybory urzędowe, tudzież aby obecni tam byli: duszpasterz, lekarz sądowy, dalej kat i jego pomocnicy, oraz ażeby w razie wydania wyroku śmierci wykonaniu tegoż nic nie przeszkadzało.

(Instr. 147).

II. Postępowanie przed sądami doraźnemi.

§ 437. Jest rzeczą prokuratora przy sądzie I instancji lub członka prokuratury delegowanego do sądów doraźnych spowodować wdrożenie postępowania doraźnego przeciw obwinionym. Należy przytem jako zasady przestrzegać, że tylko takie osoby mają być stawione, które albo przytrzymane były na gorącym uczynku, albo co do których zasadnie spodziewać się można, że dowód ich winy snadnie da się bez zwłoki zestawić.

Ciężko chorzy i osoby brzemiennie nie mogą być stawieni przed sąd doraźny.

§ 438.

(Ustawa z 26 września 1922 Nr 84 dz. u. Rzpltej P. poz. 750): Prokurator może przed uczynieniem wniosku (§ 437) przeprowadzić niezbędne dochodzenia, bądź oso-

bíście, bądź za pośrednictwem władz policyjnych, albo sędziów śledczych, lub sędziów powiatowych; dochodzenia te nie mogą trwać dłużej niż dni 14, licząc od dnia, w którym prokurator dowiedział się o zbrodni.

Sędzia śledczy lub sędzia powiatowy przesłucha obwinionego w ciągu 48 godzin po ujęciu, zarządzi jego zatrzymanie w areszcie w wypadku, gdy czyn, zarzucony obwinionemu, podlega właściwości sądów doraźnych, poczem bezzwłocznie przekaże sprawę prokuratorowi.

§ 439. Całe postępowanie przeciw poszczególnym obwinionym od początku do końca należy przeprowadzić przed zgromadzonym sądem i o ile możności bez przerwy.

(Ustawa z 26 września 1922 Nr 84 dz. u. Rzpłtej P. poz. 750): Obwinionego należy stawić przed sąd doraźny, chyba że prokurator uznaje za stosowne, zarządzić postępowanie zwyczajne, w którym to przypadku atoli odstawienie do sądu doraźnego już nie jest dopuszczalne.

Najdłuższy czas trwania postępowania przeciw poszczególnemu obwinionemu ustanawia się na dni trzy, a należy kres ten liczyć od chwili stawienia obwinionego przed sąd doraźny (§ 441).

Trzydniowy termin liczy się od chwili stawienia obwinionego przed sądem doraźnym, chwilą tą jest rozpoczęcie rozprawy przed sądem doraźnym. (O. z 22 sierpnia 1922, Kr. 559/22. OSP. I 604).

§ 440. Postępowanie przed sądem doraźnym jest ustne i publiczne. Obwiniony może sobie sam obrać obrońcę, jeżeli nie czyni z tego użytku, w takim razie ma mu sąd ustanowić obrońcę z urzędu.

§ 441. Prokurator rozpoczyna rozprawę przedstawieniem okoliczności czynów zarzuc-

nych obwinionemu. Przy przesłuchaniu i prowadzeniu środków dowodowych należy w ogólności przestrzegać przepisów §§ 245 do 254.

Postępowanie ma się w zasadzie ograniczyć do dowodu czynu z powodu którego postępowanie doraźne wdrożono. Nie należy tedy brać względu na inne czyny karalne ujętego. Jeżeli ściga się je w drodze zwyczajnego postępowania, w takim razie ma sąd przy wymiarze kary uwzględnić nałożoną przez sąd doraźny karę utraty wolności (§ 442 ust. 2).

Postępowanie nie może być wstrzymywane dochodzeniami odszkodowawczymi. Również nie należy wprawdzie spuszczać z oka wyszukanie współwinnych, lecz mimo to nie należy wydania wyroku i tegoż wykonania przewlekać przeciw ujętemu.

Po ukończonem postępowaniu dowodowem ma prokurator streścić tegoż wyniki i uczynić swój wniosek. Obwiniony i jego obrońca mają odpowiedzieć, a jeżeli prokurator na to jeszcze chce odpowiedzieć służy obwinionemu i jego obrońcy każdocześnie prawo ostatniej odpowiedzi.

§ 442. Następnie wydaje Trybunał wyrok po naradzie niejawnej przy przestrzeganiu przepisów §§ 17, 19 do 22, 258 i 267 i ogłasza go obwinionemu w posiedzeniu publicznem. Jeżeli obwiniony uznany będzie jednoogłównie jako winny, ma sąd doraźny zarazem orzec karę śmierci.

Tylko w razie, jeżeli przez wykonanie kary śmierci na jednym lub więcej najbardziej na karę zasługujących, danym jest odstraszający przykład potrzebny dla przywrócenia spokoju,

może sąd doraźny dla ważnych powodów łagodzących winę orzec przeciw tym, których udział w czynie był mniejszy, karę ciężkiego więzienia od pięciu do dwudziestu lat. Tę samą karę należy orzec przeciw tym, którzy w czasie popełnienia czynu nie skończyli jeszcze dwudziestu lat życia.

Ustęp drugi § 442 p. k. pozwala na wymierzenie w postępowaniu doraźnem kary na wolności zamiast kary śmierci tylko w tym wypadku, gdy wykonana, a nie tylko dopiero orzeczona kara śmierci dała już przykład odstrasżający, potrzebny do przywrócenia spokoju. O. z 13 lutego 1923, Kr. 41/23. OSP. II. 459.

§ 443. Jeżeli zachodzą warunki § 259 p. k. ma sąd doraźny orzec uniewinnienie obwinionego i zarządzić natychmiast jego wypuszczenie na wolną stopę. Jeżeli sąd doraźny nie uznaje się za właściwy, jeżeli wyrok śmierci tylko z braku jednomyślności sędziów nie zapadł (§ 442 ust. I), albo jeżeli zestawienie dowodu winy obwinionego nie może nastąpić w ustawowym okresie trzech dni, lecz zachodzą przeciw niemu silne podejrzenia, że popełnił czyn karalny mu zarzucony lub inny, wtedy orzeka sąd doraźny, że przekazuje się obwinionego zwyczajnemu sądowi i ma zarazem orzec, czy obwiniony ma być nadal przytrzymany, czy też przytrzymanie ma być uchylone.

(Ustawa z 26 września 1922 Nr 84 dz. u. Rzpltej P. poz. 750): **Obwinionego należy również odesłać przed sędziego zwyczajnego, jeżeli przekroczono termin, zakreślony w ustępie 1 § 438.**

§ 444. O rozprawie przed sądem doraźnym

należy spisać protokół wedle przepisu §§ 271 i 272.

Ma on być podpisany przez wszystkich sędziów i protokółanta.

§ 445. Przeciw wyrokowi sądu doraźnego nie ma środka prawnego, a prośba o ulaskawienie wniesiona przez kogokolwiek, niema nigdy skutku zawieszającego.

Karę śmierci należy w zasadzie wykonać w dwie godziny po ogłoszeniu wyroku, tylko na szczególną prośbę skazanego może mu być pozostawiona jeszcze trzecia godzina dla jego przygotowania się na śmierć.

III. Uchylenie postępowania doraźnego.

§ 446. Uchylenie postępowania doraźnego jest rzeczą osób nazwanych w §§ 429 i 430. Należy ją orzec natychmiast, skoro tylko odpadł powód, dla którego wprowadzono je i każdocześnie ogłosić w pismach publicznych.

Skoro tylko uwiadomiono sąd doraźny o uchyleniu postępowania doraźnego, ustaje jego działalność. Wszystkie jeszcze w toku będące śledztwa, zarówno jak i te w których wydano wyroki śmierci, lecz jeszcze nie wykonano, muszą być oddane sądom zwyczajnym i przez nie tak traktowane, jak śledztwa wstępne. Należy z nimi postąpić nadal wedle ogólnych przepisów tej procedury. Wszystkie wyroki wydane przez sąd doraźny, wraz z aktami rozpraw, należy w dniach 14 po uchyleniu sądów doraźnych przedłożyć prokuratorowi przy

sądzie apelacyjnym, który ma uczynić wnioski, jakie uzna za odpowiednie.

Jeżeli później ujawnią się powody do wznowienia postępowania karnego, należy o tem rozstrzygnąć w sądach zwyczajnych wedle przepisu rozdziału XX.

Rozporządzenie Rady Obrony Państwa

z 20 lipca 1920 Nr 61 poz. 393 w przedmiocie sądów doraźnych w b. zaborze austriackim:

Art. 1. Sądownictwu doraźnemu mogą być poddane oprócz zbrodni, wymienionych w §§ 429 i 430 p. k., przestępstwa następujące:

1. zdrada główna z §§ 58—62 u. k.;
2. zakłócenie spokoju publicznego z § 65 a. c. u. k.;
3. bunt z §§ 68, 69 i 70 u. k. w przypadkach zagrożonych karą ciężkiego więzienia od 10—20 lat;
4. złośliwe uszkodzenie lub przeszkadzanie w ruchu telegrafów (telefonów) z § 89 u. k.;
5. zbrodnie z ustawy z 27 maja 1885 dz. u. p. Nr 134 o używaniu środków wybuchowych.

Art. 2. § 439 p. k. ma zastosowanie z tą zmianą, że prokurator przed postawieniem obwinionego przed sądem doraźnym może w razie potrzeby zarządzić dochodzenia przygotowawcze, które jednak nie mogą trwać dłużej nad dni 14, licząc od dnia zawiadomienia prokuratora o przestępstwie; prokurator jest obowiązany w ciągu 24 godzin wnieść o przesłuchanie przez sędziego śledczego, lub sędziego powiatowego każdego zaaresztowanego obwinionego, o ile przesłuchanie takie już przedtem nie nastąpiło.

Art. 3. Oczeczenie, czy zachodzi potrzeba zaprowadzenia sądu doraźnego w przypadku przestępstw, wymienionych w art. 1 niniejszego rozporządzenia, a nie objętych §§ 429 i 430 p. k., należy do Rady Ministrów.

Art. 4. Wykonanie tego rozporządzenia należy do Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości.

Art. 5. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i obowiązuje na czas trwania wojny.

Na podstawie powyższego Rozporządzenia Rady Obrony Państwa wyszło rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 lipca 1920, Nr 61 dz. u. Rzpłitej P. poz. 397 w przedmiocie sądów doraźnych w b. zaborze austriackim.

Rozporządzenie Rady Ministrów z 21 października 1920 Nr 101 dz. u. Rzpłitej P. poz. 670 w przedmiocie uchylenia sądownictwa doraźnego.

Na mocy ustawy z 30 czerwca 1919 dz. u. Rzpłitej P. Nr 55 poz. 341, tudzież art. 2 rozp. Rady Obrony Państwa z 20 lipca 1920 dz. u. Rzpłitej P. Nr 61 poz. 393 i § 446 p. k. zarządza się, co następuje:

Art. 1. Uchyła się rozporządzenie Rady Ministrów z 21 lipca 1920 dz. u. Rzpłitej P. Nr 61 poz. 396 i 397 w przedmiocie sądownictwa doraźnego w b. zaborze rosyjskim i austriackim.

Art. 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości z 14 października 1922 w przedmiocie sądów doraźnych w okręgu sądu apelacyjnego lwowskiego (Nr 89 dz. u. Rzpłitej P. poz. 820).

Na zasadzie § 430 austr. p. k. w brzmieniu nadanem mu ustawą z 26 września 1922 dz. u. Rzpłitej P. Nr 84 poz. 750 zarządzam w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, co następuje:

§ 1. W okręgu sądu apelacyjnego lwowskiego poddaje się postępowaniu doraźnemu, oprócz czynów karygodnych poddanych już temu postępowaniu rozp. Min. Spraw Wewn. z 14 maja 1919 (Monitor Polski Nr 107), ponadto następujące czyny karygodne: a) rozbójnicze zabójstwo, b) zbrodnia gwałtu publicznego z § 87 u. k., o ile działanie lub zaniechanie dotyczy urzędzeń lub ruchu kolejowego, c) zbrodnia gwałtu publicznego z § 89 u. k., d) zbrodnie przewidziane w §§ 4, 5, 6 i 8 ustawy z 27 maja 1885 o używaniu środków wybuchowych (austr. dz. u. p. Nr 134).

§ 2. Wprowadzenie postępowania doraźnego odnośnie do powyższych czynów karygodnych winno być ogłoszone po myśli §§ 431—433 austr. p. k.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie

z dniem ogłoszenia w dzienniku ustaw (t. j. 20 października 1922).

Ustawa z 30 czerwca 1919 Nr 55 poz. 341 w przedmiocie sądów doraźnych dotyczy wedle art. 28 ziem b. zaboru rosyjskiego.

ROZDZIAŁ XXVI.

O postępowaniu w przekroczeniach.

§ 447. Postępowanie z powodu tych czynów karalnych, które przekazane są sądom powiatowym do dochodzenia i ukarania, stosuje się przedewszystkiem do przepisów w tym rozdziale przytoczonych. We wszystkich tych punktach jednakże, w których tu niema przepisów szczególnych, należy te przepisy zastosować, które mają znaczenie dla postępowania w zbrodniach i występkach.

Adwokaci ustanowieni obrońcami lub zastępcami mogą w postępowaniu w sprawach c przekroczenia zastąpić się kandydatami wpisanymi na listę kandydatów adwokackich.

(Ten drugi ustęp dodany został ustawą z 17 kwietnia 1902, Dpp Nr 79).

I. Oskarżenie.

§ 448. Funkcje prokuratora spełniają organa do tego drogą rozporządzenia ustanowione. Są one w tej mierze podporządkowane prokuratorowi przy trybunale pierwszej instancji, w którego okręgu się znajdują, mają być posłusznymi jego zleceniom i mają mu co miesiąc przedkładać wykaz co do ściganych przez

nich czynów karalnych i o wyniku kroków wdrożonych (§ 31).

§ 449. Osobie poszkodowanej w jej prawach przez czyn karygodny z urzędu ścigany wolno przyłączyć się do postępowania karnego. Jeżeli urzędnik powołany do spełniania funkcji prokuratury odmawia ścigania, wówczas może strona interesowana prywatna uczynić wniosek o ukaranie w myśl ustawy (§§ 451 i 457).

II. Postępowanie zwyczajne przed sądami powiatowymi.

§ 450. Jeżeli sąd powiatowy jest zdania, że nie jest właściwy, gdyż zachodzi zbrodnia lub występki, ma o tem uwiadomić prokuratora przy sądzie pierwszej instancji, lub oskarżyciela prywatnego (§§ 46, 449). Jednak jeżeli Trybunał I instancji lub sąd wyższej instancji zwróci sprawę z powrotem do sądu powiatowego, wtedy nie może już więcej sąd powiatowy uchylać się od jej rozpoznania z powodu niewłaściwości.

§ 451. Nie potrzeba ani formalnego śledztwa wstępnego, ani osobnego postępowania co do postawienia w stan oskarżenia. Wystarczy ogólny wniosek ustnie lub piśmiennie uczyniony o zastosowaniu ustawy karnej.

Jeżeli obwiniony stawiony będzie odrazu przed sędzią i przyzna popełnienie czynu mu zarzuconego, albo jeżeli zjawią się równocześnie przed sędzią oskarżyciel i obwiniony, a wszystkie środki dowodowe dla oskarżenia

i obrony są pod ręką, wówczas może sędzia za zgodą obwinionego przeprowadzić natychmiast rozprawę (§ 456) i wydać wyrok. — Poza tym przypadkiem jednak należy po przeprowadzeniu potrzebnych dochodzeń przygotowawczych wyznaczyć dzień do rozprawy głównej.

§ 452. Przy wszystkich dochodzeniach powinien sędzia powiatowy w ogóle przestrzegać przepisów wydanych dla sędziego śledczego, lecz z następującymi ograniczeniami:

1. Tymczasowe przytrzymanie obwinionego celem doprowadzenia tegoż może być przedsięwzięte poza przypadkami wymienionemi w § 175 L. 2 i 3 tylko wtedy, jeżeli obwiniony, wezwany wyraźnie do osobistego stawienia się, nie usłucha tego wezwania. Podróżnym należy zezwolić na dalszą podróż, o ile nie zachodzi obawa, że przez to udaremnione nie będzie dochodzenie lub wykonanie wyroku.

2. Jeżeli obwinionemu nie może być doręczone wezwanie, ma być dalsze postępowanie wstrzymane do czasu jego ujęcia; rozpisywanie listów gończych nie jest dopuszczalne, natomiast może być w nagłych przypadkach udzielone władzom opisanie osoby obwinionego (§ 416).

3. Areszt śledczy może być zawieszony tylko w przypadkach § 175 L. 2 i 3. Aresztowanych nie wolno umieszczać w tych samych celach, w których znajdują się przebywający w areszcie śledczym za zbrodnię lub odbywający karę z tego powodu. Mogą oni postarać się o wyżywienie z poza domu więziennego,

o ile przez to nie ucierpi porządek domowy.

4. Przeszukiwanie papierów osób trzecich, jak i konfiskata lub otwarcie listów, nie jest dozwolone.

5. Świadców sądowych nie potrzeba przy żadnej czynności śledczej.

6. Przy oględzinach lub przy zażądaniu opinii wystarczy przyzwanie jednego znawcy.

7. Spisywanie protokołu jest tylko przy takich dochodzeniach wymagane, które potrzebne są dla dowodu przy rozprawie głównej i nie mają być przy niej powtórzone, w innych wypadkach wystarcza krótkie streszczenie istotnej treści zeznań uczynionych przez osoby przesłuchane, i to przez protokolanta lub przez samego sędziego przesłuchującego.

8. Dodanie obrońcy z urzędu nie ma miejsca.

§ 453. W zasadzie nie odbiera się przysięgi od świadków, natomiast może sędzia zamiast przysięgi świadków zadowolnić się odebraniem przyrzeczenia przez podanie ręki.

Jednak gdy chodzi o przekonanie obwinionego, przeczącego winy, zeznaniami świadków, muszą być oni zaprzysiężeni, jeżeli obwiniony szczególnie ich zaprzysiężenia się domaga, albo gdy chodzi o przekroczenie ustawy, które pociąga za sobą karę aresztu najmniej jednego miesiąca, lub grzywnę najmniej w wysokości 100 złr., albo wreszcie utratę koncesji zarobkowej, lub utratę praw i uprawnień, o ile przeciw odebraniu od nich przysięgi niema żadnej ustawowej przeszkody.

Urzednicy i słudzy zaprzysiężeni władz publicznych, składający zeznania co do oko-

liczności i faktów, jakie dostrzegli przy wykonaniu urzędu, mają tylko być upomnieni na przysięgę służbową, jeżeli ich zeznania dotyczą przedmiotów, do których się odnosiła ich czynność urzędowa.

§ 454. Jeżeli rozprawa nie może się odbyć po myśli § 451 natychmiast po oskarżeniu, należy oskarżonego, o ile nie był uwięziony, wezwać do rozprawy głównej mocą piśmienenego polecenia, które zawierać musi istotne fakty zarzuczonego mu czynu karygodnego, tudzież wezwanie, aby zjawił się o oznaczonej godzinie i przyniósł z sobą środki dowodowe do jego obrony służyć mające, albo sędziemu w czas doniósł, by on mógł je dostarczyć do rozprawy głównej. Zarazem należy dodać przestrzeżenie, że w razie jego niestawienia się, odbędzie się pomimo to rozprawa główna i wyrok będzie wydany.

§ 455. Wezwanie należy w ten sposób wysłać w zasadzie, ażeby obwinionemu od czasu doręczenia mu tegoż po odliczeniu czasu, który mu jest potrzebny, aby udał się do miejsca sądu, do czasu rozprawy głównej, pozostał czas co najmniej dwudziestoczegodzinny. Atoli w przypadkach nagłych może termin ten być skrócony przy przekroczeniach mniejszej wagi i jeżeli obwiniony znajduje się w miejscu sądu. Tylko na podstawie uprawdopodobnionych ważnych przeszkód można uwzględnić wnioski obwinionego o odroczenie rozprawy.

Przy ograniczeniach wzmiankowanych w §§ 39 i 40, które ma ocenić sędzia, pozostawia się obwinionemu możliwość przybrania obrońcy.

Jeżeli obwiniony nie jest uwięziony, może dać się zastąpić przy rozprawie głównej, jeżeli osobiście nie chce się zjawić, przez pełnomocnika, który ma się wykazać szczegółowem pełnomocnictwem, atoli jest rzeczą sądu we wszystkich wypadkach, w których to uzna za potrzebne dla wykrycia prawdy, zarządzić jego osobiste stawienie się. Osoby, które nie są wpisane do listy obrońców, a zarobkowo trudnią się zastępstwami, nie powinny być jako zastępcy dopuszczone.

§ 456. Rozprawa główna przed sądem powiatowym (§ 9) jest jawna pod nieważnością, jednak z ograniczeniami, zawartemi w §§ 228 do 231. Jeżeli działa oskarżyciel prywatny, należy wykluczyć jawność, jeżeli obydwie strony zgodnie czynią o to wnioski.

§ 457. Rozprawa rozpoczyna się wywodem oskarżenia. Następnie przesłuchuje się obwinionego, lub jego pełnomocnika, na wywody oskarżenia, poczem przeprowadza się dowody. Następnie wysłuchać należy wniosków oskarżyciela i strony interesowanej prywatnej oraz obwinionego i tegoż obrońcy. Oskarżyciel może się ograniczyć do tego, aby zgłosić ogólny wniosek o zastosowanie ustawy.

§ 458.

(Ustawa z 16 lipca 1920 Nr 67 dz. u. Rzpltej P. poz. 453): Po zamknięciu rozprawy sędzia wydaje wyrok i ogłasza go wraz z istotnemi powodami i pod nieważnością wciąga go lub dołącza do protokołu.

Wyrok prawomocny można zastąpić zapiskiem, zawierającym istotną jego treść bez uzasadnienia — o ile oskarżyciel, oskarżony, ani strona interesowana prywatna nie żądali wyraźnie wydania wyroku na piśmie. Wspomniany zapisek obejmuje szczegóły, w § 260 L. 1

do 5 wymienione, a w razie skazania przytacza nadto okoliczności obciążające i łagodzące, jakie sąd uwzględnił przy wymiarze kary, w razie uwolnienia zaś podaje przyczyny uwolnienia przez powołanie odnośnego punktu § 259. Szczegóły, wymagane według L. 1 § 260, można zastąpić w całości lub w części powołaniem się na doniesienie, jeżeli sędzia przedstawiony tam istotny stan sprawy przyjął za udowodniony bez zmiany, lub jeżeli ustalenia odmienne można dać w niewielu słowach.

Sędzia ma prawo po zamknięciu rozprawy odroczyć wydanie wyroku do dnia następnego.

Zresztą przepisy o rozprawie głównej, zawarte w rozdziale XVIII, stosują się także do rozprawy przed sądem powiatowym.

§ 459 Jeżeli obwiniony pomimo należytego doręczenia wezwania nie stawi się o oznaczonej godzinie, może sędzia, jeżeli uważa przesłuchanie obwinionego za potrzebne, zaważać go do osobistego stawienia się, albo jeżeli się to już stało, polecić jego doprowadzenie. Potem rozpoczyna się natychmiast postępowanie, przeprowadza się dowody i wydaje się po wysłuchaniu oskarżyciela wyrok, który ma być ogłoszony. Niestawiającemu oskarżonemu należy doręczyć urzędowy odpis wyroku.

III. Postępowanie nakazowe.

§ 460.

Otrzymał (wedle art. 1 L. 36 ustawy z 16 lipca 1920 Nr 67 dz. u. Rzplitej P. poz. 453) brzmienie: Jeżeli władza publiczna lub jedna z osób wymienionych w § 68 u. k., wniosie przeciw pozostającemu na wolnej stopie obwinionemu na podstawie własnego spostrzeżenia służbowego, lub złożonego wobec niej przyznania doniesienie o przekroczenie, nie pochodzące z chęci zysku, ani nie wykraczające przeciw obyczajności publicznej, sędzia na wniosek organu, powołanego do pełnienia czynności prokuratorskich, może

wymierzyć karę osądem bez poprzedniego postępowania, o ile postanawia nałożyć areszt, lub areszt ścisły najwyżej 14-dniowy, albo grzywnę i na wypadek jej nieściągalności areszt najwyżej 14-dniowy, lub areszt i grzywnę obok siebie. a kara na wolności główna i zastępcza nie przekraczają razem 14 dni. W osądzie można uznać także towary, ruchomości i sprzęty za przedpadie, jeżeli już poprzednio zajęto je i wzięto w przechowanie sądu lub władzy bezpieczeństwa.

Przeciw osobom, które nie ukończyły jeszcze 18 lat, nie wolno wydawać osądu.

Przed doręczeniem osądu obwinionemu należy udzielić go do wglądu organowi, pełniącemu czynności prokuratorskie, który może w trzech dniach wnieść sprzeciw przeciwko osądowi. W przypadku tym należy wdrożyć postępowanie zwyczajne.

Art. 2 ustawy z 16 lipca 1920 Nr 67 dz. u. Rzplitej P. poz. 453;

Postanowienia ustaw, według których osady są dopuszczalne także w innych przypadkach prócz wymienionych w § 460 ustawy o postępowaniu karnem, pozostają niezmienione, przy wszystkich osądach stosuje się jednak najwyższy wymiar kary dopuszczalnej i postępowanie do przepisów niniejszej ustawy.

§ 461. Osąd musi zawierać:

1. rodzaj przestępstwa, jak i miejsce i czas popełnienia tegoż;
2. oznaczenie osoby albo władzy, która uczyniła doniesienie;
3. wymiar kary z powołaniem postanowienia ustawy karnej, na której go oparto;
4. pouczenie, że wolno obwinionemu, jeżeli by się czuł osądem pokrzywdzony, w ciągu kresu ośmiodniowego od doręczenia osądu licząc, wnieść sprzeciw niemu sprzeciw w sadzie powiatowym piśmiennie albo do protokołu a zarazem zgłosić środki dowodowe, służące do jego obrony, że jednak w razie, jeżeli w tym kresie sprzeciw nie będzie wniesiony, osąd stanie

się prawomocny i przeciw niemu będzie wykonywany.

§ 462.

(Ustawa z 16 lipca 1920 Nr 67 dz. u. Rzpltej P. poz. 453):

Jeżeli obwiniony wnieśli sprzeciw w terminie ośmiodniowym, wdraża się postępowanie zwyczajne, w którym sędziego nie wiąże ani kwalifikacja czynu, przyjęta w osądzie, ani orzeczony w nim wymiar kary. Poza sprzeciwem niema innego środka prawnego od osądu, można jednak pozwolić obwinionemu na przywrócenie do stanu pierwotnego, jeżeli zachodzą wymogi § 364 L. 1 i 2.

IV. Środki prawne przeciw wyrokom sądów powiatowych.

§ 463. Przeciw wyrokom sądów powiatowych, wydanym przeciw nieobecnym, wnieść można tylko środek prawny odwołania i to do Trybunału pierwszej instancji, w którego okręgu znajduje się sąd powiatowy.

§ 464. Odwołanie wnieść można:

1. Z powodu przyczyn nieważności;
2. Z powodu orzeczenia o winie i karze; przeciw tej ostatniej jednakże tylko pod warunkami w § 283 przewidzianymi;
3. Z powodu rozstrzygnięcia o roszczeniach prawnoprywatnych.

§ 465. Na korzyść oskarżonego może być wniesione odwołanie tak przez niego samego, jak i przez jego małżonka, jego krewnych w linii wstępnej i zstępnej, jego opiekuna zaś w razie małoletności oskarżonego przez jego rodziców i opiekuna także i przeciw jego woli.

Spadkobiercy oskarżonego, którzy nie po-

zostawali do niego w jednym z wymienionych stosunków, mogą wnieść albo popierać tylko odwołanie przeciw orzeczeniu o roszczeniach prawno - prywatnych, jeżeli takie znajdują się w wyroku.

Na niekorzyść oskarżonego może być wniesione odwołanie tylko przez oskarżyciela i stronę interesowaną prywatną, przez ostatnią atoli tylko z powodu jej roszczeń prawno-prywatnych.

§ 466. Odwołanie należy zgłosić w ciągu dni trzech po ogłoszeniu wyroku w sądzie powiatowym.

Jeżeli obwiniony nie był obecny przy ogłoszeniu wyroku, wówczas należy odwołanie zgłosić w ciągu dni trzech od uwiadomienia go o nim.

Dla krewnych oskarżonego, wymienionych w § 465, rozpoczyna się kres do zgłoszenia odwołania od tego samego dnia, od którego zaczyna się on dla oskarżonego.

Zgłoszenie odwołania ma skutek zawieszający.

(Ustawa z 20 lipca 1912 Nr 142 dz. u. P. Art. I. L. 9).

Wypuszczenie oskarżonego, od oskarżenia uwolnionego, z aresztu śledczego może być zawieszane tylko z powodu odwołania prokuratora, a to tylko wówczas, jeżeli je zgłosił zaraz przy ogłoszeniu wyroku i wedle okoliczności przyjąć należy, że oskarżony uchyli się od postępowania ucieczką. Przeciw wypuszczeniu oskarżonego z aresztu nie ma środka prawnego.

Jeżeli skazany na karę utraty wolności nie

żali się ani przeciw orzeczeniu o winie, ani o rodzaju kary, lecz tylko przeciw orzeczeniu o wymiarze kary, wówczas może on tymczasem karę rozpocząć. To samo dotyczy przypadku, w którym oskarżony nie wniósł wcale odwołania, a oskarżyciel skierował swoje odwołanie tylko przeciw orzeczeniu o wymiarze kary.

§ 467. Żalący się ma prawo w ciągu ośmiu dni po zgłoszeniu odwołania, a o ile przedtem lub w niem, zażądał doręczenia mu odpisu wyroku, po doręczeniu tegoż, wnieść wywód odwołania do sądu powiatowego, a w każdym razie powołać się na nowe okoliczności i środki dowodowe przy przytoczeniu okoliczności potrzebnych do ocenienia, czy są one istotne.

Powinien on albo zgłaszając odwołanie, albo też w wywodzie odwołania wyraźnie oświadczyć, którymi punktami orzeczenia (§ 464) czuje się pokrzywdzony i które przyczyny nieważności powołuje, gdyż inaczej Trybunał I instancji nie uwzględni odwołania, względnie przyczyny nieważności.

Odwołanie się od winy zgłoszone na korzyść oskarżonego zawiera w sobie odwołanie od orzeczenia o wymiarze kary.

Jeżeli zgłoszono ustne odwołanie, wówczas powinien sędzia, który o tem protokół spisuje, zaważać osobno żalącego się do dokładnego podania punktów i pouczyć go o następstwach prawnych zaniedbania takiego podania.

Spóźnione odwołanie, lub spóźniony wywód, zwróci sąd powiatowy.

§ 468. Z powodu nieważności może być

wniesione odwołanie przeciw wyrokom sądów powiatowych tylko z powodów następujących:

1. Jeżeli sąd powiatowy był niewłaściwy, lub nienależycie obsadzony, albo jeżeli ustawowo wykluczony sędzia (§§ 67 i 68) wyrok wydał;

2. Jeżeli obrażono lub dominięto przepis, którego przestrzeżenie ustawa pod nieważnością przetisuje (§ 120, 151, 152, 170, 271, 456 i 458), lub jeżeli zachodzi jeden z powodów nieważności wymienionych w § 281 L. 4 i 5;

3. Z powodów podanych w § 281 L. 6—11.

Przyczyny nieważności przytoczone pod 1 i 2 mogą być powołane tylko pod warunkami oznaczonymi w § 281. lecz i oskarżyciel nie traci przez to prawa powołania pewnej przyczyny nieważności, że z powodu pewnego uchybienia formalnego nie zażądał zaraz orzeczenia sędziego powiatowego i nie zastrzeżł sobie zaraz zażalenia nieważności po odróhwieniu lub ogłoszeniu uchwały.

(Ustawa z 21 października 1919 Nr 87 dz. u. Rzpłtej P. poz. 473 art. 7 L. 4 i 7):

Za przyczyny nieważności według § 468 L. 2 należy uważać okoliczności, podane w § 281 od 1 do 5 p. k. Ustęp ostatni § 281 p. k. ma odpowiednie zastosowanie i w postępowaniu uproszczonem.

§ 469. Trybunał I instancji ma rozpoznać każde odwołanie najpierw na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu prokuratora i odrzucić natychmiast odwołanie, jeżeli zgłosiła je osoba, której wcale nie służy prawo odwołania lub nie służy jej w takim rozmiarze, w jakim odwołanie powołano, albo która ważnie zrzekła się odwołania, jeżeli zapóźno je wniesiono, jeżeli punkty, przeciw którym je wniesiono, lub

przyczyny nieważności, dla których tylko je wniesiono, nie były osobno i dokładnie oznaczone. Jeżeli odwołanie skierowane jest tylko przeciw orzeczeniu o karze, albo o roszczeniach prawno Prywatnych, wówczas rozstrzyga Trybunał I instancji natychmiast co do rzeczy samej.

§ 470. Na tem niejawnem posiedzeniu ma także Trybunał I instancji badać, czy oznajmione w myśl § 467 nowe okoliczności i środki dowodowe są istotne. Przesłuchanie nowych świadków i znawców jest tylko wtedy dopuszczalne, jeżeli jest zdolne dowieść, że okoliczności przyjęte jako prawdziwe przez pierwszego sędziego nie odpowiadają prawdzie. Trybunał może też nowe dowody, jak i okoliczności, z których wywodzono przyczynę nieważności, stosownie do okoliczności zbadać przez sędziego w tym celu wyznaczonego.

Ponowne przesłuchanie takich świadków i znawców, którzy już byli przesłuchani podczas rozprawy głównej w sądzie powiatowym, wówczas tylko się odbędzie, jeżeli Trybunał uzna je za potrzebne z powodu ważnych wątpliwości co do prawdziwości ustaleń faktycznych w wyroku pierwszej instancji.

Poza tym przypadkiem ma Trybunał I instancji protokoły przesłuchania, spisane w sądzie pierwszym, wziąć za podstawę swego rozstrzygnięcia.

Jeżeli już przy naradzie wstępnej okaże się potrzeba powtórzenia rozprawy głównej w I instancji, wtedy powinien zaraz o tem orzec.

§ 471. Jeżeli nie zachodzą przypadki wspomniane w § 469 i 470 ust. 3, wówczas należy

wyznaczyć jawną rozprawę na odwołanie, a w szczególności także, o ile ono jest skierowane przeciw orzeczeniu o karze i roszczeniach prywatnoprawnych, przyczem wystosować potrzeba zawczasu wezwania dla oskarżonego, i tych świadków i znawców, których wezwanie w myśl § 470 postanowiono.

Oskarżonemu muszą być pozostawione ze względu na jego dalsze zamieszkanie od siedziby władzy odwoławczej, najmniej trzy dni do przygotowania swej obrony.

Jeżeli oskarżony jest uwięziony, może, jeżeli Trybunał nie uważa za potrzebne jego doprowadzenia dla zbadania prawdy, dać się zastąpić przez obrońcę.

Tak oskarżonemu, jak i prywatnemu oskarżycielowi należy w wezwaniu oznajmić, że także w razie ich niestawienia się będzie rozstrzygnięte odwołanie z uwzględnieniem tego, co przytoczono w wywodzie odwołania i orzeczone wedle ustawy.

Stronę interesowaną prywatną należy uwiadomić o dniu wyznaczonej rozprawy z uwagą, że wolno jej zjawić się przy niej.

Jeżeli te osoby ustanowiły obrońcę lub zastępcę, mają być oni wezwani.

§ 472. Rozprawa przed sądem odwoławczym jest publiczna stosownie do przepisów §§ 228—231.

(Ustawa z 16 lipca 1920 Nr 67 dz. u. Rzpłtej P. poz. 453 art. 1 L. 38): Rozprawa rozpoczyna się ustnem przedstawieniem sprawy przez jednego z członków sądu odwoławczego, jako sprawozdawcę. Przedstawienie to nie powinno zawierać ani opinii, ani wniosków, lecz tylko stan faktyczny sprawy, jej przebieg dotychczas-

sowy, o ile to jest potrzebne do ocenienia wniesionego odwołania, wreszcie istotną jego treść i wywiązujące się stąd punkty sporne.

Odczytać należy zawsze część odczytania I instancji z powodami, do których się odnoszą poszczególne punkty odwołania, a jeżeli przewodniczący uważa to za celowe, także i protokół rozprawy I-ej instancji.

§ 473. Następnie należy przesłuchać świadków, znawców i oskarżonego, jeżeli byli wezwani, względnie jeżeli ostatni stawił się osobiście, przyczem przestrzegać należy przepisów stosujących się do rozprawy przed Trybunałem pierwszej instancji.

Następnie będzie wezwany ten, kto wniósł odwołanie, do jego uzasadnienia, a następnie przeciwnik do odpowiedzi.

Oskarżonemu lub jego obrońcy należy się w każdym razie prawo ostatniego głosu

Potem odchodzi Trybunał na naradę i wydanie wyroku.

§ 474. Jeżeli Trybunał nie uznaje odwołania jako niedopuszczalnego lub nieuzasadnionego, albo nie uznaje braku właściwości, wówczas orzeka w sprawie samej wedle przepisów o wyrokowaniu trybunałów I instancji, o ile w następujących §§ nie postanowiono czego innego.

§ 475. Jeżeli znosi się wyrok sądu powiatowego z powodu przyczyn nieważności w § 468 pod 1 1 i 2 przewidzianych, wtedy przekazuje Trybunał sprawę do ponownej rozprawy do innego sądu powiatowego własnego okręgu.

Jeżeli sąd powiatowy orzekł o czynie, który stanowi zbrodnię lub występki, wówczas na-

leży na wniosek prokuratora znieść wyrok sądu powiatowego i spowodować wdrożenie ustawowego postępowania.

Jeżeli sąd powiatowy niesłusznie orzekł swą niewłaściwość co do faktu, na który opiewa oskarżenie, albo gdy nie załatwił zupełnie oskarżenia (§ 281 L. 6 i 7), wówczas poleca mu Trybunał, ażeby odbył rozprawę i wydał wyrok, który w tym razie ograniczyć się ma do punktów oskarżenia niezadowolonych.

§ 476. W wypadkach wspomnianych w § 475 ust. 1 i 3 wolno jednakże Trybunałowi odwoławczemu natychmiast, lub na następnej posiedzeniu w razie potrzeby przy powtórzeniu lub uzupełnieniu rozprawy przeprowadzonej w I instancji tudzież przy poprawieniu czynności procesowej za wadliwą uznanej orzec w sprawie samej.

§ 477. Trybunał ma się ograniczyć do punktów w zażaleniu poruszonych i wolno mu tylko te części pierwszego wyroku zmienić, przeciw którym skierowane jest odwołanie. Jeżeli się jednak przekona, wskutek odwołania przez kogokolwiek wniesionego, że na niekorzyść oskarżonego ustawę mylnie zastosowano (§ 281 L. 9—11), lub że te same przyczyny, na których polega jego zarządzenie co do jednego z oskarżonych, służą też współoskarżonemu, który albo wcale nie wniósł odwołania, albo nie wniósł w kierunku, o którym jest mowa, powinien Trybunał tak postąpić, jak gdyby takie odwołanie było wniesione. Jeżeli odwołanie wniesiono tylko na korzyść oskarżonego, wtedy nie może try-

bunał na oskarżonego nałożyć kary surowszej, jak tę, którą orzekł sąd pierwszy.

Sądowi odwoławczemu wolno zmienić w drodze odwołania tylko te części wyroku na niekorzyść oskarżonego, przeciw którym jest odwołanie skierowane; niedopuszczalne jest samoistne orzeczenie przez sąd odwoławczy kary ubocznej, której sąd pierwszy nie orzekł, a która nie była przedmiotem odwołania wniesionego przez oskarżyciela. O. z 25 stycznia 1921, Kr. 918/20. OSP. I. 341.

§ 478 Przeciw wyrokowi sądu powiatowego, który wydano w myśl § 459 w nieobecności oskarżonego, może on w ciągu dni ośmiu od doręczenia wyroku wnieść sprzeciw do sądu powiatowego, który orzekł w sprawie, jeżeli mu wezwania nie doręczono należycie, lub jeżeli może wykazać, że zaszła nieuchronna przeszkoda. O tym sprzeciwie ma sędzia powiatowy orzec po uprzednim wysłuchaniu prokuratora. Jeżeli go odrzuci, służy oskarżonemu środek prawny zażalenia do Trybunału pierwszej instancji w ciągu dni trzech. Oskarżony jest w tym razie uprawniony z tym środkiem prawnym na wypadek tegoż odizucenia, połączyć odwołanie, co do którego postąpić należy wedle przepisów §§ 469—472. Jeżeli sędzia powiatowy, lub wskutek zażalenia Trybunał uzna sprzeciw jako uzasadniony, należy wówczas zarządzić nową rozprawę przed sądem powiatowym, przy której, jeżeli oskarżony się zjawi, rzecz tak będzie przeprowadzona, jak to jest przepisane w § 457. Jeżeli oskarżony przy tej ponownej rozprawie znów nie stanie, wtedy należy uważać sprzeciw za niebyły, a wyrok zaczepiony za prawomocny.

§ 479. Przeciw wyrokom Trybunałów pierwszej instancji, wydanym z powodu odwołań według §§ 463, 464 i 478, możliwe jest tylko zażalenie nieważności w obronie ustawy do sądu kasacyjnego (§§ 33 i 292).

§ 480. Wznowienie postępowania karnego stosuje się do zasad wypowiedzianych w rozdziale XX. O dopuszczalności wznowienia rozstrzyga sędzia powiatowy. Przeciw odmówieniu służy tylko zażalenie do Trybunału pierwszej instancji, które wnieść należy w ciągu dni trzech w sądzie powiatowym.

Uprawnienie sądu kasacyjnego w myśl § 362 nie służy mu w sprawach o przekroczenie.

§ 481. Przeciw rozstrzygnięciom sędziów powiatowych, o ile te nie ulegają odwołaniu, służy interesowanym środek prawny zażalenia do Trybunału pierwszej instancji w ciągu dni trzech.

V. Wykonanie kary.

§ 482. Wykonanie kar na wolności ma w zasadzie odbyć się w sądzie powiatowym, który wydał orzeczenie w pierwszej instancji.

(Ustawa z 16 lipca 1920 Nr 67 dz. u. Rzpltej P. poz. 453 art. 1 L. 39): Jeżeli kara ma być wykonana w sądzie innym, należy stosować przepisy § 406. Jeżeli sąd powiatowy, w którym kara ma być wykonana, należy do okręgu tego samego trybunału pierwszej instancji, co sąd orzekający, a przełożeni tych sądów nie mogą się zgodzić co do miejsca wykonania kary, rozstrzyga przełożony trybunału pierwszej instancji.

Jeżeli wejdzie prośba o złagodzenie lub darowanie kary (§§ 410 i 411) jeszcze przed wstąpieniem do kary, a oparta jest na takich oko-

licznościach godnych uwzględnienia, które ujawniły się dopiero po wydanym wyroku, można wstrzymać się z wykonaniem kary, o ileby cel prośby był albo w części, albo też w całości udaremniony.

ROZDZIAŁ XXVII.

Postępowanie w sprawach prasowych.

§ 483. W postępowaniu w sprawach karnych prasowych mają zastosowanie wszystkie przepisy tej procedury, o ile w następujących paragrafach czego innego nie postanowiono.

§ 484. Sęstwo karne w sprawach prasowych służy wyłącznie sądom karnym. Do dochodzeń i orzecznictwa są powołane sądy powiatowe, o ile chodzi o przekroczenia, zaś o ile chodzi o zbrodnie i występki popełnione treścią pisma drukowego, — sądy przysięgłych.

§ 485. Właściwy jest ten trybunał I instancji, w którego okręgu zbrodnia lub występki popełnione zostały, i ów sąd powiatowy który znajduje się w siedzibie trybunału I instancji, w którego okręgu przekroczenie popełniono; jeżeli tamże jest więcej sądów powiatowych, ten, który z mocy szczególnego rozporządzenia powołany jest w ogóle do wykonywania sądownictwa w sprawach karnych.

§ 486. Jeżeli czyn karalny popełniono treścią pisma drukowego, należy uważać jako miejsce popełnienia czynu zawsze miejsce druku, jeśli jest wiadome i położone jest w krajach, w których ta ustawa o postępowaniu karnem

obowiązuje, jeżeli zaś miejsce druku nie jest wiadome, albo znajduje się poza tym obszarem, wtedy należy uważać za miejsce czynu — miejsce rozszerzania pisma drukowego.

Jeżeli w ostatnim przypadku więcej sądów jest właściwych rozstrzyga o właściwości wyprzedzenie.

§ 487. Pisma drukowe, wydawane lub rozszerzane wbrew postanowieniom ustawy prasowej, lub które z powodu swej osnowy w interesie publicznym mają być ścigane, mogą być skonfiskowane przez władzę bezpieczeństwa bezpośrednio lub też na zarządzenie prokuratora.

We wszystkich innych przypadkach może być konfiskata zarządzona tylko przez sąd na skargę i zawarty w niej wniosek prywatnego oskarżyciela.

Przeciw zarządzeniu tymczasowej konfiskaty nie ma osobnego zażalenia.

Konfiskata zarządzona bezpośrednio przez władzę bezpieczeństwa lub na zarządzenie prokuratora musi być doniesiona prokuratorowi tego miejsca, w którym ma siedzibę sąd do wykonywania karnego sądownictwa powołany, w przeciągu 24 godzin i przy dołączeniu jednej odbitki pisma drukowego.

§ 488. Jeżeli prokurator spowodował konfiskatę pisma drukowego, w takim razie ma on w ciągu trzech dni, licząc od chwili doniesionej mu konfiskaty uczynić wniosek wobec Trybunału I instancji, względnie wobec sądu powiatowego (§ 485) o zatwierdzenie konfiskaty.

W tych przypadkach, w których władza bez-

pieczeństwa zarządza konfiskatę, powinien prokurator spowodować w ciągu trzech dni od dnia uczynionego ma doniesienia albo uchylene konfiskaty przez władzę bezpieczeństwa, albo jej zatwierdzenie, jak w przypadku poprzednim.

§ 489. Sąd ma w dniach trzech wypowiedzieć zatwierdzenie lub zniesienie tejże. Jeżeli po jej przedsięwzięciu w ciągu dni ośmiu nie będzie konfiskata zatwierdzona, wówczas należy, jeżeli nie ma w toku zażalenia prokuratora przeciw uchwale odmawiającej zatwierdzenia, uważać konfiskatę za zgasłą, a na żądanie strony ma władza bezpieczeństwa zarządzić natychmiast jej uchylene.

Konfiskata zatwierdzona pozostaje skuteczna aż do czasu ostatecznego rozstrzygnięcia w sprawie głównej (§ 490)

Niezastosowanie się do przepisów § 488 lub zniesienie konfiskaty nie przeszkadza jednak dalszemu ściganiu karnosądowemu.

§ 490. W ciągu dni ośmiu po zatwierdzeniu konfiskaty ma prokurator, o ile to już się nie stało, albo uczynić wnioski o prowadzenie śledztwa wstępnego, albo wnieść akt oskarżenia (§ 91), gdyż w razie przeciwnym konfiskata zgasła i ma być na żądanie strony uchylona.

§ 491. W razie zgasnięcia, lub zniesienia konfiskaty przedsięwziętej bezpośrednio lub spowodowanej przez prokuratora należy się poszkodowanemu tą konfiskatą zwrot szkody udowodnionej z kasy państwowej jednakże w razie wyraźnego zniesienia tylko wtedy, jeżeli uchylając konfiskatę orzeczono, że nie da się uspra-

wiedliwić ani treścią pisma drukowego, ani też nieprzestrzeganiem przepisów zawartych w ustawie prasowej. Ten wniosek odszkodowawczy ma być sądownie pod utratą roszczenia dowiedziony w ciągu następnych dni 14.

Sąd ma o nim rozstrzygnąć po uprzednim wysłuchaniu prokuratora z zastrzeżeniem zażalenia, które wnieść należy w ciągu dni ośmiu.

§ 492. Jeżeli w treści pisma drukowego upatruje się wprawdzie istotę czynu karalnego, lecz mimo to orzeka się wstrzymanie śledztwa wstępnego, lub uniewinnienie oskarżonego, ma sąd przeciw zarządzić w miarę ustaw całkowite lub częściowe zniszczenie pism drukowych, uznanych za karygodne i wyrzec zakaz dalszego tychże rozszerzania.

§ 493. Prokurator jest władny, także w razie niewniesienia przeciw nikomu aktu oskarżenia, żądać w interesie publicznym, ażeby sąd orzekł o tem, czy osnowa pisma drukowego uzasadnia przestępstwo ludziej, że w takim razie zabrania dalszego rozszerzania pisma. O tem rozstrzyga trybunał pierwszej instancji, a jeżeli chodzi o przekroczenie, właściwy sąd powiatowy po wysłuchaniu prokuratora na posiedzeniu niejawnem, jednak orzeczenie to nie przesądza postępowania karnego przeciw pewnej osobie wdroyć się mającego.

Przeciw orzeczeniu sądu, które w razie wydania zakazu ma być w siedzibie sądu publicznie wywieszane i w pismach publicznych ogłoszone, może każdy interesowany wnieść sprzeciw w ciągu dni ośmiu od ogłoszenia, o którym

rozstrzygnięciem sądu na publicznej rozprawie po wysłuchaniu prokuratora i wnoszącego sprzeciw.

§ 494. Zażalenie przeciw rozstrzygnięciom wydanym w myśl §§ 487, 489, 491 i 493 ma być skierowane w miarę czy wydane były przez sądy powiatowe, czy też przez trybunały pierwszej instancji, w pierwszym przypadku do Trybunału I instancji, w drugim do Trybunału II instancji. Dalszego środka prawnego nie ma.

DODATEK.

Patent z 3 maja 1853, Nr 81 dz. u. p., wprowadzający ustawę o wewnętrznym urządzeniu i regulaminie sądów art. I do IV.

Ustawa o wewnętrznym urządzeniu sądów i regulaminie sądów.

ROZDZIAŁ III.

O obowiązkach osób sądowych.

Postanowienia ogólne.

§ 45. Obowiązki nałożone na urzędników państwowych i służb mają spełniać także urzędnicy i służby ustanowieni przy sądach. W szczególności spodziewa się panujący po sędziach, którym powierzono jest w jego imieniu sprawowanie sprawiedliwości, bezwzględnej wierności, niezłomnego dotrzymywania zasad rządu i oczekuje postępowania ich zgodnego z temi obowiązkami nie tylko w spełnianiu ich sędziowskiego zawodu, lecz także i w ich innych stosunkach.

Obowiązki urzędowe sędziego.

§ 46. Jestto przeznaczeniem i obowiązkiem sędziego z ścisłą bezstronnością wedle ustaw wykonywać sprawiedliwość i o ile możliwości

przyspieszać załatwienie zawisłych w sądzie spraw. Nie wolno mu dowolnie odstępować od przepisu ustaw.

§ 47. Każdy ustanowiony przy sądzie urzędnik ma obowiązek czynności służbowe przydzielone mu ustawą lub mocą rozkazów przełożonego wykonywać pilnie, gorliwie i bezinteresownie; ma on też zachowywać się w swem domowym i społecznym życiu zupełnie bez zarzutu oraz tak w urzędzie, jak i poza nim zaniechać wszystkiego, co by mogło zmniejszyć zaufanie do jego czynności sędziowskich, lub cześć dla stanu, do którego należy.

§ 48. Uboczne zatrudnienia dozwolone urzędnikom państwowym mocą szczególnych przepisów nie mogą pod grozą surowego pociągnięcia do odpowiedzialności, wywierać niekorzystnego wpływu na stosunek służbowy, zatem nie mogą stać się ani prywatnymi ajencjami i korespondencjami o rzeczach służbowych, przy jakiegokolwiek władzy sądowej, ani też być połączone z wmieszaniem się nieodpowiedniem w stosunki prywatne, gdyż w razie przeciwnym grozi działającemu wbrew temu zakazowi najsurowsze śledztwo, a przy szczególnie obciążających okolicznościach nawet wydalenie ze służby.

Zakaz przyjmowania podarunków.

§ 49. Osoby sądowe nie śmiały przyjmować podarunków od kogokolwiek im zaofiarowanych ze względu na ich urząd dla siebie lub swych rodziny bezpośrednio lub pośrednio, przed lub

po ukończeniu czynności służbowej, ani też zezwalać na przyrzeczenie sobie innych korzyści pod jakimkolwiek pozorem.

Działający wbrew temu zakazowi mają być bezwzględnie ze służby wydalenii.

Jeżeli przytem popełnioną będzie zbrodnia radużycia władzy urzędowej, wówczas będą zastosowane przepisy ustawy karnej.

Obowiązek dotrzymania tajemnicy urzędowej.

§ 50. Osoby sądowe mają obowiązek dotrzymać ścisłej tajemnicy o czynnościach sądu wobec każdego, komu nie są obowiązani uczynić o tem urzędowego doniesienia.

Przekroczenia tych przepisów należy karać surowemi naganami. Jeżeli urzędnik narusza ten obowiązek kilkakrotnie, albo jeżeli okoliczności, wśród jakich zdradzono tajemnicę urzędową są tego rodzaju, że stąd znaczna szkoda powstać mogła, albo jeżeli urzędnik zdradził sposob oddania głosów przy naradach — wówczas należy go ukarać wedle tego, czy nastąpiły lub tylko mogły nastąpić skutki tego naruszenia obowiązku, surową karą dyscyplinarną, a nawet wydaleniem ze służby.

Pod jakimi warunkami należy karać zdradę tajemnicy urzędowej jako zbrodnię — określa ustawa karna.

Wzbronione wypowiedanie się o zawisłych procesach.

§ 51. Urzędnicy, którym powierzono wykonywanie urzędu sędziowskiego, mają też unikać

wypowiadania swego zdania pozasądownie o procesach zawisłych, lub o ich prawdopodobnym wyniku.

§§ 52—58 są uchylone.

Odpowiedzialność za szkody.

§ 59. Każdy sądowy urzędnik lub sługa jest odpowiedzialny za szkodę zaniedbaniem lub przekroczeniem swych obowiązków zrządzoną i ma być zniewolony w drodze ustawowej do odszkodowania.

(Ust. z 21/12 1867 Nr 144 dz. u. p. art. 9 i ust. z 12/7 18 , 72 Nr 112 dz. u. p.).

Instrukcja sądowa.

(Wewnętrzne urządzenie i porządek służbowy w sądach). Ces. patent z 3 maja 1853 Nr 81 dz. u. p.

ROZDZIAŁ VII.

O wykonywaniu władzy dyscyplinarnej nad sędziowskimi urzędnikami i sługami.

Wydalenie ze służby.

§ 75 do 89 dotyczą sądowych urzędników i sług, zawieszenia ich w urzędowaniu i poborach, zażaleń, postępowania w śledztwach dyscyplinarnych i ich zakończeniu.

Postępowanie dyscyplinarne przeciw sędziowskiemu urzędnikom. Ustawa z 21 maja 1868 Nr 46 dz. u. p.: w wykonaniu art. 6 ustaw zasadniczych o władzy sędziowskiej z 21 grudnia 1867 Nr 144 dz. u. p.

I. Od dnia ogłoszenia tej ustawy należy przy przymusowym przeniesieniu ich na inne miejsce służbowe, lub w stan spoczynku tylko niniejszą ustawą się posługiwać. Także i przypadki dyscyplinarne w toku będące należy przeprowadzić podług tej ustawy.

II. Wszystkie ustawy i rozporządzenia odnoszące się do przedmiotów niniejszą ustawą unormowanych, w szczególności odnośnie postanowienia Pat. z 3 maja Nr 81 dz. u. p. tracą moc obowiązującą.

III. Nie ma zastosowania ustawa ta do urzędników należących do systemizowanego personelu mieszanych urzędów powiatowych.

Pierwszy ustęp.

O postępowaniu dyscyplinarnem przeciw urzędnikom sędziowskiemu.

Urzędnicy sędziowscy.

§ 1. Urzędnicy ustanowieni przy Trybunałach i sądach powiatowych do wykonywania

czynności sędziowskich są albo samodzielni, jak prezesi, wiceprezesi i radcy trybunałów, sędziowie powiatowi i ci, którym przy trybunale udzielono prawa głosu rozstrzygającego, albo są oni urzędnikami pomocniczymi, jak sekretarze, adjunkci, aktuarjusze i auskultanci.

Samodzielni urzędnicy sędziowscy mają być uważani jako sędziowie w myśl ustawy zasadniczej o władzy sędziowskiej z 21 grudnia 1867 Nr 144 dz. u. p.

Ukaranie naruszenia obowiązków służbowych.

2. Urzędnicy sędziowscy, którzy naruszają obowiązki nałożone na nich przez ich urząd lub przysięgę służbową, będą ukarani bez względu na to, czy są oni sędziami samodzielnymi czy też pomocniczymi, karami porządkowymi lub dyscyplinarnymi, stosownie do tego, czy naruszenie obowiązków służbowych przedstawia się tylko jako zwykłe wykroczenie porządkowe, albo ze względu na rodzaj i stopień tegoż, na powtarzanie i okoliczności obciążające, jako występki służbowe.

Do obowiązków urzędników sędziowskich należy także, ażeby nie okazywali się niegodnymi czci i zaufania, jakiego ich godność wymaga, przez swe zachowanie się w urzędzie i poza nim.

Kary porządkowe.

3. Karami porządkowymi są:
a) upomnienie;

b) nagana. Naganą wpisuje się do wykazu osobowego urzędnika po jej prawomocności.

Przed udzieleniem nagany musi być dana sposobność urzędnikowi do tłumaczenia się.

Uprawnienie do udzielania kar porządkowych.

4. Z mocy prawa nadzoru jest uprawniony udzielać upomnienia, lub nagany: przełożony każdego sądu co do wszystkich ustanowionych przy nim urzędników sędziowskich, prezesa trybunałów pierwszej instancji co do wszystkich sędziów powiatowych w okręgu odnośnego trybunału, prezesa sądów apelacyjnych co do prezesów trybunałów im podległych pierwszej instancji.

Środki prawne przeciw karom porządkowym.

5. Przeciw udzieleniu upomnienia nie ma żadnego środka prawnego.

Przeciw udzieleniu nagany przez naczelnika sądu może odnośny urzędnik wnieść w dniach ośmiu zażalenie do prezesa trybunału pierwszej instancji bezpośrednio przełożonego, przeciw naganie udzielonej przez prezesa Sądu Najwyższego i kasacyjnego do Ministra Sprawiedliwości.

Kary dyscyplinarne.

6. Karami dyscyplinarnemi są:

a) Przeniesienie w równej randze na inne miejsce służbowe bez prawa do zwrotu kosztów przesiedlenia.

Dla obostrzenia tej kary może sąd dyscyplinarny połączyć z nią zmniejszenie poborów służbowych, które nie może jednakże przekraczać trzeciej części rocznych poborów i trwać dłużej jak trzy lata.

b) Przeniesienie w stan spoczynku na czas nieograniczony z uszczupleniem normalnych poborów emerytalnych. W orzeczeniu należy podać kwotę do wypłaty przekazać się mających poborów emerytalnych, nie może ona atoli przekraczać w żadnym razie dwu trzecich normalnych poborów.

c) wydalenie ze służby.

Każda kara dyscyplinarna ma być wpisana w wykazie osobowym urzędnika. Która z tych kar dyscyplinarnych ma być zastosowana, należy ocenić wedle doniosłości przewinienia, wielkości występku służbowego i szkody powstałej z naruszenia obowiązku.

Prawo do nakładania kar dyscyplinarnych.

7. Kara dyscyplinarna może być nałożona na urzędnika sędziowskiego tylko na mocy orzeczenia właściwego sądu dyscyplinarnego (senatu dyscyplinarnego) po poprzedniej ustnej rozprawie.

Sąd dyscyplinarny.

8. Właściwym sądem dyscyplinarnym jest:

a) Sąd Najwyższy i kasacyjny dla ustanowionych przy nim prezydentów senatu, radców i innych sędziowskich urzędników, dalej dla prezesów, wiceprezesów i radców sądów apelacyjnych, wreszcie dla prezesów i wiceprezesów trybunałów pierwszej instancji.

b) Sąd apelacyjny dla wszystkich innych ustanowionych przy nim jak i przy trybunałach pierwszej instancji i przy sądach powiatowych urzędników sędziowskich.

Obsadzenie sądów dyscyplinarnych.

9. Sądy apelacyjne mają jako sądy dyscyplinarne orzekać w kompletach z czterech, Najwyższy sąd, jako kasacyjny w senacie z ośmiu członków pod przewodnictwem prezesa lub jego zastępcy. Prezes ma senat dyscyplinarny złożyć stale na przeciąg całego roku i oznaczyć zarazem swego zastępcę i członków zastępczych. Ilość tychże ustala się dla sądów wyższych na dwóch, dla Sądu Najwyższego na czterech, mają oni w porządku, w jakim są ustanowieni tylko jeżeli wydarzy się przypadek przeszkody lub wyłączenia członków kompletu, wstępować w ich miejsce (zob. Regulamin Sądu dyscyplinarnego w Sądzie Najw. z 18 marca 1922, Nr 7/21 — na końcu dodatku).

O składzie senatów dyscyplinarnych należy donieść Ministrowi Sprawiedliwości, zaś prezes sądu apelacyjnego ma o nim donieść także sądowi Najwyższemu i kasacyjnemu.

Wykluczenie albo wyłączenie członków senatu dyscyplinarnego.

10. Do wykluczenia członków senatu dyscyplinarnego mają analogiczne zastosowanie przepisy procedury karnej. Obwiniony urzędnik ma prawo wykluczyć dwóch członków senatu dyscy-

plinarne*go* i to bez podania powodów. Jeżeli wówczas nie ma wystarczającej liczby członków (§ 9), należy ją uzupełnić radcami dotyczącego trybunału, a to wedle kolejności ich starszeństwa w randze.

Wyłączenie właściwego sądu dyscyplinarnego.

11. Jeżeli są powody, mogące podać w wątpliwość bezstronność właściwego sądu apelacyjnego, wtedy może Sąd Najwyższy i kasacyjny na wniosek prokuratora przy sędziu apelacyjnym albo obwinionego przekazać sprawę dyscyplinarną senatowi dyscyplinarnemu innego sądu apelacyjnego, a odebrać ją właściwemu sądowi apelacyjnemu.

Rozstrzygnięcie sporów o właściwość.

12. Spory powstające co do właściwości sądów apelacyjnych w sprawach dyscyplinarnych rozstrzyga sąd Najwyższy i kasacyjny.

Wdrożenie śledztwa dyscyplinarnego.

13. Wdrożenie śledztwa dyscyplinarnego może nastąpić tylko na mocy uchwały sądu dyscyplinarnego po wysłuchaniu prokuratora sądu apelacyjnego (jeneralnego prokuratora) i po przesłuchaniu obwinionego urzędnika.

Uchwała musi punkty obwinienia podać dokładnie.

Środki prawne przeciw niej.

14. Przeciw uchwale, którą wdrożono śledztwo dyscyplinarne, niema środka prawnego.

Przeciw uchwale sądu apelacyjnego, która odmówiono wdrożenia śledztwa dyscyplinarnego, służy prokuratorowi przy sądzie apelacyjnym zażalenie do senatu dyscyplinarnego Sądu Najwyższego i kasacyjnego w ciągu dni ośmiu.

Dochodzenia.

15. Jeżeli celem przygotowania do rozprawy ustnej potrzebne są przygotowania, ma być ustanowiony przez przewodniczącego senatu dyscyplinarnego sędzia, który przesłucha obwiniętego, wysłucha świadków w razie potrzeby pod przysięgą i z urzędu zbada wszelkie okoliczności i dowody, które są potrzebne do zupełnego wyjaśnienia sprawy.

Zakończone dochodzenia udziela się prokuratorowi przy sądzie apelacyjnym (jeneralnemu prokuratorowi), ten zaś przedkłada je z swoimi wnioskami sądowi dyscyplinarnemu.

Jeżeli prokurator przy sądzie apelacyjnym (jeneralny prokurator) jest zdania, że dalsze dochodzenia są potrzebne, ma je przedsięwziąć ustanowiony sędzia. W razie różnicy zdań między nim i prokuratorem przy sądzie apelacyjnym (jeneralnym prokuratorem) ma on zasięgnąć uchwały senatu dyscyplinarnego.

Od udziału w rozprawie ustnej i przy rozstrzygnięciu sprawy wyłączony jest sędzia ustanowiony do przeprowadzenia dochodzeń.

Uchwała przekazująca i o zaniechaniu.

16. Jeżeli sąd dyscyplinarny uważa po przedłożeniu zakończonych dochodzeń, że nie ma powodu do dalszego postępowania dyscyplinarnego, ma uchwałą wstrzymać śledztwo dyscyplinarne, akta udzielić bezpośrednio przełożonemu urzędnika a uchwałę o zaniechaniu wraz z pobudkami doręczyć urzędnikowi.

W razie przeciwnym przekazuje sąd dyscyplinarny sprawę do ustnej rozprawy.

Uchwała przekazująca musi oznaczyć dokładnie punkty obwinienia.

Środki prawne przeciw niej.

§ 17. Przeciw uchwałom o zaniechaniu, wydanym przez senat dyscyplinarny sądu apelacyjnego, służy prokuratorowi przy sądzie apelacyjnym zażalenie do senatu dyscyplinarnego Najwyższego sądu kasacyjnego w ciągu dni ośmiu.

Przeciw uchwałom przekazującym nie jest dopuszczalny żaden środek prawny.

Ustna rozprawa.

18. Dzień rozprawy ustnej ustanawia przewodniczący senatu dyscyplinarnego, do którego zawezwie urzędnika przy doręczeniu temuż uchwały przekazującej albo, jeżeli nie było żadnych dochodzeń przygotowawczych (§ 15), uchwały wdrażającej.

Rozprawa odbywa się na posiedzeniu niejawnym, lecz wolno żądać obwinionemu urzędnikowi dopuszczenia trzech mężów zaufania.

Rozprawa rozpoczyna się przedstawieniem stanu sprawy przez referenta, wyznaczonego przez przewodniczącego senatu dyscyplinarnego z pośród członków tegoż. Następnie przesłuchany będzie urzędnik, po nim prokurator przy sądzie apelacyjnym (jeneralny prokurator) wysłuchany będzie z jego wywodami i wnioskiem, zaś urzędnik z jego usprawiedliwieniem się. obrońcy służy głos ostatni.

Dalsze dochodzenia.

19. Jeżeli senat dyscyplinarny czy to na wniosek, czy też z urzędu uważa za stosowne przesłuchanie świadków, bądźto przez sędziego do tego wyznaczonego, bądźteż przy samej rozprawie, albo jeżeli za potrzebne uzna dostarczenie innych środków do wyjaśnienia sprawy, wtedy wydaje odpowiednie zarządzenie i wyznacza w razie potrzeby rozprawę na inny dzień.

Zastępcy urzędników do odpowiedzialności pociągniętych.

20. Urzędnik pociągnięty do odpowiedzialności ma prawo, dać się przy rozprawie zastąpić przez obrońcę z pośród jednego z jego towarzyszków zawodu, lub z listy obrońców, bez względu na to, czy sam stawia się osobiście przy niej, czy nie, może zastępcę sam ustanowić, lub prosić o tegoż ustanowienie przewodniczącego senatu dyscyplinarnego. W tym ostatnim razie należy obrać zastępcę z grona towarzyszków zawodu.

Sąd dyscyplinarny może jednak każdego czasu zarządzić osobiste stawienie się obwinionego z tym dodatkiem, że nie będzie dopuszczony zastępca niestawającego za niego (§§ 39, 43 p. k.).

Orzeczenie sądu dyscyplinarnego.

21. Sąd dyscyplinarny ma przy wydaniu swego orzeczenia tylko na to brać wzgląd, co przy ustnej rozprawie zaszło, nie jest przy swem orzeczeniu związany żadnemi pozytywnemi regułami dowodowemi, ma natomiast orzec wedle swego swobodnego przekonania, zaczerpniętego z sumiennego zbadania wszystkich środków dowodowych, przemawiających za i przeciw obwinionemu.

22. Mocą orzeczenia Sądu dyscyplinarnego musi być obwiniony urzędnik uniewinniony z zarzutu zarzuconego mu naruszenia obowiązku, lub tegoż winnym uznany. Zarazem ma orzeczenie karne zawierać oznaczenie o karze dyscyplinarnej, lub porządkowej jak i o zwrocie kosztów postępowania dyscyplinarnego. Orzeczenie należy natychmiast ogłosić i doręczyć najpóźniej do dni ośmiu wraz z powodami prokuratorowi przy sądzie apelacyjnym i obwinionemu.

Prowadzenie protokołu.

23. Z powodu ustnej rozprawy należy spisać protokół, który ma zawierać nazwiska obecnych i istotne zaszłości rozprawy.

Protokół ma być podpisany przez przewodniczącego i protokółanta.

Środki prawne przeciw orzeczeniu.

24. Przeciw orzeczeniom senatu dyscyplinarnego sądu Najwyższego i kasacyjnego nie jest dopuszczalny żaden środek prawny. Orzeczenia Senatu dyscyplinarnego sądu apelacyjnego mogą być zaczepione przez prokuratora przy sądzie apelacyjnym i przez interesowanego urzędnika odwołaniem do senatu dyscyplinarnego sądu Najwyższego i kasacyjnego.

Zgłoszenie i wywód odwołania.

25. Zgłoszenie odwołania ma wejść w ciąg ośmiu dni po doręczeniu orzeczenia do senatu dyscyplinarnego sądu apelacyjnego, który wydał orzeczenie. W tymże samym kresie może odwołujący się w tymże sądzie wnieść wywód przyczyn swego odwołania. W celu ułożenia tego wywodu należy dozwolić wglądu w akta jego i jego obrońcy. Po nadejściu tego wywodu, lub po upływie kresu ku temu wyznaczonego mają być akta przedłożone senatowi dyscyplinarnemu Sądu Najwyższego i kasacyjnego.

Narada uprzednia senatu dyscyplinarnego sądu Najwyższego i kasacyjnego.

26. Jeżeli senat uzna, że odwołanie wniosła osoba, której nie służy prawo odwołania, ma natychmiast odwołanie odrzucić, jeżeli uznaje jednak, że uzupełnienie dochodzeń jest po-

trzebne, wtedy ma je spowodować tymczasowo przez senat dyscyplinarny sądu apelacyjnego, jeżeli jednak istotne wady rozprawy wymagają powtórzenia jej w pierwszej instancji, ma znieść orzeczenie i przekazać sprawę do senatu dyscyplinarnego sądu apelacyjnego.

Jeśli nie zachodzi żaden z powyższych przypadków, wtedy wyznacza przewodniczący dzień do ustnej rozprawy. W dalszem postępowaniu mają analogiczne zastosowanie przepisy wydane dla postępowania dyscyplinarnego w pierwszej instancji.

Przedkładanie orzeczeń dyscyplinarnych.

27. Każde orzeczenie o naganie lub karze dyscyplinarnej sądu dyscyplinarnego należy po tegoż prawomocności udzielić bezpośrednio przełożonemu odnośnego urzędnika celem wciągnięcia tegoż do wykazu osobistego, zaś orzeczenie o karze dyscyplinarnej także prezesowi powołanemu do wyasygnowania poborów.

Wykreślenie nagan.

28 Po trzech latach nienaganego zachowania się może urzędnik prosić o wykreślenie nagany z jego wykazu osobowego.

Rozstrzygnięcie o tem służy prezesowi lub senatowi dyscyplinarnemu sądu apelacyjnego, w którego okręgu służy urzędnik w miarę czy nagany udzielił przełożony sąd, czy senat dyscyplinarny sądu apelacyjnego.

Wykreślenie nagany udzielonej przez prezesa sądu Najwyższego i kasacyjnego albo senatu dyscyplinarnego jest temuż zastrzeżone.

Zawieszenie w urzędzie.

29. Sąd dyscyplinarny może tak przy sposobności wdrożenia śledztwa, jak i w toku postępowania dyscyplinarnego zarządzić przeciw urzędnikowi sędziowskiemu zawieszenie tegoż w urzędzie, jeżeli jest wskazane ze względu na naturę i wielkość występku służbowego. To prawo służy też senatowi dyscyplinarnemu we wszystkich tych przypadkach, w których przeciw sędziowskiemu urzędnikowi wdrożono śledztwo wstępne lub rozprawę karną z powodu czynu karalnego ściganego z mocy ogólnej ustawy karnej.

30. W nagłych przypadkach, lub gdy przeciw sędziowskiemu urzędnikowi sąd karny zarządzi uwięzienie śledcze, może także bezpośredni przełożony urzędnika jak i wyższa władza sądowa zarządzić zawieszenie tegoż w urzędzie, jednak z obowiązkiem przekazania równoczesnego sprawy do właściwego sądu dyscyplinarnego, który bezzwłocznie po wysłuchaniu prokuratora przy sądzie apelacyjnym (jeneralnego prokuratora) ma suspensję zatwierdzić albo znieść.

Jest rzeczą sądów karnych, jeżeli wszczynają przeciw sędziowskim urzędnikom śledztwo wstępne, lub karną rozprawę, lub wreszcie postanawiają areszt śledczy, uwiadomić o tem na-

tychmiast bezpośredniego przełożonego urzędnika.

31. Przeciw uchwale, którą senat dyscyplinarny sądu apelacyjnego zawiesił urzędnika w urzędzie, lub je zatwierdził, służy odnośnemu urzędnikowi, — przeciw uchwale, którą senat ten zniósł zawieszenie w urzędzie, prokuratorowi przy sądzie apelacyjnym zażalenie do Senatu dyscyplinarnego sądu Najwyższego i kasacyjnego. Takie zażalenia wnieść należy w ciągu dni ośmiu po doręczeniu i nie mają skutku zawieszającego.

Skutki zawieszenia w urzędzie.

32. Podczas trwania suspenzji ogranicza się urzędnika do połowy jego poborów.

Jeżeli urzędnik będzie uniewinniony, należy mu zatrzymaną część jego poborów w całości wypłacić, jeżeli sąd dyscyplinarny udzieli mu nagany lub upomnienia, wówczas będą z tego potrącone tylko koszta postępowania dyscyplinarnego.

Zbieg naruszenia przepisów dyscyplinarnych i ogólnej ustawy karnej.

33. Jeżeli sąd dyscyplinarny uważa, że występki służbowy zarzucony sędziowskiemu urzędnikowi wedle ogólnej ustawy karnej ścigać należy, ma o tem uczynić doniesienie do właściwego sądu karnego

Jak długo śledztwo w sądzie karnym jes

w toku, nie wolno prowadzić przeciw obwinionemu postępowania dyscyplinarnego.

Każdy sąd karny jest obowiązany tak w tym razie, jak i w ogóle w każdym, w którym tamże przeprowadzone będzie przeciw sędziowskiemu urzędnikowi postępowanie karne z powodu czynu karalnego wedle ogólnej ustawy karnej, przesać akta po prawomocności swego orzeczenia do właściwego sądu dyscyplinarnego urzędnika.

34. Jeżeli sąd karny skazał urzędnika na karę, która z mocy ustawy pociąga za sobą utratę urzędu, ma zarazem sąd dyscyplinarny orzec o wydaleniu ze służby bez dalszej rozprawy, a prezes powołany do asygnowania poborów ma być o tem uwiadomiony. Ten wygotuje dekret wydalenia ze służby i zarządzi wstrzymanie wypłaty poborów.

35. Jeżeli urzędnik będzie skazany przez sąd karny na inną karę, albo będzie uniewinniony, ma sąd dyscyplinarny, jeżeli uważa przypadek ten za wystarczający do wdrożenia postępowania dyscyplinarnego, wedle przepisów tej ustawy przeprowadzić rozprawę dyscyplinarną w przeciwnym zaś wypadku odesłać akta bezpośredniemu przełożonemu urzędnika.

Postępowanie z tymi, którzy podstępnie urząd uzyskali.

36. Jeżeli ujawni się przy jakiegokolwiek sposobności, że urzędnik sędziowski pomimo ustawowej przeszkody podstępnie uzyskał zamianowanie, należy przeciw niemu również wedle

tej ustawy przeprowadzić postępowanie dyscyplinarne.

Niedozwolone wydalenie się z urzędu.

37. Jeżeli sędziowski urzędnik wydali się samowładnie z urzędu na dłużej jak trzy dni, albo urlop mu udzielony dłużej jak o trzy dni przedłuży i nie może wykazać okoliczności go dostatecznie usprawiedliwiającej, traci na czas swej nieusprawiedliwionej nieobecności swe pobory służbowe, a nadto trafia go wedle okoliczności danego przypadku kara porządkowa. Bezpośredni przełożony urzędnika jest władny zarządzić co wypada celem wstrzymania poborów służbowych. Przeciw temu zarządzeniu służy urzędnikowi zażalenie wedle § 5.

38. Jeżeli niedozwolone wydalenie się z urzędu trwa dłużej niż 14 dni, jeżeli było połączone ze szczególną szkodą dla urzędu publicznego, albo jeżeli urzędnik był już poprzednio karany za niedozwolone wydalenie się ze służby należy wówczas zawiadomić o tem sąd dyscyplinarny. Sąd dyscyplinarny może wedle stosunków danego przypadku zarządzić zaraz wstrzymanie poborów za czas niedozwolonej nieobecności i ma przy wydaniu orzeczenia obok kary nałożonej na urzędnika, orzec także o utracie poborów za czas nieusprawiedliwionej nieobecności.

Nieodwołalność kresów.

39. Kresy wyznaczone tą ustawą dla prokuratora przy sądzie apelacyjnym (dla jeneralne-

go prokuratora) i dla urzędnika pociąganego do odpowiedzialności są nieodwłoczne.

Spóźnione wnioski będą z urzędu odrzucone.

Sposób doręczenia.

40. Wszystkie doręczenia wedle tej ustawy dokonać się mające są ważne i skutkują rozpoczęciem biegu kresów, jeżeli je dokonano dla obwinionego osobiście, albo w razie jego nieobecności przybite będą na drzwiach jego ostatniego miejsca zamieszkania w siedzibie sądu, jeżeli jednak tam nie ma już żadnego mieszkania, w domu urzędowym, w którym miał spełniać swą służbę.

Ani postępowanie edyktalne, ani ogłoszenie urzędowe orzeczenia w publicznych dziennikach, nie jest dopuszczalne.

Roszczenia odszkodowawcze z występku służbowego.

41. Roszczenia odszkodowawcze z występku służbowego urzędnika sędziowskiego nie mogą być dochodzone w postępowaniu dyscyplinarnym.

Ogólne postanowienia.

42. Przez powyższe postanowienia nie uchyla się prawa Ministra Sprawiedliwości dania pomocy na zażalenia w wykonaniu najwyższego dozoru nad sądami, ani też praw wyższych sądów w drodze nadzoru i zażaleń nakładania na

sędziowskich urzędników z mocy ustaw obowiązujących obowiązku zwrotu kosztów i szkód, innym sądom udzielania wytknięcia, albo zmuszania urzędników sędziowskich nawet grzywnami, do spełnienia ich obowiązków.

ROZDZIAŁ II

O poniewolnem przenoszeniu urzędników sędziowskich na inne miejsca służbowe.

§§ 43 do 49.

ROZDZIAŁ III.

O poniewolnem przenoszeniu urzędników sędziowskich w stan spoczynku.

§§ 50 do 56.

Ustawa notarialna z 25 lipca 1871 Nr 75 dz.
u. p.

ROZDZIAŁ X.

Nadzór i postępowanie dyscyplinarne przeciw notariuszom.

§ 153. Najwyższy dozór nad notariatem służy Ministrowi Sprawiedliwości, dozór sposobu urzędowania notariuszy i izb notarialnych prezesom trybunałów pierwszej i drugiej instancji

Do dozoru notariuszy w ich działalności urzędowej i zgodnego z ich stanem zachowania się sa w pierwszej linii powołane Izby notarialne.

§ 154. Izba notarialna jest zobowiązana przez swego delegata od czasu do czasu przeglądać akty notariuszy swego okręgu, ażeby przekonać się o należytem biegu czynności tychże. Co do mniejszych napotkanych usterek ma ona notariuszom udzielić odpowiedniego wyjaśnienia, co do ważniejszych atoli po uprzedniem przesłuchaniu notariusza donieść sądowi apelacyjnemu.

Prezesi sądów apelacyjnych i trybunałów pierwszej instancji w siedzibie izb notarialnych mają dopilnować tego, ażeby izby notarialne nie zaniedbywały rewizji częstszej aktów notariuszy swego okręgu

Prezes trybunału pierwszej instancji w siedzibie izby ma od czasu do czasu zbadać kancelaryjną izbę i archiwa i zarządzić co należy wedle wyniku badań.

Prezes jest także władny, gdy powstanie uzasadniona wątpliwość co do odpowiadającej ustawie działalności urzędowej notariusza spełniającego swe obowiązki w okręgu izby, sam lub też przez delegowanego ku temu sędziego przy równoczesnem zawiadomieniu prezesa izby notarialnej zbadać akta notariusza i w miarę wyniku rewizji poczynić potrzebne zarządzenia.

O wyniku badania należy uwiadomić izbę notarialną.

Jeżeli przy badaniu aktów notariusza, albo archiwów okażą się braki aktów, należy wdroyć postępowanie celem uzupełnienia braków (§ 147 i nast.).

§ 155. Przeciwno notariuszowi, którego zachowanie się narusza cześć albo godność jego urzędu, ma izba zastosować kary porządkowe.

Karami porządkowemi są: upomnienie na obowiązki stanu i pisemna nagana.

Przeciw takiemu zarządzeniu nie ma zażalenia.

Prokuratora w siedzibie izby należy uwiadomić o każdym udzieleniu kary porządkowej.

W ten sam sposób mogą też być orzeczone upomnienia i nagany przeciw kandydatom notarialnym.

§ 156. Jeżeli Trybunał I instancji ma spełnić obowiązki izby notarialnej, może on wtedy w komplecie przewidzianym w § 132 wedle

przepisów poprzedniego paragrafu udzielać notariuszom i kandydatom notarialnym upomnień i nagan, jako kary porządkowe.

Przeciw udzieleniu nagany przez trybunał I instancji służy notariuszowi zażalenie do sądu apelacyjnego.

§ 157. Jeżeli notariusz naruszy pewien obowiązek nałożony nań przez tę ustawę i przez swe zachowanie cześć lub godność stanu narazi, należy postąpić przeciw niemu w drodze dyscyplinarnej i nałożyć na niego karę dyscyplinarną.

Wszystkie władze są obowiązane, jeżeli przy sposobności wykonywania swego urzędu powezmą wiadomość o występku dyscyplinarnym pewnego notariusza, oznajmić o tem izbie notarialnej, prokuraturze, lub trybunałowi I instancji w siedzibie izby notarialnej. Także i strony są uprawnione uczynić doniesienie.

§ 158. Kary dyscyplinarne są:

- a) piśmienna nagana,
- b) grzywna do 500 złr.,
- c) zawieszenie w urzędzie na przeciąg najdłużej jednego roku,
- d) utrata urzędu.

Wskutek zawieszenia w urzędzie wzbrania się notariuszowi także zawodowego spełniania czynności urzędowych w § 5 wymienionych. Przeciw kandydatom notarialnym, ustanowionym substytutami notariuszy, mogą być z powodu występków dyscyplinarnych orzeczone kary pod a) i b) wymienione, jakoteż kara zwolnienia od sprawowania substytucji, ta ostatnia z tym skutkiem, że kandydat ustąpić musi z za-

stępstwa i na przeciąg jednego roku nie może objąć substytucji.

Grzywnę nałożyć można także równocześnie z zawieszeniem, względnie ze zwolnieniem od substytucji.

§ 159. Karę dyscyplinarną ma wymierzyć sąd dyscyplinarny wedle wielkości przewinienia służbowego, tudzież wedle wielkości spowodowanej lub grożącej szkody. W szczególności ma on baczyć na zamiar, miarę zaniedbania, na wpływ, jaki naruszenie obowiązków wywiera na moc prawną spisanego aktu notarialnego i na okoliczność, czy notariusz już był bezskutecznie karany mniejszemi karami.

W szczególności nie może sąd dyscyplinarny orzec wtedy mniejszej grzywny jak 25 złr., jeżeli występki dyscyplinarne polega w naruszeniu jednego z tych ustawowych przepisów, od których przestrzegania zależy moc prawna dokumentu notarialnego, jako publicznego, albo jeżeli notariusz w dokumencie notarialnym poświadczył okoliczność zaszłą jakoby w jego obecności, jakkolwiek też w jego obecności nie zaszła.

Jeżeli notariusz policzył wyższe należitości jak taryfowe i nie mógł się wytłumaczyć błędem go usprawiedliwić mogącym, nie może być nałożona kara mniejsza, jak grzywna równająca się czterokrotnej kwocie nadmiernie zażądaney należitości, zaś w razie powtórzenia nie w mniejszej kwocie, jak równającej się ośmiokrotnej nadmiernie zażądaney należitości.

§ 160. Kary dyscyplinarne wypowiada sąd apelacyjny, w którego okręgu obwiniony nota-

rjusz ma swoją siedzibę urzędową po uprzednim postępowaniu wedle tej ustawy i po wysłuchaniu prokuratora przy sądzie apelacyjnym.

§ 161. Co do składu senatu dyscyplinarnego jak i co do postępowania dyscyplinarnego mają analogiczne zastosowanie przepisy ustawy z 21 maja 1868 Nr 46 dz. u. p. w przedmiocie dyscyplinarnego postępowania przeciw sędziom, zawarte w §§ 9 do 26 i 39 do 41 dla postępowania w pierwszej i drugiej instancji, o ile w następujących paragrafach nie ma szczególnych postanowień.

§ 162. Za zgodą prokuratora przy sądzie apelacyjnym może sąd apelacyjny jako dyscyplinarny nie przesłuchując poprzednio obwinionego i nie powziąwszy szczególnej uchwały o wdrożeniu śledztwa dyscyplinarnego zarządzić wprost ustną rozprawę i wezwać go do tejże.

Przeciw temu zarządzeniu nie ma notariusz zażalenia.

§ 163. Każdą uchwałę na wdrożenie śledztwa dyscyplinarnego i każde orzeczenie dyscyplinarne bądź uwalniające, bądź też skazujące należy udzielić izbie notarialnej po prawomocności. Jeżeli orzeczenie opiewa na zawieszenie lub wydalenie z urzędu, wtedy należy je ogłosić także w gazecie krajowej i oznajmić sądom wymienionym w § 16 wydalenie z urzędu, należy nadto donieść Ministrowi Sprawiedliwości.

Uskutecznienie i dopilnowanie wykonania kary jest rzeczą sądu pierwszej instancji, w którego okręgu znajduje się siedziba urzędowa no-

tarjusza. Kara zawieszenia w urzędzie, lub utraty tegoż ma skutek od dnia, w którym notariuszowi doręczono zarządzenie wykonania lub orzeczenie nie podlegające już więcej odwołaniu. Sąd powołany do wykonania ma odebrać notariuszowi bezpośrednio lub przez sędziego pieczęć urzędową i oddać ją izbie notarialnej do przechowania.

§ 164. Po trzechletniem poprawnem zachowaniu się może notariusz prosić o skreślenie każdej kary porządkowej wpisanej w liście notariuszy, lub o skreślenie tamże wciągniętego piśmiennego upomnienia. Rozstrzygnięcie o tem należy do izby notarialnej względnie do sądu dyscyplinarnego.

§ 165. Jako tymczasowe zarządzenie należy zarządzić zawieszenie w urzędzie przez sąd dyscyplinarny:

a) jeżeli notariusz będzie uwięziony w toku zwyczajnego postępowania karnego,

b) jeżeli dalsze urzędowanie jego w czasie śledztwa dyscyplinarnego lub postępowania karnego daje powód do wątpliwości,

c) jeżeli okaże się, że jego kaucja (§ 27) znacznie się zmniejszyła,

d) jeżeli notariusz popadnie w konkurs lub z innych powodów utraci wolny zarząd swego majątku.

Przy niebezpieczeństwie w zwłoce może w takich razach trybunał I instancji, w którego okręgu znajduje się siedziba urzędowa notariusza, zarządzić jego tymczasowe zawieszenie w urzędzie, ma on jednak donieść o tem sądowi

dyscyplinarnemu, który bezzwłocznie ma zawieszenie zatwierdzić lub znieść.

§ 166. Przeciw uchwale sądu dyscyplinarnego, którą zawieszono tymczasowo notariusza w urzędzie służy notariuszowi, zaś przeciw uchwale, którą odmówiono zawieszenia, służy prokuratorowi przy sądzie apelacyjnym zażalenie do Najwyższego Sądu. Takie zażalenie należy wnieść w ciągu ośmiu dni po dokonaniem uwiadomieniu i nie mają one skutku zawieszającego.

Wykonanie prowizorycznej suspensji odbywa się w sposób w § 163 ustalony.

§ 167. Jeżeli sąd dyscyplinarny upatruje w czynie dyscyplinarnym, zarzuconym notariuszowi, czyn karalny wedle ogólnej ustawy karnej karać się mający, uczyni o tem doniesienie do właściwego sądu karnego.

Jak długo jest w toku śledztwo wstępne w sądzie karnym, nie wolno równocześnie prowadzić o ten sam czyn śledztwa dyscyplinarnego przeciw notariuszowi.

Sądy karne są obowiązane w każdym wypadku wdrożenia śledztwa lub uwięzienia notariusza uczynić o tem doniesienie sądowi apelacyjnemu i izbie notarialnej, a po ukończeniu postępowania karnego tym władzom udzielić odpisu rozstrzygnięcia zakończającego postępowanie.

Takie same doniesienie należy uczynić izbie notarialnej, jeżeli postępowanie karne przeprowadzono przeciw kandydatowi notarialnemu.

§ 168. Jeżeli prezes izby notarialnej dowie się, że pewien notariusz bez zezwolenia wyda-

lił się na dłużej, jak 14 dni, ma on uczynić o tem doniesienie do właściwego sądu dyscyplinarnego.

§ 169. Jeżeli notariusz stanie się przez cieleśne lub umysłowe wady niezdolny do sprawowania swego urzędu, ma go zawezwać izba notarialna, a jeśli ta nie uczyni tego, prezes sądu pierwszej instancji w siedzibie izby notarialnej o złożenie z urzędu notariusza w przeciągu odpowiednio ustanowić się mającego kresu.

Jeżeli notariusz nie usłucha tego wezwania, ma izba notarialna, względnie prezes Trybunału uczynić o tem doniesienie sądowi apelacyjnemu. Sąd apelacyjny powinien przy analogicznem zastosowaniu §§ 52—54 ustawy o postępowaniu dyscyplinarnem przeciw sędziom orzec, że urząd notariusza zgasł.

§ 170 Koszta czynności urzędowych, o ile dotyczą wykonania nadzoru i władzy dyscyplinarnej ma zaliczyć państwo o tyle, o ile czynności te należą do zakresu działania sądów, zaś izba notarialna, o ile one wpadają w jej zakres działania.

O ile te czynności urzędowe prowadziły do udowodnienia winy notariusza, ma on zwrócić koszta niemi spowodowane.

Tam, gdzie obowiązki izby notarialnej spełnia trybunał I instancji (§ 132), ma państwo zaliczyć także koszta dozoru i dyscyplinarnego postępowania, wykonywanych w zakresie działania izby notarialnej.

Ten, kto ma zaliczyć koszta, ten też ponieś je w razie, jeżeli wina notariusza nie będzie ustalona, albo jeżeli są one nieściągalne.

USTAWA

z 1 kwietnia 1872 Nr 40 dz. u. p. w przedmiocie wykonywania władzy dyscyplinarnej co do adwokatów i kandydatów adwokackich. W wykonaniu § 33 statutu adwokackiego z 6 lipca 1868 Nr. 96 dz. u. p. wprowadzono art. I do III. Statut dyscyplinarny dla adwokatów i kandydatów adwokackich.

Statut dyscyplinarny.

ROZDZIAŁ I.

O nadzorze nad adwokatami.

§ 1. Nadzór nad adwokatami wpisanymi do listy adwokatów wykonuje w pierwszym rzędzie Wydział odnośnej izby adwokackiej.

Najwyższe prawo nadzoru służy Ministrowi Sprawiedliwości.

§ 2. Adwokat, naruszający obowiązki zawodu, lub uwłaczający poza wykonywaniem zawodu, lub przy wykonywaniu tegoż swoim zachowaniem się czci i godności stanu, podlega postępowaniu dyscyplinarnemu właściwej Rady dyscyplinarnej.

§ 3. Przepisy, zawarte w tym statucie dyscyplinarnym dla adwokatów mają analogiczne

zastosowanie do kandydatów adwokackich wpisanych na listę izby.

§ 4. Kto wyłudził wpisanie do listy adwokackiej, lub kandydatów adwokackich mimo przeszkód stojących temu na przeszkodzie, ma być również traktowany wedle tej ustawy.

ROZDZIAŁ II.

O Radzie dyscyplinarnej.

§ 5. W siedzibie każdej Izby adwokackiej należy w zasadzie dla obszaru jej okręgu ustanowić osobną Radę dyscyplinarną.

Rada dyscyplinarna składa się, włączając Prezydenta, z siedmiu, jeżeli ogół adwokatów wpisanych do listy adwokatów wynosi mniej niż 50; zaś dziewięciu, jeżeli ogół adwokatów wynosi 50 lub więcej, lecz najwyżej 100; zaś z piętnastu członków, jeżeli 100 przewyższa, — nadto z czterech zastępców, gdy zaś jest 15 członków, z sześciu zastępców.

Przy Radzie dyscyplinarnej jest czynny prokurator izby i jeden zastępca, przy większym zakresie działania z dwoma zastępcami (zmiany zob. niżej).

§ 6. Na zgodny wniosek izb adwokackich sąsiadujących ze sobą wewnątrz jednego i tego samego okręgu apelacyjnego, może Minister Sprawiedliwości zarządzić, ażeby z izb tych okręgów utworzona była wspólna rada dyscyplinarna w siedzibie jednej lub innej izby.

Takie zarządzenie może wydać Minister Sprawiedliwości także i bez podobnego wspól-

nego zgodnego wniosku odnośnych izb, jeżeli jedna z nich liczy mniej niż 25 członków.

Może on jednak, jeżeli pewna izba, licząca mniej członków niż 25 odmówi udziału w ustanowieniu wspólnej rady dyscyplinarnej, jej sprawy dyscyplinarne stale przekazać radzie dyscyplinarnej innej izby.

Jeżeli ustanowiono wspólną radę dyscyplinarną, należy składki celem tych izb utrzymania wraz z radą dyscyplinarną — oznaczyć, o ile między nimi co innego nie postanowiono, wedle stosunku ilości adwokatów, należących do każdej z tych izb.

§ 7. W taki sam sposób jak Wydział adwokatów (§ 24 adw. ust.) wybiera się Prezydenta, członków i zastępców rady dyscyplinarnej zarówno jak i prokuratorów izby i ich zastępców na lat trzy na zgromadzeniu ogólnem adwokatów, a jeżeli należy wybrać wspólną radę dyscyplinarną (§ 6), na wspólnem ogólnem zgromadzeniu odnośnych izb.

Także i Prezydent i członkowie wydziału mogą być wybrani do rady dyscyplinarnej jak i prokuratorem izby lub jego zastępcą. Wynik wyborów ma być każdorazem doniesiony Sądowi apelacyjnemu. Sądowi Najwyższemu i Ministrowi Sprawiedliwości.

Zastępcy mają wedle kolejności, w której ich wybrano i tylko w razie gdy zdarzy się przypadek przeszkody, lub wyłączenia członków, wstępować w ich miejsce.

Zastępcy prokuratora izby występują tylko w razie jego przeszkody w tegoż miejsce.

Regulamin oznaczy jaka ilość członków

rady dyscyplinarnej po upływie 1 i 2 roku ma być wylosowana i przez nowo wybranych zastąpiona.

Prezydenta i prokuratora izby nie dotyczą wylosowania.

Każdy członek izby adwokatów jest obowiązany przyjąć wybór do rady dyscyplinarnej lub na prokuratora izby, może jednak odmówić przyjęcia nowego wyboru dla najbliższego okresu, po upływie czasu trwania jego funkcji.

Prezydent i członkowie wydziału izby mogą odmówić przyjęcia wyboru do wspólnej rady dyscyplinarnej, jeżeli siedziba rady dyscyplinarnej nie znajduje się w siedzibie tej izby. O tem, czy odmowa jest dopuszczalna z innych powodów, rozstrzyga ostatecznie zgromadzenie ogólne izby adwokackiej od wypadku do wypadku.

Kto odmawia przyjęcia wyboru, lub dalszego spełniania urzędu pomimo, że ogólne zgromadzenie izby uznało powód do uchylenia się za niedostateczny, ma być przez Izbę skazany na grzywnę od 20 do 100 złr., które złożyć należy do kasy izby, również ma być uznany za niezdolnego do wykonywania biernego i czynnego prawa wyboru na przeciąg czasu z góry oznaczyć się mający do izby adwokatów.

Przeciw temu orzeczeniu izby nie ma środka prawnego.

Ustawa z 23 września 1922 Nr 87 dz. u. Rpltej P. poz. 779: w przedmiocie zmiany niektórych postanowień statutu dyscyplinarnego dla adwokatów i kandydatów adwokackich w b. dzielnicy austriackiej.

Najwyższą granicę grzywien podwyższa się:

1) w § 8 ust. 4 z kwoty sto złr. do kwoty 20.000 mk.

§ 9. Prezydent i najmniej połowa członków i zastępców rady dyscyplinarnej muszą mieszkać w siedzibie tejże.

Prokuratorem izby i jego zastępcami mogą być obrani tylko adwokaci mieszkający w siedzibie rady dyscyplinarnej.

§ 10. Członkowie rady dyscyplinarnej i prokuratorowie izby wykonywują urząd swój bezpłatnie.

Regulamin postanawia, o ile im ich gotowe wydatki w szczególności owe wydatki mają być z kasy izby zwrócone, które poczynić musieli z powodu podróży przedsięwziętych z powodu wykonywania swego urzędu.

§ 11. Członkowie rady dyscyplinarnej i ich zastępcy, jak i prokuratorowie izby i ich zastępcy, przeciw którym toczy się śledztwo o występki dyscyplinarne lub z powodu naruszenia ogólnej ustawy karnej, nie mogą aż do ukończenia śledztwa wykonywać swych funkcji.

Jeżeli rada dyscyplinarna lub sąd karny nałoży na nich karę, gaśnie ich honorowy urząd z chwilą tą, gdy orzeczenie urośnie w moc prawną; mogą oni być jednak ponownie wybrani.

§ 12. Kary dyscyplinarne stanowią:

- a) piśmienna nagana;
- b) grzywna do wysokości 300 złr. wpływająca do funduszu ubogich tej gminy, w której obwiniony mieszka (zmiana zob. niżej);
- c) wstrzymanie wykonywania adwokatury,

które nie może trwać dłużej niż jeden rok. Przeciw kandydatom adwokackim należy zamiast tej kary orzec przedłużenie czasu praktyki, lecz najwyżej o 1 rok albo utratę prawa substytucji na pewien czas oznaczony;

d) wykreślenie z listy adwokatów (kandydatów).

Którą z tych kar nałożyć należy, ocenia się wedle wielkości przewinienia i wynikłej stąd szkody.

Ustawa z 23 września 1922 Nr. 87 poz. 779 ust. Rzplitej P. 87: w § 12 ustęp 1 lit. b) podwyższa grzywny z kwoty 3000 k. do kwoty 200 000 mkp. (obacz niżej ust. z 16 listopada 1906 Nr 223 dz. u. p.).

§ 13. Wykreślenie z listy należy w szczególności wtedy orzec przeciw adwokatowi, jeżeli tenże:

a) wyłudził wpisanie do listy pomimo przeszkody temu w drodze stojącej, albo

b) pomimo zakazu wykonywania adwokatury przez właściwą władzę dyscyplinarną, wykonywał ją przecieŜ podczas trwania zakazu.

§ 14. Jeżeli adwokat będzie wykreślony z listy adwokatów z powodu skazania przez sąd karny, nie może być wpisany do żadnej listy adwokatów, jak długo trwa jego niezdolność ustawowa w osiągnięciu adwokatury, lub jak długo trwają skutki wykreślenia z listy adwokatów orzeczone przez radę dyscyplinarną.

Jeżeli wykreślenie z listy adwokatów zostało wyrzeczone z innych powodów, albo gdy kandydata adwokackiego wykreślono wskutek orzeczenia dyscyplinarnego z listy kandyda-

tów, nie może ponowne wpisanie ich nastąpić przed upływem trzech lat po wykreśleniu.

§ 15. Adwokatowi lub kandydatowi wykreślonymu z listy, do których odnosi się § 14 tej ustawy, może być odmówione ponowne wpisanie z powodu braku zaufania do jego osoby, pomimo upływu tam oznaczonego czasu. Ta izba, z której listy wykreślono, może tę odmowę orzec i wtedy, gdyby poprzednio osiągnięto wpis do listy innej jakiej izby.

Jeżeli adwokat lub kandydat adwokacki uważa się przez taką odmowę pokrzywdzony, może udać się celem uzyskania pomocy o orzeczenie do sądu Najwyższego.

§ 16. Jeżeli rada dyscyplinarna jest zdania, że występek dyscyplinarny, zarzucony adwokatowi, należałoby ścigać wedle ogólnej ustawy karnej, ma ona uczynić o tem doniesienie do sądu karnego właściwego. Jak długo trwa śledztwo w sądzie karnym, nie wolno o ten sam czyn prowadzić postępowania dyscyplinarnego.

§ 17. Rada dyscyplinarna jest władna, skoro przeciw adwokatowi, lub kandydatowi adwokackiemu jest w toku śledztwo sądowo-karne, lub gdy zawieszono przeciw nim areszt śledczy, zarządzić w nagłych przypadkach podczas śledztwa karnego każdorazem środki zapobiegawcze, mogące dotyczyć wstrzymania wykonywania adwokatury, lub odjęcia uprawnień substytucyjnych. O takiej uchwale należy bezzwłocznie zawiadomić wydział izby adwokatów, obwinionego i prokuratora izby.

§ 18. Sądy karne są obowiązane uczynić doniesienie właściwej radzie adwokackiej dy-

scyplinarnej o każdym wdrożeniu śledztwa lub zawieszeniu aresztu śledczego przeciw adwokatowi lub kandydatowi adwokackiemu, i udzielić jej odpis orzeczenia, którym śledztwo zakończono. Na żądanie mają także zezwolić jej na wgląd do aktów potrzebnych do informacji.

§ 19. Jeżeli adwokata skazano w sądzie karnym na karę skutkującą ustawowo utratę adwokatury, ma rada dyscyplinarna po prawomocności wyroku bez dalszej rozprawy zarządzić wykreślenie winnego adwokata z listy, w innych przypadkach należy postąpić wedle § 29.

§ 20. Jeżeli rada dyscyplinarna uznaje, że wykreślenie z listy (§ 19) w pewnym przypadku, w którym ustawowa niezdolność do ponownego odzyskania adwokatury ustaje z końcem kary, ma trwać poza ów czas, którego atoli nie wolno przedłużać ponad trzy lata po za koniec kary, w takim razie ma wdrożyć w tym kierunku śledztwo dyscyplinarne.

§ 21. Prawo sądów utrzymania porządku przy rozprawach sądowych pozostaje nietknięte. Uprawnienie do nakładania grzywnien także przeciw adwokatom uzasadnione w istniejących ustawach postępowania cywilnego i karnego, może być wykonywane (§ 33 adw. ust.).

§ 22. Regulamin rady dyscyplinarnej bywa ustalony przez izbę adwokacką i ma być przedkładany Ministrowi Sprawiedliwości do zatwierdzenia.

ROZDZIAŁ III.

O postępowaniu dyscyplinarnem.

§ 23. Rada dyscyplinarna wkracza z urzędu, skoro dowie się z własnego spostrzeżenia, z doniesienia lub z zażalenia o występku dyscyplinarnym adwokata lub kandydata adwokackiego (§§ 2 i 3). Uchwały jej zapadają po wysłuchaniu prokuratora izby.

§ 24. Prokurator izby jest powołany do tego, ażeby występował wobec izby celem przestrzegania czci i godności stanu adwokackiego, celem przestrzegania wykonywania obowiązków adwokata przez ściganie karalnych czynów z urzędu, lub na rozkaz wydziału izby adwokatów.

Jest on obowiązany wszystkie czyny tego rodzaju, które z doniesienia, lub z własnego spostrzeżenia dojdą do jego wiadomości natychmiast podać do wiadomości rady dyscyplinarnej i uczestniczyć przy dochodzeniu i rozprawie czynieniem wniosków, wnoszeniem i zastępowaniem oskarżenia i przez inne czynności stosownie do przepisów tej ustawy.

Może on każdorazem powziąć wiadomość o stanie wiszących śledztw dyscyplinarnych i żądać udzielenia sobie aktów, nie wolno jednak przez to wstrzymywać postępowania dyscyplinarnego.

Jeżeli spostrzeże przewlekanie, lub jakie nieporządki, ma im zapobiedz u rady dyscyplinarnej, a jeżeli te wydarzą się u organów sądowych — u sądu apelacyjnego.

§ 25. Do powzięcia ważnej uchwały rady dyscyplinarnej jest potrzebna obecność prezydenta, lub jego zastępcy i co najmniej czterech członków rady dyscyplinarnej.

Jeżeli atoli rada dyscyplinarna składa się z dziewięciu członków, muszą być przy ustnej rozprawie i przy wydawaniu orzeczenia obecni obok Prezydenta lub jego zastępcy najmniej członkowie w liczbie sześciu, a jeżeli rada dyscyplinarna składa się z 15 członków — w liczbie najmniej dziesięciu.

Uchwały rady dyscyplinarnej zapadają absolutną większością głosów. Przewodniczący nie ma głosu, jeżeli jednak głosy członków są równo podzielone, rozstrzyga to zdanie, do którego on się przyłączy (zmiany zob. niżej).

§ 26 Właściwą do wykonywania władzy dyscyplinarnej jest rada dyscyplinarna tej izby adwokatów, w której liście adwokatów lub kandydatów adwokackich był wpisany obwiniony w czasie uczynionego doniesienia.

Jeżeli pomiędzy radami dyscyplinarnymi dwóch izb powstanie spór o właściwość, rozstrzyga o nim sąd apelacyjny, w którego okręgu izby mają swą siedzibę, gdy jednak każda z izb znajduje się w okręgu innego sądu apelacyjnego, a odnośne sądy apelacyjne nie godzą się, — Sąd Najwyższy.

§ 27. Na wniosek obwinionego, lub prokuratora izby może być przekazane przeprowadzenie śledztwa dyscyplinarnego i rozprawy w innej izbie z powodu uprzedzenia rady dyscyplinarnej dla sprawy, lub z innych ważnych powodów.

O takich wnioskach rozstrzyga sąd apelacyjny, w którego okręgu rada dyscyplinarna u której śledztwo zawisło, ma swą siedzibę, o ile przekazanie nastąpić ma do rady dyscyplinarnej mającej również siedzibę w tegoż okręgu.

Poza tym przypadkiem służy rozstrzygnięcie Sądowi Najwyższemu.

§ 28. Wykluczeni są od uczestniczenia w postępowaniu dyscyplinarnem ci członkowie rady dyscyplinarnej, którzy:

a) pokrzywdzeni są sami przez występki dyscyplinarne;

b) połączeni są węzłem małżeńskim z poszkodowanym, przez tegoż ustanowieni zostali jego zastępcami, albo są uprawnieni za niego występować jako ustawowi zastępcy, albo

c) są spokrewnieni w linii prostej, spowinowaceni lub wskutek adopcji połączeni z obwinionym albo poszkodowanym, albo w linii bocznej są do czwartego stopnia krewni, lub do drugiego stopnia powinowaci.

Od udziału w rozstrzygnięciu jest też wyłączony członek, który był ustanowiony komisarzem śledczym (§ 31).

§ 29. Rada dyscyplinarna ma przy sposobności obwinień adwokata po wysłuchaniu prokuratora i ustanowionego referenta, a w każdym razie po dochodzeniach, orzec uchwałą, czy jest podstawa do ścigania dyscyplinarnego obwinionego.

O tem postanowieniu, że jest powód do postępowania dyscyplinarnego, ma być uwiado-

miony obwiniony i prokurator izby. Przeciw tej uchwale nie ma środka prawnego.

Jeżeli rada dyscyplinarna uchwala, że nie ma powodu do postępowania dyscyplinarnego, należy o tem zawiadomić obok obwinionego i prokuratora izby także i prokuratora przy sądzie apelacyjnym i żalącego się. Odpis tego postanowienia ma być nadto udzielony wydziałowi izby adwokackiej.

§ 30. Jeżeli uchwalono, że jest powód do postępowania dyscyplinarnego przeciw obwinionemu, należy przygotować ustną rozprawę przed radą dyscyplinarną.

§ 31 Jeżeli dla przygotowania rozprawy ustnej potrzebne są dochodzenia, należy wyznaczyć jednego członka rady dyscyplinarnej jako komisarza śledczego, który działa w porozumieniu z prokuratorem izby.

Komisarz ten może w tym celu przesłuchać obwinionego pisemnie lub ustnie, przeprowadzić naocznie i przesłuchać świadków i znawców. Może on również prosić właściwe sądy o przedsięwzięcie przesłuchania lub innych dochodzeń, które mają czynić zadość takim prośbom.

§ 32. Wpisani na listę izby adwokaci i kandydaci adwokaccy są obowiązani do zeznań i wydania opinii wobec rady dyscyplinarnej, lub wobec komisarza śledczego. Inne osoby nie mogą być do tego zmuszane. Przesłuchanie pod przysięgą świadków i znawców może zawsze być uskutecznione przez sądy właściwe.

§ 33. Po zakończeniu dochodzeń należy je przedłożyć radzie dyscyplinarnej. Prezydent

wyznacza dzień i godzinę ustnej rozprawy, do której wezwać należy obwinionego przy podaniu punktów obwinienia, on zarządza zawiadomienie prokuratora izby, wezwanie świadków i poleca zresztą co potrzeba celem odbycia ustnej rozprawy.

Obwinionemu i prokuratorowi izby wolno wglądać w akta do dnia ustnej rozprawy. Mają oni prawo żądać uzupełnienia postępowania. Obwiniony jest też uprawniony do żądania skonfrontowania go z świadkami.

Zażalenia z powodu niedozwolenia żądań w poprzednim ustępie wspomnianych, jak i z powodu odmówienia odroczenia rozprawy nie mają skutku zawieszającego i mogą być tylko połączone z odwołaniem przeciw orzeczeniu.

§ 34. Rozprawa ustna odbywa się na posiedzeniu niejawnem, mimo to mają wstęp trzej mężowie zaufania obwinionego a za jego zezwoleniem i wszyscy członkowie izby adwokackiej

Przy naradzie i głosowaniu rady dyscyplinarnej nie mogą te osoby, jak i prokurator izby, obwiniony i jego obrońca być obecni.

§ 35. Obwinionemu służy prawo do czasu rozpoczęcia rozprawy bez podania przyczyn wyłączyć dwóch członków rady dyscyplinarnej od udziału w rozprawie.

§ 36. Obwiniony ma prawo obrać sobie obrońcę do rozprawy bez względu na to, czy stał się przy rozprawie, czy też nie. Rada dyscyplinarna może jednak każdego czasu zarządzić osobiste jawienie się obwinionego z tem,

że dla niestawającego nie będzie dopuszczony jego zastępca.

§ 37. Rozprawa rozpoczyna się przedstawieniem stanu sprawy przez referenta. Następnie przesłuchani będą obwiniony i wezwani świadkowie, odczytane będą potrzebne protokoły przesłuchania i inne dokumenty i wysłuchany będzie prokurator izby z jego wnioskami. Ostatni głos należy się obwinionemu i jego obrońcy w porządku, o jaki oni między sobą się ugodzą. Jeżeli rada dyscyplinarna uzna za potrzebne dalsze dochodzenia i przeprowadzenie dowodów, ma co potrzeba zarządzić, a w razie potrzeby do przeprowadzenia dowodów i dalszego ciągu rozprawy wyznaczyć dalsze posiedzenie.

§ 38. Rada dyscyplinarna ma przy wydaniu orzeczenia tylko na to brać wzgląd, co zaszło przy ustnej rozprawie i sądzić wedle swego swobodnego przekonania, opartego na sumieniu zbadaniu wszystkich środków dowodowych, przemawiających za i przeciw obwinionemu.

§ 39. Mocą orzeczenia musi być obwiniony albo uwolniony od zarzuconego mu występku dyscyplinarnego, albo popełnienia tegoż winnym uznany. W orzeczeniu należy wyraźnie podać, czy adwokata uznaje się winnym naruszenia obowiązków jego zawodu, czy też zachowania się uwłaczającego czci i godności stanu, czy wreszcie uznano go winnym w obydwu kierunkach. Takie orzeczenie ma dalej zawierać karę dyscyplinarną i obowiązek zwrotu kosztów postępowania dyscyplinarnego.

§ 40. Orzeczenie należy zaraz ogłosić i doręczyć zaopatrzone powodami orzeczenia najpóźniej w ciągu dni ośmiu adwokatowi do odpowiedzialności pociągniętemu, prokuratorowi izby i prokuratorowi przy sędzie apelacyjnym, w którego okręgu znajduje się izba adwokatów — należy także jeden odpis udzielić wydziałowi izby, do której adwokat należy.

Temu, kto uważa się za pokrzywdzonego czynem obwinionego w swych prawach, należy na żądanie doręczyć odpis orzeczenia z pobudkami rozstrzygnięcia.

§ 41. Koszta postępowania dyscyplinarnego w I instancji ma zaliczyć izba adwokatów w siedzibie rady dyscyplinarnej, koszta postępowania w II instancji zaliczy państwo.

Zwrot kosztów, które oznaczyć należy w analogicznem zastosowaniu przepisów procedury karnej, nakłada się na obwinionego. Poza wypadkiem skazania, jak i w razie nieściągalności ma ten, kto je zaliczył, także ostatecznie je ponosić. Jeżeli jednak wkroczyła wspólna rada dyscyplinarna (§§ 6 i 27) przeciw adwokatowi, który nie należy do izby w siedzibie rady dyscyplinarnej, mają być jej zwrócone koszta przez tę izbę, na której liście był adwokat wpisany.

§ 42. Z rozprawy ustnej ma jeden z członków rady dyscyplinarnej spisać protokół, który zawierać ma nazwiska wszystkich członków rady dyscyplinarnej, prokuratora izby, obwinionego i jego obrońcy i istotne zaszłości rozprawy.

Protokół ma być podpisany przez przewodniczącego i protokółanta.

§ 43. Roszczeń prywatnoprawnych, które wywodzi ktoś z naruszenia obowiązku adwokata, nie można podnosić w postępowaniu dyscyplinarnem.

§ 44. Wszystkie doręczenia dla obwinionego muszą w zasadzie odbywać się do rąk własnych tegoż, albo jego pełnomocnika.

Jeżeli miejsce pobytu obwinionego nie jest wiadome, a nie pozostawił on żadnego pełnomocnika, odbywa się doręczenie do rąk jednego z członków izby, ustanowionego przez radę dyscyplinarną, który jest obowiązany przestrzegać praw nieobecnego w toczącej się sprawie dyscyplinarnej, z wszystkimi uprawnieniami obwinionego, do którego rąk mają być doręczane z ustawową ważnością wszystkie uchwały dalszego postępowania, do czasu, w którym obwiniony nie poda swego miejsca pobytu, lub nie ustanowi innego pełnomocnika.

Postępowanie edyktałne, lub ogłoszenie orzeczenia za pomocą dzienników publicznych nie jest dopuszczalne.

§ 45. Minister Sprawiedliwości jest władny w wykonaniu swego najwyższego dozoru nad adwokatami i kandydatami adwokackimi sam albo przez organa przezeń ustanowione każdego czasu wglądać w akta, w sposób prowadzenia rady dyscyplinarnej, lub w stan sprawy dyscyplinarnej w toku będącej i zarządzić usunięcie spostrzeżonych wad.

Wydział izby adwokatów powinien z końcem każdego roku przedłożyć Ministrowi Spra-

wiedliwości spis doniesień wniesionych do rady dyscyplinarnej, jak i śledztw dyscyplinarnych załatwionych i w toku będących.

Ministrowi Sprawiedliwości służy prawo rozwiązać radę dyscyplinarną pewnej izby adwokackiej przy równoczesnem zarządzeniu nowych wyborów.

ROZDZIAŁ IV.

O środkach prawnych przeciw uchwałom i orzeczeniom rady dyscyplinarnej.

§ 46. Przeciw orzeczeniom rady dyscyplinarnej służy środek prawny odwołania, przeciw innym uchwałom — zażalenie.

§ 47. Prawo odwołania służy:

1. Obwinionemu, jeżeli orzeczono o karze wyższej, niż 50 złr., lub o karach wymienionych w § 12 lit. c. i d. (zmiany obacz niżej);

2. prokuratorowi izby;

3. prokuratorowi przy sądzie apelacyjnym, w którego okręgu ma izba dyscyplinarna swoją siedzibę, temu jednakże tylko wtedy, jeżeli chodzi o występki dyscyplinarne, przez który naruszono obowiązki zawodu.

Prokuratorowi izby i prokuratorowi przy sądzie apelacyjnym nie służy odwołanie w interesie obwinionego.

§ 48. Odwołanie należy zgłosić w ciągu nieodwłocznego kresu ośmiodniowego po doręczeniu orzeczenia z powodami w radzie dyscyplinarnej, która je wydała. W ciągu tego samego kresu może być też wniesiony wywód powo-

dów, dla którego to celu należy dozwolnić wglądu w akta obwinionemu i jego obrońcy. Po wejściu tego wywodu, lub po upływie kresu do wniesienia tegoż wyznaczonego, należy przedłożyć akta sądowi Najwyższemu, do rozstrzygnięcia, które dotyczyć też ma pytania, z urzędu, czyli środek prawny w czas zgłoszono (zmiana terminu na 14-dniowy obacz niżej).

§ 49. Jeżeli Sąd Najwyższy uważa za potrzebne uzupełnienie dochodzeń, ma je spowodować przez radę dyscyplinarną, lub wyznaczonego sędziego.

§ 50. Sąd Najwyższy rozstrzyga o odwołaniach w kompletach z ośmiu członków i przewodniczącego. Na skład tego senatu mają analogiczne zastosowanie przepisy § 9, zaś na postępowanie przepisy §§ 18 do 23 ust. z 21/5 1868 Nr 46 dz. u. p. (zob. koniec Dodatku).

Odwołania jednak skierowane przez obwinionego tylko przeciw orzeczeniom, skazującym go na grzywnę, załatwia Sąd Najwyższy bez wyznaczenia rozprawy ustnej na podstawie aktów po wysłuchaniu prokuratora przy sądzie Najwyższym.

Jeżeli odwołanie zgłosił tylko prokurator izby, ma przy rozprawie ustnej prokurator generalny po nim przemawiać, jeżeli zaś odwołanie zgłosił także prokurator przy sądzie apelacyjnym, ma być wysłuchany po jeneralnym prokuratorze. Jeżeli odwołanie wniósł tylko prokurator przy sądzie apelacyjnym, może prokurator izby stawić się przed Sądem Najwyższym przy ustnej rozprawie i wypowiedzieć się w sprawie. We wszystkich przypadkach wolno

prokuratorowi izby dać się zastąpić przy rozprawie przez innego adwokata.

Jeżeli obwiniony nie jawi się, ani osobiście, ani nie jawi się obrońca za niego, należy wówczas odczytać piśmienną obronę, jeżeli wniesiona była.

§ 51. Jeżeli przeciw orzeczeniu rady dyscyplinarnej, która z powodu uchybienia czci i godności stanu, lub z tego powodu i naruszenia obowiązków zawodowych karę nakłada, jest zgłoszone odwołanie tylko w tym celu, ażeby spowodować surowsze ukaranie adwokata z powodu naruszenia przezeń obowiązków zawodu, wówczas ma Sąd Najwyższy, uwzględniając odwołanie, wziąć pod uwagę przy wymiarze kary, karę nałożoną przez radę dyscyplinarną, także o ile ta nie jest przedmiotem odwołania, i wliczyć ją, jeżeli jest jednorazową, do kary ogólnej orzec się mającej.

§ 52. Orzeczenie Najwyższego Sądu należy doręczyć radzie dyscyplinarnej, której obowiązkiem jest spowodować dalsze uwiadomienia.

§ 53. Środek prawny zażalenia służy:

1. Obwinionemu;
2. osobom, oznaczonym w § 47, 2 i 3, w granicach tamże wskazanych;
3. temu, kto jest pokrzywdzony w swoich prawach przez występki dyscyplinarne, atoli tylko przeciw uchwale, że nie ma powodu do postępowania dyscyplinarnego obwinionego (§ 29).

§ 54. Zażalenie należy wnieść na piśmie w ciągu nieodwłocznego kresu dni ośmiu od doręczenia uchwały w radzie dyscyplinarnej,

która ją powzięła, ta przedłoży je Sądowi Najwyższemu. Do rozstrzygnięcia wystarczy obecność czterech członków i przewodniczącego senatu, o którym mowa w § 50. Orzeczenie zapada bez wyznaczenia ustnej rozprawy na podstawie aktów.

§ 55. Wniesienie na czas środka prawnego ma skutek zawieszający, o ile w tej ustawie nic innego nie postanowiono.

Wykonania środków zaradczych, postanowionych przez radę dyscyplinarną, wedle § 17 statutu, nie wstrzymuje jednak zażalenie przeciw nim wniesione.

ROZDZIAŁ V.

O wykonaniu orzeczeń.

§ 56. Każda kara dyscyplinarna orzeczona prawomocnie przeciw adwokatowi lub kandydatowi adwokackiemu ma być wpisana do wykazu kar, prowadzonego przez wydział izby adwokackiej.

Po trzechletniem nienagannem sprawowaniu się jest adwokat, lub kandydat adwokacki uprawniony prosić radę dyscyplinarną o wykreślenie z wykazu nağany mu udzielonej.

Jest rzeczą wydziału troszczyć się o wykonanie orzeczeń i tymczasowych zarządzeń (§ 17).

§ 57. Jeżeli grzywna ma być ściągnięta przymusowo, wówczas ma się wydział udać do właściwego sądu o jej ściągnięcie przy dołączeniu prawomocnego orzeczenia.

§ 58. Jeżeli orzeczenie dyscyplinarne brzmi, że adwokat traci prawo wykonywania adwokatury, lub że wykreślony być ma z listy adwokatów, ma wówczas wydział po prawomocności donieść o tem sądowi apelacyjnemu, Sądowi Najwyższemu i Ministerstwu Sprawiedliwości oraz spowodować ogłoszenie w gazecie wiedeńskiej i w urzędowej gazecie krajowej.

Jeżeli w drodze dyscyplinarnej orzeczono przeciw kandydatowi adwokackiemu, który wpisany jest do listy obrońców w sprawach karnych, karę dyscyplinarną, należy po prawomocności orzeczenia uczynić o tem doniesienie do Sądu apelacyjnego.

§ 59. Co do wznowienia postępowania dyscyplinarnego mają analogiczne zastosowanie przepisy o postępowaniu karnem.

USTAWA

z 16/11 1906 Nr 223 dz. u. p. w przedmiocie zmiany i uzupełnienia niektórych postanowień statutu dyscyplinarnego dla adwokatów i kandydatów adwokackich z 1/4 1872 Nr 40 dz. u. p. i ordynacji adw. z 6/7 1868 Nr 96 dz. u. p.

Art. 1. § 5. ustęp 2 i 3, jak i § 25 ustawy z 1/4 1872 Nr 40 dz. u. p. (statut dyscyplinarny) zmienia się i uzupełnia w sposób następujący:

W izbach adwokackich, w których liście jest wpisanych najmniej 1000 adwokatów, składa się rada dyscyplinarna z włączeniem prezydenta z 22 członków i z sześciu zastępców.

W radach dyscyplinarnych złożonych z 15

do 22 członków muszą być obecni przy ustnej rozprawie i wydaniu orzeczenia z wliczeniem prezydenta członkowie w liczbie najmniej 8.

W radach dyscyplinarnych z czynnością zwiększoną funkcjonują obok Prokuratora izby dwaj lub trzech tegoż zastępcy.

Art. II. § 12. ustęp I, lit. b nazwanego statutu ma brzmieć: „b) grzywny do wysokości 3000 K., te wpływają do kasy izby, do której należy obwiniony”.

Art. III. § 47 ustęp I, l. I tegoż statutu ma brzmieć: „I. Obwinionemu, jeśli nałożono jedną z kar w § 12, lit. b) i d) poszczególnionych.

Art. IV. Termin do odwołania przeciw orzeczeniom rady dyscyplinarnej (§ 48 statutu dyscyplinarnego) i do zażalenia przeciw uchwałom tejże (§ 54 stat. disc.) wynosi 14 dni.

Art. V. Kary porządkowe i grzywny nałożone w myśl §§ 8 i 12 lit. b statutu disc. należy z mocy zarządzeń wydziału izby użyć na wsparcie adwokatów bez winy w nędzę popadłych i kandydatów adwokackich, lub ubogich wdów i sierot po adwokatach i kandydatach.

Ogólne zebranie izby adwokatów ma ustalić zasady, wedle których je użyć należy, może ono też zarządzić, że grzywny te odprowadzić należy do krajowych instytutów zawodowych dobroczynności (kas pensyjnych, kas wsparcia i t. d.).

Art. VI. Z mocy uchwały ogólnego zebrania może być część składek dla celów izby adwokackiej uiszczanych przeznaczona na humanitarne cele zawodowe.

Art. VII. O sposobie użycia składek wedle

art. V i VI, złożonych, ma wydział zdać sprawę przy najbliższem posiedzeniu ogólnem dorocznem, a w najbliższych czterech tygodniach donieść o tem Ministrowi Sprawiedliwości.

Art. VIII. Urzędowe wykazy zaległych składek sporządzone przez wydziały izb adwokackich, które mają wiszczać członkowie izby na mocy obowiązujących uchwał wydziałów izby tejże izbie (§ 27, lit. d. ord. adw. z 6/7 1868 Nr 96 dz. u. p.) są tytułami egzekucyjnymi w myśl § 1 ust. z 27/5 1896 Nr 79 dz. u. p.

Art. IX. Klauzula wykonawcza.

USTAWA

z 16 marca 1892 Nr 64 dz. u. p.

O odszkodowaniu z powodu niesłusznego prawomocnego skazania.

§ 1. Kto skazany został za czyn karalny, ścigany wedle ustawy o postępowaniu karnem, może żądać od państwa odpowiedniego odszkodowania za szkody majątkowe, jeżeli na podstawie wznowionego postępowania karnego będzie ono zaniechane, lub jeżeli oskarżenie w sposób stanowczy będzie oddalone. Roszczenie nie jest dopuszczalne, jeżeli skazany umyślnie spowodował nieusprawiedliwione swe skazanie, lub zaniedbał wnieść sprzeciw od wyroku zaocznego.

2. Jeżeli warunki § 1 zachodzą, może roszczenia po śmierci skazanego dochodzić tylko jego małżonek, dzieci i rodzice lub jeżeli już zmarły je podniósł być przez nich podtrzymane i to tylko o tyle, o ile tym krewnym ubyło na utrzymaniu na skazanym ciężącym wskutek nieusprawiedliwionego skazania.

3. Roszczenie to gaśnie w trzech miesiącach licząc od czasu, w którym podniesione być mogło na mocy §§ 1 i 2 tej ustawy.

4. Roszczenie należy podnieść podaniem piśmiennem lub protokółarnie u tego sądu, który zniesiony wyrok w I instancji wydał, przyczem roszczenie to winno być z możliwą dokładnością oznaczone.

5. Sąd postępuje z urzędu, przedsiębiorze potrzebne dochodzenia i przeprowadza dowody potrzebne do ustalenia faktycznych okoliczności, mających roszczenie uzasadnić. Przytem należy wszystkie okoliczności, przemawiające za i przeciw roszczeniu zbadać z równą starannością. Świadców i znawców można zmusić do zeznania w razie potrzeby można od nich odebrać przysięgę.

6. Jeżeli dochodzenia są już ukończone, należy uwiadomić podnoszącego roszczenie, że wolno mu wnieść pisemne oświadczenie dla uzasadnienia jego roszczenia (§§ 1 i 2) lub przedstawić je protokółarnie, w którym to celu należy mu wyznaczyć nieprzekraczalny kres 14 dniowy.

Zgłaszającemu roszczenie należy dozwoić wglądu do aktów.

7. Akta ukończonych dochodzeń należy przedłożyć Ministrowi Sprawiedliwości wraz z opinią sądu, ten może zarządzić uzupełnienie dochodzeń.

Minister Sprawiedliwości orzeka o podniesionem roszczeniu i ustala kwotę odszkodowawczą.

8. Zgłaszającemu roszczenie służy kres 60 dniowy, licząc od doręczenia orzeczenia Ministra Sprawiedliwości do podniesienia swego roszczenia wobec Trybunału Państwa na mo-

cy art. 3 lit. a ust. zasadn. z 21 grudnia 1867 Nr 143 dz. u. p. P. o ustanowieniu Trybunału Państwa.

Termin ten jest nieodwłoczny i nie ma też przywrócenia do pierwotnego stanu terminu zaniedbanego.

Prośba nie wymaga podpisu adwokata.

9. Rozprawy w sprawach tą ustawą unormowanych i wszystkie odnoszące się do nich podania są wolne od należytości i opłaty pocztowej.

10. Ustawa ta nie ma zastosowania do wyroków karnych, które wydano przed wejściem w życie tej ustawy.

11. Wykonanie tej ustawy poleca Ministrom Sprawiedliwości, Skarbu i Handlu.

USTAWA

z 18 sierpnia 1918 Nr. 318 dz. u. p. w przedmiocie odszkodowania z powodu aresztu śledczego.

§ 1. 1) Kto był uwięziony przez sąd z powodu podejrzenia o popełnienie czynu karalnego przez sąd ścigać się mającego, może w razie, jeżeli następnie uwolniony zostanie od oskarżenia o ów czyn karalny, albo nie będzie już więcej ścigany o tegoż popełnienie, żądać od państwa za majątkowe szkody poniesione z powodu uwięzienia umiarkowanego odszkodowania. Jeżeli przed sądownym uwięzieniem, miało miejsce tymczasowe przytrzymanie przez władzę bezpieczeństwa, lub jeżeli je przedłużano ponad czas ustawowo dopuszczalny, należy je pod względem roszczeń odszkodowawczych uważać jako uwięzienie sądowe.

2) Roszczenie jest niedopuszczalne, jeżeli zachodziło uzasadnione podejrzenie, które uwięzienie i ściganie usprawiedliwiało, a nie było ono następnie odparte. Roszczenie jest dalej niedopuszczalne, jeżeli uwięziony umyślnie spowodował lub przez grubą niedbalość uwięzienie wywołał, także i w tym wypadku należy się jednak odszkodowanie, jeżeli uwięzienie

nieżgodnie z ustawą przedłużono. Zaniedbanie środka prawnego nie uchodzi za niedbalstwo.

3) Roszczenie może być całkiem lub częściowo wykluczone, jeżeli czyn uwięzionego tylko dlatego pozostał bezkarny, gdyż był popełniony w stanie niepoczytalnym (§ 2 lit. a, b, c, u. k.), jeżeli był on czynnością przygotowawczą do zbrodni, lub zawierał rażącą nierzetelność lub nieprzyzwoitość, lub szczególną złośliwość, jeżeli wreszcie przeciw uwięzionemu podczas tegoż uwięzienia wdrożone było postępowanie z powodu innego przestępstwa, na podstawie podejrzenia, które dostatecznie byłoby uzasadniło uwięzienie, i które następnie nie było odparte.

4) Roszczenie może być też wykluczone, jeżeli uwięziony w czasie uwięzienia pozostawał pod dozorem policyjnym.

§ 2.

Roszczenie odszkodowawcze nie ulega egzekucji ani środkom ubezpieczenia, chyba tylko z powodu wierzytelności o dostarczenie ustawowego utrzymania. O ile kroki egzekucyjne lub zabezpieczeniowe są wykluczone, jest także każde zarządzenie uprawnionego do roszczenia samego przez cesję, przekaz, danie w zastaw lub inną czynność prawną bez znaczenia prawnego.

2) Roszczenie podniesione stosownie do przepisów tej ustawy przechodzi na spadkobierców, jak skoro Minister Sprawiedliwości został wezwany (§ 4 ust. I), aby uznał roszcze-

nie zgłoszone przez osobę do tegoż żądania uprawnioną.

3) Poza tym przypadkiem, mogą po śmierci uwięzionego jego małżonek, dzieci i rodzice tylko o tyle podnosić roszczenie, o ile im ubyło utrzymanie, do którego świadczenia obowiązany był nieprawnie uwięziony.

§ 3.

O obowiązku Państwa do odszkodowania orzeka sąd w razie wydania wyroku uwalniającego mocą uchwały, której się nie ogłasza, którą jednak po prawomocności wyroku doręcza się uwolnionemu od oskarżenia. Przepis ten ma być odpowiednio zastosowany, jeżeli uwięzionego nie ściga się już więcej na mocy uchwały sądowej. W postępowaniu przed Trybunałem rozstrzyga o tem izba radna. We wszystkich innych przypadkach należy o uwolnieniu z więzienia donieść natychmiast sądowi powiatowemu, w którego okręgu ostatnio był zwolniony więziony. Tenże sąd ma po przesłuchaniu zwolnionego z uwięzienia powziąć uchwałę co do obowiązku Państwa do świadczenia obowiązku odszkodowania.

2) Uchwałę należy doręczyć do własnych rąk zwolnionego z więzienia. Jeżeli uchwała ta głosi, że Państwo jest zobowiązane do odszkodowania, wówczas ma być zwolniony pouczonej równocześnie o postanowieniach §§ 4 i 5.

3) Przeciw uchwale służy prokuratorowi i uwięzionemu zażalenie, które wnieść należy w dniach 14.

4) Prawomocna uchwała jest wiążąca dla dalszego postępowania.

§ 4.

Strona ma Państwo najpierw wezwać o dobrowolne uznanie kwoty odszkodowawczej przez nią żądanej. Wezwanie to należy pod utratą roszczenia w trzy miesiące po doręczeniu uchwały uzasadniającej ją, zaopatrzonej w pouczenie (§ 3 ust 2), skierować do Ministra Sprawiedliwości

2) Jeżeli do trzech miesięcy nie dojdzie uprawnionego oświadczenie Ministra Sprawiedliwości, lub jeżeli stronie będzie odmówione odszkodowanie w części lub w całości, wówczas może być roszczenie to dochodzone przeciw Państwa drogą skargi.

§ 5.

Roszczenie odszkodowawcze przedawnia się w trzech miesiącach od owego dnia, w którym stronie doręczono odmowne oświadczenie Ministra Sprawiedliwości do rąk własnych, lub od którego termin oświadczenia upływa.

§ 6.

Trybunał I instancji jest właściwy do rozstrzygnięcia skargi bez względu na wysokość roszczenia. Miejscowa właściwość stosuje się wedle wyboru powoda do jego miejsca zamieszkania, lub do stałego miejsca pobytu

w czasie wniesienia skargi, lub do siedziby sądu, który orzekł o obowiązku Państwa (§ 3 ust. 1). Jeżeli skargę wniesiono w sądzie niewłaściwym, należy ją z urzędu odstąpić sądowi właściwemu. Przedawnienie przerywa się wtedy z dniem wniesienia skargi w sądzie właściwym.

§ 7.

Rozprawy w sprawach tą ustawą unormowanych i wszelkie pisma, odnoszące się do nich, jak i orzeczenia, są wolne od należytości i portorjum.

§ 8.

Jeżeli na niekorzyść uwolnionego od oskarżenia lub nie ściganego zawnioskowane będzie wznowienie postępowania karnego, lub jeżeli go nie potrzeba i postępowanie na nowo wdrożono lub dalej prowadzono, może Minister Sprawiedliwości odroczyć oświadczenie swe do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia postępowania lub zarządzić zawieszenie zapłaty do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia. Przed tem rozstrzygnięciem nie może roszczenie być skargą dochodzone. Nie przedawnia się ono przed upływem trzech miesięcy od prawomocności orzeczenia. O odroczeniu lub zawieszeniu ma być wnioskodawca zawiadomiony.

2) Jeżeli dozwolono wznowienia, albo je-

żeli nie potrzeba tegoż i rozprawę główną zarządzone, wówczas traci moc uchwała orzekająca o obowiązku Państwa. Jeżeli odszkodowanie już zapłacono, może być to, co już zapłacono wtedy żądane napowrót, jeżeli w nowem postępowaniu nie orzeczono znów o obowiązku Państwa do odszkodowania.

§ 9.

1) Przepisy §§ 1 do 8 należy zastosować także do osób cywilnych, które w postępowaniu karnem wojskowym bezzasadnie były więzione, jeżeli ich poddanie pod sąd właściwość sądów wojskowych opiera na zarządzeniu całego Ministerstwa, wydanego na podstawie § 14 procedury karnej wojskowej, wydanej dla obrony krajowej, lub na ustawowym przepisie, który poddaje osoby cywilne, z powodu niewykonywania czynności sądów karnych dla osób cywilnych, sądownictwu wojskowemu.

2) Zamiast izby radnej (§ 3 ust. 1) rozstrzyga jednakże, jeżeli uwięzienie nastąpiło w postępowaniu sądownym wojskowym, kierownik sądu, a wezwanie o dobrowolne uznanie roszczenia odszkodowawczego zażadanego (§ 4 ust. 1) należy skierować do Ministra obrony krajowej. Temu wezwaniu służą te same skutki prawne, co i wezwaniu w § 2 ust. 2 wymienionemu. W miejsce oświadczeń Ministra Sprawiedliwości, wspomnianych w §§ 4 ust. 2, 5 i 8 ust. 1, wstępuje oświadczenie Ministra obrony krajowej.

§ 10.

1) Ustawa ta obowiązuje w dniu 15 po jej ogłoszeniu i ma zastosowanie do spraw zawisłych, jeżeli wyrok uwalniający lub zarządzenia, że uwięziony nie ma być nadal ścigany, dopiero po tym dniu będą wydane.

2) Wykonanie poleca się Ministrowi Sprawiedliwości i Ministrowi obrony krajowej.

D E K R E T

z dnia 24 grudnia 1918 dz. u. Rzplitej P. Nr 22 poz. 75
z dnia 30 grudnia 1918

w przedmiocie statutu tymczasowego Palestry Państwa
Polskiego.

Art. 1. Palestrę stanowią adwokaci i aplikanci adwokaccy.

Art. 2. Językiem urzędowym Palestry jest język polski.

A D W O K A C I.

Art. 3. Adwokatem może zostać obywatel Państwa Polskiego bez różnicy płci, który:

a) ukończył wydział prawny uniwersytetu krajowego;
b) odbył aplikację sądową i adwokacką w myśl przepisów niniejszej ustawy i złożył egzamin sądowy i adwokacki;

c) jest pod względem moralnym nieposzlakowanym.

Nie może być adwokatem pozbawiony własnej woli lub ograniczony w czynnościach cywilnych, upadły, skazany na karę ciężkiego więzienia, więzienia od półtora roku do lat sześciu (dom poprawy) lub za przestępstwo uwłaczające czci.

Art. 4. Adwokat winien być rzecznikiem prawa i słuszności. Winien poświęcić się obowiązkom swym z całą gorliwością i sumiennością, mając na względzie dobro publiczne, okazywać poszanowanie i posłuch dla sądów, urzędów i organów palestry, przestrzegać zasad koleżeństwa, strzedz nawet w życiu prywatnem powagi swego stanu i zachować się zgodnie z wymaganiami honoru i przyzwoitości.

Art. 5. Czynności adwokata polegają na udzielaniu porad prawnych, tudzież na prowadzeniu spraw klien-

tów i obrony ich we wszystkich instancjach sądowych i administracyjnych. Adwokat ma prawo odmówić pomocy prawnej bez podania powodu.

Art. 6. Adwokat może wykonywać swoje czynności zawodowe po złożeniu przysięgi przed dziekanem rady adwokackiej lub jego zastępcą według roty i w sposób, określony w przepisach szczegółowych.

Art. 7. Adwokat może obroną przez siebie siedzibę zmienić w okręgu tej samej izby po uprzednim trzymiesięcznym jej zawiadomieniu, a w razie przeniesienia się do innej izby po takimże zawiadomieniu obu izb.

Art. 8. Adwokat winien zachować tajemnicę co do wiadomości, otrzymanych z tytułu wykonywania swego zawodu, i nie może być zmuszony do ich wyjawienia przed sądem lub jakąkolwiek władzą.

Art. 9. Adwokat przy wykonywaniu swoich obowiązków korzysta z wolności słowa i pisma.

Za nadużycie tego prawa, stanowiące zniewagę stron, ich zastępców, świadków i biegłych, adwokat może być pociągnięty do odpowiedzialności dyscyplinarnej z inicjatywy rady adwokackiej, sądu, urzędu lub osoby poszkodowanej. Osoby do sprawy nie wpływające, na czci poszkodowane, mają prawo skargi już to dyscyplinarnej, już to sądowej.

Za wszystkie inne nadużycia wolności słowa i pisma w postępowaniu sądowym odpowiada adwokat bądź dyscyplinarnie, bądź sędownie. Wszczynanie postępowania przy przestępstwach, dochodzonych z urzędu, pozostawia się inicjatywie kompletu sądzącego, pozatem oskarżycielowi prywatnemu.

Art. 10. Adwokatowi nie wolno przyjmować obrony strony lub udzielać jej porady prawnej w procesie, w którym bronił stronę przeciwną lub udzielał jej porady prawnej.

Art. 11. Z wykonaniem zawodu adwokackiego nie wolno łączyć żadnego urzędu państwowego, prowadzenia przedsiębiorstw przemysłowych lub handlowych, pośrednictwa interesów i wogóle zajęć, nie liczących z powołaniem adwokata. Wolno jednak łączyć z zawodem adwokackim urząd nauczyciela lub radcy prawnego.

Art. 12. Adwokat obowiązany jest w razie wydalenia się ze swojej siedziby na czas ponad dni trzydzieści, a także w razie zawieszenia go w urzędowaniu, ustanowić zastępcę w osobie adwokata innego i zawiadomić o tem radę adwokacką. W razie zaniebdania tego obowiązku rada mianuje zastępcę z urzędu.

Rada mianuje też zastępcę z urzędu w razie śmierci adwokata lub wykreślenia z listy, uwzględniając w miarę możliwości wnioski jego lub rodziny co do osoby zastępcy.

Art. 13. Adwokat pobiera honorarjum od klienta zgodnie z zawartą z nim umową, a w braku umowy — według taksy.

Sprawy cywilne z urzędu osób, którym przyznane zostało prawo ubogich, i sprawy karne z urzędu, adwokat prowadzi bezpłatnie. Wyjątki od tej zasady uchwalić może rada naczelna.

APLIKANCI ADWOKACCY.

Art. 14. Aplikantem adwokackim może zostać, kto:

- a) odbył dwuletnią aplikację sądową;
- b) złożył egzamin przepisany dla aplikantów sądowych;
- c) odpowiada warunkom, wymienionym w art. 3 (z wyjątkiem punktu b);
- d) złożył odpowiednie zaświadczenie patrona o przyjęciu go na aplikację.

Aplikacja adwokacka trwa lat dwa.

Art. 15. Aplikant adwokacki obowiązany jest pracować w kancelarji adwokata (patrona) i brać udział w zajęciach praktycznych i teoretycznych, urządzanych przez miejscową radę adwokacką.

Art. 16. Aplikantowi adwokackiemu spraw samodzielnie prowadzić nie wolno. Aplikant adwokacki może stawać w sądach i urzędach jedynie na mocy specjalnego upoważnienia w każdej sprawie od adwokata i pod jego odpowiedzialnością.

W Sądzie Najwyższym zastępstwo przez aplikanta jest niedopuszczalne.

Art. 17. Aplikant adwokacki po ukończeniu aplikacji poddany będzie egzaminowi przed komisją według programu, ustalonego przez radę naczelną.

Czas i miejsce egzaminu oraz członków komisji egzaminacyjnej wyznaczają rady adwokackie.

Art. 18. Przechodzący do adwokatury, a odpowiadający warunkom, wymienionym w art. 3 niniejszego statutu, sędziowie i prokuratorzy wszelkich stopni, podprokuratorzy Sądu Najwyższego i sądów apelacyjnych, oraz, o ile odbyli czteroletnią służbę sądową, podprokuratorzy sądów okręgowych, notariusze i pisarze hipoteczni — wolni są od aplikacji adwokackiej i egzaminu adwokackiego.

Art. 19. W razie niewykonania przez aplikanta adwokackiego obowiązków, określonych w art. 15, rada adwokacka władną jest przedłużyć aplikację na czas od lat dwóch, bądź wykreślić aplikanta z listy.

Art. 20. Aplikant adwokacki, który nie zdał egzaminu, może przystąpić do ponownego egzaminu w ciągu dwóch lat następnych. Po upływie tego czasu lub w razie ponownego niezdania egzaminu może być wykreślony z listy.

IZBY I RADY ADWOKACKIE.

Art. 21. Adwokaci i aplikanci adwokaccy, mający siedzibę w okręgu jednego sądu apelacyjnego, tworzą izbę adwokacką.

W razie potrzeby rada naczelna adwokacka może utworzyć w okręgu sądu apelacyjnego kilka izb adwokackich i wyznaczyć im siedziby. Każda izba musi jednak liczyć przynajmniej pięćdziesięciu adwokatów.

Izba stanowi osobę prawną. Złatwia swe sprawy bądź bezpośrednio na zgromadzeniach walnych, bądź też przez wybraną przez siebie radę adwokacką.

Art. 22. Adwokaci, należący do składu izby adwokackiej, wybierają z pośród siebie większością głosów drogą tajnego głosowania członków rady adwokackiej w liczbie od dziewięciu do piętnastu, w ten sposób, że, gdy liczba należących do izby adwokatów przekracza pięćdziesięciu, na każdych następnych dziesięciu wybiera się po jednym członku rady, ponad dziesięciu, dopóki ich liczba nie dosięgnie piętnastu.

Kównocześnie skutecznia się wybór trzech zastępców.

Członkowie rady obierają z pośród siebie dziekana i jego zastępcę, bibliotekarza, skarbnika i sekretarza.

Wybory odbywają się corocznie w miesiącu marcu.

Mandaty trwają trzy lata. Corocznie ustępuje trzecia część członków rady; w ciągu pierwszych dwóch lat przez losowanie, a następnie według starszeństwa wyboru.

Ustępujący członkowie mogą być wybrani ponownie dopiero po upływie roku.

Nowi członkowie rady obejmują urządowanie 1 kwietnia.

Art. 23. W razie śmierci, przedłużającej się choroby, dłuższej nieobecności lub wyjścia z palestry członka rady, na jego miejsce wchodzi zastępca, który przy wyborach uzyskał największą liczbę głosów.

Art. 24. Rada jest przedstawicielką izby adwokackiej.

Do zakresu czynności rady należy:

a) wpisywanie na listę adwokatów i aplikantów adwokackich i wykreślanie z listy, jako też wyznaczanie zastępców (art. 12);

b) czuwanie nad należytem wykonywaniem obowiązków zawodowych przez członków Palestry i nad przestrzeganiem etyki zawodowej;

c) wykonywanie władzy dyscyplinarnej nad adwokatami i aplikantami adwokackimi;

d) zarządzanie funduszami izby adwokackiej;

e) kierowanie wykształceniem zawodowem i egzaminami aplikantów adwokackich;

f) zwoływanie walnych zgromadzeń izby adwokackiej i składanie na nich sprawozdań;

g) załatwianie w drodze polubownej sporów między członkami Palestry, jak również pomiędzy nimi i osobami trzecimi;

h) określanie na żądanie adwokata lub strony honorarium adwokackiego;

i) rozstrzyganie wniosków o zwolnieniu obrońców od zastępstwa z urzędu z powodu oczywistej bezzasadności sprawy lub z powodów innych;

j) wydawanie wszelkich opinii na żądanie rady naczelnej.

Art. 25. Dziekan reprezentuje radę adwokacką, kieruje jej czynnościami, przewodniczy na posiedzeniach, wykonywa uchwały rady.

Do dziekana należy wyznaczenie obrońców do prowadzenia z urzędu spraw osób, które zwróciły się o to do rady adwokackiej.

Art. 26. Posiedzenia rady odbywać się winny przy najmniej raz na miesiąc.

Postanowienia rady zapadają większością głosów. W razie równości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego. Do prawomocności uchwał potrzebna jest obecność dwóch trzecich ogólnej liczby członków rady.

Wszystkie orzeczenia rady i walnych zgromadzeń wraz z odpisami protokółów, rada przesyła radzie naczelnej w ciągu dni czternastu od dnia posiedzenia.

Art. 27. W razie pociągnięcia adwokata lub aplikanta adwokackiego do odpowiedzialności karnej, rada adwokacka może na czas trwania procesu zawiesić adwokata w czynnościach, a aplikanta adwokackiego pozbawić prawa stawiania w sądach i urzędach.

Wszelkie orzeczenia rady adwokackiej ulegają zażaleniu do rady naczelnej w ciągu dni czternastu od daty doręczenia ich wraz z motywami stronie interesowanej.

Sposób odwołania się od orzeczeń rady adwokackiej jako sądu dyscyplinarnego określa postępowanie dyscyplinarne.

Art. 28. Członkowie izby opłacają na jej potrzeby składki roczne w terminach, które określi regulamin. Wszelkie opóźnienie bez dostatecznego usprawiedliwienia pociąga za sobą odpowiedzialność dyscyplinarną.

Art. 29. Przy radzie adwokackiej może być utworzony fundusz zapomogowy dla członków Palestry i ich rodzin. Odpowiednie przepisy ustali zgromadzenie walne.

Na fundusz ten wpływają wszystkie grzywny na podstawie niniejszego statutu lub regulaminu uiszczac się mające.

Art. 30. Zgromadzenie walne adwokatów izby odbywa się corocznie w miesiącu marcu; zwołuje je rada adwokacka i zawiadamia każdego adwokata, członka izby, pisemnie o terminie.

Do kompetencji walnego zgromadzenia należą:

- a) wybory do rady adwokackiej i rady naczelnej;
- b) uchwalenie środków na potrzeby izby, a w szczególności składek członków;

c) zatwierdzanie sprawozdań rady, a w szczególności sprawozdania kasowego;

d) rozpoznawanie wniosków rady adwokackiej i wniosków członków w sprawach, dotyczących Palestry i zarządzeń rady.

Wnioski członków winny być wnoszone do rady adwokackiej przynajmniej na osiem dni przed dniem zgromadzenia walnego. Zgromadzenie walne nadzwyczajne zwołuje rada adwokacka bądź z własnej inicjatywy, bądź na pisemne żądanie przynajmniej czwartej części adwokatów, członków izby.

Każdy adwokat obowiązany jest brać udział w zgromadzeniach izby. Nieprzybycie bez dostatecznego usprawiedliwienia się przed terminem zgromadzenia, a najdalej w ciągu dni ośmiu po dacie zgromadzenia, pociąga za sobą karę pieniężną od dziesięciu do stu marek polskich. Karę wymierza rada adwokacka.

Uchwały zgromadzenia są prawomocne bez względu na liczbę obecnych.

Aplikanci adwokaccy mogą być obecni na zgromadzeniach izby za zezwoleniem przewodniczącego, bez prawa zabierania głosu i udziału w głosowaniu.

RADA NACZELNA ADWOKACKA.

Art. 31. Zwierzchnim organem Palestry jest naczelną radą adwokacką.

Do zakresu jej działania należy:

a) przedstawicielstwo interesów Palestry i czuwanie nad jej honorem i powagą;

b) wykładanie przepisów niniejszego statutu, obowiązujących izby i rady adwokackie;

c) ustalenie zasad etyki zawodowej;

d) wydawanie regulaminów dla siebie i dla izb i rad adwokackich;

e) ustalenie programu zajęć i egzaminu dla aplikantów adwokackich;

f) nadzór nad radami i izbami adwokackimi;

g) rozpoznawanie w drodze instancji lub w drodze nadzoru uchwał i zarządzeń izb i rad adwokackich, oraz uchwał i wyroków w sprawach dyscyplinarnych;

h) przyjmowanie w poczet adwokatów i aplikantów adwokackich za zgodą Ministra Sprawiedliwości tych

obywateli Państwa Polskiego lub państw obcych narodowości polskiej, którzy ukończyli uniwersytet zagraniczny i którzy według ustaw obcego państwa uzyskali prawo do adwokatury lub do urzędu sędziego, względnie do aplikacji sądowej lub adwokackiej;

i) prowadzenie listy adwokatów i aplikantów adwokackich i przesyłanie tej listy corocznie w kwietniu Ministrowi Sprawiedliwości wraz ze składem rad adwokackich i rady naczelnej; niezależnie od tego o każdej zmianie w ciągu roku rada naczelna bezzwłocznie zawiadamia Ministra Sprawiedliwości;

j) wydawanie opinii co do projektów ustaw, na wezwanie Ministra Sprawiedliwości, po uprzednim zasięgnięciu opinii rad adwokackich;

k) przedstawianie Ministrowi Sprawiedliwości projektów ustaw i wniosków w zakresie sądownictwa i w sprawach Palestry.

Siedzibą rady naczelnej jest stołeczne miasto Warszawa.

Art. 32. Rada naczelna składa się z delegatów izb adwokackich. Izby adwokackie wybierają delegatów w ten sposób, że na pierwszych pięćdziesięciu członków adwokatów przypada trzech delegatów, a na każdych pięćdziesięciu następnych jeden delegat. Prócz tego każda izba wybiera po trzech delegatów zastępców.

Delegatem nie może być wybrany członek rady adwokackiej.

Mandaty trwają dwa lata. Corocznie ustępuje połowa członków rady naczelnej, w pierwszym roku przez losowanie, a następnie według starszeństwa wyboru; ustępujący członkowie mogą być wybrani ponownie po upływie roku.

Do prawomocności uchwał rady naczelnej potrzebna jest obecność więcej niż połowy członków.

Rada naczelna wybiera co rok z pośród siebie większością głosów, drogą tajnego głosowania, prezesa i jego zastępcę, sekretarza i skarbnika.

Art. 33. Rada naczelna wybiera z pośród siebie corocznie wydział wykonawczy, którego skład i zakres działania określi regulamin.

Art. 34. Rada naczelna wybiera corocznie ze swego łona sąd dyscyplinarny drugiej instancji, złożony z pięciu członków i dwóch zastępców.

Art. 35. Uchwały rady naczelnej i wydziału wykonawczego zapadają większością głosów obecnych. W razie równości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego.

Art. 36. Rada naczelna ustala swój budżet i określa udział rad miejscowych w wydatkach.

Art. 37. W razie, gdyby rada adwokacka obowiązków swoich nie wykonywała lub wykraczała przeciw ustawie, władną jest rada naczelna sprzeczne z ustawą zarządzenie lub uchwałę rady adwokackiej znieść, względnie zastosować odpowiednie środki zaradcze, a nawet rozwiązać radę adwokacką i rozpisać natychmiast nowe wybory z terminem dwutygodniowym, polecając czasowe pełnienie obowiązków rady adwokackiej wskazanym przez siebie delegatom.

Jeżeli rada naczelna nie przedsięwzięje środków zaradczych, sama wykracza przeciw ustawie, lub funkcjonować przestanie, władny jest Minister Sprawiedliwości, po bezskutecznym wezwaniu, sprzeczne z ustawą zarządzenie lub uchwałę rady miejscowej lub rady naczelnej znieść, a rada Ministrów na wniosek Ministra Sprawiedliwości w wyjątkowych wypadkach radę miejscową lub radę naczelną — rozwiązać, z natychmiastowym zarządzeniem nowych wyborów z terminem dwumiesięcznym, tymczasowo zaś pełnienie funkcji rady naczelnej powierzyć sądowi apelacyjnemu w Warszawie, a rady adwokackiej — właściwemu sądowi okręgowemu.

Powołany w miejsce rady adwokackiej sąd okręgowy lub w miejsce rady naczelnej sąd apelacyjny stosuje analogiczne przepisy niniejszego statutu.

Przepis powyższy nie stosuje się do działalności rad w sprawach dyscyplinarnych.

Przeciwno zarządzeniom Ministra Sprawiedliwości, względnie Rady Ministrów, służy radom w ciągu dni czterdnastu od doręczenia zawiadomienia prawo zażalenia do Sądu Najwyższego, który rozstrzyga w izbach połączonych.

SĄD DYSCYPLINARNY I POSTĘPOWANIE DYSCYPLINARNE.

Art. 38. Adwokat i aplikant adwokacki odpowiada dyscyplinarnie przed radą adwokacką za wszelkie wy-

kroczenia przeciwko obowiązkom zawodowym, honorowi i godności stanu adwokackiego.

Odpowiedzialność sądowa, cywilna i karna nie wyłącza odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Art. 39. Jeżeli przeciwko adwokatowi lub aplikantowi adwokackiemu wytoczono z powodu tego samego czynu postępowanie karne, rozpoczęte postępowanie dyscyplinarne ulega wstrzymaniu, aż do prawomocnego ukończenia postępowania karnego.

Sądy i urzędy winny zawiadamiać właściwą radę adwokacką o każdym wypadku wszczęcia dochodzeń karnych przeciwko adwokatowi lub aplikantowi adwokackiemu, o zaarrestowaniu go, wreszcie o prawomocnym ukończeniu postępowania, dołączając w każdym wypadku odpis uchwały lub wyroku.

Art. 40. Rada adwokacka wszczyna postępowanie dyscyplinarne wskutek skargi osoby prywatnej, zawiadomienia sądu lub urzędu, wreszcie z inicjatywy własnej.

Postępowanie dyscyplinarne prowadzi się z urzędu i nie jest jawne. Na wniosek obwinionego może sąd dyscyplinarny zarządzić jawność rozprawy.

Art. 41. Do przeprowadzenia postępowania dyscyplinarnego właściwą jest rada adwokacka tej izby, której członkiem jest obwiniony.

Aż do ukończenia postępowania w pierwszej instancji władną jest rada naczelna z urzędu lub na wniosek stron przekazać załatwienie sprawy innej radzie adwokackiej.

Art. 42. Rada adwokacka do przeprowadzenia postępowania dyscyplinarnego wyłania z pośród siebie sąd dyscyplinarny.

Organizację sądu dyscyplinarnego określi regulamin.

Obwinionemu równocześnie ze złożeniem wyjaśnienia (art. 46) służy prawo wyłączenia dwóch członków sądu dyscyplinarnego bez podania powodów.

Wyłoniony przez radę adwokacką sąd dyscyplinarny składa się z przewodniczącego i sześciu członków.

Przewodniczącym jest dziekan, jego zastępca lub najstarszy wiekiem członek kompletu.

Art. 43. Obowiązkiem przewodniczącego jest zwołanie posiedzenia sądu dyscyplinarnego, kierowanie postępowaniem dyscyplinarnym i rozprawą. Winien on

dbać o to, ażeby sprawy dyscyplinarne szybko, rzeczowo i wyczerpująco załatwiane były.

Dziekan składa radzie naczelnej co trzy miesiące sprawozdanie co do rozpoczętych i ukończonych dochodzeń dyscyplinarnych, z podaniem nazwiska obwinionego, rodzaju wykroczenia i uchwalonych zarządzeń.

Rada naczelna władną jest w razie opieszałości w postępowaniu dyscyplinarnem wydać odpowiednie zarządzenia.

Art. 44. Obwiniony i skarżący są stronami w postępowaniu dyscyplinarnem.

W sprawach, wszczętych przez sąd lub urząd, o ile dotyczą obowiązków adwokata lub nadużyć słowa i pisma (art. 9), oskarża prokurator właściwego sądu okręgowego.

Oskarżyciel prywatny i obwiniony mogą być zastępowani przez adwokatów.

Strony mają prawo przeglądania akt i otrzymywania z nich odpisów.

Art. 45. Z każdego posiedzenia sądu dyscyplinarnego winien być spisany protokół.

Art. 46. Skargę lub wniossek dyscyplinarny doręcza przewodniczący obwinionemu w odpisie i wzywa do złożenia wyjaśnienia na piśmie w ciągu dni czterestu. Termin ten w wypadkach wyjątkowych może być przez przewodniczącego przedłużony.

Po złożeniu wyjaśnienia lub bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu, władny jest sąd dyscyplinarny bądź wytoczyć śledztwo dyscyplinarne, bądź wyznaczyć rozprawę.

Art. 47. Sąd dyscyplinarny, oprócz wskazanych w statucie, nie jest krępowany żadnemi innemi formami postępowania. Orzeka na podstawie swobodnej oceny dowodów i wyników rozprawy.

Art. 48. Rozprawa przed sądem dyscyplinarnym jest ustna, rozpoczyna się od relacji jednego z sędziów dyscyplinarnych.

Art. 49. Sąd dyscyplinarny ogłasza sentencję wyroku bezpośrednio po rozprawie, władny jest jednak odroczyć jej ogłoszenie, nie dłużej wszakże, jak na dni czternaście.

Wyrok winien być wyłożony na piśmie najpóźniej

w ciągu dni czternastu od dnia ogłoszenia. Wyroki winny być doręczane skarżącemu i obwinionemu.

Sąd może orzec w wyroku jego publikację i określić jej sposób.

Art. 50. Kary dyscyplinarne dla adwokatów i aplikantów adwokackich:

- a) przestroga;
- b) napomnienie;
- c) nagana;
- d) zawieszenie adwokata w czynnościach zawodowych do roku, a względem aplikantów adwokackich — przedłużenie aplikacji, lub zabronienie stawania w sądach i urzędach do roku;
- e) wykreślenie z listy.

Sąd dyscyplinarny władny jest też orzec w wyroku skazującym utratę obieralności skazanego na członka rady adwokackiej lub naczelnej do lat trzech.

Art. 51. Skarżącemu i obwinionemu służy prawo zażalenia od wyroku w przeciągu dni czternastu od doręczenia. Prawo to przysługuje obwinionemu, jeżeli skazany został na karę nagany, zawieszenia w czynnościach zawodowych, przedłużenia aplikacji lub wzbronienia stawania w sądach i urzędach, albo też w razie wykreślenia z listy, a skarżącemu w razie wyroku uwalniającego, albo skazania obwinionego na karę przestrogi, napomnienia lub nagany.

W razie zażalenia skarżącego sprawa w całości ulega powtórnemu rozpoznaniu drugiej instancji.

Jeżeli obwiniony zmarł przed prawomocnością wyroku, służy prawo zażalenia jego wdowie, rodzicom i dzieciom.

Przeciw decyzji, orzekającej umorzenie postępowania, służy skarżącemu prawo zażalenia do drugiej instancji w ciągu dni czternastu od jej doręczenia.

Postępowania incydentalne w toku postępowania nie ulegają oddzielnemu zaskarżeniu.

Art. 52. Drugą instancję w sprawach dyscyplinarnych, dotyczących wyłącznie honoru i godności stanu adwokackiego, stanowi wyłoniony przez radę naczelną sąd dyscyplinarny (art. 34), którego organizację określi regulamin.

Art. 53. Jako druga instancja w sprawach, dotyczących obowiązków adwokata lub nadużyć pisma i sło-

wa (art. 9), utworzony będzie przy Sądzie Najwyższym senat dla spraw dyscyplinarnych adwokackich, złożony z przewodniczącego i pięciu członków.

Na przewodniczącego i dwóch członków powołani będą przez uchwałę połączonych izb Sądu Najwyższego sędziowie tegoż sądu, trzech pozostałych członków i trzech zastępców wybiera corocznie w maju rada naczelna adwokacka z pośród siebie.

W postępowaniu przed tą instancją bierze udział prokurator Sądu Najwyższego.

Art. 54. Spory o właściwość pomiędzy radą naczelną a senatem dla spraw dyscyplinarnych przy Sądzie Najwyższym (art. 53) rozstrzyga Sąd Najwyższy w izbach połączonych.

Art. 55. Urząd adwokatów sądów dyscyplinarnych jest honorowy.

Art. 56. Orzeczenia sądu dyscyplinarnego pierwszej i drugiej instancji zapadają większością głosów. W razie równości głosów przeważa zdanie przewodniczącego.

Jeżeli zdania się tak podzieliły, że głos przewodniczącego przeważyć nie może, przewagę ma to ze zdań, mających jednakową liczbę głosów, które jest najwzględniejsze dla obwinionego.

Wykreślenie z listy może być orzeczone w pierwszej instancji najmniej pięcioma, a w drugiej instancji najmniej czterema głosami.

Narada i głosowanie sądu odbywa się w nieobecności stron.

Art. 57. Koszta postępowania dyscyplinarnego ostatecznie ponosi obwiniony, skazany prawomocnie, a sposobem zaliczki rada adwokacka tej izby, której obwiniony jest członkiem. W razie wyroku uwalniającego, lub niemożności ściągnięcia kosztów, ponosi je rada adwokacka w całości.

Art. 58. Rada adwokacka prowadzi rejestr kar dyscyplinarnych.

Karę ostrzeżenia, napomnienia i nagany może rada adwokacka wykreślić z rejestru po latach trzech, jeżeli skazany przez ten czas zachowywał się nienagannie.

Art. 59. Sąd dyscyplinarny orzeka według uznania, czy i pod jakimi warunkami dopuszczalne jest wznowienie ukończonego postępowania.

PRZEPISY PRZECHODNIE.

Art. 1. Statut niniejszy obowiązuje aż do ustawodawczego uregulowania organizacji adwokatury na całym obszarze Państwa Polskiego, tylko na ziemiach polskich dawnego zaboru rosyjskiego.

Art. 2. Adwokaci przysięgli, którzy byli wpisani do list w chwili okupacji danego obszaru kraju, oraz którzy zostali do list wciągnięci przez sądy polskie, są adwokatami w rozumieniu ustawy, a pomocnicy adwokatów przysięgłych — aplikantami adwokackimi.

Art. 3 Minister Sprawiedliwości ustanowi w drodze rozporządzenia osobne komisje organizacyjne z pośród adwokatów dla każdego okręgu sądu apelacyjnego; wyznaczenie członków komisji z pośród adwokatury warszawskiej nastąpi w porozumieniu z delegacją tej adwokatury.

Każda komisja organizacyjna ustala pierwszą listę adwokatów i aplikantów adwokackich na podstawie pisemnego zgłoszenia każdego z nich, i zwoła walne zgromadzenie utworzonych w ten sposób izb adwokackich celem wyboru rad adwokackich i rady naczelnej.

Od uchwał komisji, dotyczących wpisania na listę adwokatów i aplikantów adwokackich, służy interesowanemu prawo zażalenia do rady naczelnej. Z chwilą wyboru rady naczelnej i rad adwokackich komisje organizacyjne przestają istnieć.

Osoby, które przed wejściem w życie niniejszego statutu były adwokatami przysięgłymi, lub pomocnikami adwokatów przysięgłych, w myśl art. 1 niniejszych przepisów przejściowych, a które z powodu nieobecności lub innych powodów nie zostały wpisane na pierwszą listę adwokatów i aplikantów adwokackich, mogą być na te listy wciągnięte później przez radę adwokacką, o ile odpowiadają warunkom art. 3 lit. c i ust. 2 statutu.

Niezależnie od daty objęcia urzędowania przez pierwsze rady adwokackie i radę naczelną, pierwszy rok urzędowania ich skończy się w dniu pierwszym kwietnia roku następnego.

Art. 4. Sprawy dyscyplinarne, rozpoczęte w sądach w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, przekazane

będą właściwym radom adwokackim, względnie radzie naczelnej.

Art. 5. Pomocnicy adwokatów przysięgłych lub aplikanci sądowi, którzy w dniu wejścia w życie niniejszego statutu ukończyli pięcioletnią aplikację, mogą być zapisani na listę adwokatów, w myśl dotychczasowych przepisów, przez radę adwokacką.

Art. 6. Pomocnicy adwokatów przysięgłych, lub aplikanci sądowi, którzy rozpoczęli aplikację przed 1 stycznia 1918 r., a nie ukończyli pięcioletnią aplikację, mogą być zapisani na listę adwokatów po odbyciu łącznej czteroletniej aplikacji sądowej, lub adwokackiej i złożeniu egzaminu adwokackiego zwolnieni są natychmiast od dwuletniej obowiązkowej aplikacji sądowej i egzaminu sądowego.

Art. 7. Do pomocników adwokatów przysięgłych, którzy rozpoczęli aplikację po 1 stycznia 1918 r., lecz przed wejściem w życie niniejszego statutu, stosują się w całości przepisy tegoż statutu, z zaliczeniem odbytej aplikacji adwokackiej do ogólnej czteroletniej.

Art. 8. Przechodzący do adwokatury, a odpowiadający warunkom, wymienionym w art. 3 niniejszego statutu, radcy, obrońcy i asesorowie b. prokuratorji Królestwa Polskiego, wolni są od aplikacji adwokackiej i egzaminu adwokackiego, o ile odbyli czteroletnią służbę.

Art. 9. Wszystkie przepisy, sprzeczne z niniejszą ustawą, tracą moc obowiązującą.

Art. 10. Ustawa niniejsza otrzymuje moc obowiązującą z dniem 1 stycznia 1919 roku.

Dan w Warszawie, dnia 24 grudnia 1918 r.

Postępowanie przeciw młodocianym i małoletnim jest unormowane następującymi rozporządzeniami Ministerstwa Sprawiedliwości b. zaboru austr., a mianowicie:

Rozp. Min. Spraw. z 21 października 1908 Nr 13 dz. rozp. min. w przedmiocie postępowania karnego przeciw młodocianym.

Rozp. Min. spraw. z 10 lipca 1903 Nr 22 rozp. min. spraw. w przedmiocie postępowania karnego przeciw małoletnim.

Rozp. Min. Spraw. z 23 maja 1905 Nr 9 dz. min. spraw. w przedmiocie opieki prawnej małoletnich i młodocianych w postępowaniu sądowo-karnem.

Rozp. Min. Spraw. z 23 lipca 1904 Nr 13 dz. min. spraw. w przedmiocie zarządzeń celem wstrzymania zaniedbania małoletnich.

Okólnik Min. Sprawiedl. z 13 października 1904 L. 23450 dz. rozp. min. str. 286 w przedmiocie uwiadomienia sądu opiekuńczego o uwolnieniu z więzienia młodocianego obcokrajowca.

Rozp. Min. Sprawiedl. z 13 grudnia 1904 Nr 19 dz. rozp. min. spraw. w przedmiocie statystycznych kart liczebnych co do wypadków skazania młodocianych.

Rozp. Min. Sprawiedl. z 30 września 1905 Nr 15 dz. rozp. min. w przedmiocie wykonania kary na małoletnich i młodocianych w więzieniach sądów I instancji i sądów powiatowych, jak i w zakładach karnych.

U S T A W A

z dnia 21 października 1919 Nr 87 dz. u Rzplitej P
 poz. 473
 o postępowaniu uproszczonem w sprawach o zbrodnie
 i występki na ziemiach b zaboru austriackiego

Art. 1. Z powodu wszystkich zbrodni i występków, nie należących do orzecznictwa sądów przysięgłych, prokurator sądu okręgowego może, zamiast wnosić akt oskarżenia — postawić wniosek o ukaranie w postępowaniu uproszczonem, jeżeli według zachodzących okoliczności można przyjąć, że, pomijając kary dodatkowe, nie wypadnie wymierzyć kary surowszej, jak grzywnę lub karę na wolności najwyżej przez jeden rok i to bądź samą, bądź w połączeniu z grzywną.

W postępowaniu uproszczonem przeprowadza rozprawę główną i rozstrzyga jeden sędzia

O ile ustawa niniejsza nie zawiera odmiennych przepisów, obowiązują w postępowaniu uproszczonem przepisy ustawy o postępowaniu karnem.

Oskarżyciel prywatny nie ma prawa stawiać wniosku, aby wdrożono postępowanie uproszczone. W przypadkach objęcia ścigania przez stronę cywilną (§ 48 p. k.) postępowanie uproszczone nie ma zastosowania.

Art. 2. Wniosek (art. 1) winien obejmować, oprócz dat, wymienionych w punktach 1-4 § 207 p. k., także przytoczenie środków dowodowych, których prokurator chce użyć. Wniosku nie potrzeba uzasadniać. Równocześnie można postawić wniosek, aby aresztowano obwinionego.

Wnioski powyższe należy w tylu egzemplarzach, ile potrzeba w myśl ustępu ostatniego § 207 p. k., postawić u sędziego orzekającego, a zarazem zawiadomić o wniosku sędziego, u którego sprawa poprzednio zawiśla.

Art. 3. Jeżeli sędzia orzekający ma wątpliwości co do aresztowania obwinionego, co do właściwości sądu, lub co do dopuszczalności postępowania uproszczonego, albo jeżeli ma wątpliwości, że wniosek ma wadę formalną, że czyn zarzucony obwinionemu nie podlega sądowi, że ściganie jest wykluczone z powodu przedawnienia, ułaskawienia (§ 2 p. k.), lub z innej przyczyny prawa procesowego, albo że zachodzi brak żądania, wymaganego przez ustawę do ścigania, lub też nie ma wymaganego przez ustawę zezwolenia osoby do tego uprawnionej, wreszcie jeżeli obwiniony zali się na aresztowanie, należy zasięgnąć rozstrzygnięcia izby radnej.

Art. 4. Jeżeli izba radna zadecyduje, że sąd, wymieniony we wniosku, jest niewłaściwy, odstąpi sprawę sądowi właściwemu.

Jeżeli wniosek odrzucono tymczasowo z powodu wady formalnej, albo jeżeli uznano postępowanie uproszczone za niedopuszczalne, prokurator powinien postawić wnioski, potrzebne do wdrożenia lub dalszego prowadzenia postępowania.

Jeżeli izba radna uważa ściganie czynu za niedopuszczalne z jednej z przyczyn, wymienionych w art. 3, zastanawia postępowanie.

Od rozstrzygnięć izby radnej o aresztowaniu przysługuje obu stronom, od rozstrzygnięcia zastanawiającego postępowanie przysługuje prokuratorowi — zazalenie do Trybunału II instancji (§ 114 p. k.).

Uchwały izby radnej, ani uchwały II instancji, któremi uznano sąd za właściwy, czyn za podlegający ściganiu, lub postępowanie uproszczone za dopuszczalne, nie wiążą sądu orzekającego.

Art. 5. Jeżeli wnioski prokuratora nie budzą wątpliwości, albo jeżeli decyzja izby radnej lub Trybunału II instancji usunęła podniesione wątpliwości, sędzia orzekający zarządza rozprawę.

Art. 6. Pod względem przygotowań do rozprawy głównej, samej rozprawy głównej i wyroku — obowiązują analogiczne postanowienia rozdziałów XVII i XVIII (§§ 220 297), z następującymi zmianami i uzupełnieniami:

1) Sędzia orzekający może polecić obwinionemu, aby ustanowił sobie obrońcę i wymienił jego nazwisko

w określonym terminie; sędzia musi wydać takie polecenie, jeżeli obwiniony nie ma jeszcze lat 18. Jeżeli obwiniony nie zastosuje się do tego polecenia, ustanowi mu sędzia obrońcę z urzędu, i to pod nieważnością, o ile obwiniony nie ma jeszcze lat 18 (§ 281 L. 3 p. k.). Ustanowienie to odnosi się do całego postępowania.

2) Wezwanie oskarżonego winno, oprócz treści, przepisanej w § 221 p. k., i dołączonego odpisu wniosku o ukaranie w postępowaniu uproszczonym (art. 2), zawierać polecenie, aby dostarczył do rozprawy środków dowodowych, służących do jego obrony, lub doniósł o nich sądowi w porę tak, aby można było skorzystać z nich na rozprawie głównej. W wezwaniu tem może być umieszczone polecenie, aby oskarżony ustanowił sobie obrońcę. W postępowaniu uproszczonym nie potrzeba udzielać przeciwnikowi spisu świadków i znawców, którzy mają być dodatkowo wezwani (§ 222 p. k.).

3) Postanowienia § 224 p. k. mogą być stosowane tylko wtedy, jeżeli chodzi o dochodzenia, których nie można przeprowadzić na rozprawie głównej.

4) Przełożony Trybunału I instancji może na wniosek prokuratora, lub za jego zgodą zarządzić, iż rozprawa główna odbędzie się w siedzibie sądu powiatowego, jeżeli to przyczyni się do przyspieszenia, albo ułatwienia rozpatrzenia sprawy, lub do oszczędzenia kosztów; może nadto na wniosek prokuratora zlecić przeprowadzenie rozprawy i wydanie rozstrzygnięcia także jednemu z sędziów tego sądu powiatowego, który w myśl §§ 51 do 56 p. k. jest miejscowo właściwy. W tym ostatnim wypadku może prokurator zlecić pełnienie obowiązków oskarżyciela funkcyjarszowi prokuratury przy sądzie powiatowym (ustawa z 11 sierpnia 1923 Nr 90 poz 704 dz. u. Rzplitej P.).

5) Jeżeli nie przeprowadzono ani śledztwa wstępnego, ani sądowych dochodzeń przygotowawczych, należy na żądanie oskarżonego wykluczyć jawność rozprawy głównej.

6) Sędzia orzekający ma prawa i obowiązki przewodniczącego i Trybunału.

7) Zamiast aktu oskarżenia należy odczytać wniosek o ukaranie w postępowaniu uproszczonym.

8) Pomijając kary dodatkowe, sędzia nie może pod nieważnością (§ 281 L. 11 p. k.) wymierzyć kary surow-

szej, jak grzywnę lub karę na wolności najwyżej przez jeden rok, i to bądź samą, bądź w połączeniu z grzywną.

Jeżeli uważa za odpowiednią karę surowszą, przerwie rozprawę.

O zmierzającym do tego wniosku prokuratora rozstrzyga sędzia po wysłuchaniu oskarżonego (obrońcy). Jeżeli rozprawę przerwano, prokurator winien w trzech dniach postawić wnioski względem wdrożenia zwykłego postępowania, w myśl przepisów ustawy (§ 27 p. k.).

9) Także w przypadku, przewidzianym w § 278 p. k., nie może sędzia orzekający orzec kary surowszej od przytoczonej pod L. 8.

Art. 7. Od wyroków, zapadłych w postępowaniu uproszczonem, dopuszczalne jest, oprócz wypadku, przewidzianego w art. 9, odwołanie. O odwołaniu rozstrzyga Trybunał pierwszej instancji.

Co do postępowania i wznowienia obowiązują analogicznie przepisy §§ 464 480 p. k., z wyjątkiem ustępu ostatniego §§ 470, 475, 476 i 478, oraz ustępu drugiego § 480, tudzież z następującymi zmianami i uzupełnieniami:

1) Z powodu wymiaru kary wolno wnieść odwołanie na niekorzyść oskarżonego tylko wtedy, jeżeli wymierzona kara nie przekracza połowy najniższego ustawowego wymiaru kary.

Prokurator może wnieść odwołanie także z tego powodu, że sędzia nie uwzględnił jego wniosku, aby przerwać rozprawę celem wdrożenia zwykłego postępowania (art. 6 L. 8.).

2) Jeżeli uwzględniono odwołanie prokuratora od orzeczenia o karze, nie można mimo to podwyższyć kary ponad granice wymiaru podanego w art. 6 L. 8.

Jeżeli sędzia nie uwzględnił wniosku prokuratora, aby przerwać rozprawę w myśl art. 6 L. 8, a Trybunał odwoławczy jest zdania, że wniosek ten należało uwzględnić, może wskutek odwołania prokuratora, wniesionego z powodu nieuwzględnienia powyższego wniosku, uchylić wyrok już na posiedzeniu niejawnem i zarządzić wdrożenie postępowania zwyczajnego.

3) Także prokurator może wnieść odwołanie na korzyść oskarżonego.

4) Za przyczyną nieważności według § 468 L. 2 p. k.

należy uważać okoliczności, podane w § 281 p. k. pod L. 2 do 5.

Ustęp ostatni § 281 p. k. ma odpowiednie zastosowanie także w postępowaniu uproszczonym.

5) Jeżeli oskarżony jest aresztowany, należy go doprowadzić do rozprawy (§ 239).

6) Jeżeli przy rozprawie nad odwołaniem przesłuchuje się nowych świadków lub znawców, należy przesłuchać także tych świadków i znawców, na zeznaniach których opiera się wyrok I instancji, o ile oskarżony lub prokurator tego żądają, albo sąd odwoławczy uzna to za potrzebne.

7) Sąd odwoławczy powinien także wtedy, gdy uchyla wyrok dla jednej z przyczyn, wymienionych w punktach 1 i 2 § 468 i w punktach 6 i 7 § 281 p. k., orzec w sprawie samej bądź zaraz, bądź na późniejszym posiedzeniu, w razie potrzeby po powtórzeniu rozprawy, przeprowadzonej w I instancji, i po poprawieniu wadliwej czynności procesowej, chyba, że sąd odwoławczy uzna się niewłaściwym, lub że sędzia pierwszej instancji orzekł o czynie, którego osądzenie należy do sądu przysięgłych. W pierwszym przypadku należy odstąpić sprawę sądowi właściwemu, a w drugim postarać się o wdrożenie przepisane w ustawie postępowania.

8) O dopuszczeniu wznowienia postępowania decyduje sędzia orzekający w Trybunale pierwszej instancji, w którym, lub w którego okręgu postępowanie było prowadzone.

Termin do wniesienia zażalenia przeciw odmówieniu wznowienia wynosi 8 dni.

Art. 8. Do sędziego orzekającego należy także powzięcie wszystkich innych decyzji poza rozprawą główną, do których zresztą powołany jest Trybunał lub izba radna. O ile tok instancji nie jest wyraźnie wzbroniony, przysługuje interesowanemu od takich uchwał, tudzież od zarządzenia lub uchylenia aresztu i od oznaczenia sumy zabezpieczenia, zażalenie do Trybunału pierwszej instancji. Należy je wnieść w trzech dniach, o ile nie przepisano czego innego; zażalenie ma skutek zawieszający, o ile skutek taki miałyby także względem Trybunału lub izby radnej (§ 197 p. k.).

Od decyzji Trybunału I instancji niema już dalszego środka prawnego.

Art. 9. Przepisy §§ 427 i 428 p. k. należy stosować analogicznie także w postępowaniu uproszczonym, z tą zmianą, że o sprzecznie rozstrzyga Trybunał pierwszej instancji po wysłuchaniu prokuratora.

Art. 10. Przed upływem każdego roku wyznacza Prezes sądu okręgowego na rok następny tych sędziów Trybunału i sędziów przy sądach powiatowych, którzy mają orzekać w postępowaniu uproszczonym.

Art. 11. Ustawa ta wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1920 na obszarze b. zaboru austriackiego.

Nie ma jednak zastosowania w sprawach, w których w dniu powyższym oskarżonego postawiono już prawomocnie w stan oskarżenia.

Art. 12. Wykonanie tej ustawy poleca się Ministrowi Sprawiedliwości.

REGULAMIN

Sądu (Senatu) dyscyplinarnego w Sądzie Najwyższym,
uchwalony przez Zgromadzenie ogólne Sądu Najwyższego
w dniu 18 marca 1922, do Nr 7/21.

Art. I.

Do rozpoznawania należących do właściwości Sądu
Najwyższego spraw dyscyplinarnych tworzy się w Są-
dzie Najwyższym Sąd (Senat) dyscyplinarny.

Art. II.

§ 1. W skład Sądu dyscyplinarnego wchodzi z urzę-
du pierwszy prezes i przewodniczący wszystkich Izb,
tudzież wybrani przez Zgromadzenie Ogólne Sądu Naj-
wyższego z pośród jego sędziów na rok kalendarzowy:
trzej członkowie na propozycję połączonych Izb I i II,
dwaj członkowie oraz dwaj zastępcy na propozycję
Izby III i dwaj członkowie oraz dwaj zastępcy na pro-
pozycję Izby V.

§ 2. W razie zdekompletowania Sądu dyscyplinarnego należy na pozostałą część roku skład jego niezwłocznie uzupełnić.

Art. III.

§ 1. Sąd dyscyplinarny orzeka w kompletach, złożonych z przewodniczącego i czterech sędziów.

§ 2. W każdym komplecie przewodniczący, referent i jeden członek sądu powinni należeć do jednej z Izb, rozpoznających sprawę sądową z tej samej dzielnicy państwa, z której pochodzi rozpoznawana sprawa dyscyplinarna.

Art. IV.

§ 1. Pierwszy prezes, lub wyznaczony przezeń na stałe jego zastępca wyznacza kolejno referentów z pośród członków Sądu dyscyplinarnego i ich zastępców i ma nadzór ogólny nad biegiem spraw dyscyplinarnych i odnośną biurowością.

§ 2. Najpóźniej na osiem dni przed posiedzeniem pierwszy prezes lub jego zastępca ustala skład kompletu, wzywając doń poza osobami, wskazanemi w § 2 art. III, najstarszych służbą członków lub ich zastępców, o ile możliwości po jednym z pozostałych Izb.

§ 3. W razie przeszkody ustawowej, czy służbowej, lub w razie nieobecności starszego członka sądu, wyznaczony będzie, lub wstąpi bezpośrednio, młodszy członek lub zastępca.

§ 4. Przewodniczącego zastąpić może z kolei starszeństwa członek tej samej Izby.

Art. V.

§ 1. Do postępowania przed Sądem dyscyplinarnym stosują się przepisy, obowiązujące w dzielnicy, z której sprawa się toczy.

§ 2. Wraz z wezwaniem na rozprawę przesyła się obwinionemu listę wszystkich członków Sądu (Senatu) dyscyplinarnego i zastępców.

Art. VI.

Trzymających pióro na posiedzeniach Sądu dyscyplinarnego wyznacza przewodniczący, kierujący biurowością Sądu dyscyplinarnego (art. IV), z pośród członków sekretariatu prawniczego Sądu Najwyższego, tylko zaś w razie wyjątkowej przeszkody — z pośród sekretarzy kancelarii Sądu Najwyższego.

Art. VII.

§ 1. Wszystkie sprawy dyscyplinarne wpisuje się do osobnego rejestru, prowadzonego w biurze pierwszego prezesa Sądu Najwyższego.

§ 2. Ponadto mogą być prowadzone także inne no-

tałki spraw dyscyplinarnych, wedle wskazówek przewodniczącego, kierującego biurowością Sądu dyscyplinarnego.

Art. VIII.

Przepisy niniejszego regulaminu nie mają zastosowania do spraw dyscyplinarnych adwokackich w b. dzielnicach rosyjskiej i pruskiej.

Art. IX.

§ 1. Regulamin niniejszy wchodzi w życie z dniem 1 maja 1922.

§ 2. Sprawy dyscyplinarne, które wpłynęły do Sądu Najwyższego przed rzezoną datą, będą rozpoznawane trybem dotychczas obowiązującym.

T R E Ś Ć :

	str.
Ustawa z 23 maja 1873 zaprowadzająca ustawę o postępowaniu karnem	6
USTAWA O POSTĘPOWANIU KARNEM:	
I. Rozdział Postępowania ogólne.	13
II. Rozdział. O sądach (§§ 8—28).	15
1. Sądy powiatowe (§ 9)	16
2. Trybunały I. instancji (§§ 10—13).	17
3. Sądy przysięgłych (§ 14)	18
4. Trybunały II instancji (§ 15)	18
5. Najwyższy Trybunał jako kasacyjny (§ 16)	19
6. Kompletty i sposób głosowania w kolle- giach (§§ 17—22).	25
7. Osoby uboczne w sądach (§ 23)	28
8. Stosunek sądów karnych do innych władz (§§ 24—28)	28
III. Rozdział. O Prokuraturze (§§ 29—37)	32
IV. Rozdział. O obwinionym i obronie (§§ 38— 45)	37
V. Rozdział. O oskarżycielu prywatnym i stro- nie interesowanej prywatnej (§§ 46—50)	41
VI Rozdział. O właściwości sądów karnych i połączeniu kilku spraw (§§ 51—66)	46
1. Sądy właściwe (§§ 51—59)	46
2. Szczególna właściwość sądów (§§ 60— 61)	51
3. Uprawnienie do delegowania (§§ 62— 63)	54
4. Spory o właściwość sądów (§ 64).	54
5. Czynności urzędowe sądów niewłaści- wych (§§ 65—66).	55

	str.
VII. Rozdział O wykluczeniu i wyłączeniu osób sądowych i prokuratorów (§§ 67—76)	56
1. Wykluczenie osób sądowych (§§ 67—71).	56
2. Wyłączenie osób sądowych (§§ 72—74).	58
3. Wykluczenie prokuratorów (§§ 75—76).	59
VIII. Rozdział. O oznajmianiu sądowych zarządzeń i zezwoleniu wglądu do aktów (§§ 77—83)	60
IX. Rozdział. O ujawnieniu przestępstw i o dochodzeniach przygotowawczych w zbrodniach i występkach (§§ 84—90)	62
X. Rozdział. O śledztwie wstępnem w zbrodniach i występkach w ogólności (§§ 91—115).	66
1. Wszczęcie śledztwa wstępnego i stanowisko sędziego śledczego w temże (§§ 91—95)	66
2. Bieg spraw w śledztwie wstępnem (§§ 96—108)	69
3. Zaniechanie lub zakończenie śledztwa wstępnego (§§ 109—112)	74
4. Środki prawne przeciw zarządzeniom sędziego śledczego i izby radnej (§§ 113—115)	75
XI. Rozdział. O oględzinach i znawcach (§§ 116—138).	77
1. O naoczni i przybraniu znawców w ogóle (§§ 116—138)	77
2. Postępowanie w śledztwach z powodu zabicia i ciężkich uszkodzeń ciała w szczególności (§§ 127—133)	81
3. Postępowanie w razie wątpliwości co do zaburzeń umysłu i poczytalności (§ 134).	84
4. Badanie pisma (§ 135)	86
5. Postępowanie przy śledztwach o fałszerstwo lub podrobienie publicznych papierów kredytowych i o fałszerstwo monet (§ 136)	86
6. Postępowanie w śledztwach o zbrodnię podpalenia (§ 137)	87

7. Postępowanie w śledztwach o inne uszkodzenia (§ 138)	87
XII Rozdział. O przeszukaniu domu i osoby i konfiskacie (§§ 139—149)	88
1. Przeszukanie domu i osoby (§§ 139—142)	88
2. Konfiskata (§§ 143—144)	91
3. Przegląd i konfiskata papierów (§ 145)	92
4. Konfiskata i otworzenie listów i przesyłek (§§ 146—149)	92
XIII. Rozdział. O przesłuchaniu świadków (§§ 150—172)	94
XIV. Rozdział. O wezwaniu, dostawieniu, tymczasowym przytrzymaniu i areszcie śledczym obwinionego (§§ 173—197)	103
1. Wezwanie (§ 173)	103
2. Dostawienie, tymczasowe przytrzymanie i normalny areszt śledczy (§§ 174—182)	104
3. Obchodzenie się z aresztantami w śledztwie (§§ 183—189)	108
4. Zabezpieczenia, uchylenie tymczasowego przytrzymania i aresztu śledczego (§§ 190—197)	110
XV. Rozdział. O przesłuchaniu obwinionego (§§ 198—206)	113
XVI. Rozdział. O postawieniu w stan oskarżenia (§§ 207—219)	117
XVII. Rozdział. O przygotowaniach do rozprawy głównej (§§ 220—227)	123
XVIII. Rozdział. O rozprawie głównej przed Trybunałami I. instancji i środkach prawnych przeciw ich wyrokom (§§ 228—296)	129
1. Rozprawa główna i wyrok (§§ 228—279)	129
A. Jawność rozprawy głównej (§§ 228—231)	129
B. Czynności urzędowe przewodniczącego i Trybunału podczas rozprawy głównej (§§ 232—238)	130
C. Początek rozprawy głównej (§§ 239—244)	133

	str.
D. Przesłuchanie oskarżonego (§ 245)	136
E. Postępowanie dowodowe (§§ 246--254)	137
F. Wywody stron (§§ 255--256)	140
G. Wyrok Trybunału (§§ 257--267)	141
H. Ogłoszenie i wygotowanie wyroku (§§ 268--270)	149
I. Prowadzenie protokołu (§§ 271--272)	151
J. Odroczenie rozprawy głównej (§§ 273--276)	153
K. Incydenty (§§ 277--279)	154
2. Środki prawne przeciw wyrokowi (§§ 280--283)	155
a. Postępowanie z zażaleniami nieważności (§§ 284--293)	168
b. Postępowanie z odwołaniami (§§ 294--296)	179
XIX. Rozdział. O sądach przysięgłych (§§ 297--351)	185
1. O sądach przysięgłych w ogóle (§§ 297--303)	185
2. Tworzenie ławy przysięgłych (§§ 304--307)	188
3. Rozprawa główna przed sądami przysięgłych (§§ 311--342)	192
A. Początek rozprawy głównej i odebranie przysięgi od przysięgłych (§§ 312--313)	192
B. Postępowanie dowodowe (§§ 314--315)	193
C. Postawienie pytań przysięgłym (§§ 316--323)	194
D. Wywody stron i przewodniczącego (§§ 324--325)	201
E. Narada i uchwały przysięgłych (§§ 326--329)	202
F. Werdykt przysięgłych (§§ 330--332)	206
G. Dalsze postępowanie i wyrok Trybunału (§§ 333--342)	208
4. Środki prawne przeciw wyrokom sądów przysięgłych (§§ 343--351)	211

XX. Rozdział. O wznowieniu postępowania karnego i przywróceniu do pierwotnego stanu przeciw upłynionym kresom (§§ 352—364).	217
1. Wznowienie postępowania karnego (§§ 352—363).	217
2. Przywrócenie do pierwotnego stanu kresu upłynionego (§ 364)	225
XXI. Rozdział. O orzeczeniach i zarządzeniach sądu karnego co do roszczeń prawno-prywatnych (§§ 365—379).	226
XXII. Rozdział. O kosztach postępowania karnego (§§ 380—395).	231
XXIII. Rozdział. O wykonaniu wyroków (§§ 396—411).	239
XXIV. Rozdział. O postępowaniu przeciw nieznanym, nieobecnym i zbiegłym (§§ 412—428).	248
1. Postępowanie przeciw nieznanym, nieobecnym albo zbiegłym podczas śledztwa wstępnego (§§ 412—420)	248
2. Postępowanie przeciw nieobecnym i zbiegłym po ukończeniu śledztwa wstępnego (§ 421)	252
3. Postępowanie edyktalne przeciw nieobecnym i zbiegłym (§§ 422—428)	253
XXV. Rozdział. O postępowaniu doraźnym (§§ 429—446).	257
1. Wszczęcie postępowania doraźnego (§§ 429—436).	257
2. Postępowanie przed sądem doraźnym (§§ 437—445)	260
3. Zniesienie sądów doraźnych (§ 446).	264
XXVI. Rozdział. O postępowaniu w przekroczeniach (§§ 447—482).	267
1. Oskarżenie (§§ 448—449).	267
2. Postępowanie zwyczajne przed sądami powiatowymi (§§ 450—459)	268
3. Postępowanie nakazowe (§§ 460—462).	273
4. Środki prawne przeciw wyrokom sądów powiatowych (§§ 463—481)	275

	str.
5. Wykonanie kary (§ 482)	284
XXVII. Rozdział. O postępowaniu w sprawach praw- sowych (§§ 483—494)	285

Ustawa z 20 lipca 1912 Nr. 142 dz. u. p. jest uwzględniona przy zmienionych nia §§ 6, 284, 285, 294, 352, 357, 401, 409 i 466 p. k.	
Ustawa z 11 lipca 1913 Nr. 143 dz. u. p. przy §§ 28 ² i 400 p. k.	
Ustawa Rzeczypospolitej Polskiej z 21 października 1919 Nr. 87 dz. u. Rzplitej P., poz. 473 jest uwzględniona przy wszystkich zmienionych nią §§ p. k, nadto na str.	372
Ustawa z 16 lipca 1920 dz. u. Rzplitej P, Nr. 67, poz 453, zmieniająca liczne przepisy postę- powania karnego b. zaboru austr. jest uwzględ- niona przy zmienionych §§ p. k.	1 nast.

D O D A T E K

zawiera ustawy następujące:

Patent z 3 maja 1853, Nr. 81, dz. u. p. i ustawa o urządzeniu wewnętrznem i regulaminie dla sądów	293
III. Rozdział. O obowiązkach osób sądowych. (Od § 45—59).	293
Ustawę z 21 maja 1868, Nr. 46, dz. u. p. w przed- miocie postępowania dyscyplinarnego urzęd- ników sędziowskich i poniewolnem ich prze- niesieniu na inne miejsce służbowe, lub w stan spoczynku.	297
Ustawę z 1 kwietnia 1872 Nr. 40 dz. u. p. w przed- miocie wykonywania władzy dyscyplinarnej nad adwokatami i kandydatami adwokackimi §§ 1—59.	323

Ustawę z 25 lipca 1871 Nr. 75 dz. u. p. zawierającą ustawę notarialną, w szczególności przepisy o postępowaniu dyscyplinarnem przeciw notariuszom i kandydatom notarialnym, zawarte w rozdziale X. §§ 153—170	315
Ustawę z 16 marca 1892 Nr. 64 dz. u. p. o wynagradzaniu szkody z powodu bezzasadnego skazania §§ 1—11	346
Dekret z 24 grudnia 1918 Dz. p. p. Nr. 22 poz. 75 w przedmiocie statutu tymczasowego Palestry Państwa Polskiego — obowiązującego wedle art. I. przepisów przechodnich, aż do ustawowego uregulowania organizacji adwokatury na całym obszarze Państwa Polskiego, tylko na ziemiach polskich dawnego zaboru rosyjskiego	356
Rozporządzenia b. zaboru austr. w szczególności te rozp. min. sprawiedl., któremi unormowano postępowanie karne przeciw młodocianym i małoletnim	371
Ustawa z 18 sierpnia 1918 Dz. u. p. w przedmiocie odszkodowania z powodu aresztu śledczego.	349
Ustawę z 16 lutego 1906 Nr. 223 dz. u. p. w przedmiocie zmiany i uzupełnienia niektórych postanowień statutu dyscyplinarnego dla adwokatów i kandydatów adwokackich z 1 kwietnia 1872 Nr. 40 dz. u. p. i ordynacji adv. z 6 lipca 1868 Nr. 96 dz. u. p.	343
Ustawę z 21 października 1919 Nr. 87 dz. u. Rzplitej P., poz. 473 (o postępowaniu uproszczonym)	372
Regulamin Sądu Najwyższego jako dyscyplinarnego z 18 marca 1922 Nr. 7/21	378
Skorowidz.	388

SKOROWIDZ

A.

- Adhezyjne postępowanie, 4, 47, 365—379.
- Administracyjne władze, prawo Naczelnika ogłoszenia sądów doraźnych, 429.
- Adopcja, 152, 205, wpływ a. 67, 69, 75, 120, 306.
- Adoptujący rodzice, adoptowane dzieci obwin. zwolnienie od obowiązku świadczenia 152.
- Adwokaci, strój urzędowy 39, doniesienie przeciw nim 83, 84, doniesienie o ich uwięzieniu 176, władza disc. nad nimi, 236, zwolnieni od obowiązku świadków sądowych 103, wpisanie ich do listy obrońców 39, wydział Izby 236, wyznaczenie obrońcy z urzędu 42, taryfa a. 395.
- Adwokacy kandydaci, doniesienia przeciw nim 83, 84, doniesienie o ich uwięzieniu 176, ich uprawnienie do zastępstwa 447.
- Agnoskowanie osób i rzeczy, 98, 105, 116, 127, 136, 168, 201, 239, 253, 367, 375, 428.
- Akta, ich odczytanie 252, 472, wgląd w nie 34, 45, 46, 47, 52, 85, 123, 224, 271, 325, ich przedłożenie 48, 98, 112, 115, 210, 285, 294, 296, 341, 362, 364, 410, 411, 427, 443, 445.
- Akuszer — przybranie a. 113.
- Akuszerki — obowiązek doniesienia 83, 86, ich należytości 384, a. jako znawczynie 133.
- Apelacyjne sądy — ich zakres działania: 8, 15, 17, 23, 27, 29, 32, 35, 39, 48, 49, 59, 62 — 64, 69, 74, 109, 114, 190, 194, 197, 208, 210 — 219, 236,

- 280, 283, 294 — 297, 301, 343, 345, 346, 352, 357 — 359, 360, 364, 384, 387, 392, 395, 401—406, 410, 411, 417, 421, 427, 429, 450, 494.
- Areszt — zmiana grzywny na a. 7, 266, uchylenie a. 190, 192, aresztowanie bez polecenia 177, wizytacja a. 189.
- Arkusze protokółów, ich podpisywanie i zeszywanie 105, 107.
- Asystencja wojskowa 90, 28, 36, 436, przy pogoni 415.
- Autentyczność pisma, dochodzenie a. 135.

B.

- Badanie pism 135, 201, b. chemiczne krwi 119.
- Banknoty, fałszerstwo b. 136.
- Bezdomni, uwięzienie b. 175, 180, 452.
- Bezstronność osób sądowych 72.
- Bieg pocztowy — przy obliczeniu terminów 6.
- Bis in idem (ne) 352 i nast.
- Biskup — doniesienie do b. 83, 402 .
- Błąd świadków 170, błędy pisarskie w wyroku 270.
- Bójki, uwięzienie z powodu b. 181.
- Broń ręczna, jej przepadek 408.
- Bunt, odszkodowanie z powodu b. 370.
sądy doraźne z powdu b. 429.
uczestnicy b. 181.

C.

- Cena kupna rzeczy na przetargu sprzedanej 377—379.
- Chemicy, naoczni 122, 131.
profesorowie ch. jako znawcy 119.
- Chorzy, ich przesłuchanie 154, oskarżeni podczas rozprawy 275, uwięzienie ch. 28, 196, 411, świadkowie ch. 154, 233.
- Ciąża, wzgląd na c. przy sądach doraźnych 437.
- Cofnięcie ścigania 46, 48, 57, 89, 90, 109, 112, 211, 227, 259, 261, 263, 320, 321, 324, 352.
- Corpora delicti (dowody rzeczowe) ich przechowanie 98, 201, przesyłka 131.

Czas trwania, obliczenie czasu trwania kary 400, sądów doraznych 439, rozprawy 310, aresztu kolumny 190.

Częściowe orzeczenie, 213, 263, 289, 332, 343.

Czyny karalne — przychwylenie na gorącym uczynku 141, 175, 177, nowo ujawnione 263, 321, ich bezkarność 259, 281, 317, 344, istota czynu, ich dochodzenie 45 — 47, 60, 64 — 66, 95, 182, 259, 260, 270, 357, 365, 412, d. miejsca czynu 51, w sprawach prasowych 485, 486, cz. popełnione podczas rozprawy 278, 279.

D.

Delegacja sądów, 12, 62, 63, 71, 74, 288, 292, 293, 299, 332, 343, 350, 357, 362, 475.

Delegacja — do wykonania kary 406.

Dezynfekcja — 146.

Dezertarów — zagranicznych wydanie 59, 421.

Dochodzenie — czynów karalnych 84 — 90, nowe 224, w przekroczeniach 451, 452, celem wznowienia postępowania karnego 352, 357, 362, d. okoliczności obciążających 3.

Dokumenty — 95, 100, 135, 143, 145, 201, 252, 253, 355.

Domokrączy — doniesienia 83.

Domy poprawy — przesłuchanie osobników z d. p. 156, doprowadzenie ich 175, 180.

Donosiciel — jego nazwisko 87, 306, 390, 461.

Doniesienia — bezimienne 87, d. które sąd uczynić obowiązany 47, 83, 158, 176, 236, 399, 402, 407, 408 — 417, 452, d. o czynach karalnych 84 — 86, uprawnienie do d. 36, 84.

Dowód — na wydanie z zagranicy 59, zestawienie dow. przy rozprawie 258 — 260, 270, 288, 295, 313, 326, niedopuszczalne środki dla uzyskania d. 25, 202, środki d. 3, ich wspólność 246, przed przysięgłymi 315, 325, przy rozprawie głównej 207, 224, 239, 246, 252, 254, 257, 258, 273, 276, d. co do roszczeń, pr. prywat. 374, 375, d. w sądach do-

- różnych 437, d. w przekroczeniach 454, 457, 461,
 457, 470, ich wykaz 222, d. w śledztwie 85, 92,
 96, 98, 111, 199, d. przy wznowieniu p. k. 352,
 353, 355, przymus do wydania d. 87.
 Dowodowe postępowanie przy rozprawie gł. 246—254,
 457, przed przysięgłymi 314, 315.
 Dozór — policyjny 260, 283, 345.
 Drogowe — sług sądowych 382.
 Druku — miejsce, właściwość 486.
 Drukowych — pism konfiskata 487 — 491, zakaz ich
 rozpowszechniania 492 — 494.
 Druków — zniszczenie 492, rzeczy 408, fałszywych mo-
 net 136.
 Dzieciobójstwo — 130.
 Dziennik — 107.
 Dzienny zarobek — względ na dz. z. 103, 303.
 Duchowni — nie mogą być jako świadkowie przesłu-
 chani 151, doniesienia przeciw d. 83, 84, 152, od-
 wiedziny d. u obwin. 186, 387, 403, 404, wykona-
 nie kary na d. 399, 405, uwięzienie katolickich
 d. 176, przybranie d. do sądów doraźnych 436.
 Dyscyplinarna władza sędziego śledczego 108, 113, 119,
 143, 159, 160, 182, przewodniczącego 232 — 238,
 242, 288, 327.
 Dyscyplinarne — występki ich zbieg z czynami ka-
 ralnymi 5.
 Dyscyplinarne sądy — obowiązek ich doniesienia 84.
 Dyjetyienne — 381, 382, 386.
 Dyktowanie — protokołu 104, 281.
 Dyplomatyczna korespondencja 26, 54, d. misje 26, 380.

E.

- Edykt — rozpisanie e. 376, 424, 431.
 Edyktalne postępowanie 422 — 428.
 Edyktalny — termin 378.
 Egzekucyjna moc wyroku co do roszczeń prawno-pry-
 watnych 373, powołanie się na wygaśnięcie 374,
 co do kosztów postępowania karnego 391, 392, 409.
 Emigracja — 51.

- Eskortowanie — uwięzionych 23, 59, 380 — 382, koszt
ta e. 382.
Exhumacja — 127.
Explozja — kotła parowego, naocznia 116.
Exterytoralność — 61.

F.

- Fakultet — medyczny, doniesienie do f. 83, zasięgnię-
cie orzeczenia f. 126, profesorowie f. m. jako znawcy
119.
Fałszerstwa — 84, 83, 136, 174, 135, 174, 135, 136,
f. papierów kredytowych 83, 84, 136, 417.
Fotografja — fałszerstwo papierów kredytowych przez
fot. 136.

G.

- Głosowanie — sędziów 20, 17, w sądach dor. 442, przy
zawieszeniu werdyktu przys. 332, przy wyborze
zwierzchnika ławy przys. 326, przy wydawaniu
werdyktu 329, przy wznowieniu 362, gł. przysię-
głych 325 — 331, kompletów sądzących 19 — 22,
przy rozprawach głównych 272.
Głuchy — ich przesłuchanie 164 — 198, udawanie głu-
choty 203.
Granica — właściwość sądu 51.
Graniczne urzędy, jako policyjne 24, 51.
Grzywien ściąganie 391, 409, w wyroku 266, oznaj-
mienie treści 409, g. nałożone wedle proc. kar. 7,
ich użycie 7, 409.
Gwałt — publ. 430.

H.

- Haagska — konwencja procesowa 26.
Hostja — 98.

I.

- Identyczność — zwłok 127, i czyn 267.
 Indywidualizowanie — oskarżenia 207, i czynu w wyroku 260, 313.
 Inwalidzi — doniesienia 83.
 Izba radna — listy gończe 416, postępowanie zaoczne 425, w sprawach karnych wogóle 40, 43, 45, 48, 49, 59, 64, 74, przełożenie rozprawy przed przys. 299, przygotowanie do rozpr. gł. 208, 310, 225—227, w śledztwie wstępnem 92, 94, 95, 97, 108, 109, 112, 113, 126, 145, 147, 192, 196, przy wznowieniu 352, działalność trybunałów jako i. r. 10, 12, 18, środki prawne przeciw orzeczeniom w śl. wst. 114, 115.
 Izraelici — ich przysięga 171.

J.

- Jawność — rozprawy — 228 — 231, j. sądów doraźnych 440, j. w przekroczeniach 456, 471, 472, j. rozprawy kasacyjnej 286, 287.
 Jeneralny — prokurator (przy S. N.) 29, 30, jego zakres działania 33, 37, 54. 217, 286, 287, 296, 431, 362.
 Język sądowy 8, 410, 411.

K.

- Kara — na wolności — odłożenie wykonania 401, miejsce wykonania k. 405, 406, k. w przekroczeniach 482.
 Kary — więzienia — jej wymiar 338, jej wpływ na post. karne 175, 180, 192, 356, w sądach doraźnych 442, darowanie 411.
 Kara — na świadków nie jawiących się i znawców 119, 159, 242, 243.
 Kara — za swawolę 288.
 Karalność — uchylenie k. 213, 259, 281, 317 — 319, 344.

- Karne postępowanie, doniesienie o post. kar. 83, 402, przeciw młodocianym 39, koszta p. k. 380 — 395, w sprawach prasowych 483 — 494, bez oskarżenia pewnej osoby 492 — 494, wznowienie post. kar. 352 — 363.
- Karny wyrok — 83, 399, 402, sądów powiat. 482, treść w. 260, wykonanie w. 397 — 409.
- Kasacyjny sąd — jeneralny prokurator przy nim 29, 33, 37, sąd najw. jako kasacyjny 16, prawo dozwolenia nadzwyczajnego wznowienia 362, 480, złagodzenie kary przez s. k. 410, 411, postępowanie tegoż w zasałeniach nieważności 286 — 293, 347 — 350, 479, przedłożenie wyroków śmierci 341.
- Kasy — państwowe — 193, 379.
- Kaucja — zob. „zabezpieczenie“ w razie uchylenia aresztu 419.
- Kobiety — ich oględziny ciała 133.
- Koleje — żelazne, doniesienia o czynach karalnych na kolejach 83, o gwałtach 84, ulgi co do jazdy i przesyłek 381.
- Komisyjne wyjazdy osób sądowych 381, 386, znawców 386.
- Kompetencyjne spory 60, 64.
- Końcowe wnioski przy rozprawie gł. 255, 256, 324, 325, 335.
- Konfrontacje z obwin. 205, 248, świadków 168, 238.
- Konkursowe sądy 85.
- Konsulaty — 83, 61, 59.
- Kontumacyjne postępowanie 422 — 428, w przekroczeniach 459, 478.
- Korespondencje z władzami 26, 27, 28.
- Kościół — przeszukanie k. 142.
- Koszta post. kar. 380 — 395, do zwrotu przez osk. 331, ich ściąganie 409, zwrot 389 — 392, umowy z zagranicą o nie 380, k. wykonania kary w zakł. popr. 482.
- Koszta podróży — ich zwrot 381, 383, 386.
- Krewni — osk. ich uwzględnienie 7, 142, 148, 391, 401, ich odwiedziny 186, 403, doręczenie do ich rąk 80, 424, 427.

- Książki — robotnicze, korektury 98.
 Kuznice — robotnicy przy nich, ich uwięzienie 176,
 402, ich wezwanie 158.

L.

- Ludność — i zasada 34.
 Lekarze — ich odwiedziny 186, 404, 436, ich należność
 384, lekarze wojskowi i znawcy 119, ich uwolnienie
 od obowiązków świadków sądowych 103, ich stanowisko
 w postępowaniu karnem 126, 134, 158, 176, 402,
 obdukcje 128, przybranie l. w sądach doraźnych
 436, l. powiatowi, ich przybranie jako znawców
 119.
 l. powiatowi, ich przybranie jako znawców 119.
 Lico czynu (corpora delicti — dowody rzeczowe) ich
 przechowanie 98, 201, zarządzenia w czasie rozprawy
 116, 122, 131, 136, 139, 141, 143, 144, 168,
 201, 239, 253, 325, zarządzenia z powodu ich
 znalezienia 175, 177, 178, 201, 206, po ukończeniu
 postępow. 367, 368, 377—379, 408, 414, 417, 428,
 zniszczenie 492.
 Listy — ich przejęcie i otwarcie 146—149, 452,
 obwiniętych 187.
 Listy gończe — 59, 414, 416—418, 421, 452.
 List żelazny 419.

M.

- Małżeństwo — wyrzeczenie nieważności 5, 371.
 Małżonek obwin. — zwolnienie od obow. świadczenia
 152, 205, środki prawne jemu służące 282, 283,
 354, 465, stosunek małż. do obwin., jako powód do
 wykluczenia sędziego 67, 69, 75, 120, 306.
 Marynarze — uwięzienie m. 176, 402, 158.
 Menniczy — urząd, orzeczenia 136.
 Menonicy — ich zwolnienie od przysięgi 171.
 Miejsce — rozprawy 221, m. sądów doraźnych 435,
 m. wykonania kary 405, 482.

- Minister sprawiedliwości, jego zakres działania w sprawach karnych 30, 33, 37, 39, 59, 136, 157, 187, 230 341, 406, 411, 419, 421, 430, 448.
- Ministerstwo skarbu — doniesienie 136.
- Missje — dyplomatyczne 26, 380.
- Młodociągnięci — ich ułaskawienie 411, ich uwięzienie 180, ich przesłuchanie jako świadków 150.
- Monety — postępowanie z fałszowanymi 84, 136, 417.
- Monitura 331.
- Morderstwo — sądy doraźne 430.
- Mylne zastosowanie ustawy 25, 33, 114, 281, 290, 292, 295, 344, 350, 362, 468, 477.
- Myto — mostowe, uwolnienie od opłaty 330.

N.

- Naczynia — ich przepadek 408.
- Nadzór — sądu apelacyjnego 15, prokuratury przy s. apel. 30, 32, izby radnej 12, więzień 189, zażalenie nadzorcze 15.
- Nakazowe postępowanie 460—462.
- Należytości — tłumaczy 385, 386, znawców 384, 386, n. zastępcy stron 393—395, świadków 383, służ za doręczenie 382, wolność od należytości w sprawach karnych 380, wymiar n. 382 — 388.
- Naoczni — przy uszkodzeniach 138, podpaleniach 137, fałszerstwie papierów wart., monet 136, przy zaburzeniach umysłu 134, pism 135, przy rozprawie 254, kierownictwo przy n. 123—126, protokół z powodu n. 117—252, 325, przy zabójstwach i c. u. ciała 127—133, w przekroczeniach 452, kiedy należy przedsięwziąć 98, 116, przybranie znawców 118—122, naoczni 88, 116—126, 137.
- Narady — przysięgłych 326 — 332, kompletów sądzących 19, 20, 22, 35, 92, przy rozprawach 272, 316, 341, w sądach doraźnych 442, protokół narad. względ 45, prowadzenie 23.
- Nazwisko — zamieszczenie podpisów na protok. 105, przysięgłych 303, donosiela 87.

- Niebezpieczeństwo dla życia 137, 138
zwłoki 24, 64, 65, 71, 84, 88, 89, 97, 119, 120, 141,
147, 177, 429.
- Niedbalstwo — innych władz 27.
- Niekorzyść — zmiana orzeczenia na n. — reformatio
in pejus — 281, 283, 290, 346, 355, 356, 465.
- Nieletni — świadkowie 170, 247.
- Niemi — ich przysięga 171, przesłuchanie 164, 198,
udawanie n. 203.
- Nieobecność — obw., postępowanie 422 — 428, n. w
przekroczeniach 452, 455, 459, 471, 478, n. w toku
śledztwa 412 — 420, n. po zakończeniu śledztwa
421, n. obrońcy 274, n. świadków i znawców 119,
159, 242, 243, n. oskarżonego przy rozpr. 234, 250,
n. prywatnego oskarżyciela 46, 286, n. strony inte-
resowanej przyw. 47, n. osk. 286, 287, 291, 420,
427, obwin. 173, 174, 193.
- Nieprzyjaźń — świadków ku obwin., przeszkoda w ode-
braniu przysięgi 170, 6.
- Nieprawdziwość zeznań j. w. 170.
- Nieprzyzwoitość — zachowania się przy rozprawach
233 — 237.
- Nieruchomość — sprawdzenie ich wartości 119.
- Nietykalność poselska 1, 150.
- Niewłaściwość sądu — jej wpływ na ważność czynności
sądu 66, nie przeszkadza w przedsięwzięciu nagłych
czynności 65, zob. zażalenie nieważności, n. mał-
żeństwa 371.
- Niewiadomi z miejsca pobytu 87, 412, postępowanie
przeciw n. i zbiegłym 422—428, v przekroczeniach
459, 478.
- Niezawisłość prokuratury 30.
- Noc — pogrzebanie zwłok straceńca 404. podpalenie
w n. 137.
- Notariusz — doniesienie w post. kar. 83, 176, egza-
minowani kandydaci n. 39, kaucje n. 31.

O.

Obawa kolizji 175 — 190, 241, 414, 452.

- Obciążające — okoliczności, pytania o nie 322. łagodzące 410.
- Obdukcja zwłok — 127 — 129, przesyłka części zwłok 131.
- Obchodzenie się z uwięzionymi 133 — 189.
- Obrońcy — ustanowienie o. 41 — 44, 220, 347, 440.
- Obrona ustawy 33, 292, 479.
- Obrońca — z urzędu 41, obwin. 39 — 45, ustanowienie o. 41 — 44, 220, 347, 440, 452, prawa obow. o 45, 67 — 69, 75, 97, 116, 123, 152, 209, 220, 221, 224, 226, 230, 236, 249, 255, 256, 270, 271, 274, 286, 287, 304, 306, 316, 324, 327, 335, 340, 344, 347, 381, 393 — 395, 404, 421, 441, 452, 455, 457, 471, 473, substytucje o. 347, 447, lista o. 39, 43.
- Objektywne postępowanie prasowe 493.
- Obraza — jej skutków uchylenia 369, przy rozprawie 235.
- Obwieszczenie — zarządzeń sądowych 77— 83, o. 80, 127, 301, 359, 360, 376 — 379, 404, 417, 418, 421 — 427, 431 — 433, 446, 493.
- Obwiniony — definicja 38, areszt śledczy przeciw o. 180, 452, przesłuchanie o. 198 — 206, oddanie pod oskarżenie 207 — 219, obrona o. 39 — 45, dostawianie 174, 175, 450, wezwanie o. 173, tymczasowy areszt 175 — 179, 452.
- Obyczajność — wzgląd na nią 229.
- Odebranie — sprawy karnej 62, 63.
- Odesłanie — na zw. drogę prawa 366, 368, 371, 372, 373, 374.
- Odłożenie 46, 48, 57, 88, 90, 112, 144, 211, 261, 263, 320, 321.
- Odmówienie obrony 43, o zeznań świadka i konfrontacji 152, 205.
- Odpisy akt — 45, 77, 78, 82, 85, 115.
- Odpowiedzi odmowa — 203, 245.
- Odprowadzenie grzywien — 409.
- Odroczenie — rozprawy gł. 226, 242, 262, 263, 273, 276, 427, 454, odbycia kary 401.

- Odstąpienie od oskarżenia — 109, 112, 227, 324, o sprawach karnych 52, 56.
- Odzież — trupa 127.
- Odwiedziny — uwiezionych 45, 186, 403.
- Odwołanie — przeciw wyrokowi sadu pow. 463 — 468, postępowanie w odw. 469 — 480, przed Trybunałami 283, termin 294 — 296, przeciw wyrokom przys. 345.
- Odwoławcze sady — właściwość sądów I I. jako odwoł. 10, 13, 463, sądów II J. 15, 280, 294, prawo odwoł. 283, rozprawa 472.
- Ogłoszenie wyroków — 231, 234, 238, 268, 269, 291, 340 — 403, 427.
- Okrety — handlowe 54, ich przeszukanie 61.
- Omawianie — rzeczy niepotrzebnych 232.
- Opał — koszta o. 387.
- Opieka — wzrząd na stosunek o. 39, 67, 69, 75, 120, 152, 205, 282, 283, 306, 354, 424, 465
- Opisanie osoby 416, 452, o rzeczy 375, 376 .
- Opowiadania — forma o w zeznaniach 167, 199, 245
- Ordery — ich utrata 402.
- Organa policji 141, 177.
- Orzeczenie — znawców 124, 126, 128, 129, 132, 134, 136, o. sądów małż. 5, o sądów doraźnych 422, o. sądów karnych 257, 267, 336 — 342.
- Orzekające sady — 10, 13.
- Oskarżenie — formuła 207, punktv o. 232, wniesienie o. 207, 208, nowego o. 227, oddanie w stan o 91, 207 — 219, 359, 421, 422, 451, sprzeciwi 208 — 216, zgąśnienie o. 2, przekroczenie o. 267.
- Oskarżyciel — jego wniosek pizesłanka ścigania kar-no sądowego 2, uprawnienia o 12, 52, 57, 63, środki prawne przeciw o. 280, 296, przy rozprawie 220—279 przed przysięgłymi 297 — 351, w sprawach o przekroczenie 418 — 487, przeciw nieobecnym 421 — 426, prawa o. przy oddaniu pod oskarżenie 207, 211, w śledztwie 97, 109, 110, 113, 120, 123, 162, 206, w razie wznowienia postępowania karnego 360, 361, 363, 364.

- Oskarżony — spełnienie czynu karalnego 279, definicja o. 38, dostawienie o. do rozprawy 220, zasłabnięcie o. podczas rozprawy 275, postępowanie przeciw niemu 422 — 428, jego przesłuchanie 220.
- Osobiste stosunki, pytania w tej mierze 166, 199.
- Oszacowanie szkody — 99, 369, 410.
- Oznaczenie należytości zastępców 394 — 396.
- Oznajmienie — zatrzymania przesyłek 148, o. nazwisk przysięgłych 303, o. wykonanie kary 83, 399, 402, o. dnia rozprawy głównej 221, o. nazwisk świadków nowych 222.

P.

- Pamięci — osłabienie 170.
- Papiery — ich przeszukanie 97, 145, 452.
- Pełnomocnik obwinionego — 455.
- Pensje — utrata p. 402.
- Pieczęć — sądowa, nałożenie p. 98, 107, 145, 147, zdjęcie p. 145.
- Pieniądze fałszywe 136.
- Pieniężna renta — jej zabezpieczenie 366.
- Pisma sądowe 26, 27, pism porównanie 135.
- Pisma publiczne — ogłoszenie w nich 127, 379, 417, 424, 427 — 431.
- Plakatowanie publ. obwieszczeń 79, 80, 301, 424, 427, 431, 493.
- Pobory z kas — doniesienia 83, 402, postępowanie przy utracie p. 402.
- Pobyt — niewiadomy obwin. 54, 421, 422, zakaz zmiany p. 182.
- Podejrzanie — ucieczki 175, 180, 195, 452.
- Podpalenia — dochodzenia o p. 24, sądy doraźne z powodu p. 430, badanie istoty czynu 137.
- Podpisy — na protokołach 105.
- Podróż — jej dozwoleń 452, przestępstwa podróźnych 452 podróźne paszporty ameryk. 135.
- Pogłoski — dochodzenia na podstawie p. 87.
- Pogoń — ściganie przez p. 141, 175 — 178, 415, legitymacja do p. 415.

- Pogrzeb — straconych 404.
- Pojmanie obwin. — właściwość 52, 54, pojmanie na gorącym uczynku 141, 175, 177, 437.
- Pokrewienstwo 67, 69, 75, 120, 152, 186, 205, 282, 283, 306, 354, 404, 424, 465.
- Polecenie przedsięwzięcia rewizji 140 141.
- Policyjne władze — ich pomoc w p. k. 24, 25, 36, 86 — 88, 140, 141, 177, 404, 415, 417, w spr. prawosowych 487.
- Polowi — przytrzymanie przez p. 177.
- Poręka — za koszta p. k. 389, 390.
- Porozumiewanie się — z obrońcą 45, 245.
- Porównanie pisma 135.
- Porządek w sali sądowej rozpraw 233, p. przy straceniu skazańca 339, przywrócenie p. 370.
- Posel — nietykalność p. ust. 21/12 1867 Nr 141 i 146, poselstwo 61, 26, 380.
- Posiadacz rzeczy 367, p. lokalu 142, rzetelny p. 368.
- Posiedzenia — niejawne 113, 114, 210, 217, 229, 231, 257, 236, 287, 294, 304, 336, 357, 442, 469, 470.
- Posiedzenia — sądów przysięgłych 297, ich trwanie 298, 299.
- Posiedzenia sądowe, czyny karalne podczas p. popełnione 233 — 237, 278.
- Posłańcy — koszta p. 382.
- Postępowanie — uchylenie p. 217, 288, 348, 349, 350, 358, 475.
- Postępowanie nakazowe 460 — 462, p. obiektywne prawosowe 493, p. przeciw nieobecnym 412 — 428.
- Poszkodowany — przyłączenie się p. do post. k. 4, 172, orzeczenie o roszczeniach prawno prywatnych 365 — 379, uprawnienia p. 47, 48, 50.
- Pouczenie obwin. 3, 41, 208, 209, 245, 268, 340, 397, 403, 461, 467, p. przysięgłych 311, 325 — 327, p. pryw. oskarżyciela 112, 397, 467, p. świadków 152, 165.
- Powinowactwo — wzgląd na p. 67, 69, 75, 120, 152, 205, 306.
- Powody wyroku — 238, 268, 270, 281, 291, 458.
- Powrót zbiegłego 418, 421, 426.

- Powtórzenie dochodzeń 88, 125, narad 20, p. postępowania 261, 283, 292, 293, 332, 348, — 351, 470, 475, 476.
- Praktykanci — sądowi, ich należytości 381.
- Prasowe sprawy 483— 494, właściwość 484 — 486.
- Prawa obywatelskie — ich utrata 425, wykonanie utraty 402, 408.
- Prawda — jej zbadanie 3, 232, 241, 453, 455.
- Prawny — zastępca, jego przyzwanie 45, 50, 108.
- Prawne — pouczenie 325.
- Prawne — następstwa 371.
- Prawna — moc 373.
- Prawne — środki, ich zgłoszenie w sądach doręczających 81, p. śr. przeciw uchwałam w toku rozprawy powziętym 225, 229, 237, 238, 243, 270, 278, w szczególnych przypadkach 359, 360, 364, 366, 378, 390, 396, 397, 400, 401, 410, 427, 445, 462, przeciw wyrokom sądów pow. 463 — 479, 481, przeciw wyrokom trybunałów 280 — 296, przeciw wyrokom sądów przysięgłych 334 — 351, w postępowaniu prasowym 493, 494, przeciw zarządzeniom w śledztwie 113 — 115.
- Procesowe — prawo, uwolnienie z powodu 259.
- Profesorowie — ich uwolnienie od obowiązku przysięgłych 39, 119, 384.
- Prokurator — przy tryb. I instancji 29, jego wnioski 35, dalsze wnioski 90, uprawnienia 36, wdrożenie dochodzeń 88, zakres działania 31, obowiązki 34, 87, współdziałania w p. k. 46, 48, 49, 52, 57, 59, 64, 67, 68, 72, 75, 73, 86 — 97, 112 — 114, 147, 190, 196, 197, 221, 230, 235, 270, 271, 282 — 284, 341, 352 — 357, 377 — 379, 390, 401 — 408, 412, 421, 427, 429, 437, 439, 441, 448, 450, 457, 460, 466, 469, 475, 487, 493.
- Prokurator sądu apel. 29, jego zakres działania 31, 32, 33, 37, 59, 62, 217, 410, 411, 419, 427, 446.
- Protokołowanie — 271, 272, 342, 444, 452, 23, 101—107.
- Prywatne — osoby, ich roszczenia w razie pełn. zbr. gw. publ. przeciw porządkowi publ. 370.
- Prywatni docenci — wpis do listy obrońców 39.

- Prywatny oskarżyciel ,jego zaoczność 46, prawa 46,
 49, 50, jego zastępstwo 50, jako świadek 241, po-
 stanowienia co do pryw. osk. 2, 46, 52, 57, 67, 68,
 72, 75, 79, 91, 97, 110, 112, 114, 120, 162, 172,
 207, 217, 221, 222, 224, 230, 235, 236, 241, 251,
 252, 255, 263, 270, 282, 283, 286, 298, 299, 304,
 306, 316, 324, 327, 335, 352, 355, 357, 361, 363,
 364, 383, 390, 394, 427, 450, 451, 456, 457, 459,
 465, 468, 471, 473, 478, 487.
- Prywatni technicy, jako znawcy 119.
- Przedawnienie — względ za nie 213, 259, 317, 352—379.
- Przesąd — wyroków karnych 5, (prajudycjalność).
- Przejęcie — przesyłek ich otworzenie 146 — 149, 452,
 pism druk. 487 — 491, rzeczy 143, 144.
- Przełożony sądu 18, 43, 74, 155, 189, 220, 221, 397,
 429, 446.
- Przepisy — co do uwięzienia 175, 180.
- Przekroczenia 443, 449, zażalenia 481, postępowanie na-
 kazowe 460 — 462, zwykłe postępowanie 450—459,
 w spr. prasowych 484, 485, 490, środki prawne
 463 — 479, wykonanie 482, wznowienie 482.
- Przepadek broni palnej — 408, patentów 259, 260.
- Przesłuchanie świadków 249.
- Przesłuchanie obwin. 38, 59, 88, 198 — 206, 220, przy
 rozprawach 233 — 275, 150, 154, 156, 161, 166—
 168, p. innych osób 88, 127, 137, 140.
- Przeszukanie — domu i osoby 139 — 142, okrętu obc.
 61, papierów 145.
- Przeszkody — rozpraw głównych 216, 242, 243, 252,
 276, 455, p. w wykonaniu kary 397, 403.
- Przetarg publiczny 377, 379.
- Przerwanie — rozprawy głównej 273, 278, p. kary
 401, p. sądów doraźnych 439.
- Przewisko — obwin. 270.
- Przewodniczący — 232 — 238, tryb. s. przysięgłych
 311, resume 325, sprzeciwianie się p. 233.
- Przybranie świadków sądowych 102, 116, 142, 198.
- Przyjmowanie — doniesień 86.
- Przykład odstraszący — w sądach doraźnych 442.

- Przymusowe środki przeciw świadkom i znawcom 119, 159, 160, 242.
- Przyłączenie się do postępów. karnego 1, 172.
- Przyponnienie — na świętość przysięgi 121, 247, 453.
- Przysięga fałszywa — jej skutki 170, 353, 355.
- Przysięga — jej odebranie 171, przeszkody 170, odko-
żenie 247, zwolnienie od p. 169, 171, p. przysię-
głych 313, przy rozpr. gł. 247, p. znawców 121,
świadków 171, czas odebrania p. 169, 170, 171.
- Przysięgli — ich wyłączenie 39, 308, werdykt 330 —
332, ich przysięga 313, narady 326 — 329, przy-
sięgłych uwolnienie tymczasowe 302, stawianie py-
tań 316 — 323, ława p. 302, 304 — 310, sądy
p. 297 — 351, tworzenie ławy 302, 304 — 310, try-
bunał sądu p. 301, rozprawa gł. 301 — 342, w spra-
wach prasowych 484 — 486, środki prawne prze-
ciw wyrokom 343 — 351, utworzenie s. przys. 300,
przys. główni 300, przys. zastępcy 304, 310, oznaj-
mienie 303, ich powołanie 302.
- Przyspieszenie postępowania 492.
- Przytrzymanie tymczasowe 175, 130, 452 obw. 414.
- Przyrzeczenie — 191, 193, 420 świadków sądowych 102,
przysięgłych 313, w przekroczeniach 453.
- Przywrócenie do pierwotnego stanu 364.
- Przyznanie obwin. 25, 202, 204, 296, 355, 431.
- Przyzwoitość — względ na nią 122, 133, 142, 229, 233.
- Pytania — przy naradach sądów 22, do poszkodowa-
nych 172, do obwin. 199, 200, do przys. 216, uję-
cie pytań do przys. 318 — 323, do świadków 166,
167, p. ew. do przysięgłych 319 — 323, prawo do
ich stawienia 249, 315, p. ogólne (generalja) 166,
189, 247.
- Pupil — obwinionego — uwolniony od obow. złożenia
świadcstwa 152.

R.

- Rabini — ich należytości 383.
- Rabunek — sądy doraźne 430.
- Ręczny znak — 105.

- Referenci — 69, 95, 287, 472.
 Reformatio in pejus — 290, 293, 295, 359, 477.
 Religijne wyznanie — przysięga 171.
 Rekluzacji prawo (ob. wyłączenie przysięgłych).
 Rewizja domowa 139 — 142, domownicy ich przybra-
 nie 142, legitymacja 141.
 Robotnicy w kopalniach i hutach 158, 176, 402.
 Rodzina — stosunki r. 166, 199.
 Röntgen 132.
 Roszczenia pr. pryw. 4, 365 — 379, r. z powodu kon-
 fiskaty druków 491, 365 — 379.
 Rozdzielenie spraw kar. 57, 58, 114, 214, 263, 184, 289,
 321, 348.
 Rozgłos — unikanie r. 401.
 Rozkaz — uwięzienia 176.
 Rozłączenie spraw karnych — 56, 58, 114, 214, 263,
 289, 321, 348.
 Rozprawa — główna, jej rozpoczęcie 239 — 244. jej
 uchylenie 227, czynności przewodu i tryb. 232 —
 238, w razie nieobecności oskar. 427. początek
 239 — 244, czynienie przeszkód 234 — 237. wy-
 znaczenia dnia 221, postępowanie dowodowe 245—
 254, przed sadem przys. 311 — 342, początek 312,
 313, narady i werdykt 326 — 339, postępowanie
 dowodowe 314. 315, pytania do p. 316 — 323, wy-
 wody stron 324 — 325, dalsze postępowanie i wy-
 rok 330 — 342, w zażaleniach nieważności 287,
 346. 347. jawność 228 — 231, miejsce 221, wy-
 wody 255, 256. prowadzenie protokołów 271, 272.
 w sądach doraźnych 439 — 441, w przekroczeniach
 451 — 459, 478, wyrok tryb. 257 — 270 odrocze-
 nie 226, 273, 276. przygotowanie do niej 220 — 227,
 wezwanie nowych świadków i znawców 222. przy
 wznowieniach 359 — 365, incydenty przy r. gł.
 277 — 279.
 Rozprawy kasacyjne 286, 346.
 Rozprawy w przekroczeniach 471.
 Rozwiązanie — wyczekanie r. 398, koszta 387
 Ruchomości przepadek 408.
 Rzeczy cudze — zarządzenie co do nich 375 — 379,

obwin. 367, ich rozpoznanie 168 i zd. 253, przechowanie 98, opisanie 417, oszacowanie 99, 369, ulegające zepsuciu 377.

S.

Sądowe osoby — ich wykluczenie 67 — 71, ich wyłączenie 72 — 74.

Sądy karne — ich właściwość 51 — 56, sądy okręgowe karne 10, s. karne 8, ich wyłączenie 72—74, głosowanie w kompletach 20 — 22, ich korespondencja 26 — 28, osoby uboczne przy sądach 23, ich właściwość 1, 51 — 66, sądy śledcze zakres działania 10, 11.

Sądy powiatowe — oskarżanie 448, 449, zażalenia przeciw ich zarządzeniom 48, ich wkroczenie przy doniesieniu o czynie karalnym 84, 88, 89, zaniechanie śledztwa 109, postępowanie nakazowe 460 — 462, ich czynności w dalszem postępowaniu 93, 95, 156, 178, 220, 221, 288, 301, 356, 357, 415, 417, organizacja sądów pow., środki prawne przeciw ich wyrokom 463 — 479, zwrot aktów przygotowawczych doch. 90(właściwość sądów pow. w siedzibie tryb. 9, 485, wykonanie kary 482, postępowanie przed sądami pow. 447 — 482, zwykle 450—459, wznowienie post. k. 480.

Sądy doraźne — obsadzenie 434, 435, postępowanie przed niemi 437 — 445, uchylenie s. d. 446, wprowadzenie s. d. 429 — 436.

Sądy przemysłowe — obowiązek czynienia doniesień 84.

Sądy śledcze — wykluczenie 63, 69, ustanowienie k. wkroczenie tegoż na doniesienie 88, 89, zastanowienie dochodzeń 90, jego prawa i obow. w śledztwie 92, 93, skarga subsydiarna 48, inne jego zarządzenia 357, 367, 368, 375 — 379, 415 — 417, zawiadomienie 24, postępowanie jego w dochodzeniach 119 — 136, w śledztwie 137 — 203, zastanowienie śledztwa 109, 112, przygotowanie rozprawy głównej 204 — 379, śledztwa uzupełnianie 224, 225, 227.

- Sala posiedzeń — władza dysc. 233.
- Sąsiad — 142.
- Sądowa kancelarja 83, 151, 176, 399, 402.
- Ściganie nieobecnych 412 — 416, 421, 422, 427, warunki ścigania sądowego 2, przeprowadzenie ścigania 2, 34, 46, 48, 49, 57, 87, 89, 90, 91, 144, 207, 211, 261, 263, 317, 320, 321, 352, 359, 362, 489, 490, ściganie przez pogoń 177, 415.
- Sędziowie — 83 176, 9.
- Sędziowskie komplety — 9, 12, 13, 15 — 17, 216, 243, 281, 292, 344, 17 — 22.
- Sędziowscy urzędnicy pomocniczy 1, 3, 22, 24, 30, 41, 44, 45.
- Senaty — ich tworzenie 18.
- Skazani — ich ucieczka 416, właściwość do osądzenia zbr. i przekr. w zakładach karnych 1.
- Skazanie — zawiadomienie 402.
- Ślady — przestępstwa 98.
- Śludzy publ. — ich wezwanie i uwięzienie 158, 176, 402, ich należytości 382, skutek ich doniesień 460, bezp. publ. 36, 382.
- Służbowa przysięga 453.
- Służbowe książeczki — poprawki 98.
- Służbie Bożej pośw. miejsca, przeszukanie 142.
- Śmierć obwin. 283, 284, 354, 389, 465, ś, świadka 251, podejrzana przyczyna śmierci 84, dochodzenia 127 — 131.
- Spadek po skazanym 389.
- Spadkobiercy — ich prawo odwołania 283 — 392.
- Spowiedź — ochrona tajemnicy s. 151.
- Sprawca — nieznany 412 — 428.
- Sprawowanie się włóczęgi 175, 180, 452.
- Sprawozdania 31, 37, 94, 95, 448.
- Sprostowanie — wyroku 270.
- Sprzeciw — przeciw aktowi osk. 208, 209, orzeczenie o nim 210 — 215, zażalenie nieważności 216, 217, przeciw wyrokowi zaocznemu 427, przeciw wyrokowi kontum. sadu pow. 478, w postępowaniu nakazowym 461, 462, przeciw zakazowi rozpowszechniania druków 493, 494.

- Sprzedaż depozytów 377 — 379.
 Środki lecznicze, ich badanie 119.
 Stan zdrowia skazanego, zbadanie 132, 154.
 Stęplowe marki — dochodzenia ich prawdziwości 119.
 Stosunki majątkowe, wzgląd na nie 7, 41, 185, 192, 391.
 Stowarzyszenie z ogr. poreką, właściwość s. dla występów przeciw ustawie o nich 13.
 Straż — skarbowa więzienie przez nią i pościg 177, 417, użytek z broni 132.
 „ lasowa — jej uwiezienie 176, 402, doniesienia 83.
 „ kultury krajowej 177.
 „ jej stowarzyszenie 239, 381, 382.
 Stręczyciele handlowi, doniesienia 83.
 Strona interesowana prywatna jej uprawnienia 47, 48, 50, 2, 4, 49, 68, 72, 75, 79, 110, 162, 221, 222, 224, 230, 235, 236, 241, 249, 255, 270, 304, 306, 324, 335, 359, 365, 366, 367, 372, 373, 383, 390, 393, 394, 449, 457, 465, 471, 473.
 Strony w postępowaniu 31, uchwały incydentalne 238, wywody 255, 256, 324.
 Stwierdzenie prawdy 3, 232.
 Świadkowie — ich nieobecność przy rozprawie 242, 243, zagranicą 157, odmówienie świadectwa 152, 153, ich przysięga 169 — 171, 453, w razie fałszywego zeznania 277, należytości 383, konfrontacja 168, kara za niejawienie się 159, ich przesłuchanie 150—172, przez tłumacza 163. poza siedzibą sadu 156, 157, przy rozprawie gł. 241, 247 — 251, 453, wojskowych 161, 223, odmówienie zeznań lub przysięgi 160, ich wezwanie 150, 158, wezwanie nowych św. 222, 254, którzy nie mogą być przesłuchani 151, św. przysięga 169, 170, 247, 453, uwolnienie od przysięgi 169, 171, formalności 171, fałszywe świadectwo 353, 355, św. sądowi 102, 103, 105, 108, 116, 142, 198.
 Świąteczne dni 6, 273, 403.
 Subsydiarne oskarżenie 2, 48, 49, 57, 172, 390, 393, 449, 50.
 Suggestywne pytania 167, 200.

Suspensja — wyroku 332, 358, 374, 425.
 Szlachectwo — utrata 402.

T.

Taglia — żandarmerji 415.
 Tajemnica — nazwiska donosiciela 87.
 Telegramy — o ułaskawienie 411, ich przejęcie 146 — 149.
 Terminy — obliczenie t. 6, wliczanie aresztu 400, t. edyktałne 378, t. do wykonania rozszczeń prawno prywatnych 367, t. zaniedbanie, t. przywr. do stanu pierwotnego 364.
 Tłomaczenie 100, 385.
 Tłomacze, ich należitości 381, 385, 386.
 Trucizny, oględziny 122, 131.
 Trybunały I instancji — ich działalność w spr. karnych 10 — 13, ich postępowanie, jako sądów odwoławczych 468 — 480, tr. II instancji, ich zakres działania 15, rozstrzygają o sprzeciwie przeciw aktowi oskarżenia 210 — 215, 218, 219, tr. kasacyjny 16.
 Tytuły publiczne, doniesienia 83, postępowanie przy ich utracie 402.

U.

Uboga strona 31, zastępca 41, 393, różnica m. obr. z urzędu 40.
 Uchylenie — uwięzienia za kaucją 192 — 197.
 Uchylenie przeszkód w wydaniu sprawy 421.
 Uczestnik — właściwość 55.
 Ucieczki usiłowane 175, 195, 420, u. uwięz. 188, 416.
 Udaremnienie śledztwa 175, 180, 452.
 Uгода z zastępcą 394, co do rozszczeń 373, 391.
 Ulgi — w podróży, uwięzionych 382.
 Umiarkowanie rozszczeń pr. przyw. 369.
 Ułaskawienie 35, 445, 482, 410, 411, 341, 403.
 Upadłość 34, 85, 89.
 Umysłowy stan — 203, 134, 151, 170, 247, 398.

- Upomnienie do zeznania prawdy 165, 199, 203, 240, 247.
 Unieważnienie interesu prawnego 371.
 Urzędy pocztowe — konfiskata korespondencji przez
 nie 146.
 Urodzenia miejsce 438, 166, 199.
 Urzędnicy państwowi — służy donies. o uwięzieniu
 176, 158, doniesienie 83, o ile nie mogą być słu-
 chani jako świadkowie 151, u. tajemnica 87, 151.
 Urzędy publ. ich utrata 83, 399, u. gminni 24, 26, 36,
 79, 80, 404, 431.
 Uszkodzenie ciała — zbadanie 132.
 Usprawiedliwienie nie jawienia się 174, 243, 278, 27.
 Utrata należytości 383, 386, uprawnień 408, uprawnień
 przemysłowych 408.
 Uwiadomienie o środkach dowodowych 222.
 Uwięzieni, ucieczka 416, zasłabnięcia u. 28, 196, 411,
 ich prośby i zażalenia 187.
 Uwięzienie — w śledztwie, ich traktowanie 183 — 189,
 w przekroczeniach 452, z powodu krnąbrności 182,
 u. jako areszt śledczy 179, 180, wykonanie u. 183—
 189, u. przy wznowieniu post. 361, właściwość przez
 u. 52, 54, 58, nakaz u. 45, 175, 176, 182.
 Urzędnik — donies. o p. k. 83, 399, 402, zwolnienie
 od obow. świadka sądowego 103, moc dowodowa
 zeznań 453, jego należytości 382, 385, sędziowski
 u. 9, przesłuchanie i uwięzienie u. 158, 176, 402,
 jako obrońca 39, u. kolejowy 177, 176, 402, 158.
 Utrudnienie śledztwa 175, 180, 452.
 Uwięzienie — doniesienie 176, 402, uchylenie 190—197,
 przy żądaniu o wydanie 59, zażalenie przeciw u.
 114, 197, u. przez sąd powiat. 89, przez kolej.
 funkcj. 177, wypuszczenie 7, rozstrzygnięcie o u.
 przy oskarżeniu 207, 208, 210, 214, 220, 227, u.
 przez straż skarbową 177, leśną 177, przeciw woj-
 skowym 180, przez policję 24, 177.
 Uwieszonych — traktowanie 183 — 189
 Uwolnienie oskarżonych 259, 284, 317, 334, 337, 355,
 359, 360, 362, 363, w postępowaniu prasowem 492,
 w postępowaniu doraźnem 466, w postępowaniu
 w przekroczeniach 466, wykonanie u. 396.

- Uzupełnienie kompletów sędz. 18, śledztwa 21, 88, 112, 224, 227, 359, 421, 476.
- Urzędowe czynności sądów niewł. 65, 66, postępowanie z urzędu 5, 24, 33, 34, 41, 42, 57, postępowanie w szczeg. wypadkach 360, 362, 365, 440, 452, 477, w czasie rozprawy 220, 227, 229, 235, 236, 254, 290, 295, przy oddaniu w osk. 213, w śledztwie 84, 86, 87, 89, 93, 96, 108, 114, 144, udzielenie poświadczenia 110, 141, 142, 372, 415.

W.

- Wartość — nieruchomości 119.
- Wdrożenie nowych dochodzeń 224, 225.
sądów doraźnych 429 — 436.
karnego postępow. 83, edykta p. 422.
śledztwa 91 — 95, wznowienia 347.
- Werdykt — przysięgłych 330 — 332, treść w. 328, 329 do 338.
- Wzgląd w akta 82.
- Wina — pytanie co do w. 318 — 329, oddzielenie od pytania co do kary 256, głosowanie 22.
- Wiek — uwzględnienie w. 170, 184, 252, 242, wymagany do przysięgi 170, 4.
- Więzy (kajdany) 183, 198, 239.
- Władze pomocnicze w spr. k. 26, 36.
stosunek w. do sądów karnych 24 — 28.
ich obowiązek donoszenia o przestępstwach 84, skutek doniesienia 460.
- Właściwość — szczególna 60, 51 — 59 — na granicy 2, sądów 51, właściwość sądów karnych 51 — 66, oskarżenia 207, 208, 212 — 219, czas trwania 53, wpływ jej, na ważność czynności 65, 66, jako powód nieważności 281, 288, 468, w sprawach prasowych 484 — 486, rzeczowa w 219, spory o w. 60, 64.
- Własność — zwrot w. 375 — 379, naruszenie 138
- Włóczęgostwo — uwięzienie z powodu w. 175, 180, 452
- Wnioski — stron przy rozp. gł. 238.
- Wojsko — jego udział w post. k. 28, 35, 36, 382, 436

- Wojskowe sądy — ich właściwość 60, postępowanie nieprzyzwoite 233, areszt 180.
- Wojskowe osoby 150, 161, 223, 454, należytości w. 383.
- Wolność od opłat sądowych w p. k. 380.
- Wpadkowe uchwały 238, 281, 4, 344, 5.
- Wpadkowe zdarzenia 277 — 279.
- Wpisy hipoteczne nieprawne 32.
- Współwinni — właściwość s. 55 — 58, względ na nich 290, 395, 477, przy rozprawach 247, 248, 250, 252, 320, 332, w sądach doraźnych 434, 441, przy wyrokach śmierci 404, w przypadkach zaoczności 428, w śledztwie 170, 184, 213, przy wznowieniu 259.
- Wstrzymanie się — od głosowania 22, od czynności urzędowych 71, 76.
- Wstydlivość — względ na nią 122.
- Wznowienie post. k. 352 — 363, przeciw wyrokom o odszkodowanie 374, na niekorzyść obwin. 355, 356, w przekroczeniach 480. postępowania 357 — 363, zarządzenie z urzędu 362, 363.
- Wydalenie się — obwin. 175, 195, 420, z rozprawy głównej 233, 234, 241, 248, 250, z kraju 407.
- Wydanie obw. — odmowa 143, orzeczenie 124, 129, 132, 384, posyłek 149, skazanego do zakładu kar. 59, 421.
- Wygody — 185.
- Wygotowanie wyroku — 270.
- Wykazy — w przekroczeniach 448, prokuratury przy S. N. 37.
- Wykonanie — orzeczonej utraty uprawnień 402 — 408.
- Wykonanie kary 396, 409, 482.
- Wykluczenie osób sąd. 67 — 71, przys. 306, prokuratora 75, 76.
- Wyłączenie osób sąd. 72 — 74, 216, przysięgłych 306, 309, prokuratora 75, 76.
- Wykreślenie — z listy obrońców 39, 236.
- Wymiar kary — 260, 335, 338, 207, 255, 260, 263, 270, 281, 283, 293, 320 — 322, 338, 344, 353, 356, 360, 362, 410, 423.

- Wynagrodzenie donosiciela 86, żandarma 415, zastępców 393 — 395.
- Wyprzedzenie — uzasadnienie właściwości przez w. 51, 52, 56, 58, 486.
- Wypuszczenie uwięzionego 190, 192, 284, 396.
- Wyrok Trybunału po rozpr. gł. 257 — 267, sądu przysięgłych 301, 333 — 342 — śmierci, kolejność wykonania 339, 403, 404, wydrukowanie 404, sądu doraźnego 432 — 436, przepisy przy wydaniu wyroku 339, 341, dostęp do skazańca 403.
- Wyrok — uniewinniający 259, 317, 334, skazujący na grzywnę 266, podstawa 258, środki prawne 280 — 296, Trybunału S. przys. 333 — 342, środki prawne 343 — 351, treść w. 260, ogłoszenie i wygotowanie 268 — 270, w. przy ujawnieniu innych przestępstw 262 — 265, w razie niewłaściwości sądu 261, wczesne wypracowanie 270, wykonanie 396 — 409, 482, zawiadomienie o w. 83, 399, 402, 452.
- Wyrzeczenie wyroku 259, 260.
- Wysledzenie współwinnych w sądach doraźnych 441.
- Wywiadowcza tabela 396, 405.
- Wywody stron przy rozprawie 255, 256, w sądach przys. 324, 325.
- wywód środków prawnych 209, 285, 294, 346, 467.
- Wywołanie — sprawy 239, 312, świadków 241, 314.
- Wyżywienie skazanego przez krewnych 391.

Z,

- Zabezpieczenie (kaucja) z pow. uchylenia aresztu śledczego 192, 197.
- Zachowanie się poprzednie — 139, 142, 166, 175 — 173, 183.
- Zadowolenia objawy przy rozpr. 233.
- Zadośćuczynienie — jego przyznanie 369.
- Zagranica — korespondencja z z. 26, 59, 136, 157, 421, właściwość 54.
- Zakaz rozszerzania pism 492, 493, 486.

- Zakłady karne 405 — 482, z. poprawcze 482, z. wykonanie kary 482.
- Zakończenie rozprawy 255, 257, 325.
- Zamiar zły 258.
- Zamieszkania miejsce 52, 54, 59, 79 — 81, 85, 156, 193, 413, 424.
- Zaniechanie śledztwa wstępnego 109—112, 412, w przekroczeniach 450.
- Zandarmerja, jej wkroczenie 24, 28, 36, 176, 415, eskortowanie niebez. uwięzionych 28, jej stosunek do prokuratury 36, jej użycie przy eskortach 28, 176, 382, przesłuchanie ż. jako świadków 161, 223, 383.
- Zasłabnięcie obwin. 28, 134, 154, 169, 196, 226, 233, 252, 275, 398, 431, 387.
- Zastępca obwin. w przekroczeniach 455, sędziów 18, 221, 301.
- Zastosowanie ustawy — mylne 33, 281, 344, 468, 477.
- Zaraza — sądy doraźne 430, z. bydłce 335, przepadek 113, 260, 5.
- Zarobkowe stosunki 7, 391.
- Zarys orzeczenia 270, 340.
- Zatrudnienie uwięzionych 185.
- Zawiadomienia 42, 77, 80, 83, 97, 110, 112, 120, 140, 141, 142, 144, 147.
- Zawieszenie aresztu śledczego 180 — 452.
- Zaznaczenie prawomocności wyroku 273.
- Zażalenie — przeciw sądowym zarządzeniom 39, 45, 49, 63, 64, 74, 76, 113, 114, 187, 189, 197, 210, 352, 357, 392, 395, 411, 480, 481, 487, 489, 491, 494.
- Zażalenia nieważności termin 284, w przekroczeniach 479, przeciw wyrokowi Trybunału 281, przeciw wyrokowi Sądu przysięgłych 344, postępowanie 347—351, 284 — 293, połączenie z odwołaniem 296, uprawnienie do wniesienia 282 .
- Zbieg zbrodni 22, 213, 232, 265, 289, 332, 363, 389, właściwość przy z. 56, 57, 58.
- Zdjęcie więzów 198, 239.
- Zdrada główna, odszkodowanie 370.
- Zgłoszenie środków prawnych 209, 217, 284, 294, 346, 357, 364, 392, 395, 427, 461, 466, 480.

Znaki szczególne — 168, 375.

Znawcy — z zawodu lasowego 119, w przekroczeniach 452, personel 176, 177, 402, 470, 471, postępowanie 122 — 126, ich przybranie 118, nieobecność 242, 247, przysięga 121, 384, 386.

Zmiana oskarżenia 227, z. zeznań 163, 204, 205, 245, 248, 252, z. orzeczenia o roszczeniach prawno prywatnych 374, orzeczenia znawców 125, z. grzywien 7, z. kary 388, grzywien 266.

Zmowa — jej zapobieżenie 175.

Złagodzenie kary 338 — 410, 411.

Zwalnianie przysięgłych 302, z. od obow. świadka sądowego 103, z. od obow. składania świad. 151 — 153.

Zwierzchnik przysięgłych 326.

Zwrot kosztów p. k. 389 — 392.

Zywnienie uwięzionych 391, 452.

WAZNIEJSZE OMYŁKI DRUKU I ZMIANY:

Str. 15. Zdanie pierwsze § 7 otrzymało (art. 4 ustawy z 25 lutego 1921 Nr 25 dz. u. Rzplitej P. poz. 125) następujące brzmienie: „Kary pieniężne, postanowione w niniejszej ustawie, których ściągnąć nie można od skazanych, zamienione być powinny na odpowiednią karę aresztu, przy uwzględnieniu wysokości kary pieniężnej i stosunków osobistych skazanego, nie przekraczających wszakże sześciu tygodni“.

O przeliczeniu grzywien, w ustawie niniejszej przewidzianych, na walutę polską § 9 ust. 2 rozp. Rady Ministrów z 21 stycznia 1924 Nr 9 dz. u. Rzplitej P. poz. 89 zawiera następujące postanowienie:

„Najniższą i najwyższą granicę grzywien, przewidzianych w powszechnej ustawie karnej, w ustawie o postępowaniu karnem i w ustawach karnych dodatkowych, ogłoszonych przed dniem 1 stycznia 1920, tudzież grzywiny, oznaczone w tych ustawach kwotą stałą w **koronach, markach lub złotych polskich**, zastępuje się taką samą liczbą **złotych**, oznaczone zaś w **złotych reńskich** — podwójną liczbą **złotych**“.

